

**TEXT PROBLEM
WITHIN THE
BOOK ONLY**

**TEXT CUT WITHIN
THE BOOK ONLY**

UNIVERSAL

LIBRARY

OU_200666

UNIVERSAL
LIBRARY

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣಂ

ಮಂ. ಅ. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್ಯರಿಂದ

ಪರಿಷ್ಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಟಿಪ್ಪಣಿ ಸಹಿತ

ತೃತೀಯ ಮುದ್ರಣ. ೧೫೦೦ ಪ್ರತಿಗಳು

ಮೈಸೂರು

ಕ್ರೌಣ್ ಮತ್ತು ಕೆ. ಎಲ್. ಎಲ್. ಮುದ್ರಣಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಿತವಾಗಿ

ಮ. ಅಜಿ. ನೆರೆಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಬಿ. ಎ,

ಪ್ರೊಪ್ರೈಟರ್,

ಕರ್ಣಾಟಕ ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ, ಇವರಿಂದ

ಪ್ರಚಾರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

1923.

51COPYRIGHT

First Edition, 1896; Reprinted with
notes, 1914; Revised, 1922.

Registered according to Act XXV of 1867
and published by the sole proprietor,

M. Aji. Narasimhachar B. A.

Proprietor,

~~Man~~anataka Kavya Kalanidhi, Mysore.

ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸರ್ವಸ್ವಾತ್ಮತ್ವವೂ ಪ್ರಚಾರಕರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ
ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಹೊರದೇಶಗಳ ಕಾಪಿರೈಟ್ (copyright)
ತೆಗೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿಯಾಗಲಿ,
ಅಥವಾ ಇದರ ಯಾವುದಾದರೂ ಭಾಗವನ್ನಾಗಲಿ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ
ವಾಗಿ ಪ್ರಕಟಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೂ, ವಿಸ್ತ
ರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಭಾಷಾಂತರೀಕರಿಸಿ ವಿಕ್ರಯಿಸುವ
ದಕ್ಕೂ, ಬೇರೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅಧಿಕಾರವಿರುವುದಿಲ್ಲ.
ಈ ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿರುವ ಭಾವಗಳನ್ನಾಗಲಿ,
ಪದಗಳನ್ನಾಗಲಿ ಇತರರು ಕಾಪಿಮಾಡಿದ್ದಲ್ಲಿ
ಅವರು ಕಾಪಿರೈಟನ್ನು ಸುಳ್ಳಂಪಿಸಿದಂ
ತಾಗುವುದು. ಅಂಥವರು ಹಾಗೆ
ಮಾಡುವುದರಿಂದಂಟಾಗುವ
ನಷ್ಟಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಗುರಿ
ಯಾಗುವರು.

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದ ಕಥಾಸಂಗ್ರಹ.

ಮೊದಲು ಶ್ರೀರಾಮಜನ್ಮವೃತ್ತಾಂತವು; ಮತ್ತು ಶ್ರೀಮತೀಚರಿತವೂ, ಅನಂತರ ದಂಡಕಾರಣ್ಯವಾಸಿಗಳಾದ ಋಷಿಗಳ ರಕ್ತ, ನಾರದನ ಶಾಪ, ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯ ಅಪರಾಧ, ಇವುಗಳಿಂದ ಮಂಡೋದರಿಯ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ ನೈದೇಹಿಯು ಜನ್ಮಿಸಿದ ವೃತ್ತಾಂತವು; ಆಮೇಲೆ ಭಾರ್ಗವರಾಮನಿಗೆ ಶ್ರೀರಾಮನ ವಿಶ್ವರೂಪದರ್ಶನವು; ತದನಂತರ ಋಷ್ಯಮೂಕಪರ್ವತದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿ ಬಂದ ಹನುಮಂತನ ಮೂಲಕ ಸುಗ್ರೀವನ ಸಿಕ್ಕುವು; ಆಮೇಲೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಶರೀರಜ ತಾಪದಿಂದ ಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ತೋಷಣವು, ಬಳಿಕ ಪಟ್ಟಾಭಿಷಿಕ್ತನಾದ ಶ್ರೀರಾಮನು ಋಷಿಗಳ ಎದುರಿಗೆ ಸಹಸ್ರಕಂಠನಾದ ರಾವಣನ ಪ್ರತಾಪವನ್ನು ಸೀತೆಯಿಂದ ಕೇಳಿದವನಾಗಿ ಪರಿವಾರದೊಡನೆ ಸಭ್ರಾತೃಕನಾಗಿ, ಆ ಸಹಸ್ರಾಸ್ತ್ರನಿಗೆ ವಾಸಸ್ಥಾನವಾದ ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪಕ್ಕೆ ತೆರಳುವುದು; ಆ ಬಳಿಕ ಅಲ್ಲಿ ರಾಮಸೇನೆಗೂ ಸಹಸ್ರಕಂಠನಸೇನೆಗೂ ಯುದ್ಧವು; ರಾಮನು ಪರಾಜಿತನಾಗಿ ಮೂರ್ಛೆಯೊಳ್ಳ; ಸೀತಾದೇವಿಯು ಮಹಾಕಾಳಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ಸಂಹರಿಸುವುದು, ಆ ತರುವಾಯ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿ ಪೂರ್ವಸೌಮ್ಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದ ಸೀತೆಯೊಡಗೂಡಿ, ಶ್ರೀರಾಮನು ಪುನಃ ಅಯೋಧ್ಯಾಪುರ ಪ್ರವೇಶವಂ ಮಾಡುವುದು—ಎಂಬುದು ಈ ಗ್ರಂಥದ ಕಥಾಗರ್ಭ.

ಆದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದ ಅಧ್ಯಾಯ ವಿಷಯಸೂಚಿ.

—:0:—

ಆಶ್ವಾಸ	ವಿಷಯ	ಪುಟಗಳು
ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ	ಪೀಠಿಕೆ	೧-೩
ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	ಅಂಬರೀಷ ವರಪ್ರದಾನ	೪-೮
ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ	ನಾರದಪರ್ಮತರ ರಾಜಸಭಾಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ವೈಕುಂಠಗಮನ	೮-೧೧
ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ	ರಾಮಜನ್ಮೋಪಕ್ರಮ	೧೨-೧೮
ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ	ಕೌಶಿಕಾದಿ ವೈಕುಂಠಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿ	೧೮-೨೧
ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ	ಹರಿಮಿತ್ರೋಪಾಖ್ಯಾನ	೨೧-೨೭
ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ	ನಾರದಗಾಯನಪ್ರಾಪ್ತಿ	೨೭-೩೨
ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ	ಶ್ರೀ ಸೀತಾಜನ್ಮಕಥನ	೩೨-೩೫
ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ	ಚಾಮದಗ್ನಿ ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ	೩೬-೩೮
ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ	ಹನುಮದ್ವಿಶ್ವರೂಪ ದರ್ಶನ	೩೮-೪೦
ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	ರಾಮರಾಜ್ಯಾಂಬಿನ	೪೧-೪೩
ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ	ಸೀತಾಭಾಷಣ	೪೩-೪೬
ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ	ಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪಗಮನ	೪೭-೪೯
ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ	ಸಂಕುಲಯುದ್ಧ	೪೯-೫೩
ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ	ರಾಮಮೂರ್ಛಾಪ್ರಾಪ್ತಿ	೫೪-೫೭
ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ	ಶ್ರೀ ಸೀತಾರಾಮರ ಅಯೋಧ್ಯಾಗಮನ	೫೭-೬೨

ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಂ.

ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ಈತರೆಯೊಳ್ ಅವಗಂ ಕಳಿವಣ್ಣಳಿಂ. ಕಣ್ಣೊಳಿಪ ಪಣ್ಣರಂಗಳಿಂ,
ಪಗಲುಮಿರುಳುಮರಲ್ದ ಮಗಮಗಿಪ ನೀವೊಗಳಿಂದೆಸೆವ ಪೂಗೊಳಂ
ಗಳಿಂ, ದಿಟ್ಟಿಸಿ ಮುಟ್ಟುವರಘಂಗಳಂ ಸುಟ್ಟುರಿಪ ತೀರ್ಥಂಗಳಿಂ, ಬಗೆ
ವಗೆವಣ್ಣದಿನೊಪ್ಪುವಲರಂ ವಿಡಿದ ಪೂವಳ್ಳಿಗಳಿಂ, ತಣ್ಣೆಟಲನೀವ ತೆಕ್ಕ
ರಂಗಳಿಂ, ತಮ್ಮತ್ತಣಿಂ ಕಿಣುವೆಲರ್ ಸೋಂಕೆ ಕುತ್ತಮೆಲ್ಲಮನಲಿಯಿಪ
ಮೆದುರ್ಗಿಡುಗಳಿಂ, ಪಗೆಯುಳಿದ ಮಿಗಬಳಗದ್ಲಿಂ, ಇಂಚರಂಗೆಯ್ವ ಪಕ್ಕಿ
ಗಳಿಕ್ಕೆಯಿಂ ತೋರ್ಪ ವಾಲ್ಮೀಕಿಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮನೋಜ್ಞಂ ಪುಣ್ಯಾಶ್ರ
ಮಮೊಂದು ತಮಸಾನದಿಯ ತೀರದೊಳ್ ಪೆಸರ್ವಡೆದಿರ್ಪದು.

ಇಂತು ಮನಂಗೊಳ್ಳ ತಾಣದ ರಿಸಿಗಳೊಳ್-ಅರೆಬರ್ ಒಂದೆಡೆ
ಯೊಳ್ ಪಟಿವಾತಂ ನುಡಿಯುತೆ ಜನ್ನದಾರಮಂ ಪೊಸೆಯುತಿರ್ಪರ್ ;
ಕೆಲರ್ ಗರವಟದ ಸನ್ನೆಯಮನಣಿಗೆಯ್ಯುತಿರ್ಪರ್ ; ಕೆಲರ್ ಸಂದಿಗ್ಧಾ
ರ್ಥವೇದವಾಕ್ಯಂಗಳಂ ವಿಚಾರಿಸುತಿರ್ಪರ್ ; ವಟುಗಳೊಳರೆಬರ್-ಪೆಟಿ
ತೊಂದೊಡೆಯೊಳ್ ಫಲಸಮಿತ್ಕುಶಂಗಳಂ ಕೊಯ್ಯುತಿರ್ಪರ್ ; ಅರೆಬರ್
ನಾರುಡೆಯಂ ನೀರೊಳೊಗೆಯುತಿರ್ಪರ್ ; ರಿಸಿವೆಣ್ಣೊಳೊಳ್ ಕೆಲರ್ ಮತ್ತ
ಮೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಪಸರಮಂ ಪಿಡಿದು ರಾಮಕಾಮಮನೇಣುತಿರ್ಪರ್ ;
ಕೆಲರ್ ಹದಿಬದೆಯರ ನೆಗತ್ತಿಯಂ, ಕೆಲರ್ ಪುಣ್ಯಕಥಾವಿಶೇಷಂಗಳಂ
ಬಿಸಗೊಳುತಿರ್ಪರ್ ; ಪೂಗಿಡುಗಳ ಪಾತೆಗ್ಗಲ್ಲಿ ನೀರೈಪೆಯುತುಮಿರ್ಪರ್
ಕೆಲರ್.

ಈಪರಿಯೊಳಿರುತಿರಲೊಂದುದಿನಮೆಂದಿನಂತೆ ಪುತ್ತಿನಣುಗಂ ತಮ್ಮ

ಶಿಷ್ಯಗೃಹ ರಾಮಾಯಣಕಥಾಕೌತುಕಮಂ ನಿರವಿಸುತಿರಲಾ ಶಿಷ್ಯರೊಳ
ಗ್ಗಲನೊವಂ ಭಾರದ್ವಾಜಂ ಕೆಯ್ಯುಗಿದಿಂತು ಬೆಸಗೊಂಡಂ :—

ಜೀಯ, ತಾಮೆಮಗನುಗ್ರಹಿಸಿದ ರಾಮಚಾರಿತ್ರಮಂ ಕಿವಿ
ಯೊಳೆ ಕೇಳೊಡಂ ಮನಮಾಡಿರುದಜುಂ ಮಗುಟ್ಟಿದುದನೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿ
ಪೇಯ್ವಿದು. ಅಂತುಮಲ್ಲದೆ ಪಿಂತೊರ್ಮೆಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದೊಳೆ ಶತಕೋ
ಟಿರಾಮಾಯಣಂಗಳಿರ್ಪುವೆಂದುಮತ್ತಣಿನೀಲೋಕಕೆ ಇರ್ಪತ್ತೈದು ಸಾಸಿರ
ಲೆಕ್ಕದ ರಾಮಾಯಣಂಗಳ್ ಬಂದುವೆಂದುಂ ತಿಳಿಸಿದಿರ್. ಆದೊಡೆಮ್ಮಿಂ
ಕೇಳೆ ಪಟ್ಟಿನಿತು ರಾಮಾಯಣಂಗಳೊಳಾರಂ ಸಿರಿದು ಬಣ್ಣಿಸಿರ್ಪುದು ?
ಅವುಗಳೊಳಾವರಾಮಾಯಣಂ ಕೇಳಲ್ತಕ್ಕುದು ? ಎಂಬಿನಿತಂ ಕೂರ್ಮೆ
ಯಿಂದಜುಪಲಕ್ಕುಂ.

ಈ ನುಡಿಗೇಳ್ವ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ತಾಂ ಕಿಲುನೆಗೆವೀಜು ಕರತಲಾ
ಮಲಕದಂತೆಲ್ಲಂ ಬಗೆಗೊಡರಲ್ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನುಂ ಚಿದಂಬರದೊ
ಳೊಪ್ಪಿರಲೊರೆದಂ,

ಬಳ್ಳಿತುಸಿದ್ವೇ, ಚಿರಂಜೀವಿಯೇ, ಅನಿತ್ತೆಲ್ಲಮನಾನೊವನೆ ಕೇ
ಳೆನಾದೊಡಂ ಕೇಳ್ದಂತೆ ಪೇಟಿಲೆನಗುಂ ಸಾಧ್ಯಮಲ್ಲ; ಆದೊಡಂ ಬಲ್ಲ
ನಿತು ಪೇಟ್ಟೆಂ, ಕೇಳೆ. ಆ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕದೊಳೆಸೆವ ಶ್ರೀರಾಮಕಥಾ
ವೃತ್ತಭರಿತಶತಕೋಟಿರಾಮಾಯಣಮಹಾರ್ಣವದತ್ತಣಿಂ ಪಂಚವಿಂಶತಿ
ಸಾಹಸ್ರಚಾರಿತ್ರಪೀಯೂಷಕಣಂಗಳ್ ಶಿವನ ಬಹುಜೂಟದಿಂ ಕೆಳಗೆ
ಜಗುಳ್ಳ ವಿಯದ್ಗಂಗಾಸಲಿಲಬಂದುಗಳಂತೆ ಭೂಲೋಕಮಂ ಮೊದಿ
ದುವು. ಅವುಗಳೆಲ್ಲಂ ಭೂಸ್ವಾಭಾವ್ಯಂಗೆೊಂಡ ಬಾಂಬೊಜ್ಜದ ನೀರ್ವನಿ
ಗಳಮೊಲ್ ಮಾನುಷಚಾರಿತ್ರಗಂಧಮಂ ತಾಳ್ದಿದುವು. ಅದಜೊಳಂ
ಧರೆಯಂ ಮೊದೆ ಸ್ವಾರಸ್ಯಂಗುಂದಿದ ಸ್ವರ್ಧಾನೀಜಲಲೇಶಂಗಳ ತೆಲದೆ
ಸೀತಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಮಾಧುರ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಕಾಣಿಸದು. ಆದುದಜುಂ
ದ್ರುಹಿಣಿಲೋಕದೊಳಡಂಗಿದು ಶ್ರಾವ್ಯಮಪ್ಪ ರಾಮಾಯಣಂಗಳೊಳೆ
ಕಾಕುತ್ಸ್ಥಚಾರಿತ್ರಮುಮಂ, ಮೇಣ್ ಮೂಲಪ್ರಕೃತಿಭೂತೆಯಪ್ಪ ಸೀತಾ
ಚಾರಿತ್ರಮುಮಂ ನೀನೆಮ್ಮ ಸ್ತ್ರೀಶಿಷ್ಯನಪ್ಪ ಕತದಿನೊರೆವೆಂ.

జానకీదేవి తాం సృష్టియ ఆదిభూతమహాగుణేయుం
ప్రకృతియుం, స్వగోపిద్యుం, తపస్విద్యుం, ఐశ్వర్యరూపిణీ
యుం, మూర్తిమంతేయుం, బ్రహ్మాండనాయకేయుం, కారణకా
రణికేయుమప్పళా. అవళం బ్రహ్మ వేదిగళా విద్యేయేందుం, అవి
ద్యేయేందుం, సగుణేయేందుం, నిగుణేయేందుం, ప్రకృతియేందుం,
వికృతియేందుం, దేవియేందుం, జిన్మయియేందుం, జిద్విలాసిని
యేందుం, మహాకుండలినీయేందుం, పేళ్ళర్. అవళిందమే ఈ
విత్వం శోభితమాగిర్కం, మత్తమవళం తత్వదర్శిగళా' శ్చదయ
దోళా బయ్యిట్టు శ్చద్గ్రంథియం విఘట్టనంగేయ్యు తాం సుఖ
మూర్తియప్పర్. ఎల్లై సువ్రత, ఏగళా ధర్మగ్లానియత్పన్నమ
ప్పుదోళి, మేణేగళధర్మదభ్యుదయమప్పుదోళి, ఆగళా శక్తిపుట్ట
లేడెయప్పుదు. ఇంతివళ్ళుం సాక్షాత్పరమాత్మం పరమేశ్వరనప్ప
రామంగుం ఆకారదోళినసుం భేదమిరదు. ఇదనఱియుతేయే
సంతర్ సత్వాంతసంతుష్టియిం ముక్తిసేమన్తినియం నిట్టిపర్ ;
సంసారిగళా మిట్టవిన బాయిం తప్పిదపర్. శ్రీరామనాదోడె
అజింత్యం, నిత్యం, సర్వసాక్షి, సర్వాన్తర్థామి, సర్వతోకృక
కర్తారం, ఆనందమూర్తియేనిప్పం ; కల్గిల్లదేయుం పరిదపం ;
కేయ్గిల్లదేయుం విడిదపం ; కణ్గిల్లదే కణ్ణపం ; కివిగిల్లదే
కేళ్ళపం. అంతాతం విత్వమేల్లమం తిళిదోడెం విత్వమేతుమవన
నఱియదు. ఇదకేయే ఈతంగే పురాణపురుషనేంబర్. ఇంతప్ప
పురాణపురుషన మత్తం పరప్రకృతియ జన్మకారణమేంతంతేయే
బణ్ణిపేం. అరూపమిదు సరూపమేంతాయ్తు ? ఇదం విచారి
సలా మత్వరననుగ్రహిసలేంబుదే ముఖ్యకారణమల్తే.

ఎంబల్లిగే అద్భుతరామాయణదోళా,

ప్రథమాశ్వాసం సంపూర్ణం.

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ.

ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದು, ಇಕ್ಕಾಪ್ಪ ಕುಕುಲಾಂಬುಧಿಯೊಳ್ ರಾಮಚಂದ್ರಮನೆ
ಹಗೆ ಪುಟ್ಟಿದನೆಂದು ಮೀರತ್ನ ಗರ್ಭೆಯೊಳ್ ಸೀತಾರತ್ನಂ ಜನಿಸಿದ ಬಗೆ
ಯೆಂತೆಂದು ಮುಸಿವೆಂ.

ನೊದಲ್ ಅಂಬರೀಷಚಾರಿತ್ರದತ್ತಣಿಂ ರಾಮಲೀಲಾವಿನೋದಂ
ವ್ಯಕ್ತಮಕ್ಕುಂ.

ಮುನ್ನ ಮೀಪೊಡವಿಯೊಳ್ ತ್ರಿಶಂಕುವೆಂಬೊವಂ ನೇಸರ್ಬಲಾ
ಯ ರಾಯಂ ಪಲವುಂ ಪಗಲರಸುಗೆಯ್ಯುತ್ತ ಮಿದಂ. ಈತಂಗೆ ಸರ್ವ
ಲಕ್ಷಣ ಲಕ್ಷಿತೆಯಾದ ಪದ್ಮಾವತೀವೆಸರ ಪಟ್ಟದರಸಿಯುಂಟು. ಚಂಪತಿ
ಗಳ ಮೆಯ್ಯೊಡು ಮನಮೊಂದೆಂಬ ನ್ಯಾಯದಿನೆಳಿಕಮಿದರ್. ಸರ್ವ
ಸುಖಭೋಗಂಗಳೊಳುಂ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲಮಾದೊಡಂ ಬಹುಕಾಲಕೆ ಸಂ
ತಾನಂ ತಲೆದೋರ್ದುದಿಲ್ಲಮೆಂಬ ಕುಂದೊಂದೆಯೆ ಎಲ್ಲಾಭೋಗಂಗಳೊ
ಳುಂ ನೈರಸ್ಯಮಂ ಪುಟ್ಟಿಸಿದುದು. ಕತಮಿದಹಿನವರಿವರಮೇಗಳುಂ
ಜಿಂತೆಯನಪ್ಪುಕೆಯ್ದು ರಾಜ್ಯವಿಷಯಂಗಳುಮಂ ಭೋಜ್ಯವಿಷಯಂಗಳು
ಮಂ ತೊಪ್ಪಿದರ್. ಬಲಿಯಮಾಮಾರಾಯಂ “ ಸರ್ವಂ ವಿತ್ತಾಪ್ತ
ಲಾಭಂ ಸತಿತನುಜಸುಖಂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾನುಸಾರಂ ” ಎಂದು ಬಗೆದಂ
ದು, “ ಆಸೆಯನುಲಿಯೆ ಲೇಸಕ್ಕುಂ ” ಎಂಬ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಂ ಪಡಿದು,
ದುಗುಡಮನುಲಿದು ಮುನ್ನಿನೋಲ್ ನಿಜವಿಷಯವಿಷಯಂಗಳಂ ವಿಚಾ
ರಿಸಿ, ವಿಭವೋಪೇತಂ ವಿಪ್ರರ್ಗೆ ವಿವಿಧದಾನಧರ್ಮಂಗಳೊಳ್ ವಿತ್ತಮಂ
ವಿಶೇಷಂ ವಿನಿಯೋಗಂಗೆಯ್ದು, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳನೆಸಗಿ, “ ಸುಕೃತಮೆ ತಾಂ
ಸೌಖ್ಯಮೂಲಮಿಹಕುಂ ಪರಕುಂ ” ಎನುತೆ, ಓರೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ವಾಸೀ
ಕೂಪತಟಾಕಂಗಳ ನೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಪರ್ವಧಿಗಳಂ ಬಿಡಿಸಿ, ಮೇಣೋರೊಂ
ದೆಡೆಯೊಳವಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ರಂಗಳಂ ಕಟ್ಟಿಸಿ, ಇಂತು ಜನರ ಕೂರ್ಮಗೀಡಾ
ದಂ. ಆಮಾರಾಯಿತಿಯುಂ “ ನಂಬಿದವರ್ಗಿಂಬೀವಂ ” ಎಂಬ ಅಡ್ಡು

తన అజ్ఞ రియేనిపిరిపేంపనిజ్ఞ గొండు, నజ్ఞ నిజ్ఞం సజ్ఞ దానందనప్ప, యోగనిద్రాభరదిం శేషపయంకశాయీయప్ప, తమోగుణదిం కాలరుద్రనుం, రజోగుణదిం బ్రహ్మనుం, మేణ్ సత్త్వగుణదిం విష్ణువుమేనిప్ప పరమేశ్వరనం, తారకబ్రహ్మనం, నారాయణనం మన్మోవాక్యాయవృత్తిగళిం భజిసుతిదళ్. మత్తం విష్ణుభక్తర నేల్లరం దానమానాజ్ఞనంగళిం సంభావిసుతిదళ్. ఇంతు దశ సహస్రవృక్షంగళ కళియలేందు ద్వాదశీదినమవళ్యోషణంగే య్దు, నిజకాంతంబేరసు విష్ణు సన్నిధియోళ్ పవడిసిరల్, భావ కియ భక్తిగొల్దు భగవంతనందినిరుళియోళ్ పురుషవేషమం తాళ్దు బందు—“ తన్నత్తణినేం వరమం బయసువో?” ఎందు కేళ్దంతే యుమదకే తాం విష్ణుభక్తిపరాయణనుం, సావభౌమనుం, మహాతేజస్వియుం, స్వధర్మనిరతనుమప్ప పుత్రనం కరుణిపు దేందు మానుగడియిం బిన్నయిసిదంతేయుం, బఱియమాదివ్యపు రుషం—“ అంతక్కె,” ఎందేందు ఫలమననుగ్రహిసి అంతధాన మాదంతేయుం కనసుగండేట్టిత్తళ్. తన్న బఱియోళ్ స్వప్నఫల దంతే ఫలమిరల్ కండు, పద్మావతి తాం పద్మనాభం కరుణిసిద పణ్ణం పతిగే తోడెదుర్ కనసిన పరియెల్లమం తిళిసిదళ్. ఆనంద తుందిలస్వాంతరాదాదంపతిగళ్ పుండరీకాక్షనం నేనేదు పణ్ణ దం భక్తిసిదర్. అంతు భక్తిసిద కేలదినంగళ్ళి పేణ్ణి నిర్నిల్తు, బసిబళేదు మేణ్ణొందు శుభముహూర్తదొయోళ్ కనంబరిదంతే జక్రలక్ష్మణసంపన్ననోవం సుపుత్రం పుట్టిదం. సంతసమనేవే ట్టిం; టుక్కె వమాయ్తరమనేయొళుం నేరేవోరేయొళుం. దీనర్ ధన మం కండం తాగల్, మారాయం మోదలిం నాల్మడియాగి దానధర్మాదిసత్కార్యంగళనేసిగిదం. వళక్ష్మపక్ష చంద్రమనంతే దినక్రమం వృద్ధిగొండొప్పువ కువరంగే జాతకమోది స్కంస్కా

ರಂಗಿಯ್ದು, ಅಂಬರೀಷನೆಂಬ ಪೆಸರಿಟ್ಟು, ಲೌಕಿಕವೈದಿಕ ವಿದ್ಯೆಗಳೆರಡೆ
ಒಗ್ಗೂಳುಂ ಸಮರ್ಥನೆನಿಪ್ಪ ಸದ್ಗುರುವತ್ತಣಿಂ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಮಂ ಮಾಡಿ
ಸಿದಂ. ಏಕಪಾರಿಯಾದ ಈ ಕುಮಾರಂ ಕುಮಾರನಂತೆ ಚತುರ್ದಶ
ವಿದ್ಯೆಯೊಳುಂ, ಚತುಷ್ಟಪ್ತಿಕಲೆಗಳೊಳುಂ ಪ್ರವೀಣನಾಗಲಾತಂಗುಚಿ
ತಕಾಲದೊಳ್ ಸೌಂದರ್ಯಸೌಶೀಲ್ಯ ಸೌಭಾಗ್ಯವತಿಯಪ್ಪ ಕನ್ನೆಯಂ ಪರಿ
ಣಯಮನೆಸಗಿ, ಯುವರಾಜಪಟ್ಟಮಂ ಕಟ್ಟಿ ಕೃತಕೃತ್ಯನಾದೀತ್ರಿಶಂಕು
ಮಹಾರಾಜಂ ಕೆಲಗಾಲದ ಮೇಲೀ ಪೊಡವಿಯೊಡೆತನಮಂ ಅಣ್ಣುಗಂಗೆ
ಸಂಪೂರ್ಣಮೊಪ್ಪಿಸಿ, ತಾನಭಿನವಸ್ವರ್ಗಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾದಂ.

ಇತ್ತಲಾದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತಕೀರ್ತಿಯಪ್ಪ ಅಂಬರೀಷಮಹಾರಾಜಂ
ರಾಜ್ಯಪದಮಂ ಮಂತ್ರಿಯೊಳ್ ನಿಲಿಸಿ, ತಾಂ ಭಗವದನುಗ್ರಹಮಂ ಪಡೆ
ದವೆನೆನುತೆ ಘೋರಕಾನನಮಂ ಸೇರ್ದು, ಭಕ್ತಹೃತ್ತುಂಡರೀಕಮಧ್ಯ
ಸ್ಥನುಂ, ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕನುಂ, ಚತುರ್ಭುಜನುಂ, ಶಂಖಚಕ್ರಗ
ದಾಪದ್ಮಶೋಭಿತನುಂ, ಶುದ್ಧಜಾಂಬೂನದವರ್ಣನುಂ, ಸರ್ವಾಭರಣ
ಸಂಯುಕ್ತನುಂ, ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿಯುಂ, ಪುರುಷೋತ್ತಮನುಮಪ್ಪ
ನಾರಾಯಣನಂ ಕುಳುತು, ಸಾಸಿರಗಾಲಂ ಬರೆಗಂ ತಪಸನೆಸಗುತಿರ್ದಂ.
ಬಲಿಯಂ ಗರುಡಾರೂಢನಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮಂ ಭಕ್ತನಂ ಪರಿಕಿಸಲೆಂದು
ವೈನತೀಯನನೈರಾವತಮಪ್ಪಂತೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತೆ ತಾನಿಂದ್ರನಾಗುತೆ
ಅಂಬರೀಷಂಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡಿಂತೆಂದಂ:—' ಎಲೆ ಅಂಬರೀಷ' ಗೆಲವಕ್ಕೆ
ಆನಿಂದ್ರಂ; ನಿನ್ನನುದ್ಧರಿಸಲೆಂದು ಬಂದೆಂ. ಎಂ ವರಮನಿಚ್ಛಿಪೈ? ಕರು
ಣೆಪೆಂ. ' ಇಂತುಸಿರೆ, ಚೌದಂತಮನೇರ್ದ ಮೆಯ್ಯಣ್ಣನಂ ಕಿಸುಗಣ್ಣಿ
ಕಂಡಾರಾಯಂ—' ಅಮರ್ದುಂಡರೊಡೆಯ, ನಿನ್ನಂ ಕುಳುತಾಂ ತಪ
ಮಾಚರಿಸಿದುದುಮಿಲ್ಲಂ. ಮೇಣ್ ನಿನ್ನತ್ತಣಿನಾವ ವರಮುಮಂ ಬಯ
ಸುವುದುಮಿಲ್ಲಂ. ಎನ್ನೊಡೆಯನಲರ್ಪೊಡೆಯನಲ್ಲದೆ ಬಿಡೌಜನಲ್ತು.
ಇಂತೊರೆವೆನೆಂದು ಮುನಿಸುದಾಳದಿರ್. ಬಲುದೆನ್ನ ತಪಸಿಗೆ ಬನ್ನಮೆ
ಸಗದೆ ಏಕಗೆ ಬಂದೈ ಅಹಗೆ ಪಿಂದಿರುಗೈ.' ಎಂದು ಪಡಿನುಡಿಗುಡುತೆ,

తన్నోళ్ తాం కణ్ణిట్టం. మత్తమారాయతవసి తన్నోళ్టిట్టద
 దృఢభక్తియం కాణుతే సంతసందాళ్ళు, మేణవన మానుడిగే
 ముగుళ్ళగేగొండు, జనాదనం తాం ప్రత్యక్షనాదం. ఆవనమే
 య్యోగరిం ఈ పుష్పవంతగే పోళిపొదవిదత్తో, ఆవన కణ్ణో
 టదినిలేలొకం పావనమప్పుదొ, ఆవన బాయిం వేదరాతిగ
 లోగేదువో, మేణావన ననినవిరోళిసకలజరాజర వస్తుగళి
 సేదిపువో, ఆ వనజాక్ష న దివ్యమూర్తియం కణ్ తణియే కండు
 సంతసమున్నిరోళి ములుంగి ములుంగి, మేయ్మణ్ణిదేట్టి గొం
 డు ఇంతు పాడిదం :—“ఏ పక్కిదేర, ఎన్నోడేయ, మేలేస
 గ్గి. ఆనందమూర్తి, నినే ఆనంతం, నినే హవ్యవాహం, ప్రభం
 జనం నినే, నినే కమలాక్షం, నిన్నం మణివుగువేం; నిన్నిం
 పేటితు ఎనగిర్కయిల్లం. ఆదజ్జినేన్నంపొరేయ్మి. మోదలొళ్ సగ్గి
 గరొడేయనుం తానేంబ మాట్టేయినంతేన్నం నుడియిసిదొడం
 తాం తిళియదే అసడ్డేయం తొడేం. తప్పనితం మన్నిసి కావు
 దు.” ఎండేటిగిదరసనం కండు, దేవం—“ఎల్మే భక్తితిరోమ
 ణియే, నిన్న దిటబకుతియం నోలెట్టినేందారూపిం బందేనల్లదే
 పేటిత్తిల్లం; భక్తియంతిరవేల్కుం; సంపూర్ణం సంతుష్టనాదేం
 నిన్న భక్తిగే; మనద బయకేయనుసిర్మి; కరుణిపేం” ఎండొరే
 దం. అనుడిగేళ్ళంబరిషమహారాజం గద్గ దవాణియిం—“పరమా
 త్మ, స్వామి, త్రికరణదొళుమాం విష్ణుభక్తిపరాయణనుం
 యజ్ఞహవనదేవసేవేయొళ్ నిరతనుమప్పంతేయం, ప్రజేగళ్ వే
 ష్ణవరప్పంతేయం, శత్రుగళ్ మిత్రరప్పంతేయం, అనుగ్రహివుదు.
 ఎందు బిన్నయిసిదొడనేయే “తథాస్తు” ఎందు మాధవం ము
 న్నం తనగే రుద్రానుగ్రహదిం దొరేకొండ సుదర్శనమం మేజ్జ
 నిత్తు, ఋషిశాపం శత్రుబాధే రోగదుఃఖాదిగళం దూరంమా

ಛಿದ್ರಿದಂಬ ಪಾಟುಂಬಳೆಯ ಮೈಮೆಯನೊರೆದು ತಾನಡಂಗಿಪೋಗೆ;
 ಚಕ್ರಶಾಯಿಯಪ್ಪ ಚಕ್ರಯನುಗ್ರಹದಿಂ ಸಹಿತಮಾಚಕ್ರಮಂ ಚಕ್ರವ
 ತಿ ಕೈಕೊಂಡು ನಿಜರಾಜಧಾನಿಯಪ್ಪ ಅಯೋಧ್ಯಾಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಯ್ದು
 ಕರುಣೆಯಿಂ ಪ್ರಜಾಪಾಲನೆಯಂ, ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂ ಹವ್ಯಕವ್ಯಂಗಳಂ, ಭಕ್ತಿ
 ಯಿಂ ದೇವತಾವೂಜೆಯಂ ಗೆಯ್ಯುತುಂ, ಚಿರಕಾಲಂ ಕಡಲ್ಗಲೆ ಕಡೆಗಳ
 ಪ್ಪ ಪೊಡವಿಯೊಡೆತನಮಂ ಬಿಡದೆ ನಡೆಯಿಸುತಿದ್ಧಂ. ನೂಱಿಶ್ವಮೇ
 ಧಂಗಳನನಿತೆ ವಾಜಪೇಯಂಗಳನೆಸಗಿ ಪೇರ್ವಡೆದೀತನ ಕಾಲದೊಳ್
 ಮನೆಮನೆಗಳ್ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಾದಿ ದೇವಪೂಜಾವಾದ್ಯಘೋಷಂಗಳಿಂ,
 ವೇದಘೋಷಂಗಳಿಂ, ಈಶ್ವರನಾಮಸಂಕೀರ್ತನಘೋಷಂಗಳಿಂ, ಯಜ್ಞ
 ಘೋಷಂಗಳಿಂ, ತುಂಬಿದುವು. ತಿರೆಯುಂ ಮಲೆಬೆಳೆಗಳಿಂ ಚೆನ್ನೊಪ್ಪಿ,
 ಬಹಿಗಾಲಮಂ ಕಾಣದಾಯ್ತು, ಪ್ರಜೆಗಳುಂ ರೋಗಾದ್ಯುಪದ್ರವಂಗಳ
 ಗುಣಿತನಣಿಯರ್. ಇಂತಪ್ಪ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಅಗ್ಗಿಮೊಗರುಂ, ಪೊಲಿಲೇ
 ಸಗ್ಗ ಮುಮಾಮಾರಾಯನೇ ದೇವೇಂದ್ರನುಮಾಗೆ ಚೆಲ್ವಾದುದು.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ.

ಅಂತಿರ್ಪ ಭೂಭೃದ್ವರನೊಳ್ ಸೈಸಿನ ಬಿತ್ತಿನಂತೆ ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂ
 ಬೊಂದು ಪೆಣ್ಣಣಿ ಪುಟ್ಟಿದುದು. ಬಹುಕಾಲಕೆ ಪತ್ತಣುಗಿಯಂ ಮುದ್ದು
 ಗೆಯ್ದು ಅರೆಗಳಿಗೆಯಾದೊಡಮಗಲದಾವಗಂ ತೊಡೆಯೊಳಿರಿಸಿಕೊಂಡು
 ಪಟ್ಟವಣೆಯೊಳಂ ಸೆಜ್ಜಿ ವನೆಯೊಳಂ ಸೊಗಯಿಸುತಿದ್ಧಂ. ಅನ್ನೆಗಮೊರ್ಮೆ
 ರಾಯನೊಡ್ಡೊಲಗಂ ಗೊಟ್ಟು ಅಣುಗಿವೆರಸಿರ್ಪಿನಂ; ಪೊಗೆಯುಳಿದ
 ಗ್ಗಿಯವೊಲೊಂದೆಡೆಯೊಳ್, ತಣ್ಣಗೊಂಡ ನೇಸಲಿಪೋಲ್ ಪೆಣತೊಂದೆ.

ಜೆಯೊಳ್, ಬೆಳಗುವ ನಾರದಪರ್ವತರೆಂಬಿವರ್ ಮುನಿಗಳ್ ಏಕಕಾಲ
 ದೊಳಾಗಸದತ್ತಣಿನಂಬರೀಷನರಮನೆಗೆಯ್ದಂದರ್. ಕಂಡಾಗಳ್ ಭಕ್ತಿ
 ಮೆಚೆಯೆ ಆಸನದಿಂದಿಡಿದೊಡನೆಯೆ ಪೋಗಿ ಕರೆತಂದು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾ
 ದ್ಯಂಗಳನಿತ್ತು, ಸಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾನುಮವರ ಕೆಲದೊಳ್ ಮಂಡಿಸಿ, ಮೆದು
 ನುಡಿಯಿಂ ಕ್ಷಲಮಂ ಬೆಸಗೊಳುತಿಂತುಪಚರಿಸುತಿದಂ. ಒಲಿಕವರ
 ಭಾಗತರಿವರುಂ ರಾಯನ ಸನಿಯದೊಳೊಪ್ಪಿದ ಬಾಲಿಕೆಯಂ ದಿಟ್ಟಿ
 ಸುತುಂ ತಮ್ಮೊಳೆ-ಪಳಿಮೆಯಂತೆ ಕರ್ಪಿಡಿದ ಮುಂಗುರುಳುಂ, ಪಾವನ
 ಪಡೆಯಂತೆ ಸರಿಗೊಂಡ ಜಡೆಯುಂ, ಚಂದಿರನಂತೆ ಸಂತಸಮಂ ಪುಟ್ಟಿಪ
 ಮೊಗಮುಂ, ಕಾವನ ಸಿಂಗಾಡಿಯಂತೆ ಬಾಗಿರ್ಪ ಪುರ್ಬುಂ, ನೀವೂವೆ
 ಸಲಂತೆ ನೀಳಮಪ್ಪ ಕಣ್ಣುಂ, ಸಂಪಗೆಮೊಗ್ಗಿಯಂತೆ ಸೊಗಸುದೋರ್ಪ
 ಮೂಗುಂ, ತೊಂಡೆವಣ್ಣಂತೆ ಕೆಂಪೆಸೆವ ಬಾಯ್ದೆಚೆಯುಂ, ದಾಳಿಂಬದ
 ಬಿತ್ತಿನಂತೆ ಸಾಲೊಂಡೆಸೆವ ಪಲ್ಲಳುಂ, ಕನ್ನಡಿಯಂತೆ ಪೊಳೆವ ಕೆಕ್ಕೆ
 ಯುಂ, ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂತೆ ಪಸರಿಪ ನಗೆಯುಂ, ಬಲಮುರಿಸಂಕಿನಂತೆ ಗುಚ್ಚು
 ಗೊಂಡು ರಂಜಿಪ ಕೊರಲುಂ, ಸೊಂಡಲಂತೆ ದಟ್ಟಮಾದ ತೋಳುಂ,
 ಕೆಂದಳಿರಂತೆ ಕೆಚ್ಚನೆಯ ಮುಂಗೈಯ್ಯುಂ, ಗಜಿವೂವಂತೆ ಮೊನೆಗೊಂಡು
 ಗುರುಂ, ಸಿಂಗದ ನಡುವಿನಂತೆ ಬಡತನಮೊದವಿದ ನಡುವುಂ, ಮಲಿಲೊ
 ಟ್ಪಿಲಂತೆ ಬೆಟ್ಟತಪ್ಪ ಪೂಜಿವಾಳುಂ, ದಿಂಡಿನಂತೆ ಬಲಿತು ಪೊಳೆವ ತೊಡೆ
 ಯುಂ, ಕೆಂದಾವರೆಯಂತೆ ಬಣ್ಣ ಮೊಂದಿದಡಿಯುಂ, ಒಂದಜಿಮೇಲೊಂ
 ದಟ್ಟಿಜಮಂ, ಪುಟ್ಟಿಪುವು. ಆದಪ್ಪಳೀಕನ್ನೆಯೆಂದು ಸಂಕಿಸುತೆ, ಅವ
 ರೊಳ್ ಕಲಹಾಶನಂ ತಾಂ ರಾಯನೊಡನೆ ಸರ್ವಾಂಗಸುಂದರಿಯಪ್ಪೀ
 ಕನ್ನೆ ಆರೆಂದಾರಯ್ಯೆ ; ರಾಜಂ ಕೆಯ್ಯುಗಿದು—“ ಜೇಯ ಇವಳೆನ್ನಣು
 ಗಿ, ಶ್ರೀಮತಿಯೆಂಬ ಪೆಸರ್ ; ಪ್ರದಾನಸಮಯಮುಂ ಮುಟ್ಟಯಿಸಿ
 ಬಂದುದು ; ಆದುದುಂ ಯೋಗ್ಯಪಾತ್ರಮನಾರಯ್ಯಲ್ ತಕ್ಕುದು ”
 ಎಂದು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದಂ. ನುಡಿಯದಂ ಕೇಳುತವರಿವರಭಾಗತಗರ್ಗುಂ
 ಬಿದಿನವರಪ್ಪ ಬಯಕೆ ಪುಟ್ಟಿದುದು. ನಿಕ್ಕುವಮಾಗಲವರಿವರುಮಾಪೆಣ್ಣೆ

మల్లదే పేటిగో కాణిసలాగదు. ఇనితేందువశృతియనేసగలో
వేట్టిం. ఇంతు కేయ్డొడిసుతే బల్పగేయిం బేడికొళ్ళ మునియ
కిట్టిగేగే నక్కు, దేవం—“ అతక్కి ” ఎందు మన్నిసి కళుపిదం.
సమనంతరదొళి పవతనుం పద్మనాభన పదదొల్తేయం పడెదు
పవణిటు పేణ్ణం పిడిదపేనేనుతే, పొల్గడలేడిగే పరితందం. బందే
ఱిగిద తవ్వునిధియం కరుణానిధియొల్దు పడరిసుతే తన్నేడిగే బర
లక్కారణమం బేసగొండం. తానుసివుదిదువే పొసబిన్న పమేందు
మున్నం నారదం పేట్టింతేయే పువ్వులత్తరంగళనఱుకేగేయ్దు—
“ దేవ, నిలం పిరియం. ఆగేణేణికేయిపుదదనియల్తక్కివం.
నాళిన పంతదొళి బాలేగే నారదనొళి బేసపుట్టువవ్వుల
మొగం కొడగన మొగదంతే పుట్టుగే. అంతదన్యగే తిళియల్ప
రదు. ఇంతేందు దయేగేయ్దొడం గేల్దొం ” ఎనే, కరుణాళు
తాం—“ ఆ! ఇవరివర్గం మనముం మేణ్ణగుణముమొందే
గడం తక్కుదనుక్కి.” ఎందు తన్నొళి పరిభావిసి, “ తథాస్తు”
ఎనుతే, ఈ సమాచారమం నారదంగుసిరదిరేందప్పణేయిత్తట్టిదం.

మాధవనాణితివడెదింగడలిం తళుదుర్ అయ్దొడ్డేగేయ్దు ప
బట్టియొళి పవతం తాం తన్నొళి—“ గేల్! గేల్! పేణ్ణందేన్న
కొంక.టొళి సీల్చిదుదు. అంతప్ప మంగముసుడం కండు
కన్నే నారదనం ఒలివళి! లూ! ఎందుం మేళ్ళళ; ఒళ్ళితాదుదు!”
ఎందు పలవం పంబలిసుతిదం. పేటితొందేడేయొళి నారదనుం—
“ అబాలే పవతనం కండేనితు హాస్యంగేయ్వుళిలొ, మేణ్ణదర్కవనే
నితు నాణ్ణువనొళి కాణ్ణేం” ఎనుతాలొళిచిసుతే అయ్దొడ్డేగే బరు
తుమిదం.

ఎంబల్లిగే అద్భుతరామాయణదొళి

శృతియాశ్వాసం సంపూర్ణం.

ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ.

ಅಲಿಸೈ ಮುನಿಪುಂಗವ, ಅತ್ತಲಂಬರೀಷಂ ನಿಜಸುತೆಯ ಸ್ವಯಂ
ವರಕೆಂದು ಪತ್ತನದೆಲ್ಲೆಡೆಗಳಂ ಮಂಡಪತೋರಣಧ್ವಜಪತಾಕೆಗಳಿಂ
ಸಿಂಗರಿಪಂತೆಯುಂ, ಬೀದಿಗಳಂ ಗಂಧೋದಕದಿಂ ಸಾರಣೆಗೆಯ್ದು ರಂಗವ
ಲ್ಲಿಗಳನಿಟ್ಟು ಪೂಜಲ್ಲಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು ಸೊಗಯಿಸುವಂತೆಯುಂ, ಅರಮ
ನೆಯಂ ನವರತ್ನಾದಿಗಳಿನಲಂಕರಿಪಂತೆಯುಂ ಆಣೆಗೆಯ್ದು ಮಿಕ್ಕ ಸನ್ನಿ
ದೊಳಿದಂ.

ಇಂತೊಪ್ಪುವ ನಾಡ ಸೊಬಗಂ ಕಾಣುತೆ ರಿಸಿಗಳಿವರ್ ಸಂತ
ಸಂಗೊಂಡು ಪೇಟ್ಟಿ ಗಡುವಿಗೆ ತಪ್ಪದೆಯ್ತುರುವರನರಸಂ ಸನ್ಮಾನಿಸಿ
ಬಲಿಯಂ ಕುವರಿಯಂ ಸ್ವಯಂವರಮಂಡಪಕೆ ಕರೆತಂದು, ಮಗಳ್ಗೆ—
“ ಎಲಾ ಬಾಲೆ, ಇವರಿವರುಂ ನಿನ್ನಂ ಬಯಸಿದವರ್. ಆದೊಡೆ ಪೆಣ್ಣೊ
ವಳೊವರ್ಗಳಲ್ಲದೆ ಇವರ್ಗಮಾಗದುದಳುಂ ನೀನಾರನೊಲಿವೆ, ಅವ
ಗೀವೆಂ ನಿನ್ನಂ. ಆದುದಳುನಿವರೊಳಾರಪ್ಪರವರ ಕೊರಲೆ ಈವೂಸರ
ಮನಿಡುವುದು. ” ಎಂದುಸಿದಂ.

ಅಯ್ಯನಾಣತಿಯನಾಂತಣುಗಿ ಎನಸುಂ ನಾಣ್ಣಿ ಕರದೊಳ್
ವೂಮಾಲೆಗೊಂಡು ಪಿಡಿನಡೆಯಂತೆ ಸಹಜರಿಯರ್ವರಸು ಮೆಲ್ಲನವರಿ
ವರ ಸನಿಯಮಂ ಸಾರ್ದು ಕಣ್ಣೊಗರನಿವರೊಳಂ ಪಸರಿಸಿ ಇನಿಸುಂ
ಜಾನಿಸಿ ಮೇಣ್ ನೆಲನಂ ನೋಡುತುಸಿಕನಿದಂ.

ಬಾಲೆಯಿಂತು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಲ್ಲಿರೆ; ಕಂಡು ರಾಯಂ—“ ಎಂ ಮ
ಗಳೆ, ಮನಂಬಂದಂಗೆ ಮಾಲೆಯಿಕ್ಕನೆ ಮಾಣ್ಣಾ; ಪೆಱತೇನನೆಣ್ಣಿದಿರ್.
ಇವರುಂ ಬೇದಬಿಡ್ಜೆಗಂಗೆ ಸರಿಮಿಗಿಲೆನಿಪರ್; ಮಾದೇವನಂತೆ ಮೈಮೆ
ಯುಳ್ಳರ್; ಸಿರಿಯರಸನಂತೆ ಸೊಗಸುಳ್ಳವರ್; ನಾಡಾಡಿ ಕಿತ್ತಡಿಗಳ
ಲ್ಲು; ಸಂದೆಯಮಣಮಿಲ್ಲದೆ ಇವರೊಳ್ ಮನಂಬಂದವನೊಲಿಸಿ ಕೊ
ಳ್ಳುದು,” ಎಂದಳುಪಲಾಬಾಲೆ ಬೆದರ್ದು ಪಿತಂಗೆ—“ ಬೊಪ್ಪ ! ನೀನೊ

ರೆವಂತೆ ರಿಸಿಗಳಾರುಂ ತನಗೆ ಕಾಣಿಸರ್; ಮಂಗಳೋಡಗ ಮುಸುಡಿನ
ವರಾರೊ ಇರ್ವರ್ ತನ್ನಿದಿಗೇ ನಿಂದಂತೆ ತೋರ್ಪುದು. ಆದೊಡಿವರ
ನಡುವೆ ಸರ್ವಾಭರಣಸಂಯುಕ್ತನುಂ, ವಿಶಾಲಾಕ್ಷನುಮಾಜಾನುಬಾಹು
ವುಂ, ತುಂಗೋರಸ್ಥಲನುಮಪ್ಪ ಷೋಡಶವರ್ಷದ ವರನೊರ್ವನಂ
ಕಾಣೈಂ. ಅಂತಿರ್ಪನ ಪೀತಾಂಬರಮುಂ, ಶ್ಯಾಮಾಂಗಮುಂ, ಶುಭಗಾ
ತ್ರಮುಂ ಮನಂಗೊಳ್ವುದು; ಪದ್ಮಲೋಹನಂಗಳಿನೆನ್ನನೆ ದಿಟ್ಟಪಂ;
ಮೇಣ್ ನಗುವಂ. ಆಗಳ್ ಕುಂದಕುಟ್ಟಲದಂತಿರ್ಪ ಪಲ್ಲಳ್ ಸ್ಪಷ್ಟಂ
ತೋರ್ಪುವು; ಮತ್ತಮಾಪುರುಷಂ ಬಲಗೆಯ್ಯನೆನ್ನ ಕರಮಂ ಪಿಡಿಯ
ಲೆಂಬೋಲ್ ಮುಂದೆ ನೀಡಿರ್ಪಂ,” ಎಂದು ಮಾರ್ನುಡಿದಳ್.

ಬಲಿಯಂ ಬಾಲೆಯ ಭಾಷಣಮಂ ಭಾವಿಸಿ ನಾರದಂ ಕಟ್ಟ
ಜ್ವರಿಯೊಳ್—“ ಎಲೆ ಕನ್ಯಾಮಣಿಯೆ, ಅಂತು ನೀಂ ನೋಲ್ಪುವಂಗೆ
ತೋಳ್ಗಳಿನಿತಿರ್ಪುವು? ಕಂಡಂತುಸಿರಾ.” ಎನಲ್, “ಎರಡೆ” ಎಂದಳ್.
ಆಗಳ್ ಗುಟ್ಟುಂ,—“ ಆತನ ವಕ್ಷಸ್ಥಲದೊಳೇನಂ ಕಂಡವೆ? ಮತ್ತಂ
ಕರದೊಳೇನಂ ಪಿಡಿದಿರ್ಪಂ?” ಎಂದು ಬೆಸಗೊಂಡೊಡೆ;—“ ವಿಶಾಲವ
ಕ್ಷಸ್ಥಲದೊಳ್ ದಿವ್ಯಮಾಲಿಕೆಯುಂ ಶುಭಹಸ್ತಂಗಳೊಳ್ ಕಾರ್ಮಕ
ಸಾಯಕಂಗಳುಮೆಸೆದಿರ್ಪುವು.” ಎಂದಳುಪಿದಳ್.

ಶ್ರೀಮತಿಯ ನುಡಿಗಿರ್ವರುಮಜ್ಜರಿವಡುತಾತ್ಮಗತಚಿಂತೆಯೊಳ್
ಬಹುದೂರಂ ಜಾನಿಸಿ-ಮಾಯಿಕಮಿದು, ಮಾಧವನಿಲ್ಲದೆ ಪೆರಿರಿನಾಗ
ದೆಂದು, ನಾರದಂ-ಆತನವನಲ್ಲದೊಡೆ ತನ್ನ ಮೊಗಮಂತೀಕಾಕೆಗೆ ಕಾಣ
ಲಾದುದೆನುತೆ; ಪರ್ವತಂ-ನಾರದನ ಮೊಗಮಂತಿರ್ಪುದು ತಕ್ಕುದು.
ಆದೊಡೆನ್ನತೇಕಿಂತು ತೋರ್ಪದೆನುತೆ; ಇವರುಂ ನುಡಿಯುತಿರ್ದರ್.

ಇಂತಿರಲಂಬರೀಷನವರ್ಗಿಗುತೆ—“ ಪೂಜ್ಯರೇ, ಬಗೆಯಾತೆಹ
ದೊಳ್ ಮರುಳ್ಗೊಳಲೇಂ ಗೆಯ್ದಿರ್? ಎನ್ನಯ ಕನ್ನೆಯೊಳ್ ಮನಮಿಟ್ಟು
ಬಂದಿರ್ಪಿರಾದೊಡೆ ಕೊಂಚಂ ಸ್ವಸ್ಥಮಿರ್ಪುದು. ಪವಣುತು ಪೇಟ್ಟೆಂ”
ಎಂದೊಡೆ, ನಸುಮುನಿಸಿಂ—“ ಮರುಳ್ಗೊಳಿಸಿದವರಾವತ್ತು; ನೀನೇ

ಈಪೆಣ್ಣೆಮ್ಮ ನೊಲಿಯದೊಲಿಂತೊ ಕಪಟಮಂ ಕುವರಿಗೊರೆದೋ, ನೀನೇ ಯೋ ಎಸಗಿರ್ಪೆ ? ” ಎನ್ನುತೆ ಮಱುಮಾತಾಡಿದರ್. ಈ ಬಿರುನುಡಿಯಂ ಲಾಲಿಸುತಾಬಾಲೆ-ಇವರ್ ತಾತಂಗೆನಾನುಂ ಶಾಪಮಿತ್ತಪರೆಂದು ತಳ ಮಳಂಗೆೊಂಡು ಮುನ್ನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡ ದಿವ್ಯಪುರುಷನಂ ಮನದೊಳ್ ಜಾನಿಸಿ, ತವಸಿಗಳೊಳೊರ್ವಂಗೆ ಸರವನಿಕ್ಕು ವೆನೆಂದು ಮುಂದಡಿಯಿಟ್ಟಳ್; ದೈವಸಂಕಲ್ಪವನಾರ್ ಮಾರ್ವರ್? ಅಂತವದೊಳೊರ್ವಂಗೆ ಮಾಲೆಯಿಕ್ಕು ವೆನೆನುತೆ ಪಜ್ಜೆಯಿಕ್ಕಿದ ಪೆಣ್ ಮಗುಟ್ಟುಮಾಸುಂದರಮೂರ್ತಿಯಂ ಮೋಹಿಸುತೊಡನಾತಂಗೆಯೆ ಸರಮಂ ಹಾಯ್ಕಿದಳ್. ಅನಿತಪ್ಪೊಳಜ್ಜ ರಿಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಆ ಕನ್ಯೆಯುಂ ಮೇಣಾದಿವ್ಯಪುರುಷನುಂ ಕಾಣಿಸದಾದರ್.

ಚಿತ್ತಯಿಸೈ, ಮುನಿಯೆ, ಆ ಬಾಲೆಯನುಯ್ದವನಾರೆಂದು ಬಲ್ಲೈ? ಸಾಜಮಾದ ಭಗವಂತಂ. ಆತನುಂ ನಿರ್ವ್ಯಾಜಂ ಪಡೆದನಲ್ಲ. ಆಪೆಣ್ಣೆಯೆ ಅನಿಶಂ ತಪಮೆಸಗಿ ಪೂರ್ವಸಂಕಲ್ಪಾನುರೂಪಂ ಪೊಂದಿದಂ.

ಇತ್ತಲಿರ್ವರುಂ ದುಃಖಾಕುಲರ್ ವೈಕುಂಠನೊಳೆ ಇಂತೀಪರಿಯಂ ನಿರ್ಧರಿಪುದೆಂದು ಗೆಳ್ಳನೆ ವೈಕುಂಠಕೆಯ್ತರಲಿತ್ತಲ್ ಶ್ರೀಹರಿ ತಾಂ ಶ್ರೀಮ ತಿಯಂ ಕುಳಿತು—“ಎಲೆ ಮೋಹನಾಂಗಿ ! ನಿನ್ನಿಂ ವಂಚಿತರಾವಾತವ ಸಿಗಳೀಗಲಿದೆಕೊಳ್ ಬರ್ಪರಿತ್ತಲ್. ಆದುದಳುಂ ನೀನೆನ್ನಂತರಂಗದೊ ಳ್ಗುಪ್ತಳಾಗು,” ಎನೆ; ನಸುನಗುತಂತೆಯೆ ಒಳವೊಕ್ಕಳ್.

ಸ್ಥಮನಂತರದೊಳ್ ನಾರದನುಂ ಪರ್ವತನುಂ ಪುರಾಣಪುರುಷನಂ ಕಂಡಕುತವನೊಳ್ ಮೊದಲನೆಯಂ—“ ದೇವ, ಇಂದೆಮಗಿರ್ವರ್ಗುಂ ಒಳ್ಳುಡಿಯಿನೊಪ್ಪಂಬೂಸಿದ್ದೈ ! ಇಂತೆಮ್ಮ ನಟಲಿಸಿ ಬಟಲಿಸಲ್ಪಹುದೆ ? ನಿಶ್ಚಯಂ ನೀನೇ ಆಪೆಣ್ಣಂ ಕಳ್ಳ ತಂದವಂ. ಚಿಃ ! ವಿಶ್ವಾಸಘಾತಕಮ ನಾಗುರ್ಮೆಸಗಬಾರದು. ಸಾಲ್ಕುಂ. ಜೇಯ ! ನೀಂ ಪಿರಿಯಂ ” ಎನೆ; ಕಿವಿಮುಚ್ಚಿ ಪುಸಿಮುನಿಸಿಂ—“ ಇನ್ನೆಗಂ ನೀಂ ಯೋಗ್ಯನೆಂದೆಣಿ ಸಿದ್ಧಂ. ಈಗಳ್ ಸೊರ್ಕಿ ನೀನೆಂತಾನುಂ ಗಟಿಪುವುದಂ ಕಾಣುತೆ ಋಷಿ ಸ್ವಭಾವಮನೆನಿತುಂ ಲಕ್ಷಿಸೆಂ. ಎಲೆ ಮುನಿಪ ! ನೀನುಸಿರ್ವುದು ಸಾಜ

ಮಿಲ್ಲ; ಮೇಣಂತು ಕಾರಣಮುಮಿಲ್ಲ;’’ ಎಂದು ಸಿರಿಯರಸನೊರೆ
ದಂ. ಅದರ್ಕೆ ನಾರದಂ—“ ಅಂತಾದೊಡೆನ್ನ ಮೊಗಂ ಮಂಗಮುಸು
ಡಂತೇಕೆ ವಿಕಾರಮಾಯ್ತು ?’’ ಎಂದು ಕೇಳೆ; ನಾರಾಯಣಂ—
“ ಅಃ ! ಪಲವುಂ ಕಾಲಮೆನ್ನಂ ಭಜಿಸುತಿದೊಡಂ ನೀನೆನ್ನ ಮೈಮೆಯ
ನೆಲೆಯಂಕಂಡುದಿಲ್ಲಂ. ಆಂ ಭಕ್ತಾಧೀನನಪ್ಪೆಂ. ಸರ್ವರುಂ ಸಮಂ. ನೀನೆಂ
ತು ಆ ಪೆಣ್ಣ ಕತದಿಂ ಬೇಡಿದೆ ಅಂತೆ ಈ ಪರ್ವತನುಂ ಕೇಳ್ವಂ. ಆದಹಿ
ನಿರ್ವಗುಮಿಂತಾದುದು. ದೂಹಿಗಾರುಮಿಲ್ಲಂ. ಆರ್ ಎಂ ಬೇಟ್ಟಿರ
ವರ್ಗೆ ಅದನೀವುದೆನ್ನ ಬಿರುದು. ಆಂ ಸತ್ಯಸಂಧಂ. ಸತ್ಯಬಲದಿಂದೆಯೆ
ಚಕ್ರಮಿದು ಕೈಸೇರ್ಪುದು ” ಎಂದಂ.

ನಾರಾಯಣನಾಜ್ಞೆಯಂ ನಾರದನಾಲಿಸಿ—“ ನಿನ್ನ ಪ್ಪಣೆಯ
ನಿತುಂ ನಿಜಮಾದೊಡಂ ಸ್ವಯಂವರಮಂಡಪದೊಳ್ ಎಮ್ಮೊಳೊರ್ವನ
ನಾರಿಸಿಕೊಳೆ ಬಂದಾಬಾಲೆಗೆ ಎಮ್ಮೆಡೆಯೊಳೊರ್ವಂ ಧನುರ್ಬಾಣಂ
ಗಳನಿರ್ಕೆಯ್ಗ ಗಳೊಳ್ ಪಿಡಿದಿದರ್ವಂಬಾಲಸುಂದರಂ ಗಡ! ಆರೆಂದಾರೈದು
ದಿಲ್ಲ; ಅಂತುಮವನೆ ಕಳ್ಳಯ್ದುದು ದಿಟಂ.” ಎಂದು ಪೇಟ್ಟಿಂ.

ಇದರ್ಕೆ ಜನಾರ್ದನಂ—“ ಅಕ್ಕುಂ. ಲೋಕದೊಳ್ ಮಹಾ
ತ್ಮರೆನಿಪರೊಳನೇಕರ್ ಮಾಯಾವಿಗಳೊಳರ್. ಅಂತಪ್ಪವರೊಳಾರೊ
ಕನ್ನೆಯಂ ಕಳ್ಳಯ್ದಿರಮೇಟ್ಟು ಮಲ್ಲದೆ ಎನ್ನಿನಾದ ಕಜ್ಜ ಮಲ್ತು. ಏತ
ರ್ಕೆನೆ, ಆನೇಗಳುಂ ಚತುರ್ಭುಜನುಂ, ಚಕ್ರಪಾಣಿಯುಮಾಗಿರ್ಪನತ್ತಿ;
ವುಸಿಯುಸಿರಲ್ ಕಜ್ಜ ಮಿಲ್ಲ,” ಎನೆ, ರಿಸಿಗಳಿರ್ವರುಮೊಡಂಬಡುತೆ—
“ ನಿನ್ನೊಳಾವ ತೆಪದ ಸಂದೆಯಮುಂ ಕಾಣಿಸದು. ಅವಿವೇಕಿಗಳಿಮ್ಮತ
ಪರಾಧಮಿದಂ ಕ್ಷಮಿಸಿ ಕೂರ್ಮೆಯಿಂ ಪೊರೆವುದು.” ಎಂದೆಹಗಿ ಅಂಬ
ರೀಷನೆ ತಮ್ಮಂ ವಂಚಿಸಿರ್ಪನೆಂದು ಕ್ಷಡಂಗಿ ಮರಬ್ಬಿಯೋಡ್ಡೆಗೆ ತೆರಳ್ವರ್.

ಭಾರದ್ವಾಜ, ಒಡನೆಯೆ ಮುನಿಗಳಂಬರೀಷನೆಡೆಗೆಯ್ದು ರಾ
ಯನೊಡನೆ ಕೋಪದ ಬಿಂಕದಿಂ “ ಎಲೆಲೆ! ಪಿಡಿ ಪಿಡಿ ಶಾಪಮಂ. ಎಮ್ಮೊ
ಳೊರ್ವಂಗಾಪೆಣ್ಣ ನೀವನೆಂದು ನಂಬಿಸುತೆ ಬರಿಸಿದ ಕತದಿಂ ಮೇಣ್ ನುಡಿ

గి' వుసిదటవటదందన్యగి' కన్నెయనిత్తెమ్మనేళిసిద కారణదిందే
 నినగి' తమోజ్ఞమక్తే. ఈ యోగదినాత్తజ్ఞానంమఱితు పోలేకే.''
 ఎందు శపిసిదాగళేనోరవేం ! అంధకారదంతవనిదిగి' తమోరా
 తియావిభవసిదుదు. ఎంతాదోడం భగవద్భక్తగి' బవణిబవుదే!
 రథాంగప్రభావదిం రాయంగినిసుం తోడర్ తోడర్దుదిల్లం. త
 మోరాతియం ఋషిగళుమం బేంబత్తి పోదుదాడక్రం. ఇంతు బ
 హుదూరమట్టుతుపద్రవవనియతిరలవగి' పేణ్ణి నాసేయుమిల్లం
 మణ్ణి నాసేయుమిల్లం; మేణ్ణి మే స్యామియం కాణ్ణిదోందే
 బయకే పిరిదాయ్తు. అంతుమింతుం ముంతివరుం తమోరాతి
 యుం సింతాపాటుంబళియుం బరే, మత్తం విష్ణువేడిగి' బండు
 మణిదు——“ జనార్దనా, పద్మనాభా, పురుషోత్తమా,
 లోకనాథా, నీనే ఎమ్మం కావుదు ” ఎందర్. భక్తాధీనం
 తన్నోళే—బల్బుతిల్దరివరేన్నం; అంబరీషరాయనేంతివరుం కేవ
 లభక్తర్; ఇన్నం దణిసలాగదు; ముంతణాటకడ్డియక్కుమేనుతే
 మనందందు, జక్రబాధేయం మేణంధకారమం తోలగిసి, నారద
 పర్వతకళం కుఱితు——“ తాపసోత్తమరిరా, పేణ్ణా గుతే సో
 త్తిర్యే; నంబిదనం పోరేయలేసగిద ఇంతప్ప కృత్యకే ఎన్నమం
 *మేణ్ణ జక్రముమనిగళో క్షమాశీలరప్పుదఱిం మన్నివుదు,’'
 ఎంబుదుం; లురిగిజ్జిగి' నేయ్యేటియే కేదవంతే క్షోపం కేదఱి
 ఎత్తి నిత్తివరుం——“ నీనే శ్రీమతియం మాయేయిం కళ్ళుతం
 దవం, నిజం, అక్తే; ఆవ రూపదినాపేణ్ణం మోసదిం కేండు
 య్దేయో, అంతే ఇత్యోళం తళిద్దు ఆ అంబరీషరాజవంశదోళి
 దశరథంగి' పుట్టు ! శ్రీమతియం మగుద్దు తిరేగి' జనిసుగి! మి
 థిలాధిపం జనకనవళం మేణ్ణ పోరేగి! ఎంతమ్మం వంఱిసి ఆపేణ్ణం
 కళ్ళుయ్దేయో, అంతు నిన్న ద్వితియేయనవళనోవ రక్తనం కేం

ಡುಯ್ಯೆ. ಮೇಣೀಗಳಿವಳ ಸಂಬಂಧದಿನಾಮುಮೆಂತು ದುಗುಡದಿಂ ಬಲಿ
 ಲ್ಲೆವದಲುಂ ಪಿರಿದು ನೀಂ ದುಃಖಂದಾಳ್.” ಎಂದು ಶಪಸಿದರ್.
 ಭಕ್ತರ ನುಡಿಯೆ ತನ್ನ ನುಡಿಯೆಂಬೊಲ್ ಇಂದಿರೆಯರಸನವರ ಶಾಪ
 ಮಂ ಪೊರೆವೆನೆಂದು—“ ಅಕ್ಕುಂ. ನೀಮುಸಿದಂತೆಯೆ ಅಂಬರೀಷರಾಜ
 ವಂಶದೊಳೆ ಯಶಸ್ವಿಯುಂ ಧಾರ್ಮಿಕನುಮಪ್ಪ ದಶರಥಭೂಪಾಲಂಗೆಯೆ
 ಪಿರಿಯಂ ರಾಮವೆಸರಿಂ ಪುಟ್ಟುವೆಂ. ಆಗಳೀಗಳೀಮಿಕ್ಕಿದ್ ತೋಳ್ಗೆ
 ಳೊಳ್ ಬಲದೋಳ್ ಭರತನುಂ ಎಡದೋಳ್ ಶತ್ರುಘ್ನನುಂ ಮೇಣೀ
 ಶೇಷಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನುಮಾಗೆ ಸೋದರರ್ ಪುಟ್ಟುವರ್. ಎಂದೆಮ್ಮವತಾರ
 ಮಪ್ಪದು ಅಂದು ನೀವೆಮ್ಮಂ ಕಾಣಲಕ್ಕುಂ. ಅಂದು ಪರ್ಯಂತಮಂಬ
 ರೀಷನ ನಾಡೊಳಲ್ಲದೆ ಪೆಣತೆಲ್ಲಿಯುಂ ಯಥೇಚ್ಛಮಿರ್ಪುದು. ರಿಸಿಸಾಪಂ
 ಪುಸಿಯಾಗದು,” ಎಂದು ಅಂಧಕಾರಮಂ ಮೇಣ್ ಶಾಪಮಂ ತಿಳಿ
 ಪಿದಂ. ಆಗಳಾತಮೋರಾಶಿಯುಂ ಋಷಿಶಾಪಮುಮಡಂಗಿದುವು. ಚಕ್ರ
 ಮುಂ ಮುನ್ನಮಾರ್ಗಿದುದವರೊಳ್ ಸೇರ್ಪುದು. ಇಂತೀಪರಿಯಂ
 ಕಾಣುತೆ ಪಿತ್ತಮಿತ್ತಯೆ ಮುನಿಗಳಿವರಂ ಬೆದರ್ಪು—“ ಏತರ್ಕಾ
 ಪೆಣ್ಣಂ ಬಯಸಿದುದು ; ಒರ್ವಂ ಮೇಣೊರ್ವನಂ ವಂಚಿಸಲೇಕೆಣಿಸಿ
 ದುದು ; ಮೇಣಂಬರೀಷಂಗುಂ ಜನಾರ್ದನಂಗುಂ ಶಪಿಸಿದುದೇಕೆ ; ”
 ಎಂದು ಚಿಂತಿಸುತೆ—“ ಚಿಃ ! ಮುಂದಿಂತಿರಲಾಗದು. ಇಂದು ಮೊದ
 ಲ್ಲೊಂಡು ದೇಹಾಂತಪರ್ಯಂತಂ ಕನ್ಯಾಪರಿಗ್ರಹಂಗೆಯ್ದುದಿಲ್ಲಂ. ಈ
 ನುಡಿಗೆ ಭಗವಂತನೇ ಸಾಕ್ಷಿಯರ್ಕೆ ! ” ಎಂದು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಗೆಯ್ದು ಮುನ್ನಿ
 ನಂತೆ ತಮ್ಮಾಶ್ರಮಂಗಳ್ಗೆ ತಪಮನೆಸಗೆ ಪೋದರ್. ಅಂಬರೀಷರಾಯನುಂ
 ಬಹುಕಾಲಮರಸುಗೆಯ್ದು ಪುಣ್ಯಾತ್ಮಂ ಪುಣ್ಯಲೋಕಮಂ ಪೊರ್ದಿದಂ.
 ಕೇಳ್ವೆ ಮುನಿಪ, ಅಂಬರೀಷನ ಮಾನರಕ್ಷಣಾರ್ಥಮುಂ ನಾರದಪರ್ವ
 ತರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಮುಂ ನರರೂಪಮಂ ತಾಳ್ ಪರಿಯಂ. ಆ ! ಮಾಯೆ
 ತೋರ್ಪುದಲುಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ವಿಂಗಾಡೊಡಂ ಮಾನುಷಜನ್ಮ ಮಾದುದು

ಗಡ ! ಇಂತಿರೆ ಕುಣಿವಾನಿಸರ್ ಕಪಟಮಂಗೆಯ್ದೊಡೆ ಆವ ಜನ್ಮಂ
ಬರ್ಕುಂ ಪೇಱಿ ; ಕಪಟಮಾಗುಂ ಸಲ್ಲದೈ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್
ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಪಂಚವಾಶ್ವಾಸಂ.

ಭಾರದ್ವಾಜ, ರಾಘವಂ ಬಂತಿದೇರಂಗೆ ಪುಟ್ಟಿದ ಪರಿಯನಟುತ್ತೈ.
ಈಗಳಾಸೀತಾಜನ್ಮಕಥನಮಂ ಬಿತ್ತರಿಸೆಂ. ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಾಲಿಸಾ.

ಮುನ್ನ ಮೆರಡನೆಯ ಯುಗದೊಳ್ ಕೌಶಿಕನೆಂಬೊರ್ವವಿಪ್ರನಿ
ರ್ದಂ. ಆತಂ ನಿತ್ಯಂ ಸದಾಚಾರಸಂಪನ್ನಂ, ವಿಷ್ಣುಪರಂ, ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇ
ತ್ರಂಗಳಂ ಸಂಚರಿಸುತೆ, ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯಂ ಸ್ವರರಾಗತಾಳಲಯಮೂರ್ಛ
ನಾದಿ ವಿಧಿಯಿಂ ಪಾಡುತೆ, ದೈವನ್ಯಸ್ತಭರಂ ತಿರಿಕೊಱಿಂ ಜೀವಿ
ಸುತಿದಂ.

ಇಂತಿರ್ಪುದುಮೊಂದು ದಿನಮಂತಪ್ಪ ಕ್ಷೇತ್ರಂಗಳೊಳೊಂದಂ ಸಾ
ರ್ದು, ಭಗವಂತನಂ ಪೊಗಟುತುಮಂತೆಯೆ ಗಾಯನಂ ಗೆಯ್ಯುತಿರೆ ;
ಪದ್ಮಾಕ್ಷನೊರ್ವಂ ಪಾರ್ವಂ ಕ್ಷೇತ್ರವಾಸಿ ಅವನ ದೈವಭಕ್ತಿಗುಂ ಪಾಡಿನ
ಜಾಣ್ಣೆಗುಂ ಮೆಚ್ಚುತಾವಗಮಗಲದೆ ಬಲಿಯೊಳಿದುರ್, ತಾನುಂ ಭಗವ
ದ್ಭಕ್ತನಪ್ಪುದಾನವನೊಡನೆ ಪಾಡುತುಂ, ಭಿಕ್ಷುನ್ನಕೆ ಪಡಿಯಾಗಿ ಕೈ
ಯೋಗರವಂ ತಾನೆ ತಂದೀವಂ. ಇಂತಾಗೆ ಬಡಪಾರ್ವನ ಕೌಶಿಕನ ಬವ
ಣೆ ನಿಲ್ಲದು. ಮೇಣೊರ್ವಂ ಮಾಲವವೆಸರ ವಿಷ್ಣುಭಕ್ತಂ ಆಕ್ಷೇತ್ರದ
ದೇಗುಲದೊಳ್ ತೂಗುಂಜೊಡರನುರಿಯಿಸುವಂ, ಸೇವಿಸುವಂ. ಈತನ
ಪೆಂಡಿತಿ ಮಾಲತಿ ಆಯೆಡೆಯಿಂದೀಡೆಯೆ ಸಾರಿಸಿ ರಂಗವಲ್ಲಿಯನಿಕ್ಕಿ
ಸಿಂಗರಿಸಿ, ಉಪಾದ ಪೊಟ್ಟುನೊಳ್ ಕೀರ್ತನೆಯಂ ಕೇಳುತೆ ಇರ್ಪಳ್.

ಕ್ಷೇತ್ರಮಿದು ನಾಲ್ಕಿಸೆಯೊಳುಂ ಪೆಸರ್ವಡೆಯೆ, ಕುಶಸ್ಥಲಿಯೆ ಮುಂತಪ್ಪ ಪಲವೆಡೆಯ ಯಾತ್ರಿಕರುಂ ಬಂದು ಕೌಶಿಕನನೋಲಗಿಸುತಿರ್ಪರ್.

ಈ ಪರಿಯೊಳ್ ಕೆಲಗಾಲಂ ಪೋಗಿ, ಕೌಶಿಕಮುನಿಗೆ ಬ್ರಹ್ಮಕ್ಷೇತ್ರ ವೈಶ್ಯರೆಂಬೀ ಮೂಱುಂವರ್ಣಂಗಳೊಳುಂ ಶಿಷ್ಯರನೇಕರೊದವಿದರ್. ಇಂ ತು ಗಾನವಿಜ್ಞಾನದೊಳ್ ಪ್ರಖ್ಯಾತನಾದ ಕೌಶಿಕನ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಕೇಳೊರ್ಮೆ ಕಳಿಂಗದೇಶಾಧಿಪಂ ಆಯೆಡೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗೆಯ್ದು, ಕೌಶಿಕಂಗೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡು, ಸತ್ಕೃತನಿಂತೆಂದಂ :—“ ಸುಗುಣರೊಡೆಯ, ನೀಂ ಪಾಡುಂ ಗಾಱುಕೆಯೊಳ್ ಬಲ್ಲಿದನೆನಿಪ ಜಸಮಂ ಕೇಳಿಲ್ಲಿಗೆಯ್ದಂದೆಂ. ಆಂ ಕಳಿಂಗ ಪುರದರಸಂ. ನೀನಂತಪ್ಪೊಡಿದೆನ್ನಂ ಪೊಗಲ್ಪಿ ಪಾಡು ವುದು. ಬಹುಕಮಾನುಂ ಪಾಡುವೆಂ. ಎಮ್ಮಿರ್ ಪಾಡ ಬಗೆಯನಿವರೆ ಲ್ಲರ್ ಕಾಣ್ಗೆ.” ರಾಯನಿಂತುಸಿರ್ಪುದುಂ, ಕೌಶಿಕಂ—“ ಮಾರಾಯ, ಎನ್ನ ಜೆಹ್ವಾಗ್ರದೊಳಾವಗಂ ಸರಸತಿಯಿರ್ಪದಿಲ್ಲಂ. ಮೇಣೋರೊರ್ಮೆ ನೆಲಸಿದೊಡಂ ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂ ಪೆಱತನ್ಯನನಿಂದ್ರನಾದೊಡಂ ಪೊಗಲ್ಪಿ ಾಱುಕೆ.” ಎನಲವನ ಶಿಷ್ಯರ್ ಗೌತಮಂ ಆರುಣಿ ಮೇಣ್ ಸಾರಸ್ವತಂ ಮುಂತಪ್ಪರ್ ಆಗುರುವೆಂದ ತತ್ಸ್ವರೂಪಮಂ ಬಿತ್ತರಿಸಿ ಪೇಟ್ಟಿರ್. ಮತ್ತ ಮವರೊಳ್ ಶ್ರೀಕರನೆಂಬಂ ರಾಯಂಗೆ—“ ಪಾರ್ಥಿವಾಗ್ರಣಿಯೆ ! ಎಮ್ಮ ಕಿವಿಗಳ್ ಶ್ರೀಹರಿನಾಮಮಂ ಅಂತಾತನ ಕೀರ್ತಿಯುಮನಲ್ಲದೆ ಪೆಱತೇ ನುಮಂ ಕೇಳ್ವದಿಲ್ಲಂ,” ಎಂದುಸಿದ್ಂ. ರಾಯನಿದರ್ಕೆ ಮುನಿಸು ಗೊಂಡು ತನ್ನ ಭೃತ್ಯರಪ್ಪ ದ್ವಿಜರೊಳೊರ್ವನಂ ಕರೆದು —“ ಎನ್ನಂ ಪೊ ಗಲ್ಪಿ ಪಾಡೈ. ಆಗಲಾದೊಡಂ ತಿರುಕರಿವರ್ ಕೇಳ್ವರೊ ಎಂತೊ ನೋಟ್ಪಿಂ. ಮೇಣೇಸ್ವಾರಸ್ಯಮನಱಿತಾದೊಡಮೆನ್ನ ಜಸಮಂ ಪಾಡು ವರೋ ಎಂ ? ಎನುತೆ ಕೇಳ್ವಿಂ” ಎಂದು ತಿಳಿಸೆ, ಅವನಂತು ಪಾಡು ವುದುಂ, ಶಿಷ್ಯರೆಲ್ಲರ್ ಕೊಡಂಕೆಗಳಂ ಬೆರಲಿಂ ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡರ್. ಕೌಶಿ ಕನುಂ—ಈಪಾಪಿ ರಾಯನೆಂತಾನುಂ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುತೆಮ್ಮಿಂ ತನ್ನಯ ಜಸಮಂ ಪಾಡಿಸದೆ ಬಿಡನೆಂದವನ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನಱಿಯುತೆ, ಬಡನೆ

ತಂತಮ್ಮ ತುದಿನಾಲಗೆಯಂ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡರ್. ಮತ್ತಂ ತನ್ನಂ ಗಣಿ
ಸದೆ ಇಂತಪ್ಪ ಕೃತ್ಯಮೆಸಗಿದರಂ ಕಾಣುತ್ತೆ, ಪಿರಿದುಂ ಕನಲ್ದು, ಶಿಷ್ಯ
ವೆರಸು ಕೌಶಿಕನನಾನಾಡಿಂ ಪೊಲಿಮಡಿಸುತ್ತವರ ವಿತ್ತಮನಪಹರಿಸುತೆ,
ಇಂತವರ್ಗೆ ಬಲ್ಪನ್ನಮನಾರಾಯನಿತ್ತಂ. ಸಾಧುಗಳಪ್ಪುದಪಿನನಿತುಂ
ಬನ್ನಮಂ ಸೈರಿಸುತೆ, ಎಂದಿನೊಲ್ ಹರಿಕೀರ್ತನೆಯಂ ನೆನೆಯುತೆ, ಉತ್ತ
ರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ತೆರಳ್ಳರ್.

ಬಲಿಕಂ ಪಲಗಾಲದ ಮೇಲಿವರೆಲ್ಲರುಂ ಮೆಯ್ಯಲಾಯೆ, ಯಮ
ಲೋಕಕನಿತಪ್ಪೊಳ್ ದ್ರುಹಿಣನೆಯ್ದು—ಇವರೆಲ್ಲರ್ ನಿಜ್ಜಂ ವಿಷ್ಣು
ವಂ ಗಾನಯೋಗದಿಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದರ್. ಅದಪಿಂ ದೇವತ್ವಮಂ ಬಯ
ಸುವರೆಂಬಾಗಳಂಬರದತ್ತಣಿನಾಯೊ—ಕೌಶಿಕ, ಪದ್ಮಾಕ್ಷ, ಮಾಲತಿ,
ಇಂತೆನುತೆ ಪೆಸರ್ವಡಿದು ಕರೆದಂತಾಗಲ್, ಅವರೆಲ್ಲರ್ ಕಣ್ಣದೃಶ್ಯರಾಗಿ
ಸತ್ಯಲೋಕಮಂ ಸಾರ್ದರ್. ಸ್ವಾಗತರಾದ ಕೌಶಿಕಾದ್ಯರಂ ವಿಧಿ ವಿಧಿ
ಯಿಂ ಪೂಜಿಸುತ್ತಿದಂ. ಆಗಳೇನೆಂಬೆ ! ಮೇಲಣೊಂದು ಕೋಲಾಹಲಂ
ಕೇಳಿಸಿದುದು. ಇದನಪಿತು ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಂ ದೇವತೆಗಳನುಲಿದು ಕೌಶಿ
ಕಾದ್ಯರಂ ಕೂಡುತೆ ವಿಷ್ಣುಲೋಕಕೆಯ್ದಂದಂ.

ಒಳ್ಳಿದನಾಗಿರೈ, ಭಾರದ್ವಾಜ, ಆಶ್ವೇತದ್ವೀಪಮಂ ಬಣ್ಣಿಸಲಾ
ರ್ನೆಪುವರ್ ? ಸೊನ್ನೆ ಬೆಲೆವಣಿಗಳಲ್ಲದೆ ಪೆಲಿತ್ತಿಲ್ಲಂ ; ಓಲಗದೊಂದು
ಮಂಡಪದ ಸೊಗಸನಿದಂತೆ ವರ್ಣಿಸಲ್ ಇರ್ಥಾಸಿರ ನಾಲಗೆಯ ಮಾ
ಸೇಸಂಗುಂ ತೀರದು. ಬಜ್ಜರದ ಸಾಸಿರ ಮೊಗವಾಡಂಗಳಿನೊಪ್ಪುವ
ಸಾಹಸ್ರಯೋಜನ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ರತ್ನಮಂಡಪದೊಳ್ ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಂ
ಕಲ್ಯಾಣಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನನಾಗಿರೆ ; ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರ್ ಚತುರ್ಭುಜರ್ ವಿ
ಷ್ಣುಚಿಹ್ನಸಮಾಪನ್ನರ್ ಸಾರೂಪ್ಯಪದವಿಗೈದ ಅಷ್ಟಾಶೀತಿಸಹಸ್ರ
ಪುಣ್ಯಾತ್ಮರ್ ಸೇವಿಸುತ್ತಿರ್ಪರ್ ; ನಾರದಾದ್ಯರ್ ಪೊಗಟುತ್ತಿರ್ಪರ್.
ಇಂತು ಮೆರೆದಿರ್ಪ ಭಗವಂತನಂ ಕಾಣುತೆ, ಭಯಭಕ್ತಿಯಿಂ ಕೌಶಿಕ
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಾದ್ಯರ್ ದಿಂಡುಗಿಡೆದರ್. ಕಾಲೆಣಿದನಿಬರಂ ಕಟಾಕ್ಷಿಸಿ

ಕರುಣಾಳು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಕಡೆಯೊಳ್ ಪೊಂಬಸಿಹಿನೊಡನೆ—“ ಎಲೈ ದೀರ್ಘಾಯುವೇ, ಕೌಶಿಕನಿವಂ ಯತಸ್ವಿಯುಮೆನ್ನ ಭಕ್ತನುಮಪ್ಪಂ. ಎನ್ನ ನಲ್ಲದನ್ಯರ ಕೀರ್ತಿಯಂ ಕೇಳಿನೆಂದುಂ ಪೇಟೆನೆಂದುಂ ಕಿವಿಯಂ ಮುಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಂ; ಮೇಣ್ ನಾಲಗೆದುದಿಯಂ ಪೋಲ್ಪುದೊಂಡಂ. ಈತಂ ಮಾಲವಂ, ಮೇಣ್ ಇವಳ್ ಮಾಲತಿ, ಇವರೆನ್ನ ಕ್ಷೇತ್ರದೊಳೆ ಸೇವಿಸು ತಿರ್ಗರ್. ಪದ್ಮಾಕ್ಷಿಂತಾಂ ಭಕ್ತಂ, ಅನ್ನದಾನಮಂ ಯಥೇಚ್ಛಂಗೆಯ್ದಂ. ಇವರ್ಗೆಲ್ಲಂ ತಕ್ಕ ಗತಿಯಂ ತೋಪುವೆಂ, ” ಎನುತೆ, ಕೌಶಿಕಂಗೆ—
“ ನೀಂ ದಿಗ್ಬಲವೆಸರ ಗಣಾಧಿಪನಾಗುತೆ ಆನೆನಿತು ಕಾಲಮಿರ್ಪೆನನಿತುಂ ಕಾಲಂ ಸೊಗದೊಳಿರ್ಪುದು. ” ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯಪದವಿಯನಿತ್ತು, ಮಾಲತೀಮಾಲವರ್ಗೆ—ದಿವ್ಯಸುಂದರಮೂರ್ತಿಗಳಾಗಾಯನಮಂ ಕೇಳೆ ಲೋಕಮಿರ್ಪನಿತು ಕಾಲಮಿರ್ಪದೆಂದು ಸಾಲೋಕ್ಯಮಂ ಕರುಣಿಸಿ; ಪದ್ಮಾಕ್ಷಂಗೆ—ಧನಕ್ಕೊಡೆಯಂ ಕುಬೇರನಾಗಿ ಮೆಪುದಿರ್ಪದೆಂದು ದಿಗ್ಧೀಶಪದವಿಯಿತ್ತು, ಉಲಾದವರಂ ಯಥೋಚ್ಚಿತಂ ಮನ್ನಿಸಿ, ಭಕ್ತರಂ ಪೊರೆಯುತಿದ್ಧಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ಪಂಚಮಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ.

ಸಮಾನಂತರದೊಳ್ ವಿಷ್ಣು ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂಬಡೆದ ಕೌಶಿಕನುಕ್ಕೆ ವದಲ್ಪುಗೆ ವಿಪಂಚೀಗುಣತತ್ತ್ವಜ್ಞರುಂ ವಾದ್ಯವಿದ್ಯಾವಿಶಾರದರುಮಪ್ಪವನ ಶಿಷ್ಯರಾಗಳ್ ಸೂತಿಪುತು ಪಾಡಲ್ ತೊಡಂಗಿದರ್. ಅಂದಮಾಗೆ ಮೆಲ್ಪುವಡೆದ ತನಿಸೊದೆಯ ಸೋನೆವೊಲ್ ಕಿವಿಗಳ್ಳಿನಿದಂ ಕಟಿಯೆ ಪಾಡಿನೊಳ್ಳಂ ಕೇಳ್ವ ಅಗಣಿತಚೇಟಿಯರ್ ನೆರೆದರ್. ಅಂತು ಕಂಬಿಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಸಿರಿಯ ಪಡಿಯಹಿತಿಯರುಂ ಸಿರಿಯರಸನ ಪಡಿವಳರುಮೊದವಿದರಾಯೆಡೆಯ ಬಾಗಿಲೊಳ್.

ಅಂತವು ಬಿನದಮಂ ನೋಡೆ, ಅಲರಿಜಂ, ಮುಗಿಲ್ದೀರಂ, ಮುಂತವು ಬಿಡುಗಣ್ಣರುಂ, ನಾರದಾದಿರಿಸಿಗಳುಂ ಸಾರ್ತಂದು ಒಳಗೆ ಪುಗೆ ಗಲಭೆ ಗೆಯ್ದರ್. ಆಗಳ್ ಬಾಗಿಲವರ್ ತಡೆದು ಪಿಂವಟ್ಟ; ನಾಲೊಗನಣುಗಂ ಮುಂತೆ ನುಗಿದಂ. ಪಡಿಯುತಿಯರಿವನಂ ನೂಂಕಿದರ್. ಮೊಗಮಂ ಕಿಣಿದುಗೆಯ್ದು ಎಲ್ಲರುಂ ಪಿಂಜರಿಯೆ, ಬೊಮ್ಮನವರ್ಗೆ—“ಅವ್ವ ದವ್ವದು, ಸಾಜಂ; ಆಣ್ಣನಿದಿರ್ಗೆ ಪೋಗಿ ನಿಲಲಾಮೆನಿತರವರ್ ?” ಎಂದು ಸಂತಯಿಸೆ ಸೊರ್ಕುಡುಗಲವರೆಲ್ಲರ್ ಪೊಣವಾಗಿಲೊಳ್ ನಿಲ್ಲರ್.

ಅನಿತಪೊಳ್ ತುಂಬುರನೆಯ್ತಂದು ಪೊಣದೆಯೊಳ್ ದೇವರ ದರ್ಶನಕೆ ಕಾದಿರ್ಪನೆಂಬುದುಂ, ಸಿರಿಯರಸನವನಂ ಮಾನವೂರ್ವಕಂ ಕರೆಯಿಸಿಕೊಂಡು ಬಜಾಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ, ಬಾಯ್ಕಂ ಕೌತಿಕನ ಸಂತಸಕೆ ಪಾಡಿಸುತೊಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸಿ, ರತ್ನಾದಿಗಳಂ ಪಾರಿತೋಷಿಕಮನಿತ್ತು ಕಳಿಪ್ಪೆ ತನ್ನೆಡೆಗೆ ಪೊಣಮಟ್ಟಂ. ಮೇಣ್ ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯಂ ಮೊದಲಪ್ಪ ಅಗ್ಗಿ ಮೊಗರುಂ ನಾರದನೊರ್ವನುಡಿದೆಲ್ಲ ರಿಸಿಗಳುಂ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತೆರಳ್ದರ್. ಅಂಚೆದೇರನಣುಗಂ ಸಿರಿಯರಸಂ ತುಂಬುರನನೆ ಆದರಿಸಿ ತನ್ನಂ ಮನ್ನಿಸದಿ ದುರ್ದಂ ಇನಿಸುಂಬೊಟ್ಟು ಜಾನಿಸುತೆ ಬೇಗುದಿಗುದಿದು ತನಗೆ ತಾಂ—“ಸುಡು ತನ್ನೀಬಾಲ್ಕೆಯಂ. ಅಂತಿರ್ಪ ಮುದಿತುಂಬುರಂಗೆ ಸಮ್ಮಾನಮಪ್ಪೆಡೆ ಯೊಳೆನಗೆ ದುಮ್ಮಾನಮಾಡುದು ಗಡ! ಕಟಕಟಾ! ಸಿರಿಯ ಪಡಿಯುತಿಯರಿಂ ನೂಂಕಿಸಿಕೊಂಡೀನಾಣಿಲಿ ಮೆಯ್ಯಿದುರ್ಮೇಂ ಫಲಂ! ಆ! ಎಷ್ಟೊ ದೂತರಾತುಂಬುರನಂ ಕೆಯ್ವಿಡಿದು ಕರೆದುಯ್ಯೆ, ಪಿಂಮೆಯ್ಯೊಳೇಂ ನೋಂ ತನೋ! ಎನುತೆ ಬಲ್ವಗೆಯೊಳ್ ಪಂಬಲಿಸಿ, ಮತ್ತಂ ಕೋಪಕೆ ಮೆಯ್ಯಿತ್ತು—ಆವಳಾಣತಿಯಂತೆ ನಡೆವರಾವಳ ದಾಸಿಯರೆನ್ನಂ ಪೊಯ್ದು ನೂಂಕಿದೊಡೀ, ಅಲಕ್ಷ್ಮೀರಕ್ಕಸಿಗೆ ಪುಟ್ಟುಗೆ, ಲೋಗರೇಲಿಪಂತೆ ಎನ್ನನ ಟ್ಪಿಸಿದಂತವಳುಮಂ ಪಡೆದಬ್ಬೆ ಪೆಣಗಟ್ಟುಗೆ,” ಎಂದು ಬಿಡುನುಡಿದಿದಂ. ಅಜ್ಜರಿಯೆನುತಜ್ಜರರ್ ಮುಂತವ್ವರ್ ಅಬಲಿದರಾಗಳ್; ಮುಪ್ಪೊಟಿಲುಂ ನಡುಗಿದುದು. ಇಂತೀಪರಿಯನಣಿದು ಲಕ್ಷ್ಮೀವೆರಸು ನಾರಾಯಣಂ

ಮುನಿಯಡೆಗೆ ನಡೆತಂದು ತಲೆವಾಗಿ ನಿಂದಿದಂ. ಮತ್ತಂ ಮಾಲಕುಮಿ
ಯವಂಗೆ—“ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗೈ ಮುನಿಯ, ಅಖಿವಿಲ್ಲದಾದ ಕಜ್ಜಕೆ
ಮುನಿದು ನೀನೆನ್ನಂ ಸಕ್ಕಿಡೊಡಂ ತೊದಳಾಗದು. ನಿನ್ನೊಳಾನಿತು
ಬೇಚ್ಚೆಂ. ರಕ್ಕಸಿಯ ಬಸಿಪೊಳೊರೊಡೊಳೊಳೆ ಪುಟ್ಟುವುದರ್ಕೆ ಪಡಿ
ಯಾಗಿ ಕಾಡೊಳರ್ಪ ತವಸಿಗಳ ನೆತ್ತರೊಳಾದೊಡಮಾಗಳ್ ಮುಖ
ಗೊಳ್ಳೆಂ. ಅಂತಿರ್ಪ ನೆತ್ತರಂ ಕೊಂಡಂ ಕೊಂಡಂ ಪಿಡಿದು ಕಳಸಂ ತುಂಬ
ಲಾವಳ್ ಕುಡಿವಳಾರಕ್ತದಿನಾನುಂ ಪಾವನಮಾಗೆ, ಅವಳ್ಳೆಯ ಪುಟ್ಟು
ವೆಂ” ಎಂಬುದುಂ, ಮುಯ್ಯಂ ತೀರಿಸುತೊಡನೆಯೆ ಪಗೆಯಳಿವ ಕೋ
ಲ್ಮಿಗದಂತೆ ಮುನಿಸಂ ಬಿಸುಟ್ಟು, ಇವಳ ಬಯಕೆಯುಂ ದಾರುಣಮೆನುತೆ,
“ ತಥಾಸ್ತು ” ಎಂದಂ.

ಆಗಳ್ ಹೃಷೀಕೇಶನೀತನನ್ನಂ ತಿರ್ದಿಲ್ಲದೆ ಪೊರ್ದಗೆಯಾಗ
ದಿನುತವಂಗೆ—“ ಮುನಿಪುಂಗವ! ಕೇಳಾದೊಡೆ ತುಂಬುರನಂ ಮನ್ನಿಸಿ
ತನ್ನ ನೇಪಿಸಿದರೆಂಬ ಬಗೆಯಿಂ ಕನಲ್ದಿಂತುಗೆಯ್ದೆ. ನೀಡುಮೆಣಿಸೆ ನೀಂ
ತಪ್ಪಿದವಂ, ದಿಟಂ. ಎಂತೆನೆ:—ಚಾಗ ಭೋಗದೊಳುಂ, ದಾನಮಾನ
ದೊಳುಂ, ಧರ್ಮಕರ್ಮದೊಳುಂ, ನಡೆನುಡಿಯೊಳುಂ, ಬಿಜ್ಜೆ ಬಿನ್ನದೊಳುಂ,
ತುಂಬುರನತ್ತಣೆಂ ನೀಂ ಪಿರಿಯನೆಂಬುದು ಸಾಜಮಾದೊಡಂ ಅಂತವು
ಪೆರ್ಮೆಯಾಗುಂ ಸಲ್ಲದೈ. ಮೇಣಾಂ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕಮೆನ್ನನೆ ಪೊಗಟ್ಟ
ಗಾಯನಕೆ ಸೋಲ್ವನಿತು ಪೂಜೆ ತಪಸ್ಸು ದಾನ ತೀರ್ಥಾಟನಂಗಳ್ಳೆ
ಮೆಚ್ಚೆಂ. ಇದಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನಂ ಕೌಶಿಕನಂತು ತುಂಬುರನುಂ. ಇಂತೀಭೇ
ದಮಂ ಲೋಗರಖಿಯಲೆನುತುಂ ತಾನೆಸಗಿದೆನಲ್ಲದೆ ನಿನ್ನಂ ಲೆಕ್ಕಿಸದಲ್ಲಂ.
ನೀನಿಂತು ಪರಿಭಾವಿಸದೆ ಸಪಿಸಿದೊಡಂ ಆಂ ಮುನಿವರಲ್ತು; ಎಮ್ಮೀ ಲೀ
ಲಾವಿನೋದಕಿದೊಂದು ಸಾಯಮೆ ತೋರ್ದುಡೈಸೆ, ” ಎನುತೆ ಬುದ್ಧಿ
ಯೊರೆದಂ.

ನಾರದನೀನುಡಿಗೇಳ್ವವು ಪುಟ್ಟಿ, ಒಡೆಯನಡಿಗೆ ತಲೆವಾಗುತಿಂ
ತೆಂದಂ:—“ ದೇವ! ಅಪರಾಧಿ ತಾಂ ನಿಶ್ಚಯಂ. ಮತಿಹೀನನಾಗಿ ತಾನಂ

ತುಗೆಯೊಡಂ ಮನ್ನಿಸಿ ಕಾವುದು, 'ತಿರೆಯೊಳ್ ಕಾಲೆಡೆ ಬಿಟ್ಟೊಡಂ ತಿರೆಯನೇ ಆಧಾರಮಂ ಗೆಯ್ಯವೋಲ್' ಎಂಬ ತೆಹಿದೆ ನಿನ್ನೊಳಾನನ್ನೆ ಯಂಗೆಯೊಡಂ ನೀನೇ ಪೊರೆವುದು. ಮತ್ತಂ ತುಂಬುರಕೌಶಿಕರೊಲ್ ಪಾಡುಂಗಾಣಿಕೆಯೊಳಾಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಪ್ಪಂತೆ ಬಟ್ಟಿದೋಣಿಸೈ." ಎ ನುತೆ ದೈನ್ಯಂಬಿಡಿದು ಬೇಡುವ ಮುನಿಗೆ ಮತ್ತಮೆಂದಂ:—“ ಅಂತು ಮ ನಮಿದೊಡೆ ತೋಣಿಸೆಂ. ಉತ್ತರದೆಸಗೆ ಮಾನಸಮೆಂಬೊಂದು ಸರ ಸಿಯುಂಟು. ಅದರ್ಕೆಯುಂ ಮುಂತೆ ಬಡಗಣ್ಗೆ ಇರ್ಪ ಶೈಲದೊಳ್ ಗಾ ನಬಂಧು ವೆಂಬೊರ್ವನುಲೂಕರಾಜನಿರ್ಪಂ. ಅವಂಗೆ ನೀಂ ಶಿಷ್ಯನಾದೊಡೆ ನೀಂ ತುಂಬುರನಂತೆ ಗಾನವಿದ್ಯಾಪಾರಂಗತನುಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನುಮಪ್ಪ ಯ್, ಪೋಗು, ” ಎಂಬುದುಂ; ಮನೋವೇಗದಿನಾಯೆಡೆಗೆ ತೆರಳ್ದಂ.

ಅಂತೇರ್ಪಟ್ಟ ತಾಣದೊಳ್ ಗಂಧರ್ವರುಂ, ಕಿನ್ನರರುಂ, ಅಪ್ಸರ ಸರುಂ ನೆರೆದು ಗಾನಮಂ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಂ ಪಾಡುತೆ, ಕೆಲರ್ ಕಲಿಯುತೆ, ಕೆಲರ್ ಕೇಳುತೊಲಗಿಸುತಿರೆ; ಉಲೂಕಂ ವೇದಪಾರಾಯಣಂಗೆಯ್ಯ ಸಚ್ಚಿಷ್ಯರಿಂ ಪರಿವೇಷ್ಟಿತನಾದಾಚಾರ್ಯನಂತೆ ಕಣ್ಣೊಳಿಸಿದಂ. ಆಗಳ್ ನಾರದನೆಯ್ತುರ್ಪದಂ ಕಂಡಾಗಾಯನಾಚಾರ್ಯಂ ಶಿಷ್ಯವೇರಸು ಭಕ್ತಿಮಿ ಗೆ ಮಣಿದು ಮಣಿಯೊಳ್ಳುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮತ್ತಮಿಂತು ಬೆಸಗೊಂಡಂ:—“ತೇಜ ಸ್ವಿಯೇ! ನಿನ್ನ ದರ್ಶನದಿಂದೆ ಪಾವನನಾದೆಂ. ಆದೊಡೆ ನಿರ್ಣಯಂ ನೀಂ ಬರ್ಪನಲ್ಲ; ಎಂ ಕಾರಣಮಿತ್ತಲ್ಪರವಾದದು? ಎಮ್ಮತ್ತಣಿನಪ್ಪ ಕಜ್ಜ ಮಾವುದು ಕರುಣಿಪುದು.” ಅದರ್ಕೆ ನಾರದಂ ಪಡಿನುಡಿಗುಡುತೆ-ನಾರಾ ಯಣನ ಸನ್ನಿಧಿಯೊಳ್ ತನಗೊದವಿದವಮಾನಮುಮಂ, ತುಂಬುರಂ ಪಡೆದ ಸಮ್ಮಾನಮುಮಂ, ತಾಂ ಸಪಿಸಿದುದಂ, ಮೇಣ್ ತನಗೆ ಹರಿ ಬು ದ್ಧಿದಿಳಿಸಿದುದನೆಲ್ಲಮಂ ವೇಲ್ಪಿ ಮತ್ತಂ, “ಉಲೂಕಪತಿಯೇ! ವಿಷ್ಣು ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಂ ಬಣ್ಣಿಸೆ ತೀರದೈ, ಜಪತಪಂಗಳ್ಳು ಮೊಲಿಯದವಂ ತುಂ ಬುರಕೌಶಿಕರ ಗಾಯನಕೆ ಸ್ತೋಲಂ ಗಡ! ಸಾಜಂ. ಸಡ್ಡೆಯಿಂ ಪಾಡೆಪಾ ಡುಮೈಮೆಗೆ ಪಾಸಟಿಯಿಲ್ಲಂ,” ಎಂಬುದುಂ; ಗೂಗೆರಾಯಂ ತನ್ನಿರವು

ಮನಿವಂಗೆ ಪೇಟೆ, ಪಿರಿದುಂ ನಂಬುಗೆಯಕ್ಕು ಮೆನುತೆ ಕರೆದವನಂ ದಣೆ
ವಾಟುವನ್ನೆ ಗಂ ಎನ್ನಯ ಪರಿಯನುವಂ ಪೇಟೈನೆಂದು ತೊಡಂಗಿದಂ.

“ ಮುನ್ನ ವಾಪೊಡವಿಯೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಭುವನೇಶನೆಂಬೊರ್ವಂ
ನಾಡೆಜಿಯಂ ಬಹುಕಾಲಮಾಕಾಲದ ರಾಯರೊಳ್ ಜಸಂಬಡೆದು
ಅರಸುಗೆಯ್ಯುತ್ತಿದಂ. ಆತಂ ಸತ್ಪಾತ್ರಂಗಳೊಳ್ ವಸ್ತ್ರದಾನಂ ಸುವರ್ಣ
ದಾನಂ ಕನ್ಯಾದಾನಂ ಗೋಪ್ರದಾನಂ ಮುಂತಪ್ಪ ದಾನಂಗಳಂ ಗೆಯ್ಯು
ದರ್ಕೆ ಮಿತಿಯಿಲ್ಲಂ. ಎನ್ನತ್ತೋ ದೇಗುಲಂಗಳ್ ನಿರ್ಮಿತಮಾದುವಾದೊ
ಡಂ ಆಯೆಡೆಯೊಳ್ ಹರಿಯಂ ವೇದಮಂತ್ರಂಗಳಿನೆ ತುತಿಸಲ್ಪಕ್ಕು ದಲ್ಲದೆ
ಆರಾನುಂ ಗಾಣಮಂ ಪಾಡಿ ತುಲಿಗೆಯ್ಯಲವರ್ ಕೊಲೆಗೆ ಪಕ್ಕಾಗು
ವರೆಂಬ ಡಂಗುರಮಿದುರ್ದು. ಆದೊಡೆ ಪೆಣ್ಣಳ್ ಮೇಣ್ ತುಲಿಲಾ
ಳ್ಳಳ್ ಅವನ ಜಸಮಂ ಪಾಡುವೆಡೆಯೊಳ್ ನಿರ್ಬಂಧಮಿಲ್ಲಂ. ಇಂತಿರೆ
ಹರಿಯ ಕೀರ್ತನೆಗೆಯೆ ತಡೆಯಾದುದು. ಅಂತಿರ್ಪ ಪೊಡವಿಯಾಣ್ಣನ
ನಾಡೊಳ್ ಹರಿಮಿತ್ರನೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧವೈಷ್ಣವವಿಪ್ರನಿರ್ಪಂ. ಇವನೊರ್ಮೆ
ನೆರೆಯೊಳಿರ್ಪ ಪೊಜ್ಜದೆಡೆಯಂ ಸಾರ್ದು ಮಣಲಿಂ ಹರಿಯ ದಿವ್ಯಮೂ
ರ್ತಿಯಂ ಗೆಯ್ಯು, ಷೋಡಶೋಪಚಾರಂ ಯುಕ್ತಮಾಗೆ, ಪೂಜಿಸಿ ಮೇ
ಣ್ ರಾಯನ ಕಟ್ಟಾಣತಿಯಂ ಮಹಿದು ಅಂತರಾತ್ಮಂ ಪರಮಾತ್ಮ
ನೊಳ್ ಬೆಟುವೋಲ್ ವಿಧಿಯಿಂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಗುಣಾನುವಾದಮಂ ಪಾ
ಡುತ್ತಿದಂ. ಅನಿತಜೊಳ್ ರಾಯನಾಳ್ಳಳ್ ಈತನಂ ಕಾಣುತುಂ ಪೂಜೆ
ಯಂ ಪಾಟೈಡಿಸುತ್ತವನಂ ಪಿಡಿದು, ಅತಿರೆಯರಸನೆಡೆಗುಯ್ಯುದುಮವ
ನವನಂ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತದರ್ಕೆ ಮುನಿಸುಗೊಂಡು, ಸರ್ವಧನಮನಪಹಿಸಿ,
ತನ್ನ ನಾಡಿಂ ಪಾರ್ವನಂ ಪೊಪ್ಪಮಡಿಸಿದಂ. ಕೆಲಗಾಲಂ ಪೋಗಲಾರಾ
ಯಂ ಕಾಲಧರ್ಮವನೆಯ್ದೆ ಲೋಕಾಂತರದೊಳುಲೂಕಜನ್ಮಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯಾದುದು. ಈಪರಿಯೊಳವಂಗೆ ಪಕ್ಕಿಮೆಯ ಬರೆ, ಕಂಡ ಕಂಡೆಡೆ ತೊ
ಟಿಲುತುಂ, ಎಲ್ಲಿಯುಂ ತಿನಿಸುದೊರೆಯದಿರೆ; ಬಲ್ಪಟಿಲ್ಲು, ಎಂತುಂ ಸೈ
ಸದೆ, ಮೇಣೊಂದು ದಿನಂ ಮುಮ್ಮೆಯ್ಯ ಸೈಪಿನೆಸಕದಿಂ ಜವನ ದರ್ಶನ

ಮಾಗೆ, ತಾನಿಂತು ಬೆಸಗೊಂಡುದು:— ಎಲೈ ಧರ್ಮರೂಪ! ದುರ್ಗತಿಯ ನೆಯ್ದಿದೆನಗೆ ಸಸಿವಿಂ ಬಲಿಲೈಯಿಂತೇಕಾದುದೋ? ಮೇಣುಣಿಸೆನಗಾವೆಡೆಯೊಳುಂ ಪುಟ್ಟದಿರಲೇಂ ಕಾರಣವೋ? ಇಂತೀಜನ್ಮವಾಗಲಾಂ ಮುನ್ನಂ ಗೆಯ್ದದೇನೋ? ಮುಂತಾದೊಡಮೀಬನ್ನಮಂ ದಾಂಟಿ ಪೋವುದರ್ಕ್ಕೆ ಬಟ್ಟಿಯಾವುದೋ? ಪೇಱಿ, ಎಂಬುದುಂ; ಪಕ್ಕಿಯೊಳ್ ದಯೆ ಪುಟ್ಟಿ ಕಾಲಂ—' ಕೇಳ್ವುದು. ಪಿಂತೆ ನೀಂ ರಾಯಂ. ಆಗಳ್ ಗೀತನಾಟ್ಟಲ ಯೋಪೇತಮಾಗಿ ಹರಿಯಂ ನಿಜ್ಜಂ ಪಾಡಿ ತುತಿಪ ಹರಿಮಿತ್ರವೆಸರ ಪಾರ್ವನಂ ನಿರ್ನೆರಂ ನಾಡಿಂ ಪೊಟಿಮಡಿಸುತೆ ತದ್ಧನಮನಪಹರಿಸಿದ ಕತದಿಂ ಮಹಾಪಾತಕಂ ಜನಿಸೆ, ಕ್ಷುದ್ಧಾಭೆಯಿಂತಾದುದು. ಮೇಣ್ ನೀನೆಸಗಿ ದನಿತುಂ ಸೈವುಂ ಈಯೊಂದೆ ಪಾತಕಕೆ ಬೆದರ್ದು ಪಡಲಿಟ್ಟುದು; ಜನ್ಮ ಮುಮಿಂತಾದುದು. ಆದುದುಂ ಪಕ್ಕಿಯೆ, ನೀಂ ಬಡಗಣ್ಗೆ ಗುಹೆಯ ತ್ತಲ್ ಪೋಗು. ಮತ್ತಂ ಮುನ್ನಿನ ನಿನೊಡಲಂ ಪಸಿದಾಗಳ್ ನಿಜ್ಜಂ ಬಗಿದು ತಿನುತಿರ್. ಇಂತು ಸರಕಯಾತನೆಯಂತೆ ಕಲ್ಪಾಂತರಂ ಕಳಿಯೆ, ತಿರೆಯೊಳ್ ಸೊಣಗನಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವೆ. ಆಮೆಯೊಳುಂ ಬಹುಕಾಲ ಮಿರ್ದು, ಪಾತಕಂ ಸಮೆಯೆ, ಮತ್ತಂ ನರಜನ್ಮಂ ಬರ್ಪುದು,' ಎಂದೈ ತಿಳಿಸಿ, ತಾಂ ಕಣ್ಮುರಿಯಾದಂ. ಚಿತ್ತಯಿಸೈ ಮುನಿಯೆ, ಆದುದುಂ ಪೂರ್ವದ ರಾಜನೀಗಳಾಂ ಗೂಗೆಯಾಗಿರ್ಪೆಂ. ಮಾನಸಪರ್ವತಕೆಯ್ತಂದು ದಂಡಧರನೊರೆದಂತೆಸಗೆ, ಸವನಿಸುವನ್ನೆಗಂ ಪಾಡುವಜ್ಜರರುಂ, ಓಲೈಪ ಹರಿದೂತರುಂ, ಸುತ್ತಿರೆ; ಗಾಳಿದೇರೊಳ್ ಬೆಂಗದಿರನಂತೊಪ್ಪಿ ಮೈದಿಕ ನೊರ್ವನೆಯ್ತರುತಿರಲ್, ರಾಯನ ಪೆಣದ ಕೆಲದೊಳಿರ್ಪೆನ್ನಂ ದಿಟ್ಟಿಸುತೆ 'ಪಕ್ಕೀ, ಈಪೆಣಂ ಭುವನೇಶವೆಸರಾಣ್ಣನೊಡಲೆಂದು ತಿಳಿವೆಂ; ಆದೊಡು ಣಲೆಂದೇಂ ನೊಟ್ಟೆ?' ಎನುತೊರಯೆ; ಕೆಯ್ಜೊಡಿಸುತೆ, ತನ್ನಿರವಂ ಮೇಣ್ ಜವಂ ಪೇಱಿದುಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಎಪ್ಪಂಗೆ ಕೇಳಿಸಿದೆಂ. ಆಗಳ್ ಭೂಸುರನೆನ್ನೊಳ್ ಕರುಣಂಬೆತ್ತು, ಇಂತನುಗ್ರಹಿಸಿದಂ:—' ನೀನೆನಗೆ ಗೆಯ್ದ ತಪ್ಪಂ ಮನ್ನಿಸಿರ್ಪೆಂ. ಅಂತದಱಿನಾವೆಣಂ ಕಾಣದೆ ಪೋಕೆ!

ಪಸಿವುಮಡಸದಿಕೆ ! ಮೇಣ್ ಕಲ್ಪಾಂತರದೊಳ್ ಕುನ್ನಿಯವ್ವುದುಮಾ
ಗದು ! ಇಂದು ಮೊದಲೊಂದು ಗಾನಯೋಗಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಕ್ಕೆ ! ಇದ
ಒಂ ದೇವವಿದ್ಯಾಧರ ಗಂಧರ್ವಾದಿವರ್ಗಕೆ ಗಾಯನಾಚಾರ್ಯನಾಗು !
ಮುಂತೆ ನಿನಗೆ ಲೇಸವ್ವದು ' ಎಂದು ದೇವರ್ ಮೆಚ್ಚುವವೊಲ್ ವರ
ಮನಿತ್ತು ಎನ್ನನಿಂತುದ್ದರಿಸುತುಂ, ತಾಂ ಹರಿಯೆಡೆಗೆ ತೆರಳ್ದಂ. ಇಂತಲೆ
ಸತ್ಪುರುಷರ ಲಕ್ಷಣಂ," ಎನುತೆ ಪೂರ್ವೋತ್ತರವೃತ್ತಾಂತಮಂ ತಿಳಿ
ಸಿದಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್
ಷಷ್ಠಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ಭಾರದ್ವಾಜ ! ಇಂತು ತನ್ನಿರವಂ ಪೇಟ್ಟಿ ಗಾನಬಂಧು ನಾರ
ದಂಗೆ ಮತ್ತಂ—“ ಈ ಕಿನ್ನರವಿದ್ಯಾಧರರೀಯಸ್ಸರೀಗಂಧರ್ವರೆನ್ನಿಂ
ಗಾಣಬಿಜ್ಜೆಯನಖಿಯಲೆನುತೆಯ್ತಂದಿರಲಿವರ್ಗಾಚಾರ್ಯನಾದೆಂ.
ಈಬಿಜ್ಜೆ ತಪಕ್ಕುಂ ಶಕ್ತಿಗುಮೊಳಗಲ್ಲಂ. ಆದೊಡೆ ಶ್ರಮದಿನುಂ ಶ್ರದ್ಧೆ
ಯಿನುಂ ಬಹುಕಾಲಕೆ ಪೊಂದಲಕ್ಕುಂ,” ಎನುತೆ ನುಡಿಯೆ ; ನಾರದಂ
ತಲೆವಾಗಿ “ ಅಂತೆಯೆ ಅಭ್ಯಾಸಿಪೆಂ,” ಎಂಬುದುಂ ; ವಾಸುದೇವಂಗೆ
ಮಣಿದು ಅನುಕ್ರಮದಿಂ ಗಾಣಸಾಸ್ತ್ರಮಂ ಪೇಜಿಲಾರಂಭಿಸಿದಂ:—

“ ದೇವರ್ಷಿಯೆ ! ಗೀತದೊಳುಂ, ಆಹಾರದೊಳುಂ, ಧನಧಾನ್ಯ
ವ್ಯವಹಾರದೊಳುಂ, ಆಯವ್ಯಯದೊಳುಂ, ನಾಣ್ಣಿಕೆಯಾಗದೆಂಬರದು
ಕಾರಣದಿನೀಬಿಜ್ಜೆಗೆ ಲಜ್ಜೆ ಸಲ್ಲದೈ. ಮತ್ತಂ ಕುಂಠಿತಮಾಗಿಯುಂ, ಗೂಢ
ಮಾಗಿಯುಂ, ಪಾಡುವುದಾಗದು. ಕೆಯ್ದಿರಿಸಿ, ಕಿಱುವಾಯ್ಗೆಯ್ದು,
ಜೋಶ್ನಾಲಗೆದೋರ್ದು ಪಾಡುವುದುಮೊಳ್ಳಿತಲ್ಲು. ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯಂ

తాం కాణ్బుదుం, బిఱుదిట్టియిం నోల్పుదుం, తోల్గళం మేలిత్తువుదుం, ఆగసమం నోల్పుదుం గాయనకే సల్లదు. నగే, బేదకే, పసివు, నడుకం, దుగుడం, పొలితేణికే, నిరట్కే ఇంతేల్పుగేగే పాడు పాడాగదు. ఒకేయ్యిం తాళందోల్పుదుం కత్తలయోళో పాడువుదుం దోలెషం. ఇంతు దోలెషంగళం నిణయిసి పాడల్తుక్కుదు.”

ఈతేఱిదోళో గానబంధు భేదాభేదంగళం తిళివుతిరేనారదం దివ్యసాహస్రవర్షపర్యంతమభ్యాసిసుతిర్దు, గీతప్రసూవదోళుం వీణాదివాద్యదోళుం సంపన్ననాగుతే, ౨౬౬౬౦౦ లెక్కద సర్వభేదంగళనఱుతు న్యేవుణ్ణమం పడెదం. నారదం దేవాద్యర్ మేజ్జే, తాం గానవిద్యాపారంగతనాదేనేందు బగేదోమే గానబంధువం కుఱుతు—“ ధ్వాంక్ష శత్రువే! ఎంతో నిన్నయ దయయిం గాణబిజ్జేయోళినితు బల్లిదనాదేం, సాల్గుం. ఆదోడిమేల్గ్గేం పడిమేలిన్నత్తణినప్పుదిర్దుదు, అంతదం సలిసుతే, నిన్నోల్మీయం పడెయల్తుక్కుదుదఱుం నిన్నయ బయకేయం కంమేయిం బేససువుదు,” ఎనే; పక్షిరాజం ప్రసన్ననాగుతే—“ తపసియే, పదినాల్కు మనుగళో ముగియల్ బ్రహ్మదేవంగొందు దినమక్కుం. ఆగళో మూలీలొకం సంప్లవమప్పుదు. అందుపర్యంతం ఎన్నయ జసం పరిరలింబుదొందేయే బయకేయనల్లదే పొలితొందం బగేయేం,” ఎందం. ఆనుడిగామునిపం—“ అంతప్పుదేం దొడ్డిత్తే? సాజమాగి కల్పాంతదోళే నిలనే గరుడనప్పే. అందు శ్రీహరియనుగ్రహం నిన్నోళాగే సాయుజ్యపదం దొరేకొళ్ళుదు,” ఎందఱుపి, మత్తం తాం బిలెత్తోండం.

బరేవరే బిజ్జే తన్నోళగారుదేంబ పేమేయిం తన్నయ జాణ్మీయిం తుంబురనం గేల్దపేనేంబ మనదిం నేట్టనవన బిలెదినేడే.

ಗೆಯ್ದುದಂ. ಅಜ್ಜರಿಯೆಟ್ಟಿಣಿಗೆ ಕೆಲರ್ಗೆ ಪೆಟಿಗಾಲ್, ಕೆಲರ್ಗೆ ಕುಡು
ಗೆಯ್, ಗುಲಿಗಣ್ ಕೆಲರ್ಗೆ, ಸೆಡೆಮೂಗು ಕೆಲರ್ಗೆ, ಪಲರ್ಗೆ ಬಿರಿದಲೆ,
ಸುರಿವಾಯ್ ಪಲರ್ಗೆ, ಏಟೆರ್ಡೆಯರೆಬರ್ಗೆ, ಅರೆಬರ್ಗೆ ಪೇರೊಡಲ್ ;
ಇಂತು ಬಲ್ಪಗೆಯೊಳ್ ವಿಕೃತಾಂಗರಪ್ಪ ಸಾಸಿರಗಟ್ಟಳೆಯಸ್ತ್ರೀವುರುಷರಾ
ತುಂಬುರನ ಮನೆಗಿದಿರೊಳ್ ಬಿಟ್ಟೊದೆದಾಡುವುದಂ ಕಂಡು-ಅವರಾರೆ
ನುತವರಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ. ಅದರ್ಕವರ್-“ ಕೇಳಣ್ಣ ! ಆಮಾದೊಡೆ
ರಾಗಂ ಮೇಣ್ ರಾಗಿಣಿಗಳಪ್ಪೆವು. ಎಮ್ಮಾಯವಸ್ಥೆಯಂ ಪೇಲ್ಪುದೇಂ?
ವೊಡೆಯೊಳೊವಂ ನಾರದಂ ಗಾಣಸಾಸ್ತ್ರದ ಬೇರಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿರ್ಪೆನೆಂಬ
ಪರ್ಕಳಿಕೆಯಿಂದೊರೊಮೆ ಪಾಡುತಿರಲೆಮಗೀಪಾಡಾದುದು. ಎಂತೆನೆ-
ಸಾಜಮಾಗಿ ಗಾಯನದೊಳ್ ಜಾಣ್ಮೆಯಿಲ್ಲಮವಂಗಿ. ಆದೊಡಂ
ಅಹಂಕಾರಂ ಪಿರಿದಿರ್ಪಿನಂ, ಭಿನ್ನಸಂಧಿಯಿಂ ಪಾಡಲೆಮ್ಮತು ಅಂಗಮಿಂತು
ಭಿನ್ನಭಿನ್ನಮಾದ್ವವಕ್ಕಟಾ! ಕಮಲಿನಿ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಿಂ ಬಾಡಿದೊಡಂ ಬಾ
ಲಾತಪದತ್ತಣಿಂ ಮರಲೊಪ್ಪುವೋಲ್ ಇಂತೆಮಗವನಿನೀಗತಿಯಾದೊಡಂ
ಅಭಿಮಾನದಿಂ ತುಂಬುರಂ ಮೇಣ್ ಪಾಡಲೆಮ್ಮ ಭಿನ್ನಾಂಗಂಗಳ್ ಸೊಗ
ಸಾಗಿ ಪುಟ್ಟುವುವು ಎಲೈ! ಎಮ್ಮಂ ನೋಯಿಸುವಂ ನಾರದಂ; ಸಲವು
ವಂ ತುಂಬುರಂ,” ಎಂಬುದುಂ; ಸೊರ್ಕುಮನುಟಿದು, ದುಗುಡದಿಂ
ಪೇಲಿದೆಯೆ, ಆತಾಣದಿಂ ತೆರಳ್ಳಂ.

ಮುನಿಕುಲಲಲಾಮ ! ಆಲಿವುದು. ಮತ್ತೊಡನೆ ನಾರದಂಹು
ಯಂ ಕಂಡೀಪರಿಯನಖಿವೆನೆನುತೆ, ಶ್ವೇತದ್ವೀಪಕೆಯ್ದುಂ, ಜನಾರ್ದ
ನಂಗೀವೃತ್ತಾಂತಮಂ ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ ಪೇಲ್ಪಿದುಂ; ಮಾಧವಂ-“ಸಾ
ಜಂ. ಇನ್ನುಂಗಾನವಿದ್ಯೆಯೊಳ್ ತುಂಬುರಂಗೆ ನೀನೆಣೆಯಾದುದಿಲ್ಲಂ.
ಗಾನಬಂಧುವತ್ತಣಿಂ ಬಿಜ್ಜೆ ನಿನಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ದೊರೆತುದಿಲ್ಲಮಾದು
ದಖಿಂ ನಿನ್ನಂ ತುಂಬುರಂಗೆ ಸಾಸಟಿಯಾಗಿ ಮುಂತೆ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತ
ರದ ಇರ್ಪತ್ತಿಂಟನೆಯ ಯುಗದೆ ದ್ವಾಪರಾಂತ್ಯದೊಳ್ ಯದುಕುಲ
ದೊಳ್ ಮಸುದೇವದೇವಕಿಯರ್ಗೆ ಕೃಷ್ಣವೆಸರಿಂ ಅವತರಿವುದುಂಟು.

ಆಗಳ್ ನೀನೆನ್ನಂ ಕಂಡು, ಈಪರಿಯೆಲ್ಲಮಂ ತಿಳಿವಲಾಂ ನಿನ್ನಂ ತುಂಬು
ರಂಗಿ ಸರಿಮಿಗಿಲೆನೆ ಬಿಜ್ಜೆಯೊಳ್ ಪ್ರವೀಣನವ್ವಂತೆ ಕರುಣಿಸುವೆಂ. ಅಂ
ದುಪರ್ಯಂತಂ ಯೋಗಸಾಧನೆಯಂತೆವೋಲ್ ದೇವಗಂಧರ್ವಾಧ್ಯರಿಂ
ಯಥಾಮತಿ ಗಾನಮನಭ್ಯಾಸಿಸುವುದು,” ಎನುತೆ ಸೈಪಿಟ್ಟು, ಕಳು
ಪಿದಂ. ಮತ್ತಮಾನಾರದಂ ನಾರಾಯಣನಾಜ್ಞೆಯಂ ತಿರದೊಳಾಂತು,
ವೊಲಮಟ್ಟು ಬರುತೋರೊಂದೆಡೆಯ ಬೀಣೆಬಿನ್ನಣಿಗರೊಡನಭ್ಯಾಸಿಸು
ತೋರೊರ್ಮೆ ಅಚ್ಚರರಿನಱಿಯುತೆ, ಮೇಣೋರೊರ್ಮೆ ದೇವಗಾಯ
ಕರಿಂ ಕೇಳುತೆ, ಪೆಟತೋರೊರ್ಮೆ ತಾನೆ ಮನದೊಳೆಣುತೆ, ಬಲ್ವಗೆ
ಯೊಳ್ ಜತನದಿಂ ಬಿಜ್ಜೆಯೊಳ್ ಪಜ್ಜೆಯಿಡುತಿರ್ದಂ. ಅಂತಿರ್ಪುದುಮೊಂ
ದುದಿನಮವಂ ಸತ್ಯಲೋಕಕೆಯ್ತುಂದು ನಾಲ್ಕೊ ಗನೋಲಗದೆ ಸೇರ್ದುಪಾ
ಡುತಿರೆ; ಅಂಜದೇರಂ ಮನಮೆಚ್ಚಿ ಗಾನಯೋಗದೊಳವಂಗೆಣೆ ಇಲ್ಲೆನುತೆ
ವೊಗಲ್ದಿಂ. ಒಡನೆಯೆ ನಾರದನ ಬಗೆಯೊಳ್ ಅದ್ಭುತ ಪರ್ಮೆವಿತ್ತು
ಮಗುಟ್ಟಿಂ ಬೇಗೊಂಡುದು. ಆಕ್ಷಣಂ ಬೊಮ್ಮನಿಂ ಸಮ್ಮಾನಂಬ
ಡೆದು, ಕೆಮ್ಮನೆ ತುಂಬರನಂ ಗೆಲೆ ಬಗೆಗೊಂಡು ಬಂದಂ. ಆದೊಡೀ
ಬಾಱಿಯುಂ ನಾರದನಂ ಮನ್ನಿಸಿದನಿಲ್ಲಂ. ಈಪರಿಯೊಳ್ ತಿರಸ್ಕೃತ
ನಾದ ನಾರದಂಗೆ ನಾಣ್ ಮುಮ್ಮಡಿಯಾಗಿ ಕಿಣುಮನದಿಂ ಪಿಂದಿರು
ಗುತೆ, ತನ್ನೊಳೆ ತಾನೆಂತಾನುಂ ಸಾಧಿಸದೆ ಬಿಡೆನೆನುತ, ಜಲಂಬಿಡಿದು,
ಮುಂತಪ್ಪ ಅವತಾರದ ವೊಟ್ಟಿಂ ಕಾಯುತಿರ್ದಂ.

ಇತ್ತಲ್ ನಾರಾಯಣಂ ಕಂಸಂ ಮುಂತಪ್ಪ ರಕ್ಕಸರಂ ಮಡುಹಿ,
ತಿರೆಯ ತಿಣ್ಣಮಂ ತವಿಸೆ, ಅಗ್ಗಿಮೊಗರ ದೂಱಿಂಗೆ ದ್ವಾರಕೆಯೊಳ್
ದೇವಕಿಯ ಬಸಿಱೊಳ್ ಕೃಷ್ಣವೆಸರಿಂ ಮೆಯ್ದೊಂಡು ಪುಟ್ಟಿ ಬಳಿಯು
ತಿರ್ದಂ. ಅಂತಿರ್ಪುದುಂ ಪಿಂತೆ ನುಡಿಯಿತ್ತುದಂ ನೆನೆದು, ನಾರದಂ ಹರಿ
ಹರಿಯೆನುತೆ ಕೃಷ್ಣನೆಡೆಗೆಯ್ದುಂದೆಲಗಿ, ಮುನ್ನಿನಿರವನೆಟ್ಟಿ ಱಿಸಿದಂ. ಆಗಳ್
ಮಾಧವಂ ನಸುನಗುತೆ ಎಣ್ಣುರ್ ಪೆಂಡಿರೊಳ್ ಮೊದಲ್ ಜಾಂಬ
ವತಿಯಂ ಕರೆದು-“ ಎಲೆ ಪೆಣ್ಣಣಿಯೇ ! ಈ ಮುನಿಪಂ ಗಾನವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ

ಯಾಗಿ ಬಂದಿರ್ಪಂ. ಇವಂಗೆ ನೀಂ ಬಲ್ಲನಿತು ಪೇಟಿ,' ಎನೆ; ಮುಗುಳ್ಳಗೆಗೊಂಡು ತಕ್ಕಂತೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದಳು. ಈಸಂದರ್ಭದೊಳೊರ್ಕಾಳು ಸಮೆಯೆ; ನಾರದಂಗೆ ಮೇಣ್ ಬಿಜ್ಜೆಯಂ ಪೇಟೆ ಸತ್ಯಭಾಮೆಯಂ ಗೊತ್ತುಗೆಯ್ದಂ. ಅಲ್ಲಿಯುಂ ವರ್ಷಮೊಂದಂ ಕಳೆಯೆ, ಮೂನಿನೆಯ ಸೂರ್ ರುಕ್ಮಿಣಿಯ ಎಡೆಗಟ್ಟುವುದುಂ; ಆಗಳ್ ಪುಜ್ಜವಣಮಾಗೆ ನೆರೆದ ಪಡಿಯಲಿತಿಯರ್-ಇವಂಗೆನ್ನೆವರಂ ಸ್ವರಜ್ಞಾನಮೇ ಪುಟ್ಟಿತಿಲ್ಲ ಮೆಂದು ತಳ್ಳಿದರ್. ಅಂತುಮಿಂತುಮಾತಾಣದೊಳೊರ್ಕಾಳಂ ಪೋದುದು. ಆದೊಡಮಾರುಮೆದೆಗೊಂಡರಿಲ್ಲಂ. ಇಂತು ಸಾಸಂಗೆಯ್ದೊಡಂ ಬಿಜ್ಜೆ ಸೇರ್ದುದಿಲ್ಲೆಂಬ ನಂಬುಗೆ ತನ್ನಿಂ ತಾನೆ ತಲೆದೋಪಿ, ನಾರದಂಗೆ ತುಂಬುರನಂ ಗೆಲ್ವದೆಂಬ ಎಳುಮನಮಿಡಿದುದು. ಸೊರ್ಕು ಸಿರ್ಕುಗೊಂಡುದು; ಪರ್ಮೆ ಪೆಳಿಸಾರ್ದುದು; ಹರಿಯಂ ಮೆಚ್ಚಿ ಪಬಗೆಯೊಂದೆಯೆ ಮಿಗಿಲಾದುದು. ಇಂತೀಪರಿಯಲಿತು ಅಮೇಯಂ ಕೃಷ್ಣಂ ತಾನೆ ಗಾನಯೋಗಮನಪಿ ನೆರವಾದಂ. ಈ ಪೊಸಗುರುವತ್ತಣಿಂ ಬಿಜ್ಜೆಗೆಳೆ, ನಾರದಂಗೆ ಕರತಲಾಮಲಕದಂತೆ ಸಮಸ್ತಂ ಹೃದಯಂಗಮಮಾಗುತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದಂ ಪುಟ್ಟಿ ನಾಟ್ಯವಾಡಿದಂ. ನಾರದನ ದಿಟಮನಮನಾಜನಾರ್ದನಂ ಬಗೆಗೊಂಡು-“ ನೀನೀಗಳ್ ತುಂಬುರಂಗೆ ಸರಿವಾಟಿಯಾದೈ,” ಎಂದಮರ್ದುನುಡಿಯಿಂ ಪರಸಿದಂ.

ಬಲ್ಲೆ ಭಾರದ್ವಾಜ! ಗಾನಯೋಗದಾದ್ಯಂತಮುಂ ಅಹಂಕೃತಿಗೊಡವುದಲ್ಲಂ; ಮಜ್ಜರಕೆ ಬೆಚ್ಚಿ ಬರ್ಪುದಲ್ಲಂ; ಬಿಳುಮನದಿಂ ಪಲಕಾಲಂ ಸಾಧಿಸಿದೊಡಂ ಸರಿಗೊಳ್ಳುದಲ್ಲು; ಭಗೀರಥಪ್ರಯತ್ನಕವೊಳಗಾಗದು: ಮತ್ತಮೇಂ, ಹರಿಯ ಕೂರ್ಮಗಡಲೊಡೆದೊರ್ಮೆಯೆ ಮೇಲ್ವಾಯೊಡೈಸೆ! ಆದುದುಂ ಲೋಗರ್ ಪರಮೇಶನಂ ಕಟ್ಟುಂಬಗೆಯಿಂ ಪಿಡಿದು, ಅಳುವಗೆಯಂ ತೊಳೆದು ಹರಿಯೊಳರೆ ಮನಂಗೆೊಂಡಿರಲ್ ನಾರದಂಗೆ ಗಾನಯೋಗವೊಡನೆ ಸವನಿಸಿದಂತೆ, ಸರ್ವಂ ಸಮನಿಕುಂಕಣಾ! ಮತ್ತಮಾನಾರದಂ ಹರಿಯೊಲೈಯಿನೆ ತುಂಬುರಂಗೆಣೆಯೆನಿಸುತೆ

ಅಂದಂದಿಂಗುಂ ತ್ರಿಲೋಕದೊಳಂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳೊಳಂ ಸಮ್ಮಾಣಂಬಡೆ
ನಿರ್ವಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್,
ಸಪ್ತಮಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ವಿಪ್ರೋತ್ತಮನೆ ! ಕೇಳ್. ನಾರದನ ಶಾಪಕೆಂತಾಮಾಲಕುಮಿ
ಮುನಿಗಳ ರಕ್ತದಿಂ ರಕ್ತಸಿಯ ಬಸಿಪೊಳಾದಳ್, ಮೇಣವಳೀತರೆಯ
ಣುಗೆಯಾದಳಾಬಗೆಯನೀಗಳ್ ಪೇಟ್ಟೆಂ. ಎಂತೆನೆ :—

ಈಜಂಬೂದ್ವೀಪಕೆ ತೆಂಕಲ್ಲೆ ಲಂಕೆಯೊಂಬೊಂದು ದೀವಿಯಿ
ಕುಂ. ಅದಕೊಡೆಯಂ ರಕ್ತಸರೊಳ್ ಸಂದ ಈರೈ ಮೊಗಂ ರಾವಣಂ.
ಒರ್ಮೆ ತನಗೆ ಮುಪ್ಪೊಲೊಡೆತನಮುಂ ಬರ್ಪಂತೆ ಮೇಣ್ ಮುದಿವ
ಲಾವುಂ ಬಾರದಂತೆ ವಿಧಿಯಂ ಒಲಿಸಿಕೊಳ್ವದೆಂದು ಬಗೆದಂದು, ಪುಣ್ಯ
ಭೂಮಿಯೊಳ್ ಪಿರಿದುಂ ಕಾಲಂ ತಪಂಗೆಯ್ಯುತಿರೆ ; ತತ್ತಪ್ರಭಾವದಿಂ
ಮೂಲೋಕಮುರಿಗೊಂಡುದು. ಇಂತಿದನಪಿತು ಬ್ರಹ್ಮಂ ತಾನಸುರೇಂ
ದ್ರಂಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷನಾಗುಂತೆಂದಂ :—“ಪಾಲಸ್ತ್ಯ ! ಆಲಿಸು, ಬಲ್ಲಣಿ
ದೆ. ಇಂದು ಮೊದಲೊಂಡು ತಪಸಂ ತವಿಸೈ. ಈಯುಗ್ರತಪಸಿನತ್ತಣಿಂ
ಲೋಕಂ ಬೇವುದು ; ಅದಪಿಂ ಬೇಡುವುದು ಮನದಿರವಂ, ಕರುಣಿಪೆಂ,”
ಎಂಬುದುಂ ; ಕೈಕಸಿಯಣುಗಂ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ಕಮಲಾಸನಂಗೆ ಕಾಲ್ಗಿ
ಕೆಯ್ಬೊಡಿಸಿ ಕಡೆಗೆಂದಂ :—“ದೇವ, ನೀನೆ ಮಾದೇವಂ ನೀನೆ ಮಾಧವಂ,
ದಿಟಂ. ಎಗಳ್ ನೀಂ ಮೈದೋರ್ಡೆಯೋ, ಆಗಳೆ ಎನ್ನ ಕಾಮಿತಮೆಲ್ಲಂ
ಕೈಗೂಡಿದತ್ತಾದೊಡಂ ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟು ಬೇಟ್ಟಿನೊಂದಂ. ಎನೆನೆ :—ಸರ್ವಾ
ಮರತ್ವಮಂ ನೀಂ ದಯೆಗೆಯ್ವುದು,” ಎಂಬುದುಂ ; ದ್ರುಹಿಣಂ

ನಿರಾಕರಿಸಿ-“ ಪೆಟಿತೊಂದನೇನಾನು ಮಿಚ್ಚಿವುದು ” ಎಂದಂ. ಅದರ್ಕೆ ದಶಾಸ್ಥಂ ಎಣಿಕೆಯಿಂ-“ ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯ! ಎಮ್ಮವರುಂ, ನಿಮ್ಮವರುಂ, ಯಕ್ಷರುಂ, ನಾಗರುಂ, ಗಂಧರ್ವರುಂ, ಪಿಶಾಚರುಂ ತನ್ನಂ ಕೊಲಲ್ಪಾರದು. ಮತ್ತಂ ಎಂದೆನ್ನ ಮಗಳನೆ ದುರ್ಮತಿಯಿಂ ಬಯಸುವೆನೆಂದು ಮಿಟ್ಟಿವೆನ್ನಂ ಮುಟ್ಟುಗೆ. ಇಂತಾದೊಡಂ ವರಮನೀವುದು ” ಎನೆ-“ ಅವುದು ” ಎಂದು ತಿಳಿಪಿ, ಪಿತಾಮಹಂ ಪೋದಂ.

ಓರಂತೆ ರಾವಣನುಂ ತನಗಾರುಂ ಮುಪ್ಪೊಲಿಲೊಳುಂ ಎಣೆವಾರ ರೆನುತೆ ದರ್ಪದಿಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥಂ ಪೊಲಿಮಟ್ಟಂ. ಎನೊರೆವನೀರಕ್ಕಸನ ಬೀರಮಂ ! ಸಗ್ಗಮಂ ಸಾರ್ದು ಮುಗಿಲ್ದೀರನನಟ್ಟಿ, ಬರ್ದಿಲರಂ ಸೋಲಿಸಿ, ಕನ್ನೆವೆಣ್ಣಳಂ ಸೆಣಿವಿಡಿವಂ. ಓರೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಅಚ್ಚರಿಯರ ನೊಚ್ಚತಂ ಕೊಂಡುಯ್ವಂ. ಮೇಣೊರ್ಮೆ ಕೀಟೆಳೆಗೆ ದಾಳಿಯಿಡುತೆ ಪಾಯ್ದು ಮಾಸೇಸನ ಬಂಡಾರಮನಪಹರಿಸಿ, ನಾಗಕನ್ನೆಯರಂ ಪಿಡಿದು ತರ್ಪಂ. ಎಣ್ಣೆಸೆಯಾಣ್ಣರಂ ಗದ್ದಿಸುವಂ. ಆಂ ಪೇಟೆನವನುಪಟಳಮಂ. ಇಂತಾಗೆ ಲೋಕದೊಳಿರ್ಪ ದ್ರವ್ಯಮೆ ಅವನ ಬೊಕ್ಕಸಂ; ದೆಸೆಯಾಣ್ಣರೆ ಊಚುಗದವರ್; ದೇವಗಂಧರ್ವಸ್ತ್ರೀಯರೆ ದಾಸಿಯರ್; ಮನಂಗೊಂಡ ಪೆಣ್ಣಳೆ ಪೆಂಡಿರ್; ಲೋಕಮೆ ಅವನ ರಾಜ್ಯಮಾಗೆ ಪೆಟಿತೇಂ ಪೇಲ್ವುದೈ! ಈ ತೆಟಿಮಿರಲೊಂದಾನೊಂದು ದಿನಮಾಖಳಂ ದಂಡಕವನಕೆಯ್ತಂದು, ಆ ತಾಣದ ರಿಸಿಗಳಂ ದಿಟ್ಟಿಸಿ, ಬಗೆಯೊಳ್-ಈ ಮುದಿವಾರ್ವರಂ ಗೆಲ್ಲದಿ ರಲಾನೀಮುಪ್ಪೊಲಿಲೊಡೆಯನಾಗಿಯುಮಲ್ತು ; ಮೇಣಂತಿವರನಲಿಸಿ ದೊಡಂ ಜಸಂ ಬರ್ಪದಿಲ್ಲಂ; ಆದುದಖಿನೆಂತಾನುಂ ಗೆಲೈಗೆಯ್ಮೆಯಂ ಕಾಣ್ಬುದು, ಎಂದು ಬಗೆದು, ಆ ಮುನಿಗಳನೆಲ್ಲರಂ ಪಿಡಿತಂದವರ್ಗೆ-ತಾಂ ದಿಗ್ವಿಜಯಾರ್ಥಂ ಬಂದಿರ್ಪೆನೆಂದುಂ, ಅದರ್ಕೊಸುಗಂ ಜಯಲಾಭಾರ್ಥಂನೆತ್ತರಂ ಕುಡುವೆಡೆಯೊಳ್ ನೆತ್ತರ್ವನಿಯನಾನುಂ ಕುಡವೇಲ್ವುಂ ಅಲ್ಲದೊಡೆ ನೆತ್ತರನೇ ಕೊಳ್ಳಿನೆಂದುಂ ತಿಳಿದಂ. ಆಗಳವರ್ ನಿರ್ಬಂಧದಿ ನೊಪ್ಪೆ; ದುರಾತ್ಮನವರೊಳೊರೊರ್ವನ ಮೆಯ್ಚುರ್ಚುತೊರೊರ್ವನ

కన్నీరనొట్టిసి; గ్రస్తమదనేంబొవ్ం తనగి సహస్రపుత్రరిదోఁడం, మగళ బయకేయిం సిరియే అణుగియాగి పుట్టల్వేల్కుమేం దు దినదినం పత్తివేరసు విధిపూర్వకమిట్టు, కుశాగ్రదిం పాలేఱిదు పూజిప పొంగళనదొళి ఈతనఱియదనోల తుంచిసుతే; గిల్లద గుఱితేందు సంతసదిం తన్న లంకేయత్తల్ కేండుయ్దం.

అంతు తన్న బిరిడింగేయ్దం, పట్టమహిషియప్ప మందోఱ దరియం కరెదు—“ ఎలె మడది, ఇదేకొళి కేండుం. రిసిగళ నంజునేత్తరిం తుంచికుం. మొజగమం గేల్ద గుఱితింగేందు తందివేం. జోలకేగేయ్వుదు. తుడుగుగొండు కుడియదిర్. మేణాగూమోరెయదిర్ ” ఎందల్లిఱిసుతే, ఆకేయ కేయ్యోళిత్తు, తానేందినంతే లంపట్త్వదిం పొలిమట్టు, మందరం ముంతప్ప బెట్టుగళేడొళి దేవగంధర్వాదినారియరొడనే విహ రిసుతిదం.

మునికులలరామ ! కలగాలమిరేతఱం పోగే; రక్కసన ఈనడతే మందోఱదిరిగే సొగయిసితిల్లం. ఎఱియనావగం పేఱివే ణ్ణళిళి ఎఱికంగొండు తన్నం కాణనేంబ పురుడిం నిజ్జం బేగూది గొండు తనగి తాం-జి! సుడు, పేణ్ణిబాల్కేయం. ఆం కృదా రేయ పేండితియిరల్, ఓపం పరనారియరొళాగళుం మేఱియు తివుదనే తానిదుం పాడే ! లోగర నిందేగేడియాగేనే ! బఱిగు మొందు కుందల్తే ! ఇకే. ముంతే గతిగారుం బేడవే ! పేఱి వేణ్ణళిణుగగేయే పట్టంగట్టువనే ! అక్కటా ! ఇనితేల్లమం బదుం కిదానేంతు కండు స్మరిపేం ! అక్కే. ఇదకే మదఱివేనేనుతే, మున్నం రావణం తందిత్తు రుధిరమం నంజునేత్తరేనుతేయే బగేదు, కుడిదళి. కేండ్గిజ్గనిడే మనే సుడుగుమేందు ఖండమాణిక్య మనిడే .సుడుగుమో ? నంజాదొడల్తే సావుదు, అమదా

దొడేం ? బహుశమాకాంతయోళానేత్తరే చిత్తాగే, బసిజ్ కడం దుఱుగూడినోల' దినక్రమదిం బళియుతిదుడు. ఇంతిరే, మందోదరిగే దుగుడమేణ్మ డియాగే—పతియన్నేళిసిదనేందిం తే సగి, లోలగరుమేళిసువుదాయ్తు గడ ! బావహిదు బల్వుణ్ణా దుదు. అః ! నాణిలి జీవమిన్నుం పోగదు; ఏవేం ?—ఎందు పరిపరి యోజిసి, మత్తమాహదిబదే, దేవరిజ్జేయనారో వూఱి లాఘవరేనుతే, తనగే తాం సంత్యేసికేండిండినే విమానమనేదుడు, యాత్రాథం పూఱిమట్టళ. బరేవరే, ముంతే కురుక్షేత్రదోళో రతియత్తణేం నాల్మడి సోబగిన పేణ్మొసం పడేవుదుం; కల్మనం గోండు కూసం పేళిగేయోళో క్షేత్రదోళో నేలదోళో బయ్త్తుట్టు, ఎంతానుం ముంతణ అపవాదం తప్పింతుం నీజపురిగే తిరుగిదళో.

బహుదినమింతు కళియలొందుదినం మిథిలేగొడేయం జన కనేంబోవం రాజర్షి తానాక్షేత్రకేయ్తుం జన్నమం గేయ్మ లిందు నేలనం శోధిసుతిరే; పుణ్మదినిపేళిగే దొరేయే; బాయ్మ టియలజ్జరిగే; జీవంగొండ చిత్రపుత్తటాయంతే రంజిపేబాలే యం కండం. ఒడనేయే గగనదత్తణేం పూమటే అవళ మేలె కఱిదుదు. మేణ్—“ ఎల్మే రాయ, పేటితేణ్మదిర. ఇవళో సాక్షాల్లక్షిత్తు, పుణ్మవిశేషదిం దొరేకేండిదళో. ఇవళం మనే గుయ్దు మగళేందే పాలిసు ” ఎందు బాన్నుడియేందాదుదు.

బహుశమారాయం సంతసంగొండు మనేగుయ్దు, నేగిలి నేల్మి బందుదఱిం సీతేయేంబ పేసరిట్టు, కరుణేయిం పాలిసుతే, కృకొండ జన్నమం పూర్వేసి, సప్తాంగదోళో రాజ్యముమం కాణుతే, సదా సంతోషదోళిదం.

ఎంబల్లిగే అద్భుతరామాయణదోళో

అష్టమాశ్వాసం, సంపూర్ణం.

ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ಈಗಲ್ ನಿನಗೆ ಸೀತಾರಾಮಕರ್ತ ಪುಟ್ಟು ಪಟ್ಟಾದುದೆ? ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನೆ ! ಮುಂತಣ ಕತೆಯನ್ನೊರೆವೆಂ, ಕೇಳ್. ಕಾಲಾನುಕೂಲಮಿವರ್ಗ ಪರಿಣಯಂ ಸಿರಿದನೆ ಮಿಥಿಲೆಯೊಳ್ ನಡೆದುದು. ಜನಕಮಾರಾಯನಳಿಯಂಗುಡುಗೊಪ್ಪಿಯಂ ಮಗಳ್ಗೆ ಬಲುವಲಿಯಂ ಸರ್ವರ್ ಮೆಚ್ಚಲಿತ್ತು ದಿಬ್ಬಣವಂ ಕಳಿಸಿದಂ.

ಇಂತು ಶ್ರೀರಾಘವಂ ಸೀತಾಸಮೇತಂ ನಿಜವುರಿಗೆ ದಿಬ್ಬಣಂ ತೆರಳ್ವವರೆ; ಸುತಿ, ಮೌರಿ, ಡೋಲು, ತಂಬಟೆ, ಈರಣ, ಷಡಕ್ಕೆ, ಪರಿಗೆ, ಕೊಂಬು, ಕಾಳೆ, ಜೇಗಟೆ, ಮದ್ದಳೆ ಮುಂತಪ್ಪ ಬದ್ದವಣಂಗಳ ಬಿರುಸರಂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೊಳಂ, ಕಡಲ್ಗೆ ಪೆರ್ವೊರೆಯೆನೆ, ಎಣ್ಣೆಸೆಗೆ ಗಜದ ಬೃಂಹಿತಮೆನೆ, ಆಗಸಕೆ ಮೊಲಿಗೆನೆ, ಮಾರ್ದನಿಗುಟ್ಟಿದುದು.

ಒಡನೀಪರಿಯಪ್ಪಿತು ಆಚೇಕನಣುಗಂ ಪರಶುರಾಮಂ ಬಿಲ್ಲಣೆಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಬಂದು, ಅವರನಡ್ಡಂಗಟ್ಟಿದಂ. ಆಗಲ್ ದಶರಥರಾಮಂ ಪರಶುರಾಮನೊಡನೆ—“ ಸ್ವಾಗತಮೆ ! ನಿನ್ನಯ ದರ್ಶನದಿಂ ಪಾವನರಾದೆವಾಂ. ಈಗಳೆಮಗೆ ಗೋಚರಿಸಲೇನಾನುಂ ಕಾರಣಮಿರಲಾಕಜ್ಜಮಂ ಪೇಲ್ವುದು ” ಎಂಬುದುಂ; ಕೊಡಲಿಯವಂ ದರ್ಪದಿಂ—“ ಪಟಿತೇಂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ ! ಇದೆಕೊಳ್, ಕ್ಷತ್ರಕಾಲವೆಸರ ಬಿಲ್. ಇದರ್ಕೆ ಪೆದೆಯೇಪ್ಪಿ ಸಲಾರ್ಪೊಡೆ ಕಾಣ್ವುದು ” ಎಂದಂ. ರಾಘವಂ ಪಡಿನುಡಿಯೊಳ್ ಭಕ್ತಿಯಿಂ-ಬಟ್ಟಿಯೊಳ್ ತಡೆವುದು ನ್ಯಾಯಮಲ್ಲೆಂದುಂ, ಕ್ಷತ್ರಿಯರ್ಗೆ ದಿಮ್ಮಿದರೊಳ್ ಪೊಣರ್ಕೆ ಸಲ್ಲದೆಂದುಂ, ಮೇಣ್ ಅದಪ್ಪೊಳುಂ ಇಕ್ಕಾಪ್ಪ ಕುಕುಲದವರ್ಗಮಗೆ ದೋಸಂ ತಟ್ಟುವುದೆಂದುಂ ಪೇಟೆ, ರೇಣುಕಾತ್ಮಜಂ—“ ಎಲೈ ರಾಘವ ! ನುಡಿಬಿನ್ನಣಂ ಸಾಲ್ಗುಂ. ಪಿಡಿ ಎನ್ನೀಕೋಯಂ ಡಮಂ ” ಎಂದು ಮಗುಟ್ಟುಂ ಗದ್ದಿಸಿದಂ. ಉತ್ತರಕ್ಷಣದೊಳೆ ದಶರಥ

ರಾಮಂ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೊಂಡು ಲೀಲೆಯನೆ ಪೆದೆಯಂ ಕೊಪ್ಪಿಗೇಜಿಸಿ, ಬಂಕಾರಂಗೆಯ್ಯೆ ; ಭಾರ್ಗವನಚ್ಚರಿಯಾಗೆ ; ಲೋಕಂ ಕಡೆಗಾಲದ ಸಿಡಿಲ್ದನಿಗೆ ತ್ತುತಲ್ಲಣಂಗೆೊಂಡುದು. ಮತ್ತಂ ಶ್ರೀರಘುರಾಮಂ ಭೃಗುರಾಮಂಗೆ-
 “ವಿಪ್ರಾಗ್ರಣಿಯೇ ! ಪೇಟ್ಟಿಂದೆಸಗಿದೆಂ. ಇನ್ನೇಂ ಮನದ ಬಯಕೆ ? ಕರುಣೆವುದು” ಎಂಬುದುಂ ; ಪರ್ಮೆಯಿಂ—“ ಅಂತಾದೊಡೆ ಆನೀವ ಕೋಲಂ ಬಿಲ್ಲೆ ಜೋಡಿಸುತೆ ಆಕರ್ಣಾಂತಂ ಸೆಳೆದಿಸುವುದು ” ಎಂದು ಒಂದು ಬಾಣಮನೀಯಲ್ಪೊದಂ. ಆಗಳ್ ಸೀತಾರಾಮಂ ನಸುಮುನಿ ಸಿಂದಿಂತೆಂದಂ—“ ಕೇಳ್, ನಿನ್ನಯ ನುಡಿಗೆ ರೋಸಂ ಪುಟ್ಟುವುದಾ ದೊಡಂ ಒರ್ಮೆಗೆ ಮನ್ನಿಪೆಂ. ಆದೊಡೆ ನೀಂ ದರ್ಪಿಷ್ಟಂ. ಬೊಮ್ಮ ನೊಲೈಯಿಂ ರಾಜನ್ಯರಂ ಗೆಲ್ಲೆನೆಂಬ ಹಮ್ಮನುಲಿ. ಆನಾರೆಂದು ಬಲ್ಲೆ? ನಿಜರೂಪಮಂ ತೋಪುವೆಂ. ಅಂತು ನೋಡೆ ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿ ಯುಮನೀವೆಂ,” ಎನುತೆ ಪೇಟಲೊಡನೆಯೆ, ಭಾರ್ಗವಂಗೆ ಪೊಸನೋಟಂ ಪುಟ್ಟಿದುದು.

ಮುನಿಕುಲೋತ್ತಮ! ಅನಂತರಂ ಪರಶುರಾಮನೇಂ ಕಾಣ್ಬಂ ? ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರುಂ, ಏಕಾದಶರುದ್ರರುಂ, ದಶಯೋಗಿನಿಯರುಂ, ನವ ಗ್ರಹಂಗಳುಂ, ಅಷ್ಟವಸುಗಳುಂ, ಸಪ್ತಶರಧಿಗಳುಂ, ಷಟ್ಪಾಸ್ತ್ರಂಗಳುಂ, ಪಂಚತತ್ತ್ವಂಗಳುಂ, ಚತುರ್ವೇದಂಗಳುಂ, ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳುಂ, ದ್ವಿಜಾತಿಗಳುಂ, ಏಕರೂಪನೊಳ್ ತೋರ್ದುವು. ಇಂತೀವಿಶ್ವರೂಪಮಂ ಕಣ್ಣಿನಿಯೆ ಕಾಣ್ಬನ್ನೆಗಂ ; ವಿಶ್ವರೂಪಂ ಭಾರ್ಗವನಿತ್ತಬಾಣಮಂ ಸೆಳೆದೆನೆ ದೊಡೆ, ಕಣೆ ಅವಂಗೆ ತಗಲ್ಲು ಮೂರ್ಛೆವೊದಂ. ಅಂತುಮಿಂತು ತೆಪ್ಪತ್ತು ನೋಲಿವುದಂ ನಿನ್ನೇಜಮಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷಮಂತೆಯೆ ಇರ್ದಂ. ಸೊರ್ಕುಡುಗಿ ದುಃಖಿಸ ಪರಶುರಾಮಂ ಪಿಂತೆ ಸತ್ಯಯುಗದೊಳ್ ಅಜ್ಜಂ ಭೃಗುಮುಷಿ ತಾಂ ತಪಂಗೆಯ್ದ ವಧೂಸರಮೆಂಬ ಪುಣ್ಯನದೀ ತೀರಕೆಯ್ದ, ನಿಶ್ಚಲಭಕ್ತಿಯೊಳ್ ತಪಮನೆಸಗುತೆ, ಮುನ್ನಿನೋಲ್ ತೇಜಸ್ವಿಯಾಗಿದಂ ಕೇಳೈ.

ಇತ್ತಲ್ ರಾಘವಂ ಸರ್ವರೊಡನೆ ಪುರಜನರ್ ಪೊಗಟೆ ಸುಖ
ದೊಳಗಯೋಡ್ಡೆಗೆಯ್ದಂದಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಆದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್
ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ.

ಇಂತೀಪರಿಯೊಳ್ ರಘುವುಂಗವನಯೋಡ್ಡೆಯೊಳಿರ್ಪುದುಂ; ದಿನ
ಗತಿಯೊಳೆಂತಾನುಮೊಂದು ಹೇತುವಿಂ ಈರೇಲ್ಕಾಂ ವನವಾಸಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿ
ಯಾಗೆ; ಸೀತಾಲಕ್ಷ್ಮಣಸಮೇತಂ ದಂಡಕಾರಣ್ಯದತ್ತಲ್ ಪೊಟಿಮಟ್ಟಂ.
ಆಲಿಸೈ, ಈತೆದ ಬನ್ನಮೊದವಿದೊಡಂ ಮನಂಗುಂದಿದನೇ ! ಅಲ್ಲಿ
ಗೋದಾವರೀತೀರದೊಳೆಲೆ ವನೆಗೆಯ್ದ ಕಾಡೇ ನಾಡಾಗೆ, ಎಲೆವನೆ
ಯರಮನೆಯಾಗೆ, ಸಂತಸದೊಳಿದಂ. ಲಕ್ಷ್ಮಣನೈಯ್ಯನಂತೆ,
ಸೀತೆಯಂ ಮಾತೆಯಂತೆ ಭಾವಿಸಿ ನಿಜ್ಜಂ ಸೇವಿಸುತಿರ್ಪಂ. ಸೀತೆಯುಂ
ಪತಿಯೆ ಗತಿಯೆಂದು ಬಗೆದಾವಗಂ ಪೂಜಿಸುತಿರ್ಪಳ್. ಇಹಗಿಹಗೆ
ರಾಘವಂಗೆ ಸೀತೆಯೊಳ್ ಪ್ರೀತಿಯುಂ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೊಳ್ ಕಾರುಣ್ಯಮುಂ,
ಸೀತೆಗೆ ಪತಿಯೊಳ್ ಭಕ್ತಿಯುಂ ಮೈದುನನೊಳ್ ದಯೆಯುಂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣಂಗೆ
ಅಣ್ಣನೊಳ್ ವಿಶ್ವಾಸಮುಂ ಅತ್ತಿಗೆಯೊಳ್ ವಿನಯಮುಂ
ಅನ್ಯೋನ್ಯಮಾಗಿರ್ದುವು. ರಾಘವನೊರೊರ್ಮೆ ಮಡದಿಗೆ ವನದಿರವಂ
ಬಿತ್ತಿರಿಪಂ; ಕಣ್ಣಿರೊಳ್ ಬರ್ಪ ಬಗೆಬಗೆಯ ಮಿಗಂಗಳಂ ಬಣ್ಣಿಪಂ;
ಪಲವಣ್ಣದ ಪಕ್ಕಿಗಳಂ ತೋಪುಪಂ; ಪೂವಳ್ಳಿಗಳ ಪೆಸರನೊರೆವಂ.
ಸೀತೆ ಪತಿ ಬೇಂಟೆಯಾಡಿ ಬರೆ ಕೆಯ್ಯ ಬಿಲ್ಲಂ ಕೊಂಡಿಟ್ಟು, ಆಸನಮನಿ
ತ್ತುಪಜರಿಸುವಳ್. ಮೇಣ್ ಲಕ್ಷ್ಮಣಂ ಪಣ್ಣಳಂ ತಿಳಿತಂದು, ಇವ
ಗುರ್ಮರ್ಪಿಸಿ, ತಾನಿರುಳೊಳವರ್ಗೆ ಕಾವಲಾಗಿರ್ಪಂ.

ಈಪರಿಯೊಳಿವರ್ ಪುರದೊಳಿಂತಂತೆ ಸೊಗದೊಳಿರ್ಪುದುಂ ; ಕೆಲ
ಗಾಲಂ ಪೋಗಿ, ದುಟ್ಟರಕ್ಕಸಂ ರಾವಣಂ ಗಂಡಸರ್ ಪೊಟಗಿರ್ಪ
ಪೊತ್ತಿಂ ಕಾದು, ಕವರ್ತೆಯೊಳ್ ಪರ್ಣಶಾಲೆಯಿಂ ಸೀತೆಯಂ ಕಳ್ಳು
ಲಂಕೆಯತ್ತಲ್ ಕೊಂಡುಯ್ದಂ.

ಇತ್ತಲ್ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರ್ ಬೇಂಟೆಯಾಡಿ ಮರಡ್ಡಲೆವನೆಗೆ
ಬಂದು ನೋಡೆ, ಸೀತೆ ತೋರ್ಪುದಿಲ್ಲಂ. ಒಡನೆ ಕಣ್ಗಿತ್ತಲೆ ಬಂದು
ಮೂರ್ಛಿಪೋಗಲಿರ್ವರುಂ; ಮೊದಲ್ ಜೇತನಂಗೊಂಡೆದ್ದಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ
ಶೈತ್ಯೋಪಚಾರದಿಂ ರಾಘವಂ ಧಾತುಗೊಂಡರೆಗಳಿಗೆ ಪರ್ಯಂತಂ
ಮೋನಮಿದುರ್, ಮೇಣ್ ತಾಂ ತಮಗೆ ದಿಟಂಗೆಯ್ದು ಪುಡುಕಲ್
ಪೊಟಮಟ್ಟರ್. ಇಂತು ಪೊಟಮಟ್ಟು ಪಟುವೊಳ್ ಪುಡುಕಿ, ಕಣಿ
ಯೊಳ್ ಕಂಡು, ಕೊಳಮಂ ಕಲಂಕಿ, ಅಡವಿಯೆಲ್ಲಮನಟಿಸಿದೊಡಮರಸಿ
ಮಱಿಸಿ ಪೋಗಿ; ಪೋಗಿ, ಕಂಡ ಕಂಡೆಯೊಳ್ ಕಂಡ ಕಂಡವರಂ ಬೆಸ
ಗೊಂಡೊಡಂ, ಅರುಂಸದುತ್ತರಮಿತ್ತರಿಲ್ಲಂ. ಕೇಳೈ, ಮುನಿಪ, ಎಂತೆಂತು
ಮಡದಿಯ ವಾರ್ತೆ ಪುಟ್ಟಿತಿಲ್ಲಮಂತಂತು ಮೋಹಮಿರ್ಮಡಿಸೆ ; ವನಮ
ನೆಲ್ಲಮಂ ಸೀತೆಗೆತ್ತು ಪೂಗೊಂಜಲಂ, ಬಳ್ಳಿಯಂ, ಪಣ್ಣಂ ಎಣ್ಣದೆ
ಪಿಡಿವಂ, ಅಪ್ಪುವಂ, ಮುದ್ದಿಪಂ. ಈತನ್ನ ಮರುತ್ತನಂ ತನಗೆಯೆ ಅಟಿ
ವಾಗೆ ನಾಣ್ಣುವಂ. ಎಂತಾದೊಡಂ ಸೀತೆಯ ಸುಖವು ಕಾಣದಿರೆ,
ಎರ್ದೆಗುಂದಿ ಪೆಣ್ಣಂ ಪೆಣ್ಣಿನ ಗುಣಮಂ ನೆನೆನೆನೆದು ಬಾಯ್ವಿಟ್ಟಿಲ್ಲಲ್
ತೊಡಂಗಿದಂ. ಇಂತು ಮರುಗುವಾತನ ಕಣ್ಣೀರೆ ಪೊಜ್ಜ ಮಾಗೆಪರಿದುದು.
ಮೇಣ್ ಕಣ್ಣುಳುಂಕೆ ಬೆಟ್ಟವಾದುದು. ಎನಾದೊಡಮಾರಾರೇವರ್ ?

ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರಿರ್ವರುಂ ಬಲ್ಲುಗುಡದಿಂ ಮುಂತೆಮುಂತೆ ಋಶ್ಯ
ಮೂಕಪರ್ವತನಿಕಟಪ್ರಾಂತದೊಳ್ ಬರೆವರೆ; ಆಬೆಟ್ಟಿನೊಡೆಯಂ ಸುಗ್ರೀ
ವನೆಂಬೊರ್ವಂ ಗುರುವಾನರಂ ಇವರಂ ಇವರ ರೀವಿಯನಿವರ್ಪಿಡಿದ
ಬಿಲ್ಲಣೆಗಳ ಬಲ್ಲಂ ದೂರದೆ ಕಂಡು, ಕಟ್ಟಿಜ್ಜರಿಯಿಂ ತಾಂ ತನ್ನ ಬಲಿ
ಯವರೊಳಿಂತೆಂದಂ;—“ನೋಲ್ಪುದು: ಬಟ್ಟಿವಿಡಿದೆಯ್ತರ್ಪಾಕಿಱುಜಾವ

ನಿಗರಂ. ನಡೆವ ಭಂಗಿಯಂ ನೋಡೆ ತಿರುಕುಳಿಗಳಂತೆಯುಂ, ಪಿಡಿವ ಧನುರ್ಬಾಣಂಗಳಂ ನೋಡೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಂತುಂ, ಬಿಡುವ ಸೊಬಗಂ ನೋಡೆ ಅಮರ್ದುಣಿಗಳಂತುಂ ತೋರ್ಪರ್, ಅರವ್ವರಿವರ್ ? ಎಂ ಪಗೆ ಯಣ್ಣಂ ವಾಲಿಗೆ ನೆರವಾಂತೆಮ್ಮೊಳ್ ಪೊಣಜಿಲ್ ಬಂದರೆಯೆ ? ಅಲ್ಲ ದೊಡೇಂಕಜ್ಜಂ ? ಆರಾದೊಡಮವರನಾರೆಂದಾರಯ್ದು ಬರ್ಪಿರೆ ?”

ಆಗಲಾತನಾಪ್ತರೊಳಾಂಜನೇಯಂ ಆಣ್ಣನಾಣಿಯನಾಂತಾವೀರ ಕರ್ತಾರಂದಾರಯ್ಯೆ ಪೋದಂ. ಮತ್ತಾಹನುಮಂತನವರ್ಗೆ ಕಾಣಿಸಿ ಕೊಂಡು-“ ನೀವಾರ್ ? ” ಎಂಬುದುಂ, ರಾಘವಂ ಮುನ್ನಂ ಭಾರ್ಗವಂಗೆಂತಂತೆ ನಿಜರೂಪುದೋಪುದಂ. ಕ್ರಮದಿಂ ಶಂಖಚಕ್ರಗದಾಪದ್ಮಂ ಗಳಿಂ ಶೋಭಿವ ನಾಲ್ಕೆಯ್ಯಳುಂ, ತೊಳಚಿ ಪೂವೆಡೆಯಿಂ ಮೆಚುವ ಕೊರಲುಂ, ಸಿರಿವಜ್ಜಲಜ್ಜಣದಿನೊಪ್ಪುವೆರ್ದೆಯುಂ, ಬೆಳ್ಳೆಬಿಗಿದ ನಡು ವುಮಿಂಬಾಗೆ ; ಎಡಬಲದೊಳ್ ಚಾರಿಯಂ ಬೀಸುವ ಲಕ್ಷ್ಮೀಸರಸ್ವತಿ ಯರುಂ, ಇದಿರೊಳ್ ತುತಿಸುವ ಸನಕಸನಂದನಾದ್ಯರುಂ, ಸುತ್ತಮಿರ್ದು ಸೇವಿಸ ಸಿದ್ಧವಿದ್ಯಾಧರಗಂಧರ್ವಾದ್ಯರುಂ, ಮನಂಗೊಳೆ; ಶುಭಗಾತ್ರ ನಪ್ಪ ಪರಮಾತ್ಮನಂ, ಮೇಣ್ ಸಾಸಿರ ಪೆಡೆಗಳಂ ರಾಘವನ ಮೇಲೆ ಸತ್ತಿಗೊಲೆತ್ತಿ ನಾಗರ್ಕಳಿಂ ಸುನ್ನತಿಗೊಳ್ಳ ಮಾಸೇಸನಂ ಕಾಣ್ಪುದುಂ; ಅಜ್ಜರಿಗಜ್ಜರಿದೋಪಿ; ತನಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡನಾಯಕನಂ ಬಲ್ವ ಗಿಯೊಳ್ ಪೊಗಬ್ಬಿ, ಆನಂದಾಬ್ಧಿಯೊಳ್ ಮುಲಿಂಗಿ, ವಿಶ್ವಮೂರ್ತಿಯಿಂ ತತ್ಪೋಪದೇಶಮಂ ಕೊಂಡು ನಲಿದಾಡುತಿರ್ದಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರಮಂ ಮಾನುಷಮಾತ್ರನಾಗಿ ಹನುಮನೊಡನಿಂ ತೆಂದಂ—“ ಕೇಳ್ವುದು, ತಿರೆಯೊಳ್ ನೆಗಚ್ಚಿವಡೆದ ಆಯೋಧ್ಯೆಯೆಂಬ ಪೊಟಲೊಡೆಯನಪ್ಪ ಬಂತಿದ್ದೀರಂಗಿ ಅಣುಗರಾಂ. ಎಂತಾನುಮೊಂದು ಕಾರಣದಿಂ ಈಯಡವಿಗೆಯ್ತರೆ ಎನ್ನಾಪೆಣ್ಣತಿಯಂ ಜಾನಕಿಯಂ ರಕ್ಕ ಸಂ ರಾವಣಂ ಕಳ್ಳುದ್ದಂ. ಆದೊಡಂತಾದುಟ್ಟಂ ದಿಟ್ಟಿಗೊಟ್ಟಿದನಿಲ್ಲಂ. ಇಂತಾಗಲೀಸುಲುವಾಯ್ ಪೊಳುಮಟ್ಟಂತಿತ್ತಣ್ಗೆ ಎಮ್ಮ ಬರವಾದುದು. ಎಮ್ಮೊಳ್ ನಿನಗೆ ದಯೆಯುಂಟಾದೊಡೆ ನಿನ್ನೊಡೆಯನಪ್ಪ ಸುಗ್ರೀವನೊಡ ನೆಮ್ಮಂ ಕೆಳೆಯರನಾಗಿವುದು. ಅಂತೆಸಗಲ್ವೀಂ ತಕ್ಕವನೆಂಬುದಂ ಬಲ್ಲೆಂ.” ಈ ನುಡಿಗೇಳ್ವ ಅಣುವಂ ಕಯ್ಯುಗಿಯುತೆ—“ ಜೇಯ, ನಿನ್ನ ಮಡ ದಿಯಂ ರಾವಣನುಯ್ದನೆಂಬೀನುಡಿಯನಾಂ ವಿಶ್ವರೂಪಮಿದನೆಂತಪ್ಪಿತೆ ನಂತೆಯೆ ಬಗೆವೆಂ. ಇದೊಡಂ ಆಣ್ಣನಾಣತಿಯಂತೆ ನಡೆವುದು ಉಲಿಗ ದವರ್ಗೆ ನ್ಯಾಯಂ. ಎನಗೆ ನೀನುಂ ಸುಗ್ರೀವನುಮೊಡೆಯರಸ್ವಿರ್. ಅಂತಾಗೆ ನಿಮ್ಮ ಮನಂಗಂಡಂತೆ ಆಂ ವರ್ತಪೆಂ, ದಿಟಂ. ಅದಖಂದೀ ಗಳ್ ಗುರುವಾಣರನೆಡೆಗೆ ಬಿಜಯಂಗಿಯ್ದು ಅವರುಮನೆಮ್ಮವರುಮಂ ಪಾವನಂಗಿಯ್ದುದರ್ಕೆ ಪೊಳುಮಡುವುದು,” ಎಂಬುದುಂ—“ ಅಕ್ಕೆ” ಎನೆ; ಆಂಜನೇಯಂ ರಾಮಲಕ್ಷ್ಮಣರನಿರ್ವರುಮಂ ಪೆಗಲೊಳ್ ಪೊತ್ತೊ ಡನೆ ಕೊಂಡುಯ್ದಿವರವನೊರೆಯೆ; ಸುಗ್ರೀವಂ ತಡೆಯದೆಟ್ಟಿ ಪಾಸಿ ತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಮನ್ನಿಸಿದಂ.

ಕೇಳ್ವೆ, ಮುನಿನಾಥ! ಬಲಿ ಕಮಾವಾನರಂ ತನ್ನಣ್ಣಂವಾಲಿ ಮಡ ದಿಯಪ್ಪ ರುಮೆಯನಪಹರಿಸಿದ ಪರಿಯೆ, ಮತ್ತಮೇಗಳುಂ ತನಗೀವ ಕೊಟಲೆಯಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಬಿನ್ನೈಸಿ, ತನಗಿದಪ್ಪೊಳ್ ಸಾಯನಪ್ಪನೆಂದು ದೇವರ್ ಒಳ್ಳೆರವಾಗುತೆ ನಿಜಪತ್ತಿಯಂ ಮಗುಟ್ಟಾ ತಂದಿತ್ತೊಡೆ, ತಾನುಂ ಸೀತೆಯಂ ಪುಡುಕಿ ತರ್ಪದಪ್ಪೊಳ್ ಸಾಯನಪ್ಪನೆಂದು ದೇವ

ರೋಳ್ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು; ರಾಘವಂ ವಾಲಿಯಂ ಲೀಲಾಮಾತ್ರಮೆನೆ ಕೌಲನೆಡೆಗಟ್ಟಿ ಬಾಲೆಯಂ ಮೇಣ್ ವಿಶಾಲರಾಜ್ಯಮಂ ಸುಗ್ರೀವಂ ಗಿತ್ತಂ.

ಇಂತಾಗಲ್ ಸುಗ್ರೀವಂ ವೀರರ ಸಾಸಕೆ ಪೊಗಟ್ಟು ಒಡನೆಯೆ ಸೀತೆಯಂ ಪಿಂ ತರ್ಪ ಕಜ್ಜಮನಣಿಗೆಯ್ದು, ಪಲವೆಡೆಯ ವಾಣರರಂ ನೆರೆಯಿಸಿದಂ. ಮೇಣಾರಾಘವಂ ಲಂಕೆ ತೆಂಕಗಡಲಾಚೆಗಿರ್ಪದೆಂದು ಬಗೆದಂದು ಸೋದರಂಗೆ—“ ತಮ್ಮ ಈಗಲೀತಡಿಯೊಳ್ ನೆರೆದೆಮ್ಮೀಬಲಂ ಕಡಲ್ದಾಂಟಿ ಪೋಪಂತೆಸಗೈ,” ಎಂಬುದುಂ; ಲಜ್ಜ ಮಣಂ ಕಡಲೆ—“ ಎಲೆ ಕಡಲೆ, ಎಂತಿರ್ಪೆಯಂತೆಯೆ ಕದಲದಿರ್ಪದೀಬಲಂ ನಿನ್ನಂ ದಾಂಟಿ ಪೋಪನ್ನಂ,” ಎನುತೆ ನುಡಿಯೆ, ನುಡಿಯಂ ಕಡೆಗೊತ್ತಿದಂ ಕಡಲೊಡೆಯಂ. ಮತ್ತಂ ಸೌಮಿತ್ರಿ ಕೋಪದಿಂದರೆಡಣಂ ಬಿರುದಿಟ್ಟಿಯಿಂ ದಿಟ್ಟಿ ಸುತೊಡನೆಯೆ ಮುನ್ನೀರೋಳ್ ಪಾಳು ಬಿಟ್ಟಿಂ. ಎನೆಂಬಿನಾತನ ಮೆಯ್ಯಿಂ ಕಡಲ್ವೀರ್ ಬೇಗುದಿಗೊಂಡು ಬತ್ತಿದುದು; ಜೀವಾದಿಗಳ್ ಬೆಂದುವು; ಆಗಸವಟ್ಟಿಯೊಳ್ ಬಿಡುಗಣ್ಣರ್ ಬೆದರ್ದರ್; ಕಪಿಸೇನೆಯಚ್ಚರಿಗೊಂಡುದು. ಆಗಳ್ ಅಣ್ಣಂರಾಮಂ—“ ಇಂತು ನೀಂ ಗೆಯ್ಯುದು ತಕ್ಕುದೆಂದಾಂಬಗೆಯೆಂ,” ಎಂದು ತಮ್ಮಂಗೆ ಬುದ್ಧಿವೇಟ್ಟು—ಅಕ್ಕ, ಎಂತಾ ದೊಡಂ ಕಡಲಂ ತುಂಬಿಸವೇಲ್ಕುಮೆನುತೆ ಸೀತೆಯಗಲ್ಕೆಯಿನ್ನುಂಟಾದ ಕಣ್ಣೀರಿಂ ಮುನ್ನಂ ಕಡಲೆಂತುಟಂತೆ ಗೆಯ್ದಂ. ಆಗಳ್ ಬಾನತ್ತಣಿನರಳ್ಳೆತಿ ಸುರಿದತ್ತು ರಾಮನ ಸಿರದೊಳ್.

ಇಂತಾಗೆ ರಾಮಂ ಪೊಗಟ್ಟುತಿರ್ಪ ಕಡಲೊಡೆಯನಂ ತಳ್ಳಿಸುತೆಡೆಗೊಂಡು, ಕಟ್ಟಂ ಕಟ್ಟಿ, ದಾಂಟಿ, ಲಂಕೆಗೆಯ್ದು, ರಾವಣನಂ ರಕ್ಕಸಕುಲದೊಡನೆಯೆ ಕೊಂದು, ಸೀತೆಯನೊಡಗೊಂಡು, ಪೂದೇರೊಳ್ ಸರ್ವರಿಂಕೂಡಿ, ನಿಜನಗರಿಯಂ ಪದಿನಾಲ್ಕಾಲಂ ಸಮೆಯೆ ಪುಗುತೆ, ಮೇಣೊಂದುಮುಹೂರ್ತದೊಳ್ ಪಟ್ಟವಣೆಯೇರ್ದು, ತಿರೆಯಂ ಪೂರೆಯುತಿ

ದಂ. ಈತನಾಳ್ವಿಕೆಯೊಳ್ ತಿರ್ಯಗ್ಗಂತುಗಳುಂ ಸಂತಸಂಗೊಂಡುವು;
ದೇವದುಂದುಭಿ ಸೂಟಿಪುಟು ಮೊಟಿಗುಗುಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ, ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

ಇಂತು ತಿರೆಯಂ ಪೊರೆಯುತಿರಲೊರ್ಮೆ ರಾಘವನಂ ಮನ್ನಿಸೆ
ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಂ, ಶೈಬ್ಯಂ, ಜ್ಯೇಷ್ಠಂ, ಕಣ್ವಂ, ಮುತಪ್ಪ ಮೂಡಣ ದೆಸೆ
ಯವರುಂ ; ಆತ್ರೇಯಂ, ನಮುಜಿ, ಅಗ್ನಿಶ್ವಂ ಮುಂತಪ್ಪ ತೆಂಕಣ ದೆಸೆ
ಯವರುಂ ; ಉಷಂಗು, ಕಾಮಜಂ, ಮುಂತಪ್ಪ ಪಡುವಣ ದೆಸೆಯವರುಂ ;
ವಸಿಷ್ಠ ಪ್ರಮುಖರವ್ವುತ್ತರದೆಸೆಯೊಳಿರ್ಪವರುಂ ; ಪಲರ್ ಮುನಿಗಳುಂ-
ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಶಿಷ್ಯವರಸು ಪಣ್ಣಳಂ ಕೊಂಡು ಅಯೋಧ್ಯೆಗೆಯ್ದುಂ,
ಕಾಣೈಯನಿತ್ತಾಶೀರ್ವಾದಂಗೆಯ್ದು ; ರಾಘವಂ ಸೋದರರಿನುಂ, ಮಂತ್ರಿ
ಗಳಿನುಂ ಬೆರೆದು ಪೂಜ್ಯರೆಂ ಯಥಾವಿಧಿ ಪೂಜಿಸುತಿರೆ; ರಿಸಿಗಳ್ ಭಕ್ತಿಗೆ
ಸಂತಸಂಗೊಂಡು—“ ಎಲೈ ಜಗನ್ನಾಥ ! ಮುಂಮೆಯೊಳ್ ನೋಡಿ
ನೋಂಪಿಯ ಬಲೆಯಿಂ ನಿನ್ನ ನೀಗಳ್ ಕಂಡೆವಲ್ಲದೆ ಸಾಸಿರಗಾಲಂ ತಪ್ಪ
ದೊಳಿದೊಡಂ ಕಾಣಲ್ ನೆಹಿಯಲಾಪುವು. ಜಗಕೆ ಮೇಲೆಸಗು,”
ಎನುತೆ—“ ಮೆಯೊಂಡು ಪುಟ್ಟಿ, ಮಡದಿಯ ನೆವದಿಂ ದುಟ್ಟರನೆಲ್ಲರಂ
ಕೊಂದಿಕ್ಕಿದೀಮೈಮೆಯಾರ್ಗೆ ನೆರಂ. ಸಾಜಮಾಗೆ ರಾವಣನಂತಪ್ಪ ದು
ಟ್ಟರೀಲೋಗದೊಳಿಲ್ಲಂ. ಬಲೈಯವಂಗೆ ನೀನಲ್ಲದೆ ಮಾಱಾಂತರುಂಟಿ !
ಕಡಲಂ ಕಟ್ಟಿದುದೆಂತಪ್ಪ ಸಾಸದ ಕಜ್ಜಂ. ಲೋಗರಂ ಪೊರೆಯಲೆನಿತು
ಬನ್ನ ಮನೊಳಕೊಂಡೈ; ಪುಟ್ಟಿದ ಪಟ್ಟಣಮನುಲಿದೈ ; ತಾಯ್ತಂದೆವಿರಂ
ಮಹಿದೈ; ಪದಿನಾಲ್ಕಾಲಂ ಕಾಡೊಳೆತಿರಿದೈ; ಸೋದರನಿವಂ ಲಜ್ಜಮಣಂ
ಕಿಣಿಯಂ ಬೆಂಡಾದಂ ; ಸೀತೆಯಾಲೋಕಮಾತೆಯೆತ್ತು ರಕ್ಕಸನೊಳ್

ಬಂದಿಯಾದಳ್ ! ಪಲನುಡಿಯಿನೇಂ ? ರಾಘವ ! ನಿನ್ನಭಯಪ್ರಸಾದದ
ತ್ತಣಿಸೀಸುರರುಂ ಸರರುಮೆಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದಿರ್ಪರ್,’ ಎನುತೆ ಬಲ್ವಗೆಯೊಳ್
ಪೊಗಟುತಿರ್ದರ್.

ಆಗಳ್ ರಾಮಜಂದ್ರನೊತ್ತಿನೊಳ್ ಪಟ್ಟವಣೆಯೊಳ್ ಕುಳ್ಳಿದರ್
ಸೀತೆ ತವಸಿಗಳ್ಗೆ—“ಎಲೈ ಪೂಜ್ಯರೆ! ಎಮ್ಮರಸನ ವಿಷಯಮಾಗಿ ನೀಮಿಂ
ತಪ್ಪಣೆಯಿತ್ತುದು ನಿಜ್ಜಯಂ ನಾಣ್ಣುಡಿಯಕ್ಕುಂ. ಏತರ್ಕನೆ, ದುಟ್ಟಂ
ಕೈಕಸಿಯಣುಗಂ ಕಕ್ಕಸನಾದೊಡಂ ರಕ್ಕಸರೊಳ್ ಪೆರ್ಕಳನಲ್ತು,”
ಎಂಬುದುಂ; ಅವರೊಳೊರ್ವರೊರ್ವರ ಮೊಗಮಂ ದಿಟ್ಟಿಸುತೆ—“ಇದೇ
ನಿಂತಿವಳೊರೆದಳ್ ? ನೋಡೆ ಪುಸಿಯೊರೆವಳಲ್ತು, ಪೆಹಿತೇನಾನುಮುಜ್ಜರಿ
ಯಿರ್ಕುವೊ ? ಎನುತಾಡಲನಿತಖೊಳಾ ಸುತೀಲೆ ಬಾಗಿ ಬಾಮದಿಂ
ಬಲ್ಲಿದರ್ಗೆಂದಳ್—“ ಸ್ವಾಮಿ, ಸಟೆಯೊರೆದಳೆಂದೆಣ್ಣುದಿರಿಂ. ಅಪ್ಪಣೆ
ಯೆತ್ತೊಡೀಯಿರವನೊಂದುಟಿಯದೊರೆಯೆ ಬಲ್ಲೆಂ,” ಎನೆ; “ಅಂತಕ್ಕೆ”
ಎಂಬುದುಂ, ಪೇಲಿಲ್ಲೊಡಂಗಿದಳ್ :—

“ಎಲ್ಲರುಂ ಲಾಲಿವುದು. ಆನೀಮನದನ್ನನ ಕೈವವುದರ್ಕೆ ಮೊದಲೆ
ಎನ್ನಯ ಜನಕಪ್ಪ ಜನಕನೆಡೆಯೊಳಿದುರ್ದೊ ಬಲ್ಲರೆ. ಅಂತಾಯಡೆ
ಯೊಳ್ ಬಳೆಯುತಿರ್ಪದಂ, ಮಕ್ಕಳಾಟಿಕೆಯಾದೊಡಂ ಮಹಿತು
ದಿಲ್ಲಂ. ಒಮ್ಮೆ ಎಮ್ಮರಮನೆಗೆ ಅತಿಥಿರೂಪದೊಳೊರ್ವಂ ಪಾರ್ವಂ ಬರೆ,
ಅಯ್ಯನೊಯ್ಯನೆ ಎಲ್ಲ ಮನ್ನಿಸಿ ಪಾಸಿತ್ತು ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿದಂ. ಆಗಕಾಭೂ
ಸುರಂ ಬೊಪ್ಪಂಗೆ—‘ ನೀನೊಪ್ಪಿದೊಡೆ ನಿನ್ನೀಯರಮನೆಯೊಳ್ ನಾಲ್ಕಾ
ಲಮಿರಲಿಚ್ಛೆಪೆಂ,’ ಎಂಬುದುಂ; ತಾತನೊಲ್ಲನೆಂಬನೆ ಸಂತಸದಿನೊಪ್ಪಿ,
ತನ್ನ ಬೀಡೊಳೆ ನಿಲ್ಲಿಸುತೆ, ಎಂತುಂ ಕುಂದುದೋದವೋಲ್ ಸಾಕುತೆ,
ಪಗಲುಮಿರಳುಮವನನಗಲದೆ ಬಜೆಯೊಳಿರಲಾನುಂ ಪಿತನಂ ಬಿಟ್ಟು
ದಿಲ್ಲಂ. ಇಂತಾಗಲೆಮಗೆ ತಾಂ ತಿರಿದಹಿದ ಪುಣ್ಯಕ್ಷೇತ್ರಮಂ ಬಣ್ಣಿಸಂ.
ಈ ತೆಹಿನೊಳ್ ಕೆಲಗಾಲಂ ಪೋಗೆ, ಅವನೊಳೆಗೆ ಸಲಿಗೆಯುಂಟಾಗ
ಲೊರ್ವಳೆ ಓಡೊರ್ಮೆ ಅವನ ಸೇವೆಗೆಯ್ಯುತಿರ್ದೆಂ. ಇಂತುಮೆರಲೊ

ಗರ್ವಲಂ ಸಮೆಯಲಾನೆಸಗಿದ ಸೇವೆಯೊಳ್ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯುಂಟಾಯ್ತು. ಒರ್ನಾಳ್ ಪೊತ್ತಿಹೆಯೊಳುವವಡಿಸಿ, ಕೌಲ್ಯಮಂ ತೀರ್ಚಿ, ಎನ್ನಂ ಕರೆದಿಂತೊರೆದಂ:—‘ಮಗಳೆ, ಇತ್ತಲ್ ಬಾ. ಕಂಡುದೊಂದಚ್ಚರಿಯಂ ಪೇಲ್ವೆನೆನೆನೆ, ಮೊಸಳು ಜೇನೆಯ್ಯ ಕಡಲ್ಗಾಕಡೆಯೊಳ್ ಇಂಗಡಲೆಂ ದೊಂದು ಮುನ್ನೀರಿಕುಂ. ಅದಳು ನಡುವೊಂದು ಪುಷ್ಕರವೆಸರ ದ್ವೀಪ ವೆಸೆಗುಂ. ಆಪುಷ್ಕರದ್ವೀಪದೊಳ್ ಅಲರಿಜನಂಜೆ ಗೆಡೆಯಪ್ಪ ಪಯಿಂ ಛಾಸಿರೆಸತಿ ಕೆಂದಾವರೆಗಳಿಂ ಕೂಡಿ ಕಿಚ್ಚಿನೋಲ್ ಬೆಳಗುತಿರ್ಪ ಪುಷ್ಕರ ವೊಂದಿಕುಂ. ಅಂತಿರ್ಪ ದ್ವೀಪವರ್ಷದ ಮಧ್ಯದೊಳ್ ಎಣ್ಣೆಸೆಯೊಳಂ ಬಿಡುಗಣ್ಣರ ಬಡಗಿಯವಂ ಕಟ್ಟಿದ ಎಣ್ಣೆಸೆಯೊಡೆಯರ ಅರಮನೆಗಳ್ ತೋರ್ಕುಂ. ಇತ್ತಲ್ ಸುಮಾಲಿಯೆಂಬ ರಕ್ಕಸಂಗೆ ಕೈಕಸಿಯೆಂಬೊರ್ವ ಳಣುಗಿಯುಂಟು. ಈಕೊಡುಗೂಸಂ ವಿಶ್ರವಸ್ಸೆಂಬವಂಗೆ ಮದುವೆಗೆ ಯ್ದಂ. ದಿನಂ ಪೋಗಲ್ ಇವಳಿರ್ವರಂ ಗಂಡುಮಕ್ಕಳಂ ಪೆತ್ತಳ್. ಇವ ರೊಳ್ ಪಿರಿಯನೊರ್ವಂ ಸಾಸಿರಮೊಗದವಂ, ಕಿಣಿಯಂ ಪದಿಮೊಗದವಂ. ಇವರ್ ಪುಟ್ಟಿದಾಗಳಾಗಸದತ್ತಣಿಂ ಮಣಿನುಡಿಯೊಂದು—‘ಈಯಿರ್ವರ್ ತನಯರ್ ಲೋಕಮಂ ಬಾಧಿಪರಪ್ಪರ್ ; ಈ ಕಾರಣಂ ರಾವಣರೆಂದು ಪೆಸರಿಕ್ಕುವುದು’—ಎಂದು ಪುಟ್ಟಿದುದು. ಈತೆಹದೊಳ್ ಮಕ್ಕಳ್ ಬಳಿ ಯುತಿರೆ ; ಕಿಣಿಯಂ ತವಸಿಂ ಬೊಮ್ಮನನೊಲಿಸಿ ವರಮಂ ಪಡೆದು, ಮುಪ್ಪೊಲಿಲಂ ದಾಟಾಯಿಡುತೆ, ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಏಗಳಂಗೆ ಕೆಳೆಯನಪ್ಪ ಪೊನ್ನೊಡೆಯನಾಳ್ವ ಪೊಲಿಲಪ್ಪ ಲಂಕೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು, ಸೂಳಿಗೆಂಡು ಮೇಣವನನಟ್ಟಿ ತಾನಾಣ್ಣನಾದಂ.

“ಅಣ್ಣನ ಬೀರಮಂ ಪೇಲ್ವುದೇಂ ? ಎಳವರೆಯದೊಳ್ ಆಟ ಕೆಂದು ಸೂರ್ಯಚಂದ್ರಮರಂ ತಾಳಮಾಗೆ ಪಿಡಿವಂ; ಕಡಲಂ ಕಲಂ ಕುವಂ; ಮತ್ತಂ ಬಲೈಯಿನಾದ್ವೀಪದೊಳೆ ದೆಸೆಯಾಣ್ಣರನಟ್ಟಿ ಮರಣ್ಣ ಬಂದು ಪಿಡಿಯದೊಲ್ ಕಾಪಿಡುತೆ ತಾನಿಂದಿರನರಮನೆಯಂ ತನ್ನ ಬೀಡಾಗೆ ಕೊಂಡದೊಳ್ ತನ್ನ ಬಳಗಂ ಕೂಡೆಯಾದ್ವೀಪಮನಾಳು

తిర్రు. ఈతనినిపెనాడం బణ్ణి సలళవే ? తానోరొయోయోరొం దేడెయం పోలెక్కేయ్దాయ్డెయ్ సారవస్తు గళనుయ్దు, తన్న పోలి లం తుంబువం. పలసు, శౌంగు, తేంగు, మామరం, పనేమరం ముంతప్ప మరంగళావగం ఫలంగళిం తుంబికుం. జాది, బకుళం, బందుగే, గోరంటి ముంతప్ప పుగిడుగళ సోగయిసుగుం. పురుళి, గుబ్బి, కబ్బక్కి, మేలప్ప పక్కిగళ మేల్దనియిం పాడుగుం. మిగంగళ భేదమం బణ్ణి సల్ బారదు. నిరేడే తోరేదేడెయ్దొళుంటు; పాల్వేలం కిల్వేలం; లోరిగరేంతుం బన్న మం కండరల్లు; ఐసిరిగే సరియిల్లం; రన్నంగళి నేలె:-ఇంతిరే పురద నేలెవనేగళం దాంటలాదిదాదిత్తం తేంకు బడగుబల్లియోళి బానోళి పోలెపనప్పం. ఇందిరన అమరావతియిం, మాసేసన భోగవ తియిం, సిరియరసన శ్వేతద్విపముం ఇదర్కే పాసటియిల్లం. కేళా, బాలే! పిరియనప్ప సాసిరవోగదవన బల్లుపేమేగళి బేదదుర్ రక్కసర్ మఱిపొక్క అవనం సేవిపర్; నాగర్ సాగు వర్, నాల్మోగదవం పంజాంగమనోరిదువం; ఐగళం పడియ టిం. గుణదోళ పురుడేం ? అమర్దుణిగళవనడిదావరేయ బం డుణిగళ. ఇంతిరే కుఱిపానసరేమ్మం లెక్కపనే ? పేణ్ణే ! ఆయి వర పేసరనే కేళొడం రోమాంజం పుట్టుగుం; అదఱొళుం సిరియనిపిరిదు. ఎంతివర పుట్టి, పుట్టిగేంతేంతు పేసరొ, పేస గేంతేంతు మోగంగళొ, మోగంగళింతేంతు మేయ్యొ, మేయ్యెం తేంతు బలవొ, బలక్కేంతేంతు బిరవొ, మేణాబిరకిన్నేంతేంతు పేంపొ కాణిం; కేళిం. శివశివా !' ఎనుతే, కట్టజ్జ రియప్పికథి యం ఎనగే తాంతిళిసి, గడుదాంటి యాత్రేగాగే పోదం.

ఎంబల్లిగే అద్భుతరామాయణదోళ

ద్వాదశాశ్వాసం సంపూర్ణం.

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

“ ಕೇಳ್ವುದೆಲ್ಲರ್, ಇಂತೀವಾರ್ತೆಯಂ ಕೇಳುತೆ, ನೀಮೀಗಳಜ್ಜ
ರಿಗೊಂಡಂತಾನುಮಾಗಳಂತೆಯೆ ಕಟ್ಟಜ್ಜರಿಗೊಂಡೆಂ. ಪೇಲ್ವುದೇನೀಗ
ಳುಮೆನ್ನ ಮನದೊಳ್ ತಗುಳ್ಳಿರ್ಕುಂ. ಆದೊಡೆ ಒಯಲ್ನುಡಿಯೆಂದಾನಿದ
ನಿನ್ನೊರೆಯೆಂ. ಏಕೆನೆ, ದಶಕಂಠಂ, ಪಾರ್ವಂ ಪಿಂತೆ ಪೇಲ್ವಿಂತೆ ದುಷ್ಟನುಂ
ಪಾಸಿಯುಂ, ಸಾಸಿಯುಮಪ್ಪನೆಂದು ಕೇಳ್ವುಂ ಕಂಡುಮುಂಟು. ಎನ್ನು
ಮನಿನಿತು ಬನ್ನಕೆ ಗುಣಿಗೈಯ್ದನಲಾ ! ಇಂತಿರಲ್ ಈತನಣ್ಣಂ ಸಹಸ್ರ
ಕಂಠಂ ಜಗದೇಕವೀರಂ ರಾಕ್ಷಸಾಧಿಪಂ ಇನ್ನನಿತು ಪರಾಕ್ರಮಿಯೊ,
ಎನಿತು ಬಲಾಘ್ನನೊ, ಮೇಣಿನಿತ್ತು ಕ್ರೂರನೊ, ಆರಣಿವರ್ ! ಕಿಣ್ವಿ
ಯರಸನಂ ಗೆಲ್ವುದರ್ಕೆಯೆ? ಎಮ್ಮರಸಂಗಿನಿತ್ತು ಬವಣೆ, ಬೇನೆ, ದಣುವು,
ತೊಡರ್ ಮುಂತಪ್ಪೆಡರೊಡರೆ, ಪಿರಿಯರಕ್ಕಸನಂ ಮುಖವ ಸೈಪನೆ
ಣಿಸಲ್ ಬಹುದೆ ! ಅದಂತಿರ್ಕೆ. ಮತ್ತಮವನಂ ದಿಟ್ಟಿಸಲುಂ ತೀರುವುದೆ!
ನಿಶ್ಚಯಂ. ಈಪಿರಿಯರಾವಣನೆಂತಿರ್ಪನೊ ! ಆತನ ಇರ್ಥಾಸಿರಂ ತೋ
ಳ್ಗಳ ಬಲೈತೋ ! ಅರೆಗಳಿಗೆಯಾದೊಡಂ ಗೆಲ್ವರ್ ಮೂಜದೊಳಗಾ
ರುಮಿಲ್ಲದೆ ಪೋದರೇ ! ” ಎನುತೆ ಜುಜ್ಜಿ ನುಡಿವುದುಂ ; ಸೀತೆ ಪೇಲ್ವಿ
ದನಿತ್ತುಂ ಸಾಜಮೆನುತೆ ತಲೆದೂಗಿದರ್ ಕಿತ್ತಡಿಗಳ್.

ಭಾರದ್ವಾಜ ! ಆಲಿಸ. ಮಡದಿಯಂತೆಂತು ಸಹಸ್ರಕಂಧರನ ಬಲ್ವಂ
ಪೊಗಲ್ವಳಂತಂತು ಕೋಪಂ ಪೆರ್ಚಿದುದು ; ಕಣ್ಣಳ್ ಕೆಂಪಾದುವು ;
ಮೆಯ್ಯವಿರ್ ನಿಮಿದರ್ಪತ್ತು ; ಕುಡಿಮಾಸ ಕುಣಿದುದು ; ಪಲ್ಲಳೊಂದನೊಂ
ದು ಕಡಿಗೊಂಡುವು ; ಮೆಯ್ಯುರ್ಬಿದುದು ; ಭುಜಂಗಳಲುಗಿದುವು. ಒಡ
ನೆಯೆ ರಾಘವಂ ಸಿಂಹನಾದಮಂ ಗೆಯ್ದು—“ ಅಂತಪ್ಪ ರಕ್ಕಸನಂ
ಗೆಲ್ವ ಬಲೈಯಿರ್ಕುಮೊ ಕಾಣೈ ; ಈಗಳೆ ಗಂಡುಗಪಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ಪೊಣಿಮ
ಡಲಕ್ಕುಂ, ” ಎನುತಾಜ್ಞೆಯಿತ್ತು ದಿವ್ಯವುಷ್ಪಕಮಂ ಬರಿಸಿದಂ.

అనితఱ్ఱిలో కట్టప్పణేయం కేళ్ళు మేయ్విజ్జ, నీలం, నళం జాంబవం, హనుమం, సుషేణం, సుగ్రీవం, అంగదం ముంతప్ప మకటనాయకప్రముఖరుం; భరతం, లక్ష్మణం, శత్రుఘ్నం ముంతప్ప వీరరుం, పడవళరుం, మంత్రిగళుం, మనమిదా తవసి గళుం పేర్బలదొడనే పోలిమట్టర్. ఇవగే నేరవాగి విభిషణనుం రక్కసవడేయొడనే పోలిమట్టం. రాఘవనుం తడేదుద్దిల్లం; సతివేరసు పుష్పకమనేదం. ఇంతేల్లరుం పోలిమట్టు పుష్పకమనేటిల్; బేగదొళ్ళ పదుర్ పిరిదు, పదిం గాళియే బేగం, ఈపుష్పకం గాళియిన్నూ పిరిదు వేగమాగే పాటి; నాడేల్లం కండుకాణదంతాయ్తు. ఇంతావిమానం కడల్గళం కళేదు, మానసోత్తరపర్వతదేడేగి బగే; వీరరేల్లరియిదు సింహనాదంగేయే; బేట్టుం బిరిదుదు; కడల్ కదడిదుదు; పగలొళి మీన్గళ జగుట్టి బిట్టివు. దేత్పాతికమింతాగలిదటిడియటియదే నాడొడేయనప్ప సహస్రకంఠరావణం కణ్ణేట్టు—ఎనిదేనేంబనితఱ్ఱిలో, పోలిల్లాగి పినవర్ పోడేమట్టు వేల్దిర్:—“బేయ్య! ఆరేందఱితుద్దిల్లం. కేలర్ కుఱుజాళ్ళ, కేలర్ నిడుమోగదవర్. ఇవగే బాలమోందికం. పేర్బడేవేరసూ బందిపర్ బల్లాసిగళ కణా! ఎమ్మం నోయిపర్, దేవరే నోడలక్కుం,” ఇంతు బిన్నయిసే; రావణం కనల్దు—“ఎం కుఱుజాళ్ళ, బాలముళ్ళర్, ఎమ్మ నాడం పుగువర్! అజ్జరి! ఎత్తణవర్? మత్తం పిరిదు బొబ్బిఱి వగడ! మూజగముమం సూఱిగొండవరే? ఎంతు బీరర్! అల్లదొడే ఎమ్మేడేగి బర్పరల్తు. ఏకేనే, ఆనే దేసేయాణ్మరం పిరిదుఱిగకిట్టివేనెనుతుం; బిదియనువ, బిదువనుమం పాసటిగేయ్నల్లమేనుతుం, ముప్పోటిలురికనొల్మేయుంటిందుం, ముప్పోటిలే బల్లుదు. ఎన్నాణేయిసే పేఱిసేనకళ తిరిదు పగలి

ರುಳ್ಳಗಳನಾಗಿಪರೇಂಬುದಂ, ಕಡಲೇಲಿಂ ಎನ್ನಾಣೆಯಂ ಮೀಡಿದಿಷ್ಟು
ದೆಂಬುದಂ, ಪಿರಿದೇಂ, ಮೂಲ್ತೋಕಮುಮೆನ್ನ ಕೆಯ್ಯ ಪಿಡಿಯೊಳಡಂಗಿ
ಪುರ್ದೆಂಬುದನುತುಂ ಮಹಿದು ಬಾಯ್ದೆಡೆದ ಬಗ್ಗದ ಬಾಯೊಳ್
ಬೀಲಿಲ್ ಬರ್ಪ ನೊರಜುವುಲಿಗಳಂತೆ ಬಂದರಲಾ! ಓ! ಓ! ತಪ್ಪಿದೆಂ,
ತಪ್ಪಿದೆಂ. ಈತಂಗಳ್ ಪೊಣರಲ್ ಬಂದರಲ್ಪು ಸಾಜಂ. ಆದೊಡೆ ದ್ವೀ
ಪಾಟನಂಗೆಯ್ಯ ನಾವೆಯೊಳ್ ಬಂದರಕ್ಕುಂ. ಅಂತು ದೀವಿಯಿದಂ ಕಾ
ಣುತೆ ಸಂತಸದ ದನಿಗೆಯ್ದರ್. ಅಲ್ಲದೊಡೆ ನಾಡುಗರಿವರಂ ಕಾಣುತೆ
ಬೆರ್ಚಿ ಚೀಳಿದರೊ ? ಎಂತಾನುಮೀಯಿರವಂ ಕಣ್ಣಿಂ ಕಂಡು, ಮನದಿ
ಟ್ಟಂಗೆಯ್ದುದೆಂದು ಪೊಣಮಡುವವಸರದೊಳ್—ಪರರಾಯರಂ ಕಾಣ್ಪಿ
ಡೆಗುಂ, ಸ್ವಯಂವರದೆಡೆಗುಂ, ವೇಡಿಕೆಯಂ ಕಾಣ್ಪಿಡೆಗುಂ, ರಣದೆಡೆ
ಗುಂ ತಾನೊರ್ವನೆ ಪೋಪುದರಸಂಗೆ ತಕ್ಕುದಲ್ಪು, ಅದಖಂ ಈಯೆಡೆ
ಗಾನೊರ್ವನೆ ಪೋಪುದಾಗದೆನುತೆ, ಮನಂದಂದು, ಮೆಯ್ಯಾವಲ ಭಟರಂ
ಕೂಡಿ ಪೊಣಮಟ್ಟಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ತ್ರಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

ವತ್ಸ, ಇಂತು ಬಂತಿದಲೆಯಂ ಜಲ್ಲಣಮನಿಟ್ಟು, ದಟ್ಟಿಯಂ
ಬಿಗಿದು, ಸೂಸಕಮಂ ತೊಟ್ಟು, ಸಾಲೊಳ್ ಮಕುಟಗಳನಳವಡಿಸಿ,
ಕೈಪಿಡಿಯಂ ಕೊಂಡು ಕತ್ತರಿಯ ಬೊಟ್ಟಿಟ್ಟು, ವಿಸೆಯಂ ತಿರ್ದಿ ಪುರಿ
ಗೆಯ್ದು, ಸೊಬಗಿಗೆ ನಸುನಕ್ಕು, ನಳುದಂಬುಲಮಂ ಸವಿದು, ಇರ್ಘಾ
ಸಿರ ಕೆಯ್ಯಳೊಳಂ ಪಲವಗೆಯ ಸಾಯಕಂಗಳಂ ಕೊಂಡು ಮೆಯ್ಯಾವಲ
ವರಿಂ ಬಳಸಿ, ಪೊಣಮಡುವುದುಂ; ರಾಯಂಗೆ ಬೆಂಬಲಮಾಗೆ ಕೌಣಪಂ,
ಕಾಲವೇಗಂ, ಶರಣಂ, ಹಲೀಮುಖಂ ಮುಂತಪ್ಪ ಪಡೆವಳರ್ ತಮ್ಮತಮ್ಮ
ಪೆರ್ವಡೆವೆರಸು ತೆರಳ್ದರ್. ಒಡನೆಯೆ ಚಿತ್ರದೇವಂ, ಸುಪ್ರಸಾದಂ, ಕಿರೀ

ಟಂ, ಕಲಶೋದರಂ, ಕಾಲಕಕ್ಷಂ ಇವರಾದಿಯಪ್ಪ ರಾವಣನಣುಗರುಂ
ಅಯ್ಯನಂ ಬೆಂಬತ್ತಿ ಸಂದರ್. ಇವರ್ಗೆ ಪಡಿಬಲಂ ನೆರವಾದುದು.
ಆಲಿಸ್ಸ, ಈಪಡೆಯಂ ಬಣ್ಣಿಸಲೆಂತು ! ಕಂಡೊಡೆ ಬೆದರ್ಕೆ; ಕೇಳೊಡ
ಜ್ವರಿ; ಎಮ್ಮಂತತ್ತವರ ರೂಪು; ಕೆಲಬರ್ಗೆ ಸೊಂಡಿಲಂತೆ ನಿಡುಮೂಗು;
ಕೆಲಬರ್ಗೆ ಪಟುಮೂಗು; ಕೆಲಬರ್ಗೆ ನಿಡುಗಣ್; ಕೆಲಬರ್ಗೆ ಗುಚ್ಚಿಗಣ್;
ಕೆಲರ್ಗೆ ಪೆಡದಲೆ; ಕೆಲರ್ಗೆ ಬಿಡುದಲೆ; ಕೆಲಬರ ಕೈ ನೀಳಂ; ಕೆಲಬರ
ಕೈ ಕುಟುಡು; ಕೆಲಬರ್ಗೆ ಪಟುಗಾಲ; ಕೆಲಬರ ಮೆಯ್ಯಣ್ಣಂ ಕಟಿದು;
ಕೆಲರ ಬಣ್ಣಂ ಬಿಳಿದು; ಪಸುವಣ್ಣಂ ಕೆಲರ್ಗೆ; ಕೆಲರ್ಗೆ ಬೆನ್ನೊಳಿ
ಬಾಯ್; ಕೆಲರ್ಗೆ ನೆತ್ತಿಯೊಳಿ; ಕೆಲರ್ಗೆ ಕೌಂಕುಡೊಳಿ; ತೊಡೆಯೊಳಿ
ಕೆಲರ್ಗೆ ಬಾಯ್; ಕೆಲರ್ಗೆ ಪಂದಿಯಂತೆ ಮೊಗಂ; ಕೆಲರ್ಗನೆಮೊಗಂ;
ಕತ್ತಿಯ ಮೊಗದೋಲ್ ಮೊಗಂ ಕೆಲರ್ಗೆ; ಸೊಣಗದ ಮೊಗದಂತೆ
ಕೆಲರ್ಗೆ; ಇವರೊಡೆಯಂಗೆಯೆ ಒಂದೆರಡಲ್ಲಂ, ಪತ್ತಲ್ಲಂ, ನೂಟಲ್ಲಂ,
ಸಾಸಿರ ಮೊಗಂಗಳ್. ಈಯದ್ಭುತಸೇನೆಯಂ ಕಾಣ್ಪುದರಿದೈ.

ಇಂತೇರ್ಪಟ್ಟ ಪಡೆಯೊಡನೆ ನಡೆತಂದು, ಮುಂತಿರ್ಪ ರಾಮಸೇನೆ
ಯಂ ಕಂಡು, ಸೋಬೆಗಂಗೆೊಂಡು, ಇನ್ನಿತ್ತು ಪಡೆಯೇತರ್ಕೆ ಬಂದುದೊ?
ಎಂತು ಬಂದುದೊ ? ನಾಯಕನಾರೊ ? ಎಂದು ಸಂಕಿಸುತ್ತಿರೆ ; ಆಗಸ
ದತ್ತಣಿಂ ಅಶರೀರನುಡಿಯೊಂದು——“ ಎಲೆ ಮರುಳೆ ! ನೀನಯಿಯಾ !
ಈರಾಮಂ ಅಯೋಧ್ಯೆಗೊಡೆಯಂ ; ನಿನ್ನನುಜನಾಗಿದರ್ ದಶಕಂಠನೀತನ
ಪೆಣ್ಣತಿಯಂ ಕಳ್ಳುದ್ದನೆಂಬ ಪಗೆಯಿನವನಂ ಮೇಣವನ ಬಳಗಮಂ
ಕೊಂದಿಕ್ಕಿ ಈಗಳ್ ನೀನವನಗ್ರಜನಾಗಿರ್ಪಿನಂ, ನಿನ್ನಂ ಕೊಲಲೆನುತುಮಿ
ತ್ತಂ ಬಂದಿಹಂ, ದೇವರೂಪನವಂ,” ಎಂದು ಪುಟ್ಟಿ; ಉರಿವಗ್ಗಿಯೊಳಿ
ನೆಯ್ವೊಯ್ದಂತೆ ರೋಸಮೆಣ್ಣಡಿಯಾದುದು. ನುಡಿಗಳ್ಳರೆಗಳಿಗೆ ಕೋಪಂ
ಪಿರಿದಾಗಿ; ತಾನಿಲ್ಲಿರ್ಪನೆಂದಖಿಯದಾದಂ. ಮತ್ತಂ “ಲೇಸು! ಲೇಸು!
ಆಂ ಪಿಂತೆಣ್ಣಿದುದು ಪುಸಿಯಲ್ಲಂ. ಪೊಣರಲೆಂದೇ ಬಂದಿರ್ಪರ್. ಅಕ್ಕ !
ನೋಡುಗೆ!” ಎಂದು ಮುಂದೊತ್ತಿ ಸೇನೆಯೊಡನೆ ಪೋದಂ.

ಮುನಿಪ, ರಕ್ತಸರ ಬೀರಮೇಂ ಕಿಣಿದೆ? ಪಗೆವಡೆಯಂ ಮುಸುಂ ಕುವುದೆಂದು ಪಡೆವಳರ ನುಡಿ ಪುಟ್ಟುವ ಮುನ್ನಮೆ-ಅಂ ಮುನ್ನಮಾಂ ಮುನ್ನಮೆಂದು ಕಲ್ಮರಂಗಳನೆತ್ತಿ ಕೆಲರ್, ಬಿಲ್ಲುಣಿಗಳಂ ಪಿಡಿದು ಕೆಲರ್, ಸುರಗಿಯಡ್ಡಣಂಗಳನಾಂತು ಕೆಲರ್, ಪೆರ್ಬೆಟ್ಟಮಂ ಪೊತ್ತು ಕೆಲರ್, ರಾಘವನ ನರವಾನರ ಸೈನ್ಯಂಗಳಂ ಸುತ್ತುಂ ಮುತ್ತಿ ಬೊಬ್ಬಿಳಿದರ್.

ರಾಮಸೇನೆಯುಂ ಬೆದರ್ದುದಿಲ್ಲಂ. ಬೆಂಗಡೆಯೊಳ್ ರಾಘವಾಡ್ಯ ರುಮಂ, ವಿಭೀಷಣಂ, ನಲಂ, ಅಂಗದಂ, ಸುಗ್ರೀವಂ ಮುಂತಪ್ಪ ವೀರ ರುಮನುಜಿದು, ಎಡಬಲಗಡೆಗಳೊಳ್ ಆಳ್ವಡೆ ಕೋತಿವಡೆಗಳನಿಟ್ಟು, ವಿಭೀಷಣನ ರಕ್ತಸವಡೆಯದು ಪಗೆವಡೆಯಂ ಮುಂಗಡೆಯೊಳ್ ತಾಂಗೆ, ಕಲ್ಮರಂಗಳಂ ಪಿಡಿದರ್ಗೆ ಕಲ್ಮರಂಗಳನೆ ಪಿಡಿದು, ಬೆಟ್ಟಮನೆತ್ತಿ ಬಂದ ವರ್ಗೆ ಬೆಟ್ಟಂಗಳನೆ ಪೊತ್ತು, ಬಿಲ್ವಾಣಂಗಳಂ ಪಿಡಿದವರ್ಗೆ ಬಿಲ್ವಾಣಂ ಗಳಂ ತಾಳ್ಪು, ಕಾದಿದುದು. ಇರ್ಕಡೆಯೊಳುಂ ಸಾಸದೊಳ್ ದೋಸಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲಂ. ಓರೊಂದು ಪಡೆಯವರ್ ಪೊಯ್ಯಲೆಂದೆತ್ತಿದ ಮರಂಗಳಂ ಪೆಟಿತೊಂದು ಪಡೆಯವರ್ ಮೈತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡವುಗಳನೆ ಸೆಳೆದು ಮರಟ್ಟು ಮದಖನೆ ಅವರನಪ್ಪಳಿಸುವರ್; ಬೆಟ್ಟಮಂ ಬೆಟ್ಟಕೊಡ್ಡುವರ್; ಕಣಿಗಳಂ ಕಣಿ ಕತ್ತರಿಸಿದುವು. ಇಂತವರ್ಗವರ್ಗೆ, ಇವರ್ಗವರ್ಗೆ, ಸರಿಸರಿಜುದ್ಡ ಮಾಗಲ್ ಸೋಲಂ ನುಗುರ್ನೊಂಕ್ತಾಯ್ತು. ಕಡಿದುಡಿದ ಕೋಲ್ಕಳ ರಾಸಿಯಂ ನೋಡೆ ಸಾಜಮಾಗಿ ಶರನಿಧಿಯಂತೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಇರ್ತಂಡದ ಕೆನ್ನೀರಮುನ್ನೀರೊಂದನೊಂದು ಕೂಡಿದುದು. ಕಲ್ಮರಂಗಳ ರಾಸಿಯಂ ಕಂಡೊಡೆ, ಮಯಂ ಈತಂಗಳ ಸಂಸರ್ಗ ಮನೂಲ್ಲಿನೆನುತೆ ತನ್ನವರ್ಗಾ ಗುತೆ ಪೆಟಿತೊಂದು ಪೊಸನಾಡನೆ ಕಟ್ಟದೆ ಬಿಟ್ಟಿರಂ. ಬೆಟ್ಟಂಗಳೊಟ್ಟಿ ಪುರದಂ ದಿಟ್ಟಿಸಿದೊಡೆ ಕಟ್ಟಜ್ಜರಿ ಪುಟ್ಟುವುದು. ತುತ್ತತುದಿಗುಂ ಬಾನ್ಸು ಮೊರ್ಗೇಣಿ ಅಂತರಂ.

ಈತೆಹದ ಸಮದಂಡಿಯ ಯುದ್ಧಂಗೆಯ್ದು ಸಾಯಕಂಗಳೆಲ್ಲಂ ಸಮೆಯೆ; ಇರ್ತಂಡದಿಂ ಮಾಯಾವಿದ್ಯೆ ಪೊಣಿಮಟ್ಟುದು. ಓರೊರ್ವರಂ

మేణోరేవర్ నుంగలెందు బర్ఫ మున్నమే పేటితేరేవర్
వర్ నుంగి బిడువర్. పులియాగి మేలే పాయ్దోడే పందియాగి
సీత్తిర్. ఆనేగళ్ బందోడే సింగంగళ్ ముఱివువు. ఈపరియోళ
మాగ్గం గేల్వాదుదిల్లం. ఇంతుం తిరిజి పింతణ కవడుబిజ్జేయ
నాటొదు మేయ్గాళిగక్కి తోడంగిదర్. ఇదబోళిమాగ్గం నా
రం తోడొద్దుదిల్లం. మత్తం గుద్దొట్టం ప్తారంభమాదత్తు. ఇత్తం
డదోళుం పోయ్కేయ్గాగల్, సోలగేల్లవళయే బిడుగణ్ణర్
కణ్ణిట్టు కాయుతిదర్. అవగ్గుమసాడ్మమాయ్. ఈగళ్
ఇర్పడేయవగ్గుం రోసం పిరిదాగే కసికిసియోళ పోణదర్.
ఆదోడే రావణసేనేయోడనే రావణారిసేనేయ కసికిసి నడేదుదిల్లం.
లంకే పుష్కరకే సోలెల్తుదేంబుదుం, ఎమ్మాళ్ళలం ముంబరిదుదు.

ఈతంగళుం తబ్బలిగళల్తు. తమ్మ రక్కసవడే పింజరిదుదేంబ
కినిసిం పేదేయం బిచ్చోప్పిగేఱుసుతేఱుసుతే దోణేయిం కణేయిం
తేగేదు జోడిసుతే జోడిసుతే ముంతరళ్దర్. ఆదోడేం! “ పందే
గళ బాయ్గొట్టు పిందే నారియరేడేయోళ ” ఎంబ నాణ్ణుడియి
కుం. అంతే. అందందిగుమింతిర్ప రక్కసరం కండ్లిల్లం. కేలగే మనం
ముంబరియదు; కేలగే మనం ముంబరిదోడం, కాలపరియదు;
కేలగే మనదోడనే పేజ్జేయుం పేజ్జేగేట్టుదు; కేలర్ బరుతేబరుతే
కేయ్మగిదర్; కేలర్ బేంగోట్టర్; కేలర్ కాలేబుద్దియోరెదర్.
ఇంతాదోడం కేలర్ దిట్టమనంగేయ్దు పగేగళం పోయ్మల్
పోదర్. ఇవరొళుమాజిగే బర్ఫనితబోళి దిట్టతనద కట్టు
కడిదు తన్నిం తానే కేలర్ కృదుగళ జగుల్దివు. కేలర్ మఱి
వట్టుపోదర్, కేలర్ కడుభయదిం నేలననాదోడం పుగువే
వేందు తిరేయం బేరంట్టుతిదర్. మేణుఱొదరాత్తనద బిరుదింగే
మేల్వాయ్దర్. ఇంతాగలివగ్గవర్ అవరివగ్గే పోయ్దర్.

ಪೆಟ್ಟೊಂದೆಡೆಗೆ ನೋವೊಂದೆಡೆಗೆ. ಕಟ್ಟಕಡೆಗಿವರುಂ ಕೋಪದಿಂದೋಡಿ ದರ್. ಬಯಲ್ನು ಡಿಯೀನೆಂ ? ನರಸೇನೆಯುಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಸೋಲ್ತುದು.

ಪರಬಲದೊಳ್ ಇಂತು ಸೋಲ್ತುರೆಂಬುದನಖಿತು. ರಾಕ್ಷಸಸೇನೆ ಯೊಳೊಂದೆಡೆಗೆ ಆಕೆವಾಳರ ಸಿಂಹನಾದಮುಂ ಮೇಣೊಂದೆಡೆಗೆ ಧನುಷ್ಯಂ ಕಾರಮುಂ ಪೆರ್ಜೆ, ಮುಂಬರಿದು ರಾಘವಸೇನೆಯ ಮೇಲೆ ಸೂರ್ಕಿಂ ನಡೆ ದರ್. ಈಗಳ್ ರಾಮನ ಬಲದೊಳ್ ಮಲೆನಾಡಿಗರ ದಂಡೊಂದುಱಿದು ದು. ಇವರ್ಗಾಳ್ವಲಕಿದರ್ಂತೆ ಕೈದುಗಳುಂ ಬೂಸಣಂಗಳುಮಿಲ್ಲಂ; ಆದೊ ಡಾಳ್ತನಂ ಪಿರಿದು. ಇಂತಿರಲಿವರ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ಅಡಿಯೆಟ್ಟು ಮೆಯ್ಯೊಡದ ರಾವಣಸೇನೆಯಂ ತಡೆದರ್. ಖಳರವರಿವರಂ ಕಾಣುತೊರ್ಮೆ-ಅರೀತಂಗಳೆನುತ್ತಜ್ಜರಿಗೊಳ್ವರ್ ; ಒರ್ಮೆ ನೋಡಿ ನಗುವರ್ ; ಒರ್ಮೆ ಬೆದಖಿಸು ವರ್ ; ಎಂತಾದೊಡಮಿವರಂಜುವರೆ ? ಪುಲಿಯಂ ಕಂಡವರ್ ಬೆಕ್ಕಿಗಳ್ಳು ವರೇ ? ಇಂತಿರ್ಪೆನಿತ್ತೋರಕ್ಕಸರಂ ಕಂಡಿರ್ಪರ್ ; ಮಡುಹಿರ್ಪರ್ ; ಲೆಕ್ಕ ಮಿಲ್ಲಂ. ಬಾತೆದೊಂಟಮಂ ಪುಗುವಂತೆವೊಕ್ಕು, ಬೊಬ್ಬಿಹಿವರೆಡೆಯೊಳ್ ಟುಗುಗುಟ್ಟುತೆ, ನುಂಗಲೆಂದು ಬಾಯ್ಗಳೆದು ಬಿರ್ಪರಿದೊಳ್ ಪಲ್ಲಿಖಿಯು ತೆ, ಪಾಟುವರೆಡೆಯೊಳ್ ಕುಪ್ಪಳಿಸುತೆ, ಕೋತಿವಡೆ ಮಾಮಲಿತುದು.

ಅರಿಗಳಾನೆಯನೆ ಬಲ್ಪಿಂ ಪಿಡಿದವರಾನೆಗಳ್ಳಿಡುವರ್ ; ತೇರಿಂ ತೇರಂ ಪೊಯ್ವರ್ ; ಕಾಲಾಳ್ಗಳಂ ಕಾಲಂ ಪಿಡಿದೆತ್ತಿ ಕಾಲಾಳ್ಗಳ್ಳೆ ಬಡಿ ವರ್ ; ಪಾಟಿ ಪೋಪರಂ ಬಾಲದಿಂ ಬಿಗಿವರ್. ಇಂತು ನಾಲ್ಕಳಿಗೆಯೊಳೆ ರಕ್ಕಸ ಬಲದೊಳಡ್ಡೆವಡೆ ನಿದ್ದೆಗೊಂಡುದು. ಉಪಾದ ಬಲಮೆಂತಾನುಮು ಡುಗಿ ಜೀವಂಗೆೊಂಡು ಪಿಂದಿರುಗಿದುದು.

ಮುನಿಕುಲಲಾಮ ! “ ರಕ್ಕಸವಡೆಯುಮಂ ಆಳ್ವಲಮುಮಂ ಗೆಲ್ದ ರಾವಣನ ಸೈನ್ಯಮಂ ಕೋತಿವಡೆ ಗೆಲ್ವದೇ ! ” ಎಂದಾಡಿಕೊಂ ಡಿದರ್ ಬರ್ದಿಲರ ಪಡೆ ವೋನಮಿದುರ್ದು. ದೆಸೆಯಾಣ್ಣರುಂ ಸಂತಸಂ ಗೊಂಡು ಮುಂತೆ ಅಪಿರಿಯರಕ್ಕಸನ ಕಡೆಯಂ ಕಾಯುತಿರ್ದರ್.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್
ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ.

ಇತ್ತಲೀವಾರ್ತೆ ಸಹಸ್ರಕಂಠಂಗೆ ಮುಟ್ಟಿ, ಗಾಯದೆಕ್ಕಲನಂತೆ ಕೆರಳ್ಳು, ತನ್ನಂ ತಾನಣಿಯದೆ, ಕೆಯ್ಗೊದವಿದಾಯುಧಂಗಳಂ ಪಿಡಿದು, ಕಿಡಿಕಿಡಿವೋಗುತೆ ಬಂದು, ಪರಬಲಮಂ ನೋಲ್ಪಿದುಂ ; ಕೋಪಂ ತಣ್ಣಿ ಗಾದುದೊರ್ಮೆಯೆ. ಮತ್ತಂ ಬಾಯೊಳೆ-“ಆ! ಇವರೆಮಗೆ ಸಾಟಿ ಯಾಗಿ ಬಂದವರ್ಗಡ ! ಇವರೆಮ್ಮಂ ಗೆಲ್ದರ್ಗಡ ! ಅಲ್ಲದೊಡೆ ಪುಟು ವಾನಸರ್ ಇನ್ನೆಗಂ ರಕ್ಕಸರೊಳ್ ಪೊಣರ್ದು ಗೆಲ್ಲಂಗೊಂಡುದುಂಟೆ ! ಇದಂತಿಕೆ. ಕಂಡುದುಂಟೆ ? ಇದೇಂ ಕೇಡುಗಾಲಮೋ ? ಎನಿತ್ತಾ ದೊಡಂ, ನರಗುಣಿಗಳೊಳ್ ಬಿರುದುಳ್ಳರ ಗಂಡಂ ಸಾಸಿರದಲೆಯಂ ಮುಪ್ಪೊಟಿಲೊಡೆಯಂ ರಾವಣಂ ಕಾದಿದನೆಂದೊಡೆ, ಎನಗೆನಿತ್ತವಮಾ ನಂ ? ಎನಗೊಲ್ದ ಮಾದೇವಂಗೆನಿತ್ತವಮಾನಂ ? ಇಕೆ. ಎಮ್ಮ ಬಳಗ ಮೆನ್ನಂ ದೂಡಿದೆ ? ಇವರ ನುಡಿಯುಮಂತೆ ಪೋಕೆ ! ಅಬ್ಬಯೇನೆಂ ಬಳ್ ? ಪುಸಿಯಲ್ಲಮೆನ್ನತೋಳ್ಳಲಕಿದೊಂದು ಕುಂದು ; ಜಸಕೆ ಕಸಂ. ಎವೆನೀಗಳ್ ಮುಯ್ಯಾಂತು ಕೈದುಡುಕಲ್ ಲೋಕಂ ಜಱಿಗುಂ ; ಉಸಿಕನಿರ್ದು ಪಿಮ್ಮೆಟ್ಟಲ್ ಪಱಿಗುಂ,” ಎನುತಿನಿಸುಂ ಜಾನಿಸುತೆ, “ ಎಂತುಮಿವರಂ ನೋಯಿಸಿದೊಡೆಮಗಪ್ಪ ಐಸಿರಿಯೇಂ ? ಅಂತಲ್ತು. ಹಿ! ಪೋಕೆ ! ಇದರ್ಕೆ ತಕ್ಕುದಂ ಮರ್ದನಣುವೆಂ” ಎಂದು ನಿಷಂಗದಿಂ ವಾಯವ್ಯಾಸ್ತ್ರಮನೊಂದಂ ತೆಗೆದು ಶರಾಸನದೊಳ್ ಸಂಧಾನಂಗೆಯ್ದಂ.

ಭಾರದ್ವಾಜ, ರಕ್ಕಸನಾಗಳಂತು ಪರ್ಮೆನುಡಿದೊಡಂ ಕಡುಸಾಸಿ ಸಾಜಂ ಕೇಳ್. ಕೋಲ ಮೈಮೆಯೆಂತುಟೊ ! ಬಿಲುಗಾಳಿವೊಯ್ಲಿಗೆ ಸಿಲ್ಕಿದ ತಣಿಗಿಲೆಯೊಟ್ಟಿಲಂತೆವೊಲ್ ಕೋತಿವಡೆಯುಮಾಳ್ಳಲಮುಂ, ರಕ್ಕಸದಂಡುಂ, ಲಜ್ಜುಮಣಂ, ಬರತಂ, ಸತ್ರುಗಣಂ, ಅಣುವಂ, ನೀಲಂ, ಜಾಂಬವಂ, ಸುಸೇಣಂ, ಬಿಬೀಚಣಂ ಮುಂತಪ್ಪ ಬೀರರ ಕೂಟಮುಂ, ಬಲ್ಲೋಲ ರಥನಮಂ ತಡೆಯಲಾಡಿದೆ ಸುಲಿಸುಲಿದರೆಚಣದೊಳೆ ಕಡ

ಲನಿತಂ ಕಳೆದು, ಮುನ್ನಂ ಪೊಲಿಮಟ್ಟ ತಮ್ಮಮ್ಮೆಡೆಯಂ ಸಾರ್ದುದು. ಆದೊಡಿವರ್ಗದಜಿನೊಂದು ಗುಣಮೆ ತೋರ್ದುದು. ಈ ದೀವಿಯಿಂ ಮರಲ್ದಿ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ತಾವೆ ಬಲಿಲ್ದ ಪೋವುದೊಂದುಬುದುದು. ಅಂತುಂ ಪಗೆಯಾಳ್ಗಳ ಪೆಟ್ಟುಂ ತಪ್ಪಿದುದು. ಈ ತೆಲಿದೊಳ್ ದಣುವುಮಣಮಿಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದು ಬೀಲಿಲೆಲ್ಲರುಂ ತಮ್ಮಿರವಂ ನೆನೆದಜ್ಜರಿಗೊಳುತೆ, ಬೀಡಂ ಪುಗುವರಾದರ್.

ಇಂತು ರಾಘವಂ ಮೇಣರಸಿ ಜಾನಕಿ ಮತ್ತಂ ವಿಮಾನದೊಳಿರ್ದು, ಬಿನದಂಗಳಾಣ್ಣ ದಿಮ್ಮಿದರಪ್ಪ ರಿಸಿಗಳಲ್ಲದೆ ಪೆಜಿತುಲಿದ ಬಲಮೆಲ್ಲಮಡಂಗೆ; ಸಿರಿರಾಮನಜ್ಜರಿಯುಂ, ಜಾನಕಿಯ ಮುಗುಳ್ಳಗೆಯುಂ, ತವಸಿಗಳ ಬೆದರ್ಕೆಯುಂ ಪೇಲಿಸದಳಮಾಯ್ತು. ಎಂತುಂ ರಾಮಂ ಮನಂಗುಂದಿದನೇ? ಮಣಿಜಣದೊಳೆ ಕೋದಂಡಮಂ ಕೊಂಡು, ಪೆದೆಯೇಣಿಸಿ, ಬಿಲ್ದನಿಗೆಯ್ದು ಬೊಬ್ಬಿಣಿಯೆ; ಕೋದಂಡಂ ಒರ್ಮೆಯೆ ಕಂಪನಂಗೆೊಂಡತ್ತು; ನಿಲಿಂಪರ್-ಕಾವುದೆನುತೆ, ತುತಿಸುತಿದರ್.

ಪರಬಲದೊಳ್ಳಿಗುಂ ಪಿರಿದು ಜೀವಂ ಪೋದಂತಾಗಿ, ಕಣ್ಣೆಡುವುದುಂ; ಸಹಸ್ರಾಸ್ಯಂ ತಮ್ಮ ವರಂ—“ ಸೈರಿವುದು, ಸೈರಿವುದೆಮ್ಮ ವರ್. ಎನಿತ್ತಾದೊಡಂ ಪಗೆವಂ ಕುಣಿವಾನಸಂ. ಪೊಳ್ಳುಬೀರಕೆ ಬೆದವಲಕಾ ಶಮಿಲ್ಲಂ. ಎನ್ನಾಳ್ತನಮನಣಿತುಂ ಅಣಿಯದಾದಿರೇಂ? ಮುನಿದೊಡೊರ್ಮೆಯೆ ಕಡಲಂ ಕುಡುವೆಂ; ಲೋಕಮಂ ನುಂಗುವೆಂ; ಜವನ ಬಲ್ಪಂ ಜವಂಗಿಡಿಸುವೆಂ. ಅರೆಗಳಿಗೆಯೊಳೆನ್ನ ತೋಳ್ಪಲಮಂ ಪುಜ್ಜ ವಣಂಗೆಯ್ಯುತಿರ್ಪುದು ” ಎಂದು ಸಂತೈಸಿ ರಾಮಂಗಿರಾಗಿ ನಡೆತಂದು, ಮಾಂಕರಿಸುತೆ,—“ ಎಲೆ ಮರುಳೆ! ನಿರ್ನೆರಮೆನ್ನೊಳ್ ಕಾದಲೆಂದು ಬಂದೈ. ಈದೀವಿಯಂ ಲಂಕೆಯೆಂದುಂ, ಎನ್ನಂ ದಶಕಂಠನೆಂದುಂ ಬಗೆಯದಿರ್. ಒಳ್ಳುಡಿಯೊರೆವೆಂ. ಮರಲ್ವುದು. ಅಲ್ಲದೊಡೀಸುರಗಿಯಿಂ ತಲೆಯಂ ದಿಂಡನುರುಳ್ಳು ವಂತುರುಳ್ಳು ವೆಂ. ಅಲ್ಲದೊಡಾನೆ ಕಪಿತ್ಥಮನೊಡೆವಂತೆ ಆನೆಗದೆಯಿಂ ಮೋದುವೆಂ ” ಎಂದಂ. ಇದರ್ಕೆ ರಾಘವಂ ಪಡಿಸುಡಿ

ಯೋಳ್—'' ಆಚಾರಕ್ಕನ! ಬಾಯ್ಕೊಬ್ಬ ಎಮ್ಮೊಳಲ್ತು ; ನಿಮ್ಮವರ ಪಾರುಷಮನೆಲ್ಲಮಂ ಬಲ್ಲೆಂ. ಕಡುಗಲಿಯಾದೊಡೆ ಎಮ್ಮೊಳ್ ಕೆಯ್ವಳ ಕನುಂ ತೋಲು'' ಎಂಬುದು; ಸಾಸಿರಮೊಗಂ—ರೋಗಿಗೆ ಮದೊಡಂಬಡದಂತೆ ಎನ್ನನುಡಿ ಮುದ್ದಾಗದಿವಂಗನುತೆ, ಕೂರ್ಗಣೆಗಳಂ ತೆಗೆದೆಚ್ಚಂ. ದೋಣೆಯಿಂ ಕಣೆಗಳನೆಂತೆತ್ತುವನೊ ಮತ್ತೆಂತಿಸುವನೊ ಆಗು ಮಹಿಯಲರಿದಾಯ್ತು. ಕೋಲಾಟಮನೇವೇಲ್ವೆಂ! ಸಂಧಾನಂಗೇಯ್ವೆಡೆಯೋಳ್ ತಡೆಯಾದೊಡಂ ಪಾಲುವೆಡೆಯೋಳ್ ತಡೆಯಿಲ್ಲಂ. ಒಂದಲಿ ಬಲಿಯೊಂದನೆಚ್ಚೊಡಮಾಕೋಲ್ಲಳೆಲ್ಲಮೊರ್ತಡತರಿಯೆ ರಾಮನಂ ಮುಸುಂಕಿದುವು. ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕೋಲ್ಲಳುಂ ಅಚ್ಚಯಗೋಲ್ಲಳುಂ ಲೆಕ್ಕಕೆ ಬಾರದಾದುವು. ಆದೊಡೇನಕ್ಕುಂ? ಪೊಗರುಗುವ ಕಣೆಗಳ್ ಸಾರ್ತ ಪುರದಂ ಕಾಣುತೆ ರಾಘವಂ ಪಡಿಸರಳಂ ತುಡುತೆ ಬಿಡದೋರೊಂದು ಪಗೆಗೋಲಂ ನಡುದಾರಿಯೊಳೆ ಇರ್ಕಡಿಗೇಯ್ವಂ. ಇಂತು ಇರ್ಕೆಯ್ ಇರ್ಭಾಸಿರ ಕೆಯ್ಗೆ ಸೋಲ್ತುದಿಲ್ಲಂ. ಈಗಳ್ ರಕ್ಕಸನ ನಿಷಂಗದಿಂ ದಿವ್ಯತರಂಗಳ್ ಪೊಪಿಮಟ್ಟು ತಮ್ಮಾಸನಂಗಳನೇರ್ದು. ಅವುಗಳೊಳೊಂದಲಿ ಪೆಸರೆಂತೊ ತಾನಪಿಯೆಂ. ನಂಜುಜಾಲೆಯಂ ಸೂಸುತೆ ಪಗೆಯ ನೆತ್ತರಂ ಸವಿವೆನೆಂಬೋಲ್ ನಾಲಗೆಗಳಂ ನೀಡುತೆ ಆಗದ್ದುಗೆಯಿಂ ರೊಯ್ಯನೆ ಆರಿಯ ಇದಿರ್ಗೆ ಪಾಪಿ ಬಂದುದು. ಸಾಮಿಯ ಮೈಮೆ ಪಿರಿದು. ಅನಿ ತಪೊಳೆಹಂಕೆವೀಸುತೆ ಉದ್ದಮೂಗಿನ ಪಕ್ಕಿಯೊಂದು ತನ್ನ ಪಗೆಯಂ ಕಾಲೊಳೆ ಪಿಡಿದು ಅಂಬರದತ್ತಲಡರ್ದು. ಇದಾದೊಡೆ ರಾಘವನೆಚ್ಚಗರುಡಾಸ್ತ್ರಮೆಂದು ಕಟ್ಟಕಡೆಗೆ ಬಗೆಯಲ್ ಬಂದತ್ತು.

ಈ ಪರಿಯೋಳ್ ಪರಿಪರಿಯ ದಿವ್ಯಾಸ್ತ್ರಂಗಳ್ ಸಮೆಯಲಿರ್ವರುಂ ಮೆಯ್ಸೊಲ್ತರ್. ರಕ್ಕಸನ ಸಹಸ್ರಮುಖಂಗಳೊಳುಂ ಸೇದೆನೀರ್ ಪುಟ್ಟಿತ್ತು; ಕೆಯ್ಗಳನಿತುಂ ಬತ್ತಿದುವು; ಎರ್ದೆಯೋಳ್ ಗುಡುಗುಟ್ಟಿದುದು; ತೊಡೆಗಳಲುಗಿದುವು; ಮೆಯ್ಸೊಳ್ ಬಲಿಲೈ ತೋರ್ದು. ಇಂತವ್ವುದುಂ ಖೂಳಂ ಕವರ್ತೆಯಿನಾನುಂ ಗೆಲಲ್ಬಗೆದಂ. ಇದನಪಿತು ರಾಮಜಂ.

ದ್ರಮಂ—“ ಈತಂ ಎನ್ನೊಳಾಟಂ ತೋರ್ಪಂ, ಬರಿದೆ ತಡೆಯಲ್ಪಾರದು”
ಎನುತೆ, ಝಡಿತಿಯಿಂ ಪಿಂತಗಸ್ತ್ಯನೀತಂಗಿತ್ತು, ರಾವಣಾಧ್ಯರಂ ಕೊಂದು
ಕಳೆದ ಸಾಯಕಮೊಂದಂ ತೂಣೀರದಿಂ ತೆಗೆದು, ಬಿಲ್ಲನಾಕರ್ಣಾಂತಮೆ
ಟೆದು ಪೂಡೆ; ವಿಶ್ವಮೆಲ್ಲಂ ಪಿಂತೆ ರಾವಣವಧೆಯೊಳೆಂತು ತಲ್ಲಣಂಗೊಂ
ಡಿತ್ತು, ಅಂತೆಯೆ ಐಮಡಿಯಾಗಿ ಬೆದರ್ಪುದು. ದಿಟಮಾಗಿ ರಾಮಬಾಣಕೆ
ಪುಸಿಯುಂಟೆ? ನೆಟ್ಟನೆ ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ಕಂಠಂಗಳಂ ಕತ್ತರಿಸಲೆಂದು ಜವದಿಂ
ಬರುತಿರ್ಪುದು. ಆದೊಡೇಂ! ವರದ ಬಲ್ಮೆಯೆಂತುಟೋ! ಆದಾನವಂ ವೇಗ
ದಿನದಂ ಪಿಡಿದು ಮುಖಿದು ಮುಗುಗಣೆಯಂ ತಲೆದೂಗಿ ಸೆಳೆದಿಡುವುದು;
ಆಕೋಲ್ ಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಘವನೆರ್ದೆಯಂ ತಟ್ಟಿ ಮಲಂಗಿಸಿ ಮರಳ್ಳುದು.

ರಾಘವನಿಂತು ಮೆಯ್ಯಜಿಯಲಮದುರ್ಗಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ಹಾಹಾಕಾ
ರಂಗೈಯ್ದರ್. ಆಗಳ್ ಬೊಮ್ಮಂ—“ ದೇವತೆಗಳ್ಗೆ ಮರುಕ್ತನಂ ಸಲ್ಲದು.
ರಾಘವಂ ನರನಾಟಕದ ಲೀಲೆಯೊಳಿನಿತೊಂದು ಬಿನದಮಂ ತೋಪುಪಂ
ಲೋಗರ್ಗೆ, ಮೇಣರೆಗಳಿಗೆಯೊಳೆ ಪೊಸವೇಸಂ ಬರ್ಪುದುಂಟು. ನೋಡಲ
ಪ್ಪುದು,” ಎನುತೆ ಸಂತೈಸಿದಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳೆ

ಪಂಚದಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಮೋಡಶಾಸ್ತ್ರಸಂ.

ಪಗೆಯಂ ಕಾದಿ ಗೆಲ್ದೆನೆಂಬ ಬಿಂಕದಿಂ ರಾವಣಂ ತನ್ನವರ್ವರಸು
ಮಸಣವಟ್ಟಿಯೊಳೆ ಮರುಳ್ಗಳಿಂ ಕೂಡಿ ನಲಿದಾಡುತಿರ್ಪ ಕಾಳರಕ್ಕಸ
ನಂತೆ ಕಣದೊಳೆ ನಲಿದಾಡುತಿರೆ;

ಇತ್ತಲ್ ವಿಮಾನದೊಳಿರ್ದ ಮುನಿಗಳೊಳೆ ಕೆಲರ್ ಈತನ
ಬಾಯೊಳೆ ಸಿಲ್ಪಿದೆವೆರೆದು ಮುಗುವರ್; ಕೆಲರ್ ತಮ್ಮಂ ಮುಟ್ಟಿದಂತೆ
ದಿಗ್ಬಂಧನಂಗೈಯ್ದರ್; ಕೆಲರ್ ಬರ್ಪುದು ತಪ್ಪದೆನುತುಸಿಕನಿರ್ಪರ್. ಆರ
ಮೊಗದೊಳುಂ ಗೆಲವಿಲ್ಲಂ. ಇಂತು ಇರ್ಪುಗುಂದಿದ ಮೊಗಮಂ ದಿಟ್ಟಿ

ಸುತೆ ನೀತೆ ಕಿಱುನಗೆಬೀಳುವುದುಂ; ತವಸಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ದೇವಿಯೊಡನೆ-
 “ಅಬ್ಬ! ಪಿಂತೆ ನೀಂ ಪೇಲ್ಪುದನಿತುಂ ದಿಟಂ. ರಕ್ಕಸಂ ಬಲ್ಲಿದಂ.
 ನೋಡೌ. ಮೂವಗೆಯ ಬಲಮುಂ ಕಣ್ಣಡ್ಡಮಾದುದು; ಪಡೆವಳರುಂ
 ಕಡೆಗೊಂಡರ್ ; ಬೀರರುಂ ತೋಱರ್ ; ಈಗಲೀರಾಮಂಗಮೀವಿಧಿ
 ಯಾಯ್ತು. ನೋಡು ನೋಡೌ! ಪವಡಿಸಿರ್ಪಂ. ಕಿವಿಗುಡೌ; ಪರಬಲ
 ದೊಳರಿಗಳ ಹರಿನಾದಂ ಪಿರಿದಾದುದು. ಬಿಲ್ದನಿಗೆಮ್ಮ ಹರಣಂ ಕಳವಳಿ
 ವುದು. ಮುಂತೆಮಗೆಂ ಗತಿ ? ಕಾವುದು. ನಿನ್ನನೆ ಮಱಿವೊಕ್ಕೆವು.
 ನಿನ್ನನಾದಿಮಾಯೆಯೆಂದುಸಿರ್ವರ್ ; ಇಂತಿದು ದಿಟಮಾದೊಡೆ ಆಮಾಯೆ
 ಯಿನೆಮ್ಮಂ ಷೆಱಿತೊಂದೆಡೆಗುಯ್ ; ಮೇಣೆಮ್ಮಂ ಮಱಿಗೆಯ್. ನಿನ್ನ
 ನಾದಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬರ್ ; ಅಂತಿರಲಾಶಕ್ತಿಯಿನೆಮ್ಮಂ ಪೊರೆ. ನಿನ್ನಂ ವಿಶ್ವರೂ
 ಪಿಣಿಯೆಂಬರ್ ; ಸಾಜಮಾದೊಡೆಮ್ಮನಾನುಮೆಮ್ಮರಿಗಳನಾನುಂ ವಿಶ್ವ
 ದೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಬಯ್ಯಿಡು. ಮತ್ತಂ ನಿನ್ನಂ ಸೃಷ್ಟಿಗುಂ, ಸ್ಥಿತಿಗುಂ,
 ಲಯಕ್ಕುಂ ಕಾರಣಮೆಂಬರ್ ; ಪುಸಿಯಲ್ಲದೊಡೆ ರಕ್ಕಸರ್ಕಳನನಿತ
 ರುಮಂ ಕೊಲ್. ಎಂತಾದೊಡಮೆಮ್ಮಂ ಕಾವುದು,” ಎಂದು ಬಲ್ಪ
 ಗೆಯಿಂ ತುತಿಸುತಿರೆ; ಎನೆಂಬೆಂ ! ಎಂತೆಂತು ಭಯದಿಂ ಬೇಡಿಕೊಳ್ಳರಂ
 ತಂತು ಮಾಪ್ಪಡುತೆ, ತಿರಿದ ಕೂಂದಲ್ ನಿಗುರ್ದು ಕೆದರ್ದರೆ; ಪೆಜಿ
 ನೊಸಲ್ ಪೆರ್ನೊಸಲಾಗೆ; ಎಸಲ್ಗಿಣ್ ಗುಣಗಣ್ಣಾಗೆ; ನಗೆಮೊಗಂ
 ಉರಿಮೊಗಮಾಗೆ; ಸುಲಿಪಲ್ ನಿಡುವಲ್ಲಾಗೆ; ತಳೆನಾಳಗೆ ಜೋಲ್ವಾ
 ಲಗೆಯಾಗೆ; ನೀತೆ ಕರಾಳಮುಖಿಯಾದಳ್. ಕಕ್ಕಸಮಾದ ಘಾಲ್ದೋ
 ಳುಂ ಕಲ್ಲೆರ್ದೆಯುಂ, ಬಲೊಡೆಗಳುಂ ಮೊಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕುವಾದುವು.
 ಗಳದ ರುಂಡಮಾಲೆಯಂ ಕೆಯ್ಯೆ ಎಲ್ಪುದೊಡವಂ ದಿಟ್ಟಿಸಲಾಗದು.
 ಇಂತು ಲೋಕೋತ್ತರಸುಂದರಿಯಪ್ಪೀನೀತೆಯೊಡನೆಯೆ ಅದ್ಭುತರೂಪದಿಂ
 ಮಾಕಾಳಿಯಾಗಿ ದಿಮ್ಮನೆ ತಿರೆಗೆ ಧುಮ್ಮಿಕ್ಕುತೆ, ಕೋಪಿವಲ್ಲಳ್ ಮಿ
 ನುಗೆ, ತುಟಿಯಲುಗೆ, ನಾಲಗೆ ನೀಡೆ, ಕಣ್ಣಾಪೆ ಹೊಟಳದಂತೆ ಸುತ್ತೆ,
 ಸೂಲಂ ಕಡುಗಂ ತಲೆಯೊಡೆ ಇಂತಿವುಗಳಂ ಪಿಡಿದು, ಪಕ್ಕಿವೇಗದಿಂ
 ರಕ್ಕಸನೆಡೆಗೆ ಸಾರ್ತಂದಳ್.

ಆದೊಡಿವರಿವರೊಳ್ ವೊನೆಯಾದುದಾರುಂ ಕಂಡುದಿಲ್ಲಮಂತು
ಮಾಕಾಳಿ ಇದಿರಾದುದುಂ, ರಾವಣನ ಸಾಸಿರಸಿರಂಗಳ್ ತಿರೆಗುರುಳ್ಳು
ದುಂ ಬಗೆಯಲ್ ಬಂದುದಿಲ್ಲಂ. ಎವೆಯಲುಗುವನಿತಱೊಳೆ ದಾನವನ ಸಹ
ಸ್ರಕಂಠಂಗಳುಂ ಗಾಳಿಗೆ ಮಾಂಗಾಯುಧಿವಂతుದಿದುರ್ವು. ಇಂತಿದಂ
ದಿಟ್ಟಿಸುತೆ ಉಱಿದವರೊದಗೆ, ಕೆಲವರಂ ಕೈದುವಿಂ ಕಡಿಕಡಿದೊಟ್ಟಿದಳ್;
ಕೆಲರಂ ಪೋದ್ದಿಳ್ ; ಕೆಲರಂ ಕಾಲ್ಪಿದಿವಪ್ಪಳಿಸಿದಳ್ ; ಕೆಲರಂ ಬೀಸಿಟ್ಟಿ
ಳ್ ; ಕೆಲರಂ ಪೊಡೆಯಂ ತೋಡುತೆ ಕರುಳಿಂ ತೋರದಂಡೆಗೆಯ್ದಿಳ್.

ಬಜಿಯಮಾಕಾಳಿ ಮುಂಡದಿನೇರ್ಪಡಿಸಿದ ಗದ್ದುಗೆಯನೇರ್ದಿರೆ ;
ಬನದಕೆ ಆಗವಳ ಪಡಿವರಿಜಿನ ಮಾತೃಕೆಯರ್ ಕೋಟಿಲೆಕ್ಕದೊಳ್
ನೆರೆದು, ನೆತ್ತರೋಕುಱಿಯಾಟಂ, ರುಂಡದಿಂ ಸೆಂಡಾಟಂ, ಎಲ್ವುಗಳಿಂ
ಕೋಲಾಟಂ ಮುಂತಪ್ಪ ಆಟವಾಡುತೆ ; ಬಲಿಲೊಡೆ ಮಿದುಳನುಂಡು
ಕನ್ನೀರಂ ಕುಡಿದು ದಣಿವಾಣಿ, ಮತ್ತಮಿಂತೆಯೆ ಸೊಗಯಿಸುತಿದರ್.

ಇಂತೀಮಾಳ್ಕೈಯಿಂ ದಾನವರ ಬಳಗಮೆಲ್ಲಮಡಿಯಿಡಿದು ಪೋ
ಗಲ್ ; ಸೀತೆಯಂ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗಿಸೆ ಬೊಮ್ಮಂ ಮುನಿಗಣಂಬೆರಸು ಬಗೆಬ
ಗೆಯೊಳ್ ತುತಿಸಿದಂ :—“ ದೇವಿ ! ಈ ನಿನ್ನ ಕಣ್ಣುರಿಯನೆ ಮಾಂಸಾ
ತಿಗಳೆಲ್ಲರಲಿದರ್. ಈಗಲಾಯುರಿಯೆ ಲೋಕಮನೆಲ್ಲಮಂ ಸುಡುಗುಂ.
ಆದುದುಂ ಪ್ರಸನ್ನಳಾಗು. ನಿನ್ನೀಯದ್ಭುತರೂಪಮಂ ಕಾಣುತೆ ಇದೆ
ಕೊಳ್ ! ಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರುಂ ಬೆದರ್ಕೆಯಿಂ ನಡುಗುವರ್ ; ಅವರಂ ಸಂತ
ಯಿಸ. ಮುಗಿಲ್ದೀರಂ ಮುಂತಪ್ಪ ದೆಸೆಯಾಣ್ಮರ್ ನಿನ್ನಂ ಪಾಡಿ ಪೊಗ
ಲ್ಪಿವರವರನಾರಯ. ಈನಿನ್ನ ಮಾಯೆಯನಾವನಣಿವಂ ? ಕಾವುದುಂ,
ಕೊಲ್ವುದುಂ ನೀನೆ ಜಗಮಂ,” ಎಂಬುದುಂ ; ಸೀತೆ ನಂಬುಗೆಯಂ
ತೋರ್ದು ರಾಮನನೆಲ್ಪಿಸುವವೋಲ್ ಸನ್ನೆಗೆಯ್ದಿಳ್.

ಆಗಳ್ ನಾಲೊಕ್ಕಂ ರಾಘವನೆಡೆಗೆಯ್ದುಂ ಕೆಯ್ಯಿಂ ತಡವರಿ
ಸಲ್, ಕೆಯ್ಸೊಂಕಿಂ ನಿದ್ದಿಪೋದರುಪ್ಪಡಿಸುವಂತೆ ತಿಳಿದೆಟ್ಟಿಂ ರಾಮಂ.
ಇಂತೇಱುತೇಱುತೆ—“ ಎತ್ತಲಡಂಗಿದಂ ದುಟ್ಟರಾವಣಂ ? ಎನ್ನಯ ಕೋ

ಉಪ್ಪಿಡವಂಗೆ ತಕ್ಕುದಂ ತೋಪ್ಪಿವೆಂ,' ಎನುತೆ, ಪುರ್ಬಂ ಗಂಟೆಕ್ಕಿ, ಕೆಲದ ಕೋಯಂಡಮಂ ತುಡುಂಕಿ ಪಿಡಿದಿರ್ನಿಂದಂ.

ಇಂತು ಬಿರುನೋಟದಿನೆರ್ದು ನೋಲ್ಪುವಂಗೆ ರಕ್ತಪಾನಂಗೆಯ್ತು ಗಣಂಗಳೊಡನೆ ನಲಿದಾಡುವ, ಅತ್ಯದ್ಭುತರೂಪಮೊಂದು ಕಾಣಿಸೆ, ದಿಟ್ಟ ತನದ ಕಟ್ಟುಡುಗಿ ಮಜೆಗಟ್ಟಿಪೋಗೆ; ರಾಮನ ಕೆಯ್ಯ ಸರಳುಂ ಬಿಲ್ಲುಂ ತನ್ನಿಂ ತಾನೆ ತಿರೆಯೊಳ್ ಬಿಟ್ಟಿತ್ತು, ಕಣ್ಮಲರ್ ಮುದಿದುರ್ದು, ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ನಡುಕಂ ತೋರ್ದು.

ಅನಿತಪ್ಪೊಳೆ ಬೊಮ್ಮಂ-ರಾಘವಂ ಭಯಂದಾಳ್ವನೆಂದಪಿತು, ಸೀತೆ ಮಾಕಾಳಿಯಾದುದಂ, ಸಾಸಿರದಲೆಯನಂ ಮಡುಹಿದುದಂ, ಮಿಕ್ಕ ರಕ್ತಸರಂ ಪೋಲ್ಪುದಂ, ಮೇಣೀಗಳ್ ಕಾಳರಕ್ತಸಿಯೊಡನೆ ನಲಿದಾಡು ತಿರ್ಪುದಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ಮೈಮೆಯಂ ರಾಘವಂಗೆ ಬಿತ್ತರಿಸಿದಂ. ಆಗಳ್ ರಾಮಂಗೆ ಮನದ ಬೆದರ್ಕೆ ಎನಸುಂ ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟಿ, ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಕಣ್ಣೆಬ್ಬಿದು ಮುಂತಿರ್ಪ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯಂ ಕಂಡಡ್ಡೆ ವಿಲ್ಲ-“ಎಲೆ ದೇವಿ, ನೀನಾರೆಂಬುದಂ ಬಗೆಗೊಂಡುದಿಲ್ಲಂ. ಅದಪ್ಪಿನೆನ್ನೊಳನುಗ್ರಹಿವ್ವುದು,” ಎಂದು ಬಿನ್ನಯಿಸಿದಂ.

ರಘುವುಂಗವನ ನುಡಿಗೇಳ್ವ ಪರಮೇಶ್ವರಿಯಂತೆಂದಳ್:-“ಕೇಳ್ವುದು, ಆಂ ಮಹೇಶನಾಶ್ರಯಂಗೆಯ್ದಿರ್ಪವಳ್. ಎನ್ನಂ ಮಹೇಶ್ವರಿಯೆಂದುಂ, ಆದಿಶಕ್ತಿಯೆಂದುಂ ಕರೆವರ್. ಅನನ್ಯ, ಅವ್ಯಯ ಎಂದು ಮುನಿಗಳಿಟ್ಟ ಪೆಸರ್. ಎನ್ನಿರವನೊಂದುಪ್ಪಿಯದಖಿಯಲ್ ವೇಲ್ಪುಮಾಡೊಡೆ, ದಿವ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂ ನೋಲ್ಪುದು” ಎಂದೊರೆದು, ತಾನಂತೆಯಿರ್ದಳ್.

ರಾಘವಂ ಅಂತೆ ನೋಲ್ಪುದುಂ ಸಾಸಿರ ನೇಸರ್ಕಳಂ ಪಚ್ಚಿವ ಮೆಯ್ಯೊಗರ್, ಕಂಪುಗುವ ಕೊರಳ ಪೊದಂಡೆ, ಪೊಸಬಾವನ್ನದಣ್ಣು, ನಿಜವಿಡಿಮಟ್ಟೊಳ್ಳುಡೆಯ ಸೊಗಸು, ತಲೆಯ ಮಗುಡದಂದಂ, ಅಳವಟ್ಟ ಪೊಂದೊಡವುಗಳ ಸಿಂಗರಂ, ಮನಂಗೊಂಡುದು. ಒಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಪೊಂಬ ಸಿಲಿಂ ಪೊಗಟುತಿರೆ, ಇಂದಿರನೋಲಗಿಸುತಿರೆ, ತುಂಬುರುನಾರದರ್ ಪಾ

ಡುತಿರೆ, ಉಪೇಂದ್ರಂ ಸೂಲಿಲುತು ಬಿನ್ನಯಿಸುತಿರೆ, ಮಾದೇವಂ ಕಾದಿರೆ
ಮೇಣೊಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಜವಂ ಕೆಯ್ಯಟ್ಟಿ ನಿಲ್ಲಿರೆ, ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಮಂ ವ್ಯಾಪಿ
ಸಿರ್ಪ ಮಾದೇವಿಯ ಮೈಮೆಯಂ ಕಂಡು ಭಯದಿಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂ ಸಾಸಿರ
ದೆಂಟುವೆಸರಿಂ ತುತಿಸಿ, ಸೇರೆಗೆಯ್ಯೆತ್ತಿಯಂತೆಂದಂ:-“ಎಲೆ ಮಹೇಶ್ವರಿಯೆ!
ಈಯದ್ಭುತರೂಪಮಂ ಕಂಡೆನ್ನ ಮನಮಂಜವುದು. ಅದಜಿಂ ಮುನ್ನಿನ
ರೂಪಂ ತೋರಿಸು,” ಎಂಬುದುಂ; ಪಿಂತಣ ಲೋಕೋತ್ತರಸೌಂದ
ರ್ಯದಿಂ ಮೆಜಿಯುತಿರೆ “ಇಂದಿಗೆನ್ನ ಜನ್ಮಂ ಪಾವನಮಾದುದು.
ನೀನಾದಿಶಕ್ತಿಯೆಂಬುದುಂ ನಿಶ್ಚಯಂ, ಮಹೇಶ್ವರಿಯೆಂಬುದುಂ ನಿಶ್ಚಯಂ,
ಪರಮಪ್ರಕಾಶಿಕೆಯುಂ ನೀನೆ, ಕಲ್ಯಾಣಿಯುಂ ನೀನೆ. ಮತ್ತಂ ಸಾಂಖ್ಯ
ಯೋಗದೊಳ್ ಕಪಿಲಯೋಗಮುಂ, ವೇದಂಗಳೊಳ್ ಸಾಮವೇದಮುಂ,
ವಿದ್ಯೆಯೊಳಧ್ಯಾತ್ಮವಿದ್ಯೆಯುಂ, ಛಂದಸ್ಸಿನೊಳ್ ಗಾಯತ್ರಿಯುಂ, ಶಕ್ತಿ
ಯೊಳ್ ಮಾಯೆಯುಂ, ಗುಹ್ಯಮಂತ್ರಂಗಳೊಳ್ ಒಂಕಾರಮುಂ
ನೀನೇ,” ಎಂದು ಪಾಡಿ ಪೊಗಟ್ಟಿಂ.

ಇಂತು ಬಲ್ವಗೆಯಿಂ ಪೊಗಟ್ಟಿ ರಾಮನಂ ನೋಡುತೆ ಸೀತೆಯಿಂ
ತೆಂದಳ್:-“ಕೇಳ್ವುದು, ಏರೂಪಿಂ ರಕ್ತಸರಂ ಮಡುಹಿದೆನಾರೂಪಿಂ
ಮಾನಸ್ತೋತ್ತರಪ್ರದೇಶದೊಳಿರ್ಪೆಂ. ಆದೊಡೆ ನೀಲಲೋಹಿತರೂಪದಿಂ
ನಿನ್ನಂ ಬಲಿಸಲ್ವೆಂ. ಪೆಱತೇಂ ನಿನ್ನಯ ಮನದ ಬಯಕೆ?” ಎಂಬುದುಂ;
“ಈಗಳೆನಗೆ ನೀಂ ತೋರ್ದ ರೂಪೆನ್ನೆರ್ದೆಯಿಂ ಪೋಗಲ್ಪಾರದೆಂಬು
ದೊಂದು, ಎನ್ನನಗಲ್ದ ವೀರರೆಲ್ಲರ್ ಮಗುಟ್ಟೆನ್ನಂ ಸೇರ್ವುದೆಂದೆರಡು,
ಎನ್ನ ನಾಡೊಳೆಗಳುಂ ಗೆಲವಿರ್ಪದೆಂಬುದು ಮೂಱನೆಯ ಬಯಕೆ,”
ಎನೆ; “ಅಂತಕ್ಕೆ,” ಎಂದಳ್. ಆಗಳ್ ಆಗಸದತ್ತಣಿಂ ಬಿಡುಗಣ್ಣರ ಭೇರಿ
ಮೊಲಗಿತ್ತು; ಅರಲ ಬಲ್ವರಿ ಸುರಿದತ್ತು.

ಆಗಳ್ ಶ್ರೀರಾಮಜಂದ್ರಮಂ ಸೀತಾದೇವಿವರಸು ಋಷಿಗಳ್
ಸಹಿತಂ ಪುಷ್ಪಕಮನೇರ್ದಯೋಧ್ಯೆಯತ್ತಲ್ ತೆರಳ್ವುದುಂ, ಕಣ್ಣೆವೆಯಿ
ಕ್ಕುವನ್ನೆಗಂ ಸರಯೂನದಿ ತೋರ್ದತ್ತು. ಈವಾರ್ತೆ ಪುಟ್ಟಿದೊಡನೆಯೆ

ರಾಮನಂ ಕಾಣ್ವ ಕೌತುಕದಿಂ ಪುರಜನರೊಡನೆ ಸೋದರರ್ ಇದಿ
ಗೊಂಡು ಕರೆದುತಂದು ತಮ್ಮಿರವನೋರೊರ್ವರೊಳ್ ಪೇಟ್ಟು ಸಂತ
ಸಂಗೊಳುತಿರ್ದರ್.

ಬಲಿಯಮಾಮುನಿಗಳೆಲ್ಲರ್ ರಾಮನನಾರ್ತೀರ್ವದಿಸುತೆ ಆಣತಿವ
ಡೆದು ತಮ್ಮತಮ್ಮೆಡೆಯಂ ಸಾರೆ, ರಾಘವಂ ಸೋದರರಿಂ ಕೂಡುತೆ,
ಪಲವುಂ ಪಗಲರಸುಗೆಯ್ಯುತೆ ಸರಯೂತೀರದೊಳ್ ಬಲ್ವಗೆಯೊಳ್ ಜನ್ನಂ
ಗಳನೆಸಗಿ, ಲೋಗರ್ಗೆ ಜನ್ನವೊಗೆಯನೆ ಸಗ್ಗಕೆ ಒಟ್ಟಿಗೆಯ್ದು, ತಾಂ
ಮೆಯೊಂದು ನೇಸಕಿ ಬಲಿಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದುರ್ದಕಾರ್ಬಲಿಯನೆ ಪಾವನಂ
ಗೆಯ್ದಂ ಗಡ !

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದೊಳ್

ಷೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಇಂತೀರ್ಪಟ್ಟ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಮಾನಾವನೋರ್ವಂ ದ್ವಿಜಂ
ಶ್ರದ್ಧೆಯಿನೋದುವನವಂ ವಾಗ್ವಿದನಪ್ಪಂ ; ಆವನೋರ್ವಂ ಕ್ಷತ್ರಿಯನೋ
ದುವನವಂ ರಾಜನಪ್ಪಂ ; ಆವನೋರ್ವಂ ವೈಶ್ಯನೋದುವನವಂಗೆ ಸೈವೋ
ಡರ್ದಪುದು ; ಮೇಣ್ ಶೂದ್ರಂಗೆ ಮಹತ್ವಪ್ರಾಪ್ತಿಯಪ್ಪುದು.

ಎಂದು ಮಹರ್ಷಿಯಪ್ಪ ವಾಲ್ಮೀಕಿ ತಾಂ ಶಿಷ್ಯೋತ್ತಮನೆನಿಪ್ಪ
ಭಾರದ್ವಾಜಂಗೆ ಶತಕೋಟಿರಾಮಾಯಣಂಗಳೊಳ್ ಶ್ರೇಷ್ಠಮಾದ
ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಮಂ ಸವಿಸ್ತರಂ ವಿಸ್ತರಿಸಿದಂ.

ಎಂಬಲ್ಲಿಗೆ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡಿಗನಡಿದಾವರೆಯ ಬಂಡುಣಿಗಳಪ್ಪ ಕನ್ನಡ

ಗಬ್ಬಿಗರ ಮನೆಯೊಳುಗದವನೋರ್ವಂ ಕನ್ನಡಿಗಂ

ಪೇಟ್ಟ ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ.

ಅದ್ಭುತರಾಮಾಯಣದ ಟಿಪ್ಪಣಿ.

— ಪ್ರಥಮಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೧.—ತಿರೆ-ತ್ಸ. ಸ್ಥಿರಾ, ಭೂಮಿ. ಕಳಿವಣ್-ಕಳಿತ (ಪಕ್ವವಾದ) + ಪಣ್, ಹಣ್ಣು. ಪಣ್ಣರಂ-ಹಣ್ಣು ಬಿಡುವವರ. ಪಗಲು ಮಿರುಳು...ನೀವೊಗಳ್-ಹಗಲಿನಲ್ಲಿ ಅರಳುವ ನೀವೊ, ಕಮಲವುಷ್ಟ; ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳುವನೀವೊ, ನೆಯ್ದಲೆಹೂವೊ; ಕಮಲಗಳೂ, ಕುವಲ ಯವುಷ್ಟಗಳೂ. ದಿಟ್ಟಿಸಿಮುಟ್ಟುವರ-ಕಣ್ಣಿನಿಂದ ಸ್ಪರ್ಶಮಾಡುವವರ; ನೋಡುವವರ. ಅಘಂಗಳಂ-ಪಾಪಗಳನ್ನು. ಸುಟ್ಟುರಿಸ-ಸುಟ್ಟು + ಉರಿಸು + ವ; ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಾಶಮಾಡುವ. ವೂವಳ್ಳಿ-ಹೂವು ಬಿಡುವ ಬಳ್ಳಿ. ತಣ್ಣೆತಿಲ್-ತಣ್ಣೆ ತು + ನೆತಿಲ್; ತಂಪಾದನೆರಳು. ತೆಳ್ಳರ-ತೆಳ್ಳಿತು (ಸಣ್ಣನಾಗಿರುವ) + ಮರ. ತಮ್ಮತ್ತಣಿಂ-ಇಲ್ಲಿ ಅತ್ತಣಿಂ ಎಂಬುದು ಪಂಜಮಿವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಕಿಱುವೆಲರ್-ಕಿಱಿದು + ಎಲರ್ (ಗಾಳಿ), ಮಂದಮಾರುತ. ಕುತ್ತ-ರೋಗ. ಅಱಿಯಿಪ-ನಾಶ ಮಾಡುವ, ಹೋಗಿಸುವ. ಮರ್ದುಗಿಡ-ಮದ್ದಿನಗಿಡ, ಎಂದರೆ ಈ ಗಿಡದ ಮೇಲೆ ಬೀಸಿದ ಗಾಳಿಯು ಮೈಮೇಲೆ ಬಿದ್ದರೆ ರೋಗಾದಿಗಳು ಗುಣವಾಗುವುವು; ಅಂತಹ ಔಷಧದ ಗಿಡ. ಪಗೆಯುಳಿದ-ಪಗೆಯಿಂ (ಶತ್ರುತ್ವದಿಂದ) + ಉಳಿದ (ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟ), ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಶತ್ರುಗಳಾಗದ. ಮಿಗಗಳು-ಪಶು, ಹುಲಿ, ಆನೆ ಮೊದಲಾದ ಮೃಗಗಳು. ಇಂಚರ-ಇನಿದು + ಸರ; ಮನೋಹರವಾದ ಧ್ವನಿ, ಸರ-ತ್ಸ. ಸ್ವರ. ಇಕ್ಕೈ-ವಾಸಸ್ಥಾನ; ಇಲ್ಲಿ ಗೂಡು ಎಂದಿರಬೇಕಾಗಿತ್ತು; ಇಕ್ಕೈ ಎಂಬುದು ಭೂಚರಪ್ರಾಣಿಗಳ ವಾಸಸ್ಥಾನ; ಪ್ರಾಸಿಗೋಸ್ಕರ ಇಲ್ಲಿ ಇಕ್ಕೈ ಎಂದು

ಉಪಯೋಗಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ತೋರ್ಪ-ದೂರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ. ತಾಣ-
ತ್ನ. ಸ್ಥಾನ. ಫಲವಾತು-ಪಲಿತು+ಮಾತು; ವೇದ. ನುಡಿಯುತೆ-ಇಲ್ಲಿ
ಹೇಳು ಅಥವಾ ಉಚ್ಚರಿಸು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಜನ್ನ
ದಾರ-ಜನ್ನದ+ದಾರ (ಸೂತ್ರ), ಯಜ್ಞಸೂತ್ರ, ಎಂದರೆ ಜನಿವಾರ.
ಗರವಟದ-ಗ್ರಹಪಟದ. ಸನ್ನಯುಮಂ-ಸೇವೆಯನ್ನು. ಅಣಿಗೈಯ್ಯು
ತಿರ್ಪರ್-ಸರಿಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವರು; ಎಂದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ;
ಇಲ್ಲಿ ಏನೋ ತಪ್ಪಿರಬೇಕು. ವಟು-ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ. ಕುಶ-ದರ್ಭೆ.
ನಾರುಡೆ-ನಾರಿನಿಂದ ಮಾಡಿದ, ಉಡೆ, ಬಟ್ಟೆ. ಎಣುತಿರ್ಪರ್-ಲೆಕ್ಕ
ಮಾಡುತ್ತಿರುವರು. ಹದಿಬದೆ-ತ್ನ. ಪತಿವ್ರತೆ. ನೆಗಚ್ಚಿ-ಅವರ ಖ್ಯಾತಿ,
ಅಥವಾ ಅವರು ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಗಳು. ಬೆಸಗೊಳುತೆ-ಪ್ರಶ್ನೆಮಾಡುತ್ತ.
ಪುತ್ತಿನಣುಗಂ-ಹುತ್ತಿನ ಮಗ; ವಾಲ್ಮೀಕಿ; ಹೇಗೆ? ಅಣುಗ-ಮಗ,
ಇದು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥದ ಅಣುಗುಶಬ್ದದಿಂದಹುಟ್ಟಿದುದು.

ಪುಟ ೨. — ಅಗ್ಗಳನು-ಸಮರ್ಥನು. ಜೀಯ-ಸ್ವಾಮಿ ಆದುದು
ದಖಿಂ-ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯದುದರಿಂದ; ಧಾ. ಆಱ್ ಎಂಬುದರ
ನಿಷೇಧರೂಪ, ಆದುದು. ಅತ್ತಣಿಂ-ಆಕಡೆಯಿಂದ; ಅದು ಎಂಬುದರ
ಪಂಜಮಾವಿಭಕ್ತಿ. ಇನಿತಂ-ಇಷ್ಟನ್ನು. ಕೂರ್ಮೆ-ಪ್ರೀತಿ; ಧಾ. ಕೂರ್
ಎಂಬುದರ ಭಾವನಾಮ. ಕಿಱುನಗೆವೀಣಿ-ಮಂದಸ್ಥಿತಮಾಡಿ. ಕರತಲಾ
ಮಲಕದಂತೆ-ಅಂಗಯ್ಯ ನೆಲ್ಲಿಯಕಾಯಿಯಹಾಗೆ; ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ. ಬಗೆ
ಗೊಡರಲ್-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೆ. ಚಂದ್ರಮಂ-ತ್ನ. ಚಂದ್ರಮಾಃ,
ಚಂದ್ರನು. ಚಿದಂಬರದೋಳ್ (ಚಿತ್-ಮನಸ್ಸಿನ, ಅಂಬರ-ಅಕಾಶ)
ಹೃದಯಾಕಾಶದಲ್ಲಿ. ಒಪ್ಪಿರಲ್-ಎಂದರೆ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ
ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತ. ಒಳ್ಳಿತು-ಜೆನ್ನಾಗಿ. ಬಲ್ಲನಿತು-ತಿಳಿದಷ್ಟು. ವಿಯ
ದ್ಗಂ-ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಗೆ. ಪೀಯೂಷಕಣಂಗಳ್-ಅಮೃತ
ಬಿಂದುಗಳು. ಶಿವನ ಜಟಾಜೂಟ...ಬಂದು-ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೇನು?
ಶಿವನು ಗಂಗಾಧರನಾದ ಕಥೆಯನ್ನು ನೋಡಿ. ಭೂಸ್ವಾಭಾವ್ಯಂ

ಗೊಂಡ-ಭೂಮಿಗೆ ಬಿದ್ದುದರಿಂದ ಭೂಮಿಯ ಸ್ವಭಾವಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ. ಬಾಂಬೊಜ್ಜ-ಬಾಣ (ಆಕಾಶದ) + ಪೊಜ್ಜ (ನದಿ), ಆಕಾಶಗಂಗೆ. ಮಾನುಷ ಚಾರಿತ್ರಗಂಧಮಂತಾಳ್ತು ವು•ವಿಷ್ಣುವು ಮನುಷ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಆ ಜರಿತ್ರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯ ಜರಿತ್ರೆಯ ವಾಸನೆಯು ಬರುವುದು ಸಹಜ. ಸ್ವಾರಸ್ಯಂಗುಂದಿದ-ರುಚಿ ಕಡಮೆಯಾದ. ಸ್ವರ್ಧುನಿ-ದೇವಲೋಕದ ನದಿಯಾದ ಗಂಗೆ; ಗಂಗಾ ನದಿಗೂ ರಾಮಚರಿತ್ರಕ್ಕೂ, ಸ್ವರ್ಧುನಿಜಲಕ್ಕೂ ಸೀತಾಮಾಹಾತ್ಮ್ಯಕ್ಕೂ ಹೋಲಿಸಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಔಚಿತ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರಿ. ದ್ರುಹಿಣ-ಬ್ರಹ್ಮ. ಕತದಿಂ-ಕಾರಣದಿಂದ. ಕಾಕುತ್ಸ್ಥ-ಕಕುತ್ಸ್ಥಮಹಾರಾಜನ ವಂಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಮನು.

ಪುಟ ೩.—ಸೃಷ್ಟಿಯ...ಕಾರಣಿಕೆಯುಂ—ಈ ವಿಶೇಷಣಗಳಿಲ್ಲಾ ವೇದಾಂತಾರ್ಥ ವಿಚಾರವಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಅರ್ಥವು ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯಕವಿಲ್ಲ. ತತ್ವದರ್ಶಿಗಳ-ತತ್ವಜ್ಞರು. ಬಯ್ಯಿಟ್ಟು- (ಹೊಸನ್ನಡ) ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು. ಹೃದ್ಗ್ರಂಥಿಯುಂ-ಹೃದಯದಗಂಟನ್ನು. ವಿಘಟ್ಟನಂಗಿಯುಂ-ಒಡೆದು; ಭಗವಂತನನ್ನು ಜೆನ್ನಾಗಿ ಧ್ಯಾನಿಸಿದರೆ ಆ ಧ್ಯಾನಾನಂದದ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯಿಂದ ಹೃದಯದ ಗಂಟುಬಿಚ್ಚಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; “ಭಿದ್ಯತೇ ಹೃದಯಗ್ರಂಥಿಃ” ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿರಿ. ಎಗಳ-ಯಾವಾಗ. ಶಕ್ತಿ-ಜಗತ್ಕಾರಣಳಾದ ಆದಿಶಕ್ತಿಯು. ಪುಟ್ಟಲೆಡೆಯವುದು-ಅವತಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎನಸುಂ-(ಅವ್ಯಯ) ಸ್ವಲ್ಪವೂ. ಸ್ವಾಂತ-ಮನಸ್ಸು. ಮುಕ್ತಿ ಸೀಮಂತಿನಿಯಂ-ಮುಕ್ತಿಯೆಂಬ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು. ನಿಟ್ಟಿಪರ್-ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಾನಂದದಿಂದ ಮುಕ್ತಿ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ ಎಂದರ್ಥ. ಮಿಲ್ತು-ತ್ನ. ವೃತ್ಯು. ಎನಿಪುಂ-ಎನಿಸುವನು. ಪರದಪಂ-ಓಡುತ್ತಾನೆ. ಕಾಲ್ಗ...ಕೇಳಿದಪಂ-ಇದಕ್ಕೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು? ಜನ್ಮ...ಬಣ್ಣಿಪೆಂ-ಅಂಥವರಿಗೂ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವುಂಟಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತೇನೆ.

ಆದಿಶಕ್ತಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಅರೂಪ, ರಾಮನಾದಾಗ ಸರೂಪ. ಮರ್ತ್ಯರನ
ನುಗ್ರಹಿಸಲ್-ಅವತಾರಗಳೆಲ್ಲವೂ ಭಕ್ತರನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ
ರವೇ ಎಲ್ಲವೂ ವೇದಾಂತಜ್ಞರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

—ದ್ವಿತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೪.—ಎಹಗೆ (ಹೊಸನ್ನಡ) ಹೇಗೆ. ರತ್ನಗರ್ಭ-ಭೂಮಿ,
ಹೇಗೆ? ಬಗೆ-ಇದಕ್ಕೆ ಹೃದಯ, ರೀತಿ ಎಂದು ಎರಡರ್ಥವಿರುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲಿ
ರೀತಿ. ಪೊಡವಿ-ತ್ವ. ಪೃಥ್ವಿ. ನೇಸರ್ಬಲಿಯ-ನೇಸರ (ಸೂರ್ಯನ)
+ ಬಲಿಯ(ವಂಶದ); ಸೂರ್ಯವಂಶಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ; ಬಲಿ ಎಂಬಪದಕ್ಕೆ-
ಬಟ್ಟಿ, ವಂಶ, ಕರೆ, ಲೇಪಿಸುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥಗಳಿವೆ. ಪಗಲ್-
ಹಗಲು; ಇಲ್ಲಿ ದಿವಸಗಳು, ಬಹುಕಾಲ. ಜಂಪತಿ-ತ್ವ. ದಂಪತಿ, ಗಂಡ
ಹೆಂಡಿರು. ಎಹಕಮಿದರ್-ಎರಕಹಾಕಿದ ಹಾಗೆ ಸೇರಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.
ಸ್ಮರಸ್ಯಂ-ಹೆಸರಿಸಿ ; ಆಸೆಯಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ. ಕತಮಿದಖಂ = ಕತಂ+
ಇದಖಂ-ಈ ಕಾರಣದಿಂದ; ಈರೀತಿಯಾಗಿ ವಿಶೇಷ್ಯ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ
ಒಂದಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಸರ್ವ
ವಿಭಕ್ತಿಗೂ ಆದೇಶವಾಗಬಹುದಾದ ಪ್ರಥಮೆಯನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು;
ಉ. “ರನ್ನಮೊಂದಂತಳೆದ”, “ ಭಕ್ತನಂಬರೀಷರಾಯಂಗೆ ” (ಪುಟ
೧೦ ನ್ನು ನೋಡಿ). ಬಲಿಯಂ-ಬಳಿಕ, ಆಮೇಲೆ. “ ಸರ್ವಂ...
ಸಾರಂ ”—ಸಮಸ್ತವೂ ಧನದಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡುವುದಾದರೂ ಹೆಂಡತಿ
ಮಕ್ಕಳು ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ವಜನಿಂದ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸೇರುವರು ಎಂದು
ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಬಗೆದಂದು-ಯೋಚಿಸಿದಾಗ. ನಾಣ್ನುಡಿ = ನಾಲ್ಕುಡಿ—
ನಾಡಿನ+ನುಡಿ, ಗಾದೆ. ದುಗುಡ-ದುಃಖ, ವ್ಯಾಕುಲ. ವಿಷಯ—ಈ
ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ದೇಶ, ಸಂಗತಿ, ರೂಪ ಗಂಧಾದಿಗಳು ಎಂಬ ನಾನಾರ್ಥಗಳಿವೆ.
ವಿಭವೋವೇತಂ-ವಿಶ್ವರೂಪದಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ. ಅಹವಟ್ಟಿಗೆ = ಅಹ

(ಧರ್ಮದ) + ಪಟ್ಟಿಗೆ-ಶಾಲೆ; ಧರ್ಮಶಾಲೆ. ಇಂಬು-ಆಶ್ರಯ. ನಂಬಿ... ಬೀವಂ-ಇದು ಅಚ್ಯುತ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ, “ ನಚ್ಯಾವಯತಿ ಆಶ್ರಿತಾ ” ಎಂಬ ಅವಯವಾರ್ಥದ ತರ್ಜುಮೆಯಾಗಿದೆ.

ಪುಟ ೫.—ಪೆಂಪು-(ಸಿರಿದು ಎಂಬುದರ ಭಾವನಾಮ) ಮಾಹಾತ್ಮ್ಯ. ನಚ್ಚಿನಿಚ್ಚಂ-(ನಚ್ಚಿನ+ಇಚ್ಚಂ) ಪ್ರೀತಿವಿಷಯನಾದ, ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯನಾದ. ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ..=ಸತ್, ಚಿತ್, ಆನಂದ ಎಂದು ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ; ಭಕ್ತರಕ್ಷಣೋಪಾಯಚಿಂತೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ನಿದ್ರೆಮಾಡುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಶೇಷನೆಂಬ ಹಾಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಮಲಗಿರುವ. ತಾರಕಬ್ರಹ್ಮನಂ-ಪ್ರಣವಸ್ವರೂಪನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು. ಉಪೋಷಣ-ಉಪವಾಸ; ಆಹಾರವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ. ಪವಡಿಸಿರಲ್-ಮಲಗಿ ರಲು. ಭಾವಕಿ-ಸ್ತ್ರೀಯು. ಮಾರ್ನುಡಿ-ಪ್ರತಿವಚನ, ಬದಲು. ಆನಂದ ತುಂದಿಲಸ್ವಾಂತರ್-ಆನಂದದಿಂದ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರು. ಕನಂ ಬರಿದಂತೆ-(ಹೊಸಗನ್ನಡ) ಕನವರಿಸಿದಂತೆ; ಇದು ಕಲ್ಪಿತರೂಪ. ಚಕ್ರಲಕ್ಷಣಂ-ಶರೀರದಲ್ಲಿ ಚಕ್ರರೇಖೆಯನ್ನುಳ್ಳ. ಏವೇಚ್ಚಿಂ-ಎನು ಹೇಳಲಿ? ಉಕ್ಕಿವ-ಉತ್ಸವ; ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಗಲನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೆಲವು ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ; ಪೂರ್ದ ಪಂಪಾದಿಕವಿಗಳು ಈ ಪದವನ್ನು ಕೃತವ, ಮೋಸ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾರೆ; ಈ ಪದವು ಉತ್ಸವ ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವವೆಂಬ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ, ಈ ಪ್ರಯೋಗವು, ಉತ್ಪನ್ನವಾಗಿರಬಹುದು. ವಳಕ್ಷ ಪಕ್ಷ-ವಳಕ್ಷ(ಬಿಳಿಯ) + ಪಕ್ಷ; ಶುದ್ಧಪಕ್ಷ; ಪಳಕ್ಷ ಎಂಬುದು ಅಶುದ್ಧ.

ಪುಟ ೬.—ಏಕಪಾಠಿ-ಒಂದಾವೃತ್ತಿ ಕೇಳಿದರೆ, ತಿರುಗಿ ಅದನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವ ಎಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದಾವೃತ್ತಿ ಅದರ ಪಾಠ ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಕುಮಾರನಂತೆ-ಷಣ್ಮುಖನಂತೆ. ಚತುರ್ದಶವಿದ್ಯೆ-“ ಅಂಗಾನಿವೇದಾಶ್ಚ ತ್ವಾರೋಮಾಮಾಂಸಾನ್ಯಾಯ ಎಸ್ತರಃ | ಪುರಾಣಂಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಂಜವಿದ್ಯಾಹ್ಯೇತಾಶ್ಚತುರ್ದಶ || ”

೪ ವೇದಗಳು, ೬ ಅಂಗಗಳು, ೧ ಮೀಮಾಂಸೆ, ೧ ತರ್ಕ, ೧ ಪುರಾಣ, ೧ ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರ ಒಟ್ಟು ೧೪ ವಿದ್ಯೆಗಳು. ಜತುಷ್ಪತ್ಯಕಲೆ—ವೇದಗಳು ೪, ಅಂಗಗಳು ೬, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ೬, ಸ್ಮೃತಿಗಳು ೧೮, ಪುರಾಣಗಳು ೧೮, ವೀಣಾ, ಗಾಥಾ, ವಿಶ್ವಕರ್ಮ, ಸೂದ, ಭೈಷಜ್ಯ, ಕಾವ್ಯ, ನರ್ತನ, ನಾಟಕ, ಅಲಂಕಾರ, ಕೃತಕ, ಕಳಾ, ಮಹೇಂದ್ರ ಎಂಬ ೬೪ ವಿದ್ಯೆಗಳು. ಪ್ರವೀಣ-ಬುದ್ಧಿವಂತ, ಪಂಡಿತ. ಸೌಶೀಲ್ಯ-ಒಳ್ಳಿನಡತೆ. ಪರಿಣಯ-ಮದುವೆ. ಅಭಿನವ...ಯಾದಂ-ಮೊಸದಾದ ಸುಖದ ಚಕ್ರಾಧಿಪತ್ಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾದನು; ಎಂದರೆ ಯಾವ ವಿಧವಾದ ವ್ಯಾಕುಲವನ್ನೂ ಹೊಂದದೆ ನೆಮ್ಮದಿಯುಂಟಾಗಿ ಮಿತಿಮೀರಿದ ಸುಖಾನುಭವವನ್ನು ಮಾಡಿದನು; ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಪುತ್ರನಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮಹಾಸುಖಿಯಾದನು ಎಂದರ್ಥ. ದಿಗಂತವಿಶ್ರಾಂತಕೀರ್ತಿಯಪ್ಪ-ಇವನ ಯಶಸ್ಸು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಅಂತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತಿತು; ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಖ್ಯಾತಿ ಹೊಂದಿದನು. ಅನುಗ್ರಹ-ಪ್ರೀತಿ. ಪೃತ್ವಂಢರೀಕ-ಪೃಥುಕಮಲ. ಬ್ರಹ್ಮ...ನುಂ-ಬ್ರಹ್ಮ ವಿಷ್ಣು ಶಿವಸ್ವರೂಪನಾದವನು; ಎಂದರೆ ಇವನೇ ಬ್ರಹ್ಮನೂ, ವಿಷ್ಣುವೂ, ಶಿವನೂ ಆದವನು. ಸಾಸಿರಗಾಲಂಬರೆಗಂ-ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳವರೆಗೆ; ಈ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು, ಕಾಲ ಎಂಬ ಶಬ್ದವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಷವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಜಾಂಬೂನದ-ಚಿನ್ನ. ವೈನತೇಯನಂ-ತನಗೆ ವಾಹನನಾದ ಗರುಡನನ್ನು; ಹೇಗೆ? ಗೆಲವಕ್ಕೆ-(ಗೆಲವು+ಅಕ್ಕೆ) ಜಯವುಂಟಾಗಲಿ. ಚೌದಂತ-ಚೌ (ನಾಲ್ಕು)+ದಂತ (ಕೊಂಬುಗಳುಳ್ಳದ್ದು) ಇಂದ್ರನ ಐರಾವತವೆಂಬ ಆನೆ. ತಪಸು-ಇದು ಶ. ಶಾ. ೧೩೩ನೆಯ ಸೂತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ತಪಸ್ಸು, ತಪಂ ಎಂದಾಗಬೇಕು; ಆದರೆ ತಪಸು ಎಂಬ ಅಂತ್ಯದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲದ ರೂಪವೊಂದುಂಟೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ; ಇದರಂತೆ ಮನಸ್ಸು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ-ಮನಸು ಎಂಬ ರೂಪವುಂಟು. ಮೆಯ್ಯಣ್ಣ-ಇಂದ್ರ; ಹೇಗೆ? ಕಿಮಗಣ್ಣಿ-ಕೋಸಿ; ರೂಪ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಹೇಗೆ? ಅಮರ್ದು-ತ್ಸ. ಅಮೃತ. ಅಲರ್ನೋಡೆಯ-ಅಲರಂ, ಪೊಡೆ

ಯಲ್ಲಿ (ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ, ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ) ಉಳ್ಳವನು; ಪದ್ಮನಾಭ, ವಿಷ್ಣು. ಬಿಡೌಜ-ಇಂದ್ರ. ಒನ್ನ-(ತ್ನ. ಭಗ್ನ) ಕೇಡು.

ಪುಟ ೭. — ತವಸಿ-ತ್ನ. ತಪಸ್ವಿ. ಜನಾರ್ಥನ-ಜನಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮಾ ಸುಗುಣವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ಕೊಡುವವನು ; ವಿಷ್ಣು. ಮೆಯ್ಯೊಗರ್- (ಮೆಯ್ಯ + ಪೊಗರ್) ಕಾಂತಿ. ಪುಷ್ಪವಂತರ್ಗೆ-ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯರಿಗೆ. ಪೊಳೆಪು- ಪ್ರಕಾಶ. ನವಿರ್-ಕೂದಲು, ರೋಮ. ವನಚಾಕ್ಷ-ಕಮಲಾಕ್ಷ; ಹೇಗೆ? ಸಂತಸಮುನ್ನೀರ್-ಸಂತೋಷಸಮುದ್ರ ; ಮುನ್ನೀರ್ = ಮುಂದು + ನೀರ್, ಪೂರ್ವದ ನೀರು; ಸಮುದ್ರ. ಪಕ್ಕಿದೇರ-ಪಕ್ಕಿರಥ, ಗರುಡವಾ ಹನ, ವಿಷ್ಣು. ಮೇಲೆಸಗಯ್-ಮೇಲೈಯನ್ನುಂಟುಮಾಡು. ಹವ್ಯವಾಹ- ಅಗ್ನಿ; ಹೇಗೆ? ಪ್ರಭಂಜನ-ಗಾಳಿ, ವಾಯುದೇವ; ಹೇಗೆ? ಇರ್ಕ್ಕ- ಗತಿಯಿರುವ ಸ್ಥಾನ. ಸಗ್ಗಿಗರ್-ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿರುವವರು, ದೇವತೆಗಳು, ಇಲ್ಲಿ ರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಮಾಳ್ಕೈಯಿಂ-ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಅಸಡ್ಡೆ-ತ್ನ. ಅಶ್ರದ್ಧೆ. ವೇಲ್ಕುಂ-(ಹೊಸಗನ್ನಡ) ಬೇಕು. ತ್ರಿಕರಣ-ಮನೋವಾಕ್ಪ್ರಾ ಯಗಳು. ಯಜ್ಞಹವನದೇವ-ಅಗ್ನಿ. ಸುದರ್ಶನ-ಚಕ್ರಾಯುಧ. ಇದನ್ನು ವಿಷ್ಣುವು ಶಿವನಿಂದ ಪಡೆದನೆಂದು ಶೈವಪುರಾಣದ ಕಥೆ. ಮೆಚ್ಚು—ಬಹು ಮಾನ. ಪಾಲುಂಬಳೆ = ಪಾಲುುವ ಬಳೆ, ಚಕ್ರ; ಪ್ರಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುವ ಚಕ್ರಾಯುಧ.

ಪುಟ ೮. — ಮೈಮೆ-ತ್ನ. ಮಹಿಮೆ. ಅಡಂಗಿಪೋಗೆ-ಅದೃಶ್ಯನಾ ಗಲು, ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಶುದ್ಧ, ಹಾಳಾಗಿಹೋಗು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲೇ ಇದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಚಕ್ರಿಶಾಯಿಯಪ್ಪ = ಚಕ್ರಿಯ-ಹಾವಿನ ಮೇಲೆ, ಶೇಷನ ಮೇಲೆ, ಶಾಯಿಯಪ್ಪ-ಮಲಗಿರುವ. ಚಕ್ರಿ-ಚಕ್ರಾಯುಧವೇ ಲಕ್ಷಣವಾಗಿಉಳ್ಳ; ವಿಷ್ಣು. ಚಕ್ರವರ್ತಿ = ಚಕ್ರ-ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಚಕ್ರ ವನ್ನು, ವರ್ತಿ-ತಿರುಗಿಸುವವನು; ಇಲ್ಲಿ ಚಕ್ರಿ ಚಕ್ರ ಎಂಬುವುಗಳ ಎರ ಡೆರಡು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ಹವ್ಯಕವ್ಯ = ಹವ್ಯ ಎಂದರೆ ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡು ವ ಆಹಾರ, ಹವಿಸ್ಸು; ಕವ್ಯ ಎಂದರೆ ಶ್ರಾದ್ಧಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಿತೃದೇವತೆಗ

ಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಆಹಾರ. ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ-ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ರೂಪ ಅಶುದ್ಧ; ಇದು ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ, ಅಥವಾ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ ಎಂದಿರಬೇಕು ; ಏಕೆಂದರೆ, ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ = ಸಾಲಿ-ಅರಿ, ಚಕ್ರರೇಖೆಯೊಡಗೂಡಿದ, ಗ್ರಾಮ-ಶಿಲೆ; ಪೂಜೆಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಚಕ್ರರೇಖೆಗಳೊಡಗೂಡಿದ ಗಂಡಕಿನದಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಭವವಾಗುವ ಶಿಲೆ; ಸಾಲಿಗ್ರಾಮ-ಅಳಿ-ಭ್ರಮರ ದೊಂದಿಗೆ ಕೂಡಿರುವ ಶಿಲೆ; ಶಿಲೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುವ ಚಿಪ್ಪಿನೊಳಗೆ ಸ್ವರ್ಣದದುಂಬಿ ಇದೆ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯುಂಟು. ಜೆನ್ನೊಪ್ಪಿ = ಜೆನ್ನು-ಸೌಂದರ್ಯ, ಅದರಿಂದ ಒಪ್ಪಿ, ಸೊಗಸಾಗಿ. ಅಗ್ನಿಮೊಗರು-ಅಗ್ನಿಮುಖ ರಾದ ದೇವತೆಗಳು, ಹಾಗೆ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಾರಣವೇನು ? ಪೋಲಿ-ಪಟ್ಟಣ. ಪ್ರಜೆಗಳೇ...ಅಗೆ-ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ?

—ತೃತೀಯಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೮.—ಸೃಷ್ಟಿನಿಬಿತ್ತು-ವುಣ್ಣಿದ ಬೀಜ. ಪಟ್ಟವಣೆ-ಪಟ್ಟದ ಮಣೆ, ಸಿಂಹಪೀಠ, ಸಿಂಹಾಸನ. ಸೆಜ್ಜೆ-ತ್ಸ. ಶಯ್ಯಾ; ಸೆಜ್ಜೆವನೆ-ಶಯ್ಯಾಗೃಹ.

ಪುಟ ೯.—ನಾರದಪರ್ವತರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಪಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೊಗಸೇನು ? ಆಗಸ-ತ್ಸ. ಆಕಾಶ. ಅರ್ಘ್ಯಪಾಡ್ಯ-ಕೈಗೆ ನೀರು, ಕಾಲಿಗೆ ನೀರು. ಮೆದು-ತ್ಸ. ಮೃದು. ಸನಿಯ-ತ್ಸ. ಸನ್ನಿಹಿತ, ಸಮಾಪ. ಪಪಮೆ-ತ್ಸ. ಭ್ರಮರ; ದುಂಬಿ. ಸರಿಗೊಂಡ-ಹಿಣಿಲು ಹಾಕಿ, ನೀಟ ವಾದ. ಸಿಂಗಾಡಿ-ಧನುಸ್ಸು; ಕಾವನಸಿಂಗಾಡಿಯಂತೆ-ಮನ್ಮಥನ ಬಿಲ್ಲಿನ ಹಾಗೆ ವಕ್ರವಾಗಿ, ಅಷ್ಟು ಮೋಹಕರವಾಗಿ ಇರುವ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಬಾಯ್ಲೆಪ್ಪಿ = ಬಾಯ + ತೆರೆ; ತುಟಿ. ಕೆಕ್ಕ-ಕೆನ್ನೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಮುದ್ದುವಾತು. ಬಲಮುರಿಸಂಕು-ಬಲದಕಡೆ ಸುತ್ತು ತಿರಿಗಿರುವ ಶಂಖ. ಸೊಂಡಲ್-ತ್ಸ. ಶುಂಡಾಲ; ಆನೆಯ ಸೊಂಡಲು. ಕೆಜ್ಜೆನೆಯ

ಮುಂಗೈಯ್ಯುಂ-ಕೆಂಪಗಿರುವ ಮುಂಗೈಯ್ಯೂ; ಹೀಗೆ ಗುಣವಚನವಾದ ಕೆಚ್ಚನೆ ಶಬ್ದದ ಮೇಲೆ 'ಅನೆಯ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ವ್ಯಾಕರಣವಿರೋಧ, ಇದು ಅಶುದ್ಧಪ್ರಯೋಗ; ಇದನ್ನು ತಿದ್ದಿದರೆ ಕಿಸುಮುಂಗೈಯ್ಯುಂ, ಅಥವಾ ಕೆಮ್ಮುಂಗೈಯ್ಯುಂ ಎಂದಾಗಬೇಕು. ಗಣಿಹೂತಾಳೆಯ ಹೂ. ಬಡತನ-ಇಲ್ಲಿ ಕಾರ್ತ್ಯ. ಪೊಣವಾಣ್-ಜಘನ, ಬೆಳ್ಳಗೆ ನುಣುಪಾಗಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಣ, ಇದನ್ನು ಮಲಿಲರಾತಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದೆ. ದಿಂಡು-ಇಲ್ಲಿ ಬಾಳೆಯದಿಂಡು. ಅಚ್ಚುಜ-ಆಶ್ಚರ್ಯ. ಸಂಕಿಸುತೆ-ಶಂಕಿಸುತ್ತ, ಸಂದೇಹಿಸುತ್ತ. ಕಲಹಾಶನ-ಕಲಹವೇ ಆಶನ (ಆಹಾರ) ವಾಗಿ ಉಳ್ಳವ ಎಂದರೆ ಕಲಹ. ತಂದುಹಾಕದಿದ್ದರೆ ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರಲಾರದ ನಾರದನು. ಆರಯ್ಯೆ-ವಿಚಾರಿಸಲು. ಪ್ರದಾನಸಮಯ-ದಾನಮಾಡುವ ಕಾಲ; ಮದುವೆಯಕಾಲ. ನುಡಿಯಿಂದಂ-ವ್ಯಾಕರಣವಿಶೇಷವೇನು? ಬಿದಿನವರಪ್ಪ-ಊಟಕ್ಕೆ ಬಂದ, "ಬಿದಿಂದೊತಣಂ" ಶಬ್ದಸಾರ; ಅರವಿನಲ್ಲಿ "ಎರಂದು". ನಿಕ್ಕುವ-ನಿಶ್ಚಯ. ಈ ಪುಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮತಿಯ ಅವಯವ ಸೌಂದರ್ಯವು ಮನೋಹರವಾಗಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ. ಅದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಗಮನಿಸಿರಿ.

ಪುಟ ೧೦.—ಎಕ್ಕಟೆಯೊಳ್-ರಹಸ್ಯವಾಗಿ. ಹದನ-ರೀತಿ. ಬಗೆ ಪರಿಯದು-ಮನಸ್ಸುಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಲಿವಳ್-ಇಷ್ಟಪಡುವಳೋ. ಕಜ್ಜ-ತ್ನ. ಕಾರ್ಯ. ಉಜ್ಜುಗ-ತ್ನ. ಉದ್ಯೋಗ. ಸಜ್ಜುಗೆಯ್-ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು ಎಂದರ್ಥ; ಸಜ್ಜು ಎಂಬುದು ಸಜ್ಜು ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವ; ಸಜ್ಜು, ಎಂದರೆ ಹೆದೆ ಎರಿಸಿದ; ಬಾಣಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾದ; ಈ ಪದವನ್ನು ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವಿಕೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೀಟೊಂಡರ್-ಅಪ್ಪಣೆಹೊಂದಿ ಮನೆಗೆ ಹೊರಟುಹೋದರು. ಬಲಗೊಳ್ಳೆಂ-ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯಿಸುವೆನು. ಇನಿಸುಂಪೊಟ್ಟು-ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು. ಮಂಕಡ-ತ್ನ. ಮರ್ಕಟ; ಕಪಿ. ಕುಣಿವು-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಗುರುತು.

ಪುಟ ೧೧.—ಎಸಗಲ್ ವೇಟ್ಟುಂ-ಮಾಡಬೇಕು. ಬಲ್ಪಗೆ = ಬಲ್ಲಿತು + ಬಗೆ, ದೃಢಮನಸ್ಸು. ಈ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ

ಪಲವಗೆ-ನಾನಾವಿಧವಾಗಿ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಮಾತನ್ನು ತಪ್ಪಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಿಟ್ಟಿಗೆ = ಕೆಳಗು + ಬಗೆ; ಕೀಳಾದ ಮನಸ್ಸು, ಹೀನಮನಸ್ಸು. ಪದದೊಲೈ-ಪಾದದ ಅನುಗ್ರಹ. ಪವಣಱಿತು-ಸರಿಯಾಗಿ ತಿಳಿದು ; ಪವಣ್--ತ್ಸ. ಪ್ರಮಾಣ; ಹೊಸಗನ್ನಡ ಹವಣು. ಬೇಸಹಿ-ಬೇಸರಿಕೆ. ವುಟ್ಟುಗೆ-ಹುಟ್ಟಲಿ, ಆಗಲಿ. ಗಡಂ-ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಚಕಾಂವ್ಯಯ. ಮಾಧವ = ಮಾ-ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೆ, ಧವ-ಪತಿ; ವಿಷ್ಣು. ಇಂಗಡಲ್ = ಇನಿದು + ಕಡಲ್, ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರ; ಹೇಗೆ? ಬಟ್ಟೆ-ದಾರಿ, ಮಾರ್ಗ ಮಂಗಮುಸುಡು-ಕೋತಿಯಮೊಗ.

—ಚತುರ್ಥಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೧೨.—ಸಾರಣೆಗೆಯ್ದು-ಸಾರಿಸಿ. ಪೂಜಲ್ಲಿಗಳಂ ಬಿಟ್ಟು-ಹೂವುಗಳನ್ನು ರಂಗವಲ್ಲಿಗಳ ಮಧ್ಯೇಮಧ್ಯೇ ಗುಂಪುಗುವಾಗಿ ಮಡಗಿ. ಆಣೆ-ತ್ಸ. ಆಜ್ಞೆ. ಸನ್ನಣ-ತ್ಸ. ಸನ್ನಾಹ. ಗಡುವು-ಗೊತ್ತಾದ ಕಾಲ. ಆಣತಿ-ತ್ಸ. ಆಜ್ಞಾಪ್ತಿ. ಪಿಡಿನಡೆಯಂತೆ-ಹೆಣ್ಣಾನೆಯ ನಡೆಯಹಾಗೆ, ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲಗೆ, ಗಂಭೀರವಾಗಿ. ಉಸಿಕನೆ-(ಅವ್ಯಯ) ಮೌನವಾಗಿ. ಮಾಣ್ಡಾ-ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೀಯೆ. ಬೇದಬಜ್ಜೆಗ-ಬ್ರಹ್ಮ; ಹೇಗೆ? ಮಾದೇವ-ತ್ಸ. ಮಹಾದೇವ, ಈಶ್ವರ. ನಾಡಾಡಿ-ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ; ಆಡುವ, ಅಲೆ ದಾಡುವ; ಸಾಮಾನ್ಯರಾದ. ಕಿತ್ತಡಿ-“ಕಿತ್ತಡಿಯೆಂದು ಜೋಗಿ.” ಸಂದೆಯ-ತ್ಸ. ಸಂದೇಹ. ಅಣಂ-(ಅವ್ಯಯ) ಸ್ವಲ್ಪವೂ. ಬೊಪ್ಪ-ತಂದೆ.

ಪುಟ ೧೩.—ಆಜಾನುಬಾಹುವುಂ-ಮಂಡಿಯವರೆಗೂ ನೀಟಿರುರುವ, ಉದ್ದವಾದ ತೋಳುಗಳುಳ್ಳವನು. ತುಂಗ-ಎತ್ತರವಾದ. ಉರ ಸ್ಥಲನುಂ-ಎದೆಯುಳ್ಳವನು. ಕುಂದಕುಟ್ಟಲ-ಕುಂದವುಷ್ಟದ ಮೊಗ್ಗು. ಕಾರ್ಮುಕ-ಬಿಲ್ಲು. ಸಾಯಕ-ಬಾಣ. ವಿಷ್ಣುವೇ ನಮಗೆ ಅದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಅವಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೃಶ್ಯನಾಗಿ ಬಂದಿರುವನೆಂಬ ಭಾವನೆಯಿಂದ ಹೀಗೆ

ಶ್ರೀಮತಿಯನ್ನು ಋಷಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಮಾಯಿಕ-ಮೋಸ, ಇಂದ್ರಜಾಲ. ಎನ್ನತು-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಎನ್ನದು. ಮರುಳ್ಳೊಳ್- (ಮರುಳಿಂ+ ಕೊಳ್) ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯಲು. ಕೊಂಜಂ-ಸ್ವಲ್ಪ. ಸ್ವಸ್ಥಂ- ಸುಮ್ಮನೆ; ಗಲಭೆಮಾಡದೆ. ಪವಣುತು-ಇಲ್ಲಿ ಕಾರಣವನ್ನು ತಿಳಿದು, ಹೇಗೆ?

ಪುಟ ೧೪.—ಎಸಗಿಸೆ-ಮಾಡಿ ಇರುತ್ತೀಯೆ. ತಾತ-ತಂದೆ. ತಳಮಳ-ಸಂತಾಪ, ಗಾಬರಿ. ಪಜ್ಜೆ-ತ್ಸ. ಪಥ್ಯಾ, ಹಜ್ಜೆ. ನಿವ್ಯಾಜಂ- ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ. ಇದೆಕೊಳ್-ಇದೆಕೊ, ಇಕ್ಕೊ, ಇಗೊ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಆಗಿವೆ. ಗುಪ್ತಳಾಗು-ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಳಾಗು. ಒಪ್ಪಂಬೂಸಿದೈ-ಒಪ್ಪಹಾಕಿ ಕಳುಹಿಸಿದೆ; ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತಿನಿಂದ ಜೆನ್ನಾಗಿ ಮೋಸಮಾಡಿದೆ. ಅಲಿಸಿ-ದುಃಖಪಡಿಸಿ. ಬಲಿಸಲು-ಶ್ರಮಪಡಿಸಲು. ಸಾಲ್ಗಂ-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಸಾಕು. ಪುಸಿಮುನಿಸು-ಸುಳ್ಳಾದ ಕೋಪ. ಸಾಜ-ತ್ಸ. ಸಹಜ.

ಪುಟ ೧೫.—ದೂಯಿಗೆ-ದೂರುವುದಕ್ಕೆ. ಬೇವ್ವಿವರ್ಗ-ಬೇಡುವವರಿಗೆ. ಆರಿಸಿ-‘ವರಿಸಿ’ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಜೆನ್ನಾಗಿತ್ತು. ಎಮ್ಮತು-ಹೊಸಗನ್ನಡ, ಎಮ್ಮ. ಬಿಂಕ-ಗರ್ವ. ಬರಿಸಿದ-ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡ.

ಪುಟ ೧೬.—ಅಟವಟ-ಮೋಸ, ತಟವಟ. ಎಳಿಸಿದ-ಹಾಸ್ಯಮಾಡಿದ. ತಮೋಜ್ಜ-ತಮೋಗುಣಜನ್ಯವಾದ ಅಜ್ಞಾನ. ಈ ಯೋಗದಿಂ-ಈ ಸಂಬಂಧದಿಂ. ಬವಣೆ-ತ್ಸ. ಭ್ರಮಣ; ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಕೇಡು. ರಥಾಂಗ-ಜಕ್ರ; ಇಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಜಕ್ರ. ತೊಡರ್-ಹಿಂಸೆ. ಉಪದ್ರವವನು-ಹಿಂಸೆಯನ್ನು. ಆಟಕೆ-ನರನಾಟಕಕ್ಕೆ. ಪೆಣ್ಣಾಗುತೆ-ಹೆಣ್ಣಿಗಾಗಿ. ದ್ವಿತೀಯೆ-ಹೆಂಡತಿ.

ಪುಟ ೧೭.—ದುಗುಡ-ದುಃಖ. ತಿಳಿಸಿದಂ-ಶಾಂತಮಾಡಿದನು. ಇಂದಿರೆ-ಲಕ್ಷ್ಮಿ. ಮುನ್ನಮಾರ್ಗಿದುರ್ದವನೊಳ್-ಯಾವನಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಇತ್ತೋ ಅವನಲ್ಲಿ. ಪಿತ್ತಂ-ಇಲ್ಲಿ ಹುಚ್ಚು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಮುಂ-ಗೌರವ

ವನ್ನು ಕಾಪಾಡಲೋಸುಗ; ಎಂದರೆ ಅವರ ಶಾಪವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗದಂತೆ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ.

ಪುಟ ೧೮. — ಕುಱುವಾನಿಸರ್ — ಕುರಿಯಂತೆ ಅಜ್ಜರಾದ ಮನುಷ್ಯರು.

— ವಂಚಮಾತ್ಮಾ ನಂ. —

ಪುಟ ೧೮. — ಬಂತಿದೇರ-ಪಂಜ್ಜಿರಥ; ನೂರಾರು ರಥಗಳುಳ್ಳ ವನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ; ದಶರಥನೆಂದರೆ ಹತ್ತು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ತಡೆಯಲ್ಪಡದ ರಥವುಳ್ಳವನು; ಸಮಸ್ತ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನೂ ಸರ್ವಲೋಕಗಳನ್ನೂ ಜಯಿಸಿದವನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ; ಗ್ರಂಥಕರ್ತನು ದಶರಥನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಎರಡನೆಯ ಯುಗ-ತ್ರೇತಾಯುಗ. ವಿಷ್ಣುಪರಂ-ವಿಷ್ಣುವನ್ನುಳಿದು ಇತರ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುವವನಲ್ಲ. ವಿಧಿಯಿಂ-ಸೂತ್ರಕ್ರಮದಿಂದ. ದೈವನ್ಯಸ್ತಭರಂ-ದೇವರಲ್ಲಿ ಮಡಗಿದ ಭಾರವುಳ್ಳವನು; ಎಂದರೆ ದೇವರು ಮಾಡಿದ್ದಾಗಲಿ ಎಂದು ನೆಮ್ಮದಿಯಾಗಿರುವವನು. ತಿರಿಕೂಟ = ತಿರುದುತಂದಕೂಟ-ಅನ್ನ. ಪಡಿಯಾಗಿ-ಪ್ರತಿಯಾಗಿ; ಪಡಿ-ತ್ನ. ಪ್ರತಿ. ಕೈಯ್ಯೋಗರ = ಕೈಯ + ಓಗರ-ಕೈಯ್ಯ ಅನ್ನ; ಕೈಯತುತ್ತು. ಬವಣೆ-ತ್ನ. ಭ್ರಮಣ; ಇಲ್ಲಿ ಅಲೆ ದಾಟೆ. ದೇಗುಲ-ತ್ನ. ದೇವಕುಲ. ದೇವಾಲಯ, ಗುಡಿ. ತೂಗುಂ ಜೊಡರ್ = ತೂಗುವ + ಸೊಡರ್, ಸರಪಣಿಗೆನೇತುಹಾಕಿ ಉರಿಸುವ ದೀವಿಗೆ. ರಂಗವಲ್ಲಿ-ತ್ನ. ರಂಗಬಲಿ; ಹೊಸನ್ನಡ, ರಂಗೋಲೆ.

ಪುಟ ೧೯. — ಒದವಿದರ್ — ಬಂದುಸೇರಿದರು. ಗಾನವಿಜ್ಞಾನ — ಗಾನವಿದ್ಯೆ; ವಿಜ್ಞಾನ, ಜ್ಞಾನ, ಶಬ್ದಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಒರ್ಮೆ-ಒಂದು ಸಲ; ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಾವುದು? ಬಿಜಯ-ತ್ನ. ವಿಜಯ; ಬಿಜಯಂಗೈಯ್ದು-ದಯಮಾಡಿಸಿ ಬಂದು; ಈ ಅರ್ಥವು ಹೇಗೆ ಬಂದಿತು?

ಒಡೆಯ-ಸ್ವಾಮಿ. ಕಾಣ್ಗೆ-ಕಾಣಲಿ; ಯಾವರೂಪ ? ಓರೊರ್ಮೆ = ಒಂದು + ಒರ್ಮೆ-ಒಂದೊಂದು ಸಲ; ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಶೇಷವೇನು? ಪೆಹಿತನ್ಯನಂ-ಬೇರೊಬ್ಬನನ್ನು; ಪೆಹಿತು-ಬೇರೆ. ತತ್ಪರೂಪಮಂ-ತತ್ಪದಸ್ವರೂಪವನ್ನು. ಎಂತೊ-ಹೇಗೋ. ಕೊಡಂಕೆ-ಕಿವಿ.

ಪುಟ ೨೦.—ಕನಲ್ದ-ಕೋಪಿಸಿಕೊಂಡು. ಬಲ್ಪನ್ನ = ಬಲ್ಲಿತು + ಬನ್ನ; ವಿಶೇಷವಾದಹಿಂಸೆ; ಗ್ರಂಥಕಾರನು ನಾನಾಹಿಂಸೆ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ; ಪ್ರ. ಬಲ್ಪಗೆ. ಎಂದಿನೋಲ್-ಎಂದಿನಹಾಗೆ. ಮೆಯ್ಯು ಲಾಯೆ-ಸಾಯಲು. ಸತ್ಯಲೋಕ-ವಿಷ್ಣುವಿನ ಲೋಕ. ವಿಧಿ-ಬ್ರಹ್ಮ, ಶಾಸ್ತ್ರವಿಧಾನ. ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ-ಬ್ರಹ್ಮನು; ಅವಯವಾರ್ಥವೇನು ? ಶ್ವೇತ ದ್ವೀಪ-ಕ್ಷೀರಸಮುದ್ರಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳ್ಳಗಿರುವ ದ್ವೀಪ; ಇದೇ ವಿಷ್ಣು ಲೋಕವೆಂಬುದು. ನೆಹಿವರ್-ಸಮರ್ಥರಾಗುವರು; 'ನೆರೆ,' 'ನೆಹಿ' ಈ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಸೊನ್ನೆ-ತ್ಸ. ಸ್ವರ್ಣ-ಚಿನ್ನ; ಮತ್ತೊಂದರ್ಥವೇನು ? 'ಆಗ', 'ಅದು' ಎತರತದ್ಧವ ? ಬೆಲೆವಣಿ-ಬೆಲೆಯುಳ್ಳ ಮಣಿ; ರತ್ನಗಳು. ಇರ್ಘಾಸಿರ = ಎರಡು + ಸಾಸಿರ. ಮಾಸೇಸ-ಮಹಾ ಶೇಷ; ಆದಿಶೇಷ. ಬಜ್ಜರ-ತ್ಸ. ವಜ್ರ. ಮೊಗವಾಡ-ಮುಂಭಾಗದ ಲೋಕವೆಗಳು. ಕಲ್ಯಾಣರೂಪಂ-ಮಂಗಳಸ್ವರೂಪನಾದ ವಿಷ್ಣುವು. ಸಿಂಹಾಸನಾಸೀನಂ-ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು. ವಿಷ್ಣು ಚಿನ್ನ ಸಮಾಪನ್ನರ್ —ವಿಷ್ಣು ವಿನಗುರುತನ್ನು ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಹಾಗೆ ನಾಲ್ಕುತೋಳು ಕಿರೀಟ, ವಸ್ತ್ರಮೊದಲಾದುವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು. ಅಷ್ವಾಶೀತಿ ಸಹಸ್ರ-೮೮೦೦೦. ದಿಂಡುಗೆಡೆದರ್ = ದಿಂಡು-ಮೆಯ್ಯನ್ನು, ಕೆಡೆದರ್-ಬೀಳಿಸಿದರು, ಎಂದರೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿದರು.

ಪುಟ ೨೧.—ಪೊಂಬಸಿಹ-ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ; ಬ್ರಹ್ಮ. ಪೋಲ್ದು ಕೊಂಡಂ-ಹೋಳಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡನು ಎಂದರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲಿ ಕತ್ತರಿಸಿಕೊಂಡನು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವುದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಲ್ಲ. ಗಣಾಧಿಪ-ವಿಷ್ಣುಗಣಗಳಿಗೆ ಅಧಿಪನು. ಸಾಮಾನ್ಯಪದವಿ-

ಸಮಾಪದಲ್ಲಿಯೇ ಅಧಿಕಾರ. ಸಾಲೋಕ್ಯ-ಸಮಾನವಾದ ರೂಪ; ವಿಷ್ಣು
ವಿನ ಹಾಗೆ ದಿವ್ಯವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಶರೀರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವಿಕೆ.

ಮದ್ವಾಶ್ವಸಂ.

ಪುಟ ೨೧.—ಸಾನ್ನಿಧ್ಯ-ಸಮಾಪ. ಅಪ್ಪಿ-ಆಸೆ. ವಿಪಂಚೀಗುಣತ
ತ್ವಜ್ಞರ್-ತಂತಿಯಗುಣದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಿಳಿದವರು; ವೀಣಾವಾದ್ಯ
ನಿಪುಣರು. ಸೂಟಿಪುತು-ಸಮಯವನ್ನು ತಿಳಿದು; ಹೇಗೆ ಹಾಡಿದರೆ ಸೊಗ
ಸಾಗುವುದೋ ಅದನ್ನು ತಿಳಿದು. ಮೆಲ್ಪು-ಮಾರ್ದವ; ಹಿತ. ತನಿಸೂದೆ—
ತನಿತು + ಸೊದೆ; ಮಧುರವಾದ ಅಮೃತ; ಸೊದೆ-ತ್ಸ. ಸುಧಾ. ಇನಿದಂ-
ಮಧುರತ್ವವನ್ನು. ಒಳ್ಳು = ಒಳ್ಳಿತರ ಭಾವ; ಸೊಗಸು. ಚೇಟಿಯರ್-
ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳು. ಕಂಬಿ-ಕೋಲು, ಆಜ್ಞಾದಂಡ, ಸೋಟಾ ಎಂದು ಹೇ
ಳುವರು. ಪಡಿಯತಿ-ಬಾಗಿಲುಕಾಯುವ ಹೆಣ್ಣಾಳುಗಳು; ಪಡಿಯತಿನ
ಸ್ತ್ರೀ; ಪಡಿಯತಿ-ತ್ಸ. ಪ್ರತೀಹಾರ; ಆಳು. ಪಡಿವಳರು-ಪ್ರತೀಹಾರಿಗಳು.

ಪುಟ ೨೨.—ಬಿನದ-ತ್ಸವಿನೋದ. ಅಲರಿಡಂ = ಅಲರಿನಲ್ಲಿ—
ಹೂವಿನಲ್ಲಿ, ಜನಿಸಿದವನು; ಬ್ರಹ್ಮ; ಹೇಗೆ? ಇಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದನೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ
'ಇಡ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಿದೆ. ಮುಗಿಲ್ದೀರ-ಮೇಘವನ್ನೇ ರಥವನ್ನಾಗಿ,
ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು; ಇಂದ್ರ. ಬಿಡುಗಣ್ಣರ್-ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು;
ಅನಿಮೇಷರು, ದೇವತೆಗಳು. ನಾಲೋಗನಣುಗ-ನಾರದನು; ಹೇಗೆ?
ಅಪ್ಪುದು—ಹೊಸಗನ್ನಡ ಅಹುದು; ಧಾತುವೇನು? ಆಣ್ಣಂ-ಸ್ವಾಮಿ.
ಎನಿತರವರ್-ಎಷ್ಟರವರು; ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ. ಮಾನವೋರ್ವಕಂ-
ಸಗೌರವವಾಗಿ. ಪಾರಿತೋಷಿಕಮಂ-ಬಹುಮಾನವನ್ನು. ಅಂಜೆದೇರ-
ಹಂಸರಥ; ಬ್ರಹ್ಮ; ಅಂಜೆ-ತ್ಸ. ಹಂಸ. ಅವನಣುಗನು ಯಾರು?
ಬೇಗುದಿಗುದಿದು-ಬೇಯುವಾಗ ನೀರು ತಳಮಳವಾಗಿ ಕುದಿಯುವ ಹಾಗೆ
ಕುದಿದು; ಇಲ್ಲಿ ಬಹುವಾಗಿ ವ್ಯಥೆಪಟ್ಟು, ತಳಮಳಿಸಿ. ನಾಣಿಲಿ-ನಾಚಿಕೆ

ಯಿಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದೋ ಅದು; ಹೇಯವಾದ ಎಂದರ್ಥ. ಬಹುವ್ರೀಹಿ ಯ ಸಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪರಪದವು 'ಇಲ್ಲ' ಎಂದಿದ್ದರೆ ಕಡೆಯಕ್ಷರಕ್ಕೆ 'ಲಿ' ತ್ವ ಬರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಉ. ಪಲ್ + ಇಲ್ಲ, ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಅದು ಪಲ್ಲಿಲಿ. ಪಿಂಮೆಯ್-ಪೂರ್ವಜನ್ಮ. ನೋಂತನೋ-ವ್ರತಾಚರಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದನೋ. ಎಲಿಪಂತೆ-ಅಪಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವ ಹಾಗೆ. ಅಟ್ಟಿಸಿದಳ್-ಇಲ್ಲಿ ಓಡಿಸಿದಳು; ಅರ್ಥಾಂತರ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದಳು. ಅಜ್ಜಿ-ಹೊಸ ಗನ್ನಡ ಅವೈ, ತಾಯಿ. ಅಜ್ಜರರ್-ಅಪ್ಪರನ್ನುಗಳು; ದೇವತೆಗಳು. ಅಲಿ ದರ್-ದುಃಖಿಸಿದರು. ಮುಪ್ಪೊಲಿಲ್ = ಮೂಲು + ಪೊಲಿಲ್ (ಲೋಕ), ಸ್ವರ್ಗ, ಮರ್ತ್ಯ, ಪಾತಾಳಗಳು.

ಪುಟ ೨೩.—ಮಾಲಕುಮಿ-ತ್ವ. ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮಿ. ತೊದಳ್-ಸುಳ್ಳು. ಬೇಟ್ಟೆಂ-ಹೊಸಗನ್ನಡ ಬೇಡುವೆನು. ಪಡಿ-ತ್ವ. ಪ್ರತಿ. ನೆತ್ತರ್-ರಕ್ತ. ಪಗೆಯುಲಿವ-ಹಗೆಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯೋನ್ಯವಾಗಿರುವ. ಕೋಲ್ಮಿಗ = ಕೋಡುಳ್ಳ, ಕೊಂಬಿರುವ, ಮಿಗ-ಮೃಗ; ಇಲ್ಲಿ ಹಾಯುವ ಎತ್ತು ಮುಂತಾದುವು. ದಾರುಣಮೆನುತೆ-ದಾರುಣವೆಂದು ಹೇಳಿ. ಹೃಷಿಕೇಶ-ಇಂದ್ರಿಯಗಳಿಗೆ ಈಶನಾದ, ಮನುಷ್ಯನ ಅಂತಃಪ್ರವೃತ್ತಿಯೆಲ್ಲಾ ಭಗವದಧೀನವಾಗಿರುವ ಕಾರಣ, ವಿಷ್ಣು. ಪೊರ್ದುಗೆಯಾಗದು-ಹೊಂದುವಣಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀಡುಂ-(ಅವ್ಯಯ) ಹೆಚ್ಚಾಗಿ, ಬಹಳವಾಗಿ. ಚಾಗ-ತ್ವ. ತ್ಯಾಗ, ದಾನ, ಇತರಿಗೆ ದಾನಕೊಡುವುದು. ಭೋಗ-ತಾನು ಅನುಭವಿಸುವುದು; ದಾನಮಾನ, ಧರ್ಮಕರ್ಮ, ನಡೆನುಡಿ, ಬಿಜ್ಜೆಬಿನ್ನಣ-ಇವುಗಳಾಗಿರುವ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು? ಲೆಕ್ಕಿಸದಲ್ಲಂ-ಅಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಲೀಲಾ ವಿನೋದಕೆ-ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾಗಿ, ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಸಂತೋಷಪಡುವುದಕ್ಕೆ. ಸಾಯ-ತ್ವ. ಸಹಾಯ.

ಪುಟ ೨೪.—ಅನ್ನೆಯ-ತ್ವ. ಅನ್ಯಾಯ. ಪೊರೆವುದು-ಕಾಪಾಡುವುದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತನಪ್ಪ-ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾಗುವ ಹಾಗೆ. ಉಲೂಕ-ಗೂಗೆ. ಪರಿವೇಷಿತನಾದ-ಸುತ್ತಲ್ಪಟ್ಟ, ಸುತ್ತಲೂ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಿರುವ. ಭಕ್ತಿಮಿಗೆ-

ಭಕ್ತಿಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಲು. ಮಣಿ-ಪೀಠ. ನಿರ್ಣಯ-(ಅವ್ಯಯ) ನಿಷ್ಕಾರಣವಾಗಿ. ಜಪ, ತಪ-ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ? ಸಡ್ಡೆ-ತ್ಸ. ಶ್ರದ್ಧೆ. ಪಾಡುಮೈಮೆ = ಪಾಡಿನ-ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ, ಮಹಿಮೆ. ಪಾಸಟಿ-ಸದೃಶವಾದುದು. ಇರುವುಮಂ-ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು, ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು.

ಪುಟ ೨೫.-ಎನ್ನಯಪರಿಯನುವಂ-ನನ್ನ ಸ್ಥಿತಿಯ ರೀತಿಯನ್ನು; ಪರಿಯನುವಂ ಎಂದಿದ್ದರೆ ಶುದ್ಧವಾಗಿದ್ದಿತು. ಸತ್ಪಾತ್ರಂಗಳೋಳ್—ಯೋಗ್ಯರಾದವರಲ್ಲಿ. ಎರೆಯ-ಸ್ವಾಮಿ. ತುಲಿಲ್ಲೆಯ್-ಇಲ್ಲಿ ತುಲಿಲ್-ಸೇವೆ ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಗೆಯ್-ಮಾಡು. ತಮಿಳ್ಳಲ್ಲಿ ತುಳಿಲ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ತೋಳಿಲ್. ಪಕ್ಕಾಗುವರ್-ವಾತ್ರರಾಗುವರು; ಶಿಕ್ಷಿಸಲ್ಪಡುವರು. ತುಲಿಲಾಳ್ಗಳ್-ಇಲ್ಲಿ ತಂದ್ರರು; ತುಲಿಲ್-ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತೋಲಿಲ್ ಎಂದರೆ ಸೇವೆ, ಅಥವಾ ಕೆಲಸ. ಷೋಡಶೋಪಚಾರಗಳು-ಯಾವುವು ? ಕಟ್ಟಾಣತಿ-ಇದಕ್ಕೆ ವಿಗ್ರಹವಾಕ್ಯವೇನು ? ವಿಧಿಯಂ-ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರರೀತ್ಯಾ. ಕಾಲಧರ್ಮ-ಸಾವು, ಹೇಗೆ ? ಎಂತುಂ-ಯಾವ ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲಿಯೂ. ಸೈಸದೆ-ಸಹಿಸದೆ. ತಿನಿಸು-ಆಹಾರ. ಮುಮ್ಮೆಯ್ಯ-ಪೂರ್ವಜನ್ಮದ. ಸೈಪಿನೆಸಕ-ಪುಣ್ಯಕಾರ್ಯ, ಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವ. ಜವ-ತ್ಸ. ಯಮ. ಬೆಸಗೊಂಡುದು-ಗೂಗೆಯಾದುದರಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿದೆ.

ಪುಟ ೨೬.—ಉಣಿಸು-ಆಹಾರ. ಈ ಬನ್ನಮಂ-ಈ ಕಷ್ಟವನ್ನು. ಕಾಲಂ-ಯಮನು. ಮುನ್ನಿನ ಒಡಲಂ-ಹಿಂದಣ ರಾಜಶರೀರವನ್ನು. ಪಡಲಿಟ್ಟುದು-ಸತ್ತುಹೋಯಿತು, ಇಲ್ಲಿ ನಷ್ಟವಾಗಿಹೋಯಿತು. ದಂಡಧರ-ಯಮನು, ಹೇಗೆ ? ಸೋಣಗ-ತ್ಸ. ಶುನಕ, ನಾಯಿ. ಸವನಿಸುವನ್ನಿಗಂ-ಅಣಿಮಾಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ. ಗಾಳಿದೇರು-ವಿಮಾನ. ಬೆಂಗದಿರ = ಬೆಚ್ಚನೆ + ಕದಿರ್-ಕಿರಣವುಳ್ಳವನು; ಸೂರ್ಯ.

ಪುಟ ೨೭.—ಕುನ್ನಿ-ನಾಯಿ. ಗಾನಯೋಗ-ಸಂಗೀತವ್ರಾಪ್ತಿ; ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವಿದ್ಯೆ.

—ಸವ್ವ ಮಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೨೭.—ಗಾನಬಂಧು-ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಬ್ರಹ್ಮಬಂಧು' ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಬಂಧು' ಎಂಬುದನ್ನು ಹೀನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ ; ಇಲ್ಲಿ ಗಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯುಳ್ಳವನು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಗಾಣಬಿಜ್ಜೆ-ತ್ಸ. ಗಾನವಿದ್ಯಾ. ಬಳಗಲ್ಲಂ-ಬಳಗಾಗಿಲ್ಲ; ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶ್ರಮದಿನಂ = ಶ್ರಮದಿನ + ಉಂ-ಶ್ರಮದಿಂದಲೂ; ಇಲ್ಲಿ 'ಉಂ' ಎಂಬುದು ಸಮುಚ್ಚಯಾವ್ಯಯ; ಹೀಗೆ ಸಮುಚ್ಚಯಾವ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮದಿಂದೆಯುಂ ಎಂದಿರಬೇಕು. ಸಾಸ್ತ್ರ-ತ್ಸ. ಶಾಸ್ತ್ರ. ನಾಣ್ಣೆ ಕೆ-(ಹೊಸಗನ್ನಡ) ನಾಚಿಕೆ. ಕೆಯ್ದಿರಿಸಿ-ಕೈಯನ್ನು ತಿರಗಿಸಿ. ಕಿಱುವಾಯ್ಕೆಯ್ಯು-ಇಲ್ಲಿ ಬಾಯೋರೆ ಮಾಡಿ.

ಪುಟ ೨೮.—ಗಾಯನ-ಇದು ತಪ್ಪು; ಗಾನ ಎಂದಿರಬೇಕು; ಈ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಭ್ರಮಿಸಿ ಅನೇಕಕಡೆ ಈ ರೂಪವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಾಣ್ಬುದುಂ-ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಧಾತುವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪೆಱಿತೆಣಿಕೆ-ಬೇರೆಕಡೆ ಯೋಚನೆ. ನೀರಚ್ಚೆ-(ಹೊಸಗನ್ನಡ,) ನೀರಡಿಕೆ; ದಾಹ. ಎಟ್ಟಿಗೆಗೆ-ಎಳುರೀತಿಗೆ. ಪಾಡುಪಾಡಾಗದು-ಗಾನವು ವಶ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಇಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯ ಪಾಡುಶಬ್ದವು ಕೈಗೆ ಸಲ್ಲುವುದು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ; ಈ ಪ್ರಯೋಗವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ; ತಮಿಳಲ್ಲಿದೆ. "ಇಂತು ದೋಷಂಗಳಂ ನಿರ್ಣಯಿಸಿ (= ನಿಶ್ಚಯಿಸಿ) ಪಾಡಲ್ಪಕ್ಕು ದು" ಎಂದರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ? ಭೇದಾಭೇದಂಗಳಂ ತಿಳಿಸಿ-ಯಾತರಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಎಂಬುದನ್ನು ಗೊತ್ತಾಗಿ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ದಿವ್ಯಸಾಹಸ್ರ-ದೇವ ಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾವಿರ. ಧ್ವಾಂಕ್ಷಶತ್ರು-ಕಾಗೆಗಳಿಗೆ ಶತ್ರು; ಗೂಗೆ. ಈಮೇಲೆ-ಈ ಪಾಂಡಿತ್ಯದ ಮಹಿಮೆಗೆ. ಎಂಪಡಿ-ಎನನ್ನು ಪ್ರತಿಯಾಗಿ.

ಮೇಲ್-ಮುಂದೆ. ಎನ್ನತ್ತಣಿಂ-ನನ್ನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಆಗತಕ್ಕುದು. ಪಕ್ಷಿ ರಾಜ-ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಗೆರುಡ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲಿ ಗೂಗೆರಾಯ. ಮನುಗಳ್-ಇಲ್ಲಿ ಮನ್ವಂತರಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಸಂಪ್ಲವ-ಪ್ರಳಯ. ಸಾಯುಜ್ಯಪದಂ-ಮೋಕ್ಷವು.

ಪುಟ ೨೯.—ಬೀಡು-ಮನೆ; ತಮಿಳಲ್ಲಿ ವೀಡು. ಎಲ್ಲಾಱಿಗೆ-ಎಚ್ಚರವಾಗಲು, ಹೆಚ್ಚಾಗಲು; ಎಂದರೆ ಆತ್ಮಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವಂತೆ. ಪೆಟಿಗಾಲ್-ಹೆಳಗಾಲು. ಕುಡುಗೆಯ್-ಕೊಂಕು (ವಕ್ರವಾದ) + ಕೆಯ್. ಎಚ್‌ರ್ದೆ-ಎತ್ತರವಾದ ಎದೆ; ಉಬ್ಬಾದ ಎದೆ; ಅಥವಾ ಹುಣ್ಣಾದ ಎದೆ. ಪೇರೊಡಲ್-ಸಿರಿದು + ಒಡಲ್-ದಪ್ಪಹೊಟ್ಟೆ. ರಾಗಂ ಮೇಣ್‌ರಾಗಿಣಿಗಳ್-ಗಂಡುರಾಗಗಳೂ, ಹೆಣ್ಣುರಾಗಗಳೂ. ಪರ್ಕಳಿಕೆ-ಗರ್ವ, ಹೆಮ್ಮೆ. ಪಾಡು-ಕಷ್ಟ; ನಾನಾರ್ಥವೇನು ? ಭಿನ್ನಸಂಧಿ-ಮಧ್ಯ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟು. ಭಿನ್ನಭಿನ್ನ-ಕತ್ತರಿಸಲ್ಪಟ್ಟು, ಬೇರೆ ಯಾಗಿ. ಕಮಲಿನಿ-ಕಮಲದ ಬಳ್ಳಿ. ಮರಲ್ದು-ಹೂಬಿಟ್ಟು; ಮರಲ್ದು ಮರಲ್ದು ಎಂಬುವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನು ? ಪರಿವಿಡಿಯಿಂ-ಕ್ರಮ ವಾಗಿ. ಎಣೆ-ಸದೃಶ, ಸಮಾನ, ಪಾಸಟಿ.

ಪುಟ ೩೦.—ಯೋಗಸಾಧನೆಯಂತೆವೋಲ್-ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಯೋಗವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವ ಹಾಗೆ. ಯಥಾಮತಿ-ಬಲ್ಲನಿತು; ಬುದ್ಧನುಸಾರ. ಸೈಪಿಟ್ಟು-ಸಂತೈಸಿ, ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸಿ. ಬೀಣೆಬಿನ್ನಣಿಗ-ವೀಣಾವೈಜ್ಞಾನಿಕ; ಬಿನ್ನಣಿ-(ತ್ನ. ವಿಜ್ಞಾನ) + ಇಗ. ಎಣುತೆ-ಇಲ್ಲಿ ಎನರ್ಥ ? ಜತನ-ತ್ನ. ಯತ್ನ. ಗಾನಯೋಗ-ಗಾನವಿದ್ಯೆ; ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ. ಪೆರ್ಮೆ ವಿತ್ತು-ಹೆಮ್ಮೆಯ ಬೀಜ. ಕೆಮ್ಮನೆ-ಸುಮ್ಮನೆ. ಬಗೆಗೊಂಡು-ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು; ಯೋಚಿಸಿಕೊಂಡು. ಬಾರಿ-ಸಲ. ನಾಣ್-ನಾಚಿಕೆ. ಮುಮ್ಮಡಿ-ಮೂರು + ಮಡಿ-ಮೂರರಷ್ಟು. ಕಿಱುಮನ-ಕಿರಿದು + ಮನ, ಮನಸ್ಸಂಕೋಚ, ಲಜ್ಜೆ. ಮಡುಹಿ-ಕೊಂದು ತಿಣ್ಣ-ತ್ನ. ತೀಕ್ಷ್ಣ, ಇಲ್ಲಿ ಭಾರ. ತವಿಸೆ-ಕಡಮೆಮಾಡಲು. ಮೆಯೊಂಡು-ಶರೀರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು; ಅವತಾರ ಮಾಡಿ.

ವುಟ ೩೧.—ಜಾಂಬವತಿ-ಜಾಂಬವಂತನ ಮಗಳಾದ ಕೃಷ್ಣನ ಹೆಂಡತಿ; ಕರಡಿಮೊಗದವಳು. ಒರ್ಕಾಲಂ-ಒಂದುವರ್ಷ; ಈ ಗ್ರಂಥ ಕಾರನು ಕಾಲಶಬ್ದವನ್ನು ವರ್ಷ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹುಕಡೆ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ; ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಹುಡುಕಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸಮಯ-ಕಳೆಯೆ. ವುಚ್ಚವಣ-ಪರೀಕ್ಷೆ. ಎರ್ದೆಗೊಡರಿಲ್ಲಂ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ; ಕರುಣಿಸಲಿಲ್ಲ. ಸಾಸ-ತ್ಸ. ಸಾಹಸ. ಏಱುಂಮನಂ-ಏಱುವ+ಮನಂ; ಕೊಬ್ಬುತಿದ್ದ ಮನಸ್ಸು. ಸೊರ್ಕು-ಗರ್ವ. ಸಿರ್ಕುಗೊಂಡುದು-ಸಿಕ್ಕಾಗಿಹೋಯಿತು; ಗೋಜಿಹೋಯಿತು; ಇಲ್ಲದಂತಾಯಿತು. ಅಮೇಯಂ-ದಿಕ್ಕುಕಾಲ ಮೊದಲಾದುವುಗಳಿಂದ ಅಳತೆಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಆಗದವನಾದ. ನೆರವಾದಂ-ಸಹಾಯವಾದನು. ಬ್ರಹ್ಮಾನಂದ-ಬ್ರಹ್ಮದೇವನ ಆನಂದ; ಅತ್ಯಧಿಕವಾದ ಆನಂದ. ದಿಟಮನಮಂ-ದೃಢನಿಶ್ಚಯವನ್ನು; ಭಲವನ್ನು. ಬಗೆಗೊಂಡು-ಇಲ್ಲಿ ಮೆಚ್ಚಿ. ಅಹಂಕೃತಿ-ಗರ್ವ. ಒಡವುಡು-ಬರುವುದು. ಮಚ್ಚರ-ತ್ಸ. ಮಾತ್ಸರ್ಯ; ಹೊಟ್ಟೆಗಿಚ್ಚು. ಭಗೀರಥಪ್ರಯತ್ನಕಂ-ಭಗೀರಥನು ಗಂಗೆಯನ್ನು ಭೂಲೋಕಕ್ಕೆ ತರಲು ಪಟ್ಟ ಕಷ್ಟದ ಹಾಗೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟರೂ; ಬಹು ಶ್ರಮಪಟ್ಟರೂ; ಇಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಕಥೆಯೇನು? ಕೂರ್ಮಗಡಲ್-ಪ್ರೀತಿಯೆಂಬ ಸಮುದ್ರ. ಏಸೆ-ಅಲ್ಲವೆ! ಹರಿಯ ಕೂರ್ಮ...ಡೈಸೆ!—ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು? ಲೋಗರ್-ಲೋಕದಜನರು. ಪರಮೇಶನಂ-ಸರ್ವಸ್ವಾಮಿಯಾದ ಹರಿಯನ್ನು. ಕಟ್ಟುಂಬಗೆಯಿಂ-ಕಟ್ಟುವಮನಸ್ಸಿನಿಂದ; ಭಕ್ತಿಯಿಂದ. ಅಱುವಗೆ = ಆರು + ಪಗೆ, ಅರಿಷಡ್ವರ್ಗ; ಕಾಮ, ಕ್ರೋಧ, ಲೋಭ, ಮೋಹ, ಮದ, ಮಾತ್ಸರ್ಯಗಳು. ಸಮ್ಮಣ-ತ್ಸ. ಸನ್ಮಾನ; ಈ ರೂಪವು ಬಹು ಅಪರೂಪ. ಹರಿಯೊಲೈಯಿನೆ-ಹರಿಯೊಲೈಯಿಂ + ಎ; ಹರಿಯೊಲೈಯಿಂದಲೆ.

— ಅಷ್ಟಮಾಶ್ವಾಸಂ. —

ಪುಟ ೩೨. — ದೀವಿ-ತ್ಸ. ದ್ವೀಪ. ಸಂದ-ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ. ಈರೈ
ಮೊಗಂ = ಎರಡು + ಐದು-ಹತ್ತು; ಮೊಗಗಳು ಉಳ್ಳವನು; ದಶಶಿರನು.
ಮುದಿವಚಿವುಂ-ಮುವು ಸಾವೂ. ಪೌಲಸ್ತ್ಯ-ಪುಲಸ್ತ್ಯನಮಗ. ಪುಣ್ಯ
ಭೂಮಿ-ವಿಂಧ್ಯಕ್ಕೂ ಹಿಮವತ್ಪರ್ವತಕ್ಕೂ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ದೇಶ; ಆರಾ್ಯ
ವರ್ತದೇಶ. ತವಿಸೈ-ನಿಲ್ಲಿಸಯ್ಯ; ಧಾತು, ತವು-ಕ್ಷಯೇ. ಕಾಲ್ಗಿರಗು-
ನಮಸ್ಕರಿಸು. ಕೈಗೂಡಿದತ್ತು, ಬೇಳ್ವೆಂ (ಬೇಡುವೆನು), ಈ ರೂಪಗಳ
ನಿಷ್ಪತ್ತಿ ಹೇಗೆ? ಸರ್ವಾಮರತ್ವ-ಸರ್ವವಿಧವಾದ ಅಮರತ್ವ; ಯಾವ
ವಿಧವಾದ ಸಾಯುವಿಕೆಯನ್ನೂ ಹೊಂದದಿರುವಿಕೆ.

ಪುಟ ೩೩. — ಎಣಿಕೆಯಿಂ-ಇಲ್ಲಿ ಯೋಜನೆಯಿಂದ, ಆಲೋಚಿಸಿ.
ಪಿತಾಮಹ-ಬ್ರಹ್ಮ. ಓರಂತೆ-ಒಂದು + ಅಂತೆ, ಒಂದೇತೆರನಾಗಿ. ಎಣೆ
ವಾರರು-ಸದೃಶರಿಲ್ಲ. ಬೀರ-ತ್ಸ. ವೀರೈ; ಪರಾಕ್ರಮ. ಬರ್ದಿಲರ್-
ಬರ್ದು (ಮರಣವು) + ಇಲರ್-ಇಲ್ಲದವರು; ಅಮರ್ತ್ಯರು; ದೇವತೆಗಳು.
ಕನ್ನೆ ವೆಣ್ಣಳ್-ಕನ್ಯಾಕಾಸ್ತ್ರೀಯರು; ದೇವಕನ್ನಿಕೆಗಳು. ಅಚ್ಚರಿಯರ್-
ಅಪ್ಸರಸ್ತ್ರೀಯರು. ಒಚ್ಚತಂ-ಹಿತವಾಗುವಂತೆ, ಪ್ರ. “ ಒಚ್ಚತಮೂಳ್ವ
ಕೋಗಿಲೆ ” ಪಂಪ. ಕೀಟೆಳೆ-ಕೆಲಿಗು + ಎಳೆ-ಅಧೋಭುವನ; ಪಾತಾಳ.
ಗದ್ದಿಸು-(ಹಳಗನ್ನಡ) ಗದ್ದರಿಸು. ಭಂಡಾರ-ತ್ಸ. ಭಂಡಾಗಾರ.
ಎಣ್ಣೆಸೆ-ಎಂಟು + ದೆಸೆ. ಆಣ್ಮರಂ-ಅಧಿಪತಿಗಳಾದ ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನು.
ದಾಳಿಯಿಡುತೆ-ಮುತ್ತಿಗೆಹಾಕುತ್ತ ; ದಾಳಿ-ತ್ಸ. ಧಾಟಿ; ಎಂದ
ರೇನು? ಉಪಟಳ-ತೊಂದರೆ. ಪೆಲಿತೇಂ-ಮತ್ತೇನು? ಮುದಿಪಾರ್ವರ್-
ಮುದಿಹಾರುವರು; ಪಾರ್ವ ಎಂದರೆ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ವೇದವನ್ನು ನೋಡು
ವವನು. ಮೆಯ್ಯುರ್ಚುತ-ಮೆಯ್ಯನ್ನು ಜುಚ್ಚುತ್ತ ; ಜುರ್ಚು ಎಂಬ
ದಕ್ಕೆ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವು-ಬಹಳ ಕಡಮೆ;
ಜುರ್ಚು-ದಾಹೇ, ಸುಡು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ.

ಪುಟ ೩೪.—ಕೆನ್ನೀರ್-ಕೆಜ್ಜನೆ + ನೀರ್; ರಕ್ತ. ಒಟ್ಟಿಸಿ-ಒಟ್ಟು
ಗೂಡಿಸಿ; ಒಂದಾಗಿಪೇರಿಸಿ; ಇದಕ್ಕೆ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಪ್ರಯೋಗ
ವಿಲ್ಲ. ಗೆಲ್ಲ-ಗೆಲ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನ ಭಾವರೂಪ; ಜಯ. ನಂಜುನೆತ್ತರ್-
ವಿಷಮಯವಾದರಕ್ತ. ತುಡುಗೊಂಡು-ತುಡುಕುಗೊಂಡು; ಒಂದೊಂದು
ತುಡುಕಾಗಿ ಎಂದರ್ಥ; ಅಥವಾ ತುಡುಗುಗೊಂಡು-ಕಳ್ಳತನದಲ್ಲಿ ಸ್ವೇಚ್ಛ
ಯಾಗಿ, ಒಬ್ಬರನ್ನೊ ಕೇಳದೆ, ಎಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥವನ್ನೊ
ಮಾಡಬಹುದು. ಪೆಣ್ಣವೆಣ್-ಪರಸ್ಪರಿ. ಎಣಿಕಂಗೊಂಡು-ಪ್ರೀತಿಮಾಡಿ.
ಪುರುಡು-ಹುರುಡು, ಮಾತ್ಸರ್ಯ. ನಿಜ್ಜ-ತ್ವ. ನಿತ್ಯ. ಓಪಂ-ಭರ್ತಾ ;
ಗಂಡನು. ತಾನಿದುಂಪಾಡೇ-ತಾನಿದ್ದೊ ಕಷ್ಟವೇ ? ಬಚ್ಚಿಗುಂ-
ವಂಶಕ್ಕೊ. ಖಂಡಮಾಣಿಕ್ಕೈ-ಕೆಂಪಿನ ಕಮಲ; ಈ ಪದವು ಕವಿಯು-
ಬಹಳ ಆಧುನಿಕನೆಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪುಟ ೩೫.—ಕಡಂದುಮುಗೂಡು-ಕಣಜದಗೂಡು. ಬಾವು
ದು ಬಲ್ವಣ್ಣಾದುದು-ಈ ದೃಶ್ಯಾಂತದ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವನ್ನು ಯೋಚಿಸಿರಿ.
ಯಾತ್ರಾರ್ಥಂಪೊಪಮಟ್ಟಳ್-ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಹೇಳಿರುವುದು
ಉಚಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಪೇಚಿಗೆ-ತ್ವ. ಪೇಟಿಕೆ; ಪೆಟ್ಟಿಗೆ. ಬಾಯ್ವೆಣ್ಣೆಯಲಜ್ಜ
ರಿಗೆ-ಅತ್ಯಂತಾಶ್ಚರ್ಯವಾಗಲು. ಪುತ್ತಿ-ತ್ವ. ಪುತ್ತಿಕಾ; ಗೊಂಬೆ.
ಬಾನ್ನಡಿ-ಆಕಾಶವಾಣಿ. ಸಪ್ತಾಂಗದೊಳ್, ರಾಜ್ಯಮುಮಂ ಕಾಣುತೆ-
ಸ್ಥಿರವಾಗಿಕಂಡು; ಎಂದರೆ ಸಪ್ತಾಂಗವನ್ನು ಭ್ರಮೆಪಡಿಸಿ; ರಾಜ್ಯಸಾಧನ
ಮಾಡಿ ಎಂದರ್ಥ. ಅದಕ್ಕೆ ವಿವರ—“ ತನ್ನ ಮೆಯ್ಯೊಳ್ ಬಲನೆನಿಪ್ಪ
ಅರಸು, ವಿಶ್ವಾಸದಿಂ ನಿಜನೆನಿಪ್ಪ ಪೆರ್ಗಡೆ, ನೆಗತ್ತೆಯ ಸಂಭ್ರಮೋನ್ನತದ
ಜನಪದಂ, ಜಲಶಿಲಾಧಾರಮಹ ಸರ್ವಸಂಗ್ರಹದ ದುರ್ಗಂ, ರನ್ನ
ಹೇಮಾದಿಭಂಡಾರಂ, ಮಹಾವೀರಸೈನ್ಯಂ, ನಿಜಪ್ರಿಯಂ ಕೂಡೆ ಸಪ್ತಾಂ
ಗಸಂಪನ್ನಮೆನಿಸುವ ರಾಜ್ಯಮಕ್ಕುಂ, ಇನಿತ್ತಿಲ್ಲದ ರಾಜಂ ದುರ್ಬಲ
ನಕ್ಕುಂ.” ಮಂಗಿರಾಜನಿಘಂಟು.

—ನವಮಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೩೬.—ಪುಟ್ಟು-ಹುಟ್ಟು; ಜನ್ಮವು. ಪಟ್ಟಾದುದೆ-ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತೆ? ಅದು ಹೇಗೆ ವಿವರಿಸಿರಿ. ಪಿರಿದನೆ-ಪಿರಿದು + ಎನೆ; ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ, ಸಂಭ್ರಮವಾಗಿ. ದಿಬ್ಬಣ-ವಧೂವರರೊಡನೆ ಬಂಧುಗಳ ಪ್ರಯಾಣ. ಬದ್ದವಣ-ತ್ನ. ವರ್ಧಮಾನ; ಮಂಗಳವಾಡ್ಯ. ಬಿರುಸರಂ-ಬಿರುಸಾದ ಸ್ವರ; ಗಡುಸುಧ್ವನಿ; ಹೆಚ್ಚಾದ ಧ್ವನಿ. ಬೃಂಹಿತ-ಆನೆಯ ಗರ್ಜನೆ. ಮೊಲಿಗು-ಗುಡುಗು. ಮಾರ್ದನಿಗುಟ್ಟಿದುದು-ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಬಿರುಸರಂ...ಮಾರ್ದನಿಗುಟ್ಟಿದುದು-ವಾದ್ಯಗಳ ಧ್ವನಿಗಳು ಸಮುದ್ರದಲ್ಲಿ ಅಲೆಗಳ ಆಘಟವೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ, ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಆಯಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಗಜಗಳ ಗರ್ಜನೆಯೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ, ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಗುಡುಗುಗಳ ಧ್ವನಿಯೋ ಎಂಬಂತೆಯೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದುವು. ಆರ್ಚಿಕ-ಖುಜೀಕಖುಷಿಯ ವುತ್ರ. ಬಿಲ್ಲಣೆಗಳ್-ಬಿಲ್ಲುಬಾಣಗಳು. ಕೊಡಲಿಯವ-ಪರಶುರಾಮ. ಕಾಣ್ಬುದು-ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸು. ದಿಮ್ಮಿದರ್-ದೊಡ್ಡವರು; ಇಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು. ಪೊಣರ್-ಯುದ್ಧ. ಸಾಲ್ಕುಂ-ಸಾಕು. ಕೋಯಂಡ-ತ್ನ. ಕೋದಂಡ; ಬಿಲ್ಲು.

ಪುಟ ೩೭.—ಕೊಪ್ಪು-ಧನುಸ್ಸಿನ ತುದಿ, ಅಗ್ರ. ಕಡೆಗಾಲದ ಸಿಡಿಲ್ದನಿಗೆತ್ತು-ಪ್ರಳಯಕಾಲದ ಸಿಡಿಲುಗಳ ಧ್ವನಿಯೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿ. ಆಕರ್ಣಾಂತಂ-ಕಿವಿಯವರೆಗೆ. ನಸುಮುನಿಸು—ಎಕೆ ಹುಟ್ಟಿತು? ರಾಜನ್ಯರ್-ರಾಜರ ಸಮೂಹ; ಕ್ಷತ್ರಿಯರು. ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯರು-ಮಿತ್ರ, ಅರ್ಯಮ, ತೃಷ್ಣು, ಧಾತೃ, ವರುಣ, ಇಂದ್ರ, ವಿವಸ್ವತ್, ವಿಷ್ಣು, ಭಗ, ಪೂಷನ್, ಪರ್ಜನ್ಯ, ಅಂಶುಮಾನ್ ಎಂಬ ಹನ್ನೆರಡು ಸೂರ್ಯರುಗಳು. ಏಕಾದಶರುದ್ರರು-ಶಿವ, ಶಂಭು, ಗಿರೀಶ, ರುದ್ರ, ಪಿನಾಕಿ, ಸ್ಥಾನು, ಸದಾಶಿವ, ಕಪಾಲಿ, ಹರ, ಭರ್ಗ, ಈಶ್ವರ ಎಂಬ ಹನ್ನೊಂದು ರುದ್ರರು. ದಶಯೋಗಿನಿಯರು-ಕೌಮೋದಕಿ, ವಜ್ರಿಣಿ, ಪದ್ಮಿನಿ, ಪರ್ಮೇಶ್ವರಿ,

ಮಾಹೇಶ್ವರಿ, ವೈಷ್ಣವಿ, ಖಡ್ಗಿನಿ, ಪಾಶುಧಾರಿಣಿ, ದಂಡಿನಿ, ಧ್ವಜಸ್ತಾ-
ಂಬ ಹತ್ತಿಯೋಗಿನಿಯರು. ನವಗ್ರಹಗಳು-ಸೂರ್ಯ, ಚಂದ್ರ, ಮಂಗಳ,
ಬುಧ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ಶುಕ್ರ, ಶನಿ, ರಾಹು, ಕೇತುಗಳು. ಅಷ್ಟವಸುಗಳು-
ವರುಣ, ಋಷಭ, ವಿಷ್ಣು, ಪ್ರತ್ಯೂಷ, ನಹುಷ, ಅನಲ, ಪ್ರಭಾಸ,
ಜಯಂತರು. ಸಪ್ತಶರಧಿಗಳು-ಲವಣ, ಇಕ್ಷ್ವು, ಸುರಾ, ಸರ್ಪಿ, ದಧಿ,
ಕ್ಷೀರ ಶುದ್ಧೋದಕಗಳೆಂಬ ಏಳುಸಮುದ್ರಗಳು. ಷಟ್ಪಾಸ್ತ್ರಗಳು-ತರ್ಕ,
ವೇದಾಂತ, ಮೀಮಾಂಸ, ವ್ಯಾಕರಣ, ಜ್ಯೋತಿಷ, ಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರಗಳು.
ಪಂಚತತ್ವಗಳು-ಪೃಥಿವ್ಯಪ್ರೇಜೋವಾಯ್ವಾಕಾಶಗಳು. ಚತುರ್ವೇದ
ಗಳು—ಋಗ್ಯಜುಸ್ಸಾಮಾಧರ್ವಣಗಳು. ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳು—ಬ್ರಹ್ಮ,
ವಿಷ್ಣು, ರುದ್ರರುಗಳು. ದ್ವಿಜಾತಿಗಳು-ಬ್ರಹ್ಮ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯರು.
ಕಾಣ್ಣಿನ್ನೆಗಂ-ಕಾಣುವಲ್ಲಿ. ನೋಟ್ಪಿದಂ—ಈ ಪದವು ಇಲ್ಲಿ ಅನವಶ್ಯಕ
ವಾಗಿದೆ, ತಪ್ಪಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದು.

೩೭ನೆ ಪುಟದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಆರುಪಂಕ್ತಿಗಳು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಲ್ಲ.
ಸಂಸ್ಕೃತಮೂಲಕೋಶದಲ್ಲಿ—ಶ್ರೀ ರಾಮನು ಬಿಟ್ಟ ಬಾಣವು ಭಾರ್ಗ-
ವನನ್ನು ವಿಶ್ವಲನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಅವನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನಪಹರಿಸಿ ಶ್ರೀ ರಾಮ
ನನ್ನೇ ಸೇರಿತು. ಆ ಭಾರ್ಗವ ರಾಮನು ಮೂರ್ಛೆ ಹೋಗಿದ್ದು, ಬಳಿಕ
ಸ್ವಲ್ಪ ಜೈತನ್ಯ ಹೊಂದಿ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಿ ಅಪ್ಪಣೆವಡೆದು
ತಿರಿಗಿ ಮಹೇಂದ್ರ ಪರ್ವತಕ್ಕೆ ಹೋದನು. ಅಲ್ಲಿ ಭೀತನಾಗಿ ಹಮ್ಮಳಿದ
ವನಾಗಿ ವಾಸಮಾಡುತ್ತಿದ್ದನು. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದುವರ್ಷಕಾಲ ನಿಸ್ತೇ-
ಜಸ್ಥನಾಗಿರಲು ಅವನ ತಂದೆಯು ಬಂದು ಅವನ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ನೋಡಿ-
“ಎಲೈ ಪುತ್ರನೆ, ನೀನು ಹೀಗಿರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಶ್ರೀರಾಮನು
ಪೂಜ್ಯನು, ಮಾನ್ಯನು. ವಧೂಸರವೆಂಬ ಮಡುವಿನಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ
ಪುಣ್ಯನದಿಯನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನಮಾಡುತ್ತಿದ್ದು ನಿನ್ನ ಪೂರ್ವದ
ಶರೀರವನ್ನು ಹೊಂದುವನಾಗು. ನಿನ್ನ ಪ್ರಪಿತಾಮಹನಾದ ಭೃಗುವು
ದೇವಯುಗದಲ್ಲಿ 'ದೀಪ್ತೋದ' ವೆಂಬ ತೀರ್ಥದಬಳಿ ತಪಸ್ಸುಮಾಡಿ

ದನು. ನೀನೂ ಹಾಗೆಯೇ ಮಾಡು ” ಎನ್ನಲು, ಭೃಗುರಾಮನು ತಂದೆಯ ಮಾತಿನಂತೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕುರಿತು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ, ತಿರಿಗಿ ತನ್ನ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದನು ಎಂದಿದೆ.

—ದಶಮಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೩೮.—ಈರೇಬ್ಬಾ ಲಂ-ಹದಿನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳು. ಎಲೆವನೆ-ಲತಾಗೃಹ. ತಿರುತಂದು-ತಿರು ಕೊಂಡುಬಂದು; ಕೊಯ್ದು ಕೊಂಡು ಬಂದು.

ಪುಟ ೩೯.—ಕವರ್ತ-ಕವರುವಿಕೆ; ಚೌರ್ಯ. ಮೋನ-ತ್ಸ. ಮೌನ. ಪಲು-ಕಾಡು. ಕಣಿ-ತ್ಸ. ಘನಿ; ಗಣಿ. ಕಂಡು-ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಿ; ಹುಡುಕಿ; ಇದು ತಪ್ಪಾದ ಪ್ರಯೋಗ. ಎಣ್ಣೆ ದೆ-ಯೋಕಿಸದೆ; ವಿಚಾರ ಮಾಡದೆ. ಕಣ್ಣುಳುಂಕೆ-ಕಣ್ಣಿನ ಪುಳುಕೆ, ಮಲ. ಎವರ್-ಎನುಮಾಡು ವರು ?

ಪುಟ ೪೦.—ತಿರುಕುಳಿ-ತಿರಿಯುವುದೇ ಸ್ವಭಾವವಾಗಿ ಉಳ್ಳ, ತಿರಿಕೆಯವನು. ಅಮರ್ದುಣಿಗಳ್-ದೇವತೆಗಳು; ಹೇಗೆ ? ಸಿರಿವಚ್ಚ ಲಚ್ಚಣ-ತ್ಸ. ಶ್ರೀವತ್ಸಲಾಂಛನ. ಇಂಬಾಗೆ-ಬಸ್ಪಿರಲು. ಬಬ್ಬಗೆ-ದೃಢ ಮನಸ್ಸು; ಈ ಪದವನ್ನು ಬಲುವಿಗೆ ಎಂದರೆ ಅನೇಕರೀತಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಭ್ರಮಿಸಿ ಗ್ರಂಥಕಾರನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

—ಏಕಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೪೧,—ಮಾನುಷಮಾತ್ರನಾಗಿ-ದೇವನಾಗಿದ್ದರೂ ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನ ಹಾಗೆ. ಬಂತಿದೇರ-ಪಂಜ್ಜಿರಥ; ದಶರಥನು. ಎಂತಾನುಂ-ಎಂತು + ಅನುಂ (ಪ್ರತ್ಯಯ), ಹೇಗಾದರೂ. ದಿಟ್ಟಿಗೊಟ್ಟಿದನಿಲ್ಲಂ-

ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳೆಯರನು-ಗೆಳೆಯರನ್ನಾಗಿ; ಸ್ನೇಹಿತರನ್ನಾಗಿ. ಅಣುವ-ತ್ಸ. ಹನುಮಾ೯; ಹನುಮಂತ. ವಿಶ್ವರೂಪ...ನಂತೆಯೇ-ಈ ವಿಶ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೇಗೆ ತಿಳಿದೆನೋ ಹಾಗೆಯೇ ಇದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು. ಇರವಂ-ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು, ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು; ಯಾರು, ಏತಕ್ಕೆ ಬಂದರು ಎಂಬುದನ್ನು. ಪಾಸಿತ್ತು-ಹಾಸಿಗೆಯನ್ನು ಇತ್ತು; ಪಾಸು-ಹಾಸಿಗೆ; ಹೀಗೆ ಧಾತುವನ್ನು ನಾಮಪದವಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ. ಒಳ್ಳೆ ರವು-ಒಳ್ಳೆಯ ಸಹಾಯ.

ಪುಟ ೪೨.—ಲೀಲಾಮಾತ್ರಮೆನೆ-ಲೀಲಾಮಾತ್ರಂ + ಎನೆ- ಕೇವಲ ಲೀಲೆ ಎನ್ನುವಹಾಗೆ; ಒಂದು ಆಟವಾಡಿದಹಾಗೆ. ಕಾಲನೆಡೆ ಗಟ್ಟಿ-ಯಮನಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಓಡಿಸಿ; ಕೊಂಡು. ಸಿಂ-ಸಿಂದು, ಹಿಂದಕ್ಕೆ. ಅಣಿಗೆಯ್ದು-ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿ. ನೆರೆಯಿಸಿದಂ-ಧಾತುವೇನು? ನೆರೆ, ನೆಜು ಎಂಬ ಧಾತುಗಳ ಅರ್ಥಭೇದವೇನು? ಅರೆಜಣಂ-ಅರ್ಧಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ. ಬಿಡು ಗಣ್ಣರ್-ಬಿಟ್ಟಕಣ್ಣುಳ್ಳವರು, ದೇವತೆಗಳು. ಅರಳ್ಳತೆ-ಪುಷ್ಪವೃಷ್ಟಿ. ತಳ್ಳೈಸುತ-ತಳ್ಳೈಸುತ್ತ, ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡು. ಎಡೆಗೊಂಡು-ಎಡೆಗೆಕೊಂಡು; ಸೇರಿಸಿಕೊಂಡು. ಕಟ್ಟಂ ಕಟ್ಟಿ-ಸೇತುವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ. ಪೂದೇರ್-ಪುಷ್ಪಕ ವಿಮಾನ; ಇಲ್ಲಿ ತೇರ್ ಎಂಬುದು ದಾಟಿಸುವ ಸಾಧನವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಪಟ್ಟವಣೆಯೇರ್ದು-ಸಿಂಹಾಸನವನ್ನು ಹತ್ತಿ; ಎರ್ದು-ಎರಿ; ಷಟ್ಪದಿಯ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಧಾತುವನ್ನು 'ರ್' ಕಾರಾಂತ ಧಾತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದುಂಟು; ಪ್ರ. ತೋರ್ದು, ತೋಣಿ; ಬೆದರ್ದು, ಬೆದಲು.

ಪುಟ ೪೩.—ದೇವದುಂದುಭಿ-ದೇವತೆಗಳ ನಗಾರಿಯು. ಸೂಟ ಉತು-ಸೂಟನ್ನು ಅಜಿತು; ವೇಳೆಯನ್ನರಿತು, ಕ್ರಮವಾಗಿ; ನೊಲಿಗು ಗುಂ-ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತದೆ; ಎಂದರೆ ದೇವತೆಗಳು ತಕ್ಕ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷಸೂಚಕವಾಗಿ ದುಂದುಭಿಗಳನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಿರುವರು.

—ದ್ವಾದಶಾಶ್ವಾಸಂ—

ಪುಟ ೪೩.—ಮೇಲೆಸಗು-ಮೇಲೈಯನ್ನು ಶ್ರೀಯಸ್ಸನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡು. ನೆರಂ-ನೆರವು; ಸೇರುವಿಕೆಯುಂಟು. ಬಲ್ಲೈಯ-ಬಲಿಷ್ಠ. ಮಾಱಾಂತರ್-ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದವರು; ಎದುರುಬಿದ್ದವರು.

ಪುಟ ೪೪.—ಬನ್ನ-ಕಷ್ಟ. ಬೆಂಡಾದಂ-ಬೆಂಡಿನಂತೆ ನಿಸ್ಸಾರವಾಗಿ ಹೋದನು. ಎಣಿಕೆಯಿಲ್ಲದೆ-ಇಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷ್ಯಮಾಡದೆ; ಗಣಿಸದೆ. ನಾಣ್ಣುಡಿ-ನಾಡಿನ + ನುಡಿ; ಸಾಮಾನ್ಯಜನಗಳ ನುಡಿ ಎಂದರೆ ತಿಳಿಯದವರ ಮಾತು. ಕಕ್ಕನ-ತ್ಸ. ಕರ್ಕಶ; ಕಠಿನ; ಕ್ರೂರ. ಪೆರ್ಕ್ಕಳನಲ್ತು-ಪೆಕ್ಕಳಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿನವನಲ್ಲ; ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಲ್ಲ ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು; ಅಥವಾ ಸಿರಿಯಂ ಕಳಂ (—ತ್ಸ. ಖಳ, ನೀಡ) ಅಲ್ತು—ದೊಡ್ಡದುಷ್ಟನಲ್ಲ; ಇವನಿಗಿಂತ ದೊಡ್ಡದುಷ್ಟನು ಬೇರೊಬ್ಬನಿದ್ದಾನೆ ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು. ಎನುತಾಡಲ್-ಇಲ್ಲಿ ಆಡು ಧಾತುವಿಗೆ ಅರ್ಥವೇನು? ಬಾಮ-ತ್ಸ. ವಾಮ; ಎಡಗಡೆ. ಬಾಮದಿಂ ಬಾಗಿ-ಎಡಗಡೆಗೆ ಬಗ್ಗಿ. ಮನದನ್ನ-ಮನದ + ಅನ್ನ; ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಇಷ್ಟನಾದವನು; ಪತಿ. ಸಲಿಗೆ-ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಹೋಗಿಬರುವಿಕೆ; ಮತ್ತೊಂದರ್ಥವೇನು?

ಪುಟ ೪೫.—ಎರಱ್ಱೊರ್ಗಾಳಲಂ-ಎರಡು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳು. ಒರ್ನಾಳ್-ಒಂದುದಿವಸ. ಪೊತ್ತಿಱಿ-(ಹಳಗನ್ನಡ) ಪೊತ್ತಿಡೆ; (ಹೊಸಗನ್ನಡ) ಹೊತ್ತಾರೆ. ಉಪ್ಪವಡಿಸಿ-ಎದ್ದು. ಕಾಲ್ಯ-ಬೆಳಗ್ಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕರ್ಮಗಳು; ಸ್ನಾನಸಂಧ್ಯಾವಂದನಾದಿಗಳು. ಪಯಿಂಱಾಸಿರ-ಹತ್ತು ಸಾವಿರ; ಹತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಯಿಂ ಎಂಬಾದೇಶವಾಗಿದೆ. ಪುಷ್ಕರ-ಕಮಲ. ದ್ವೀಪವರ್ಷ-ಇಲ್ಲಿ ವರ್ಷಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಖಂಡ; ಭೂಭಾಗವೆಂದರ್ಥ; ಪ್ರ.ಭಾರತವರ್ಷ, ಕಿಂಪುರುಷವರ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೊಡುಗೂಸು-ಕೊಡುವ ಕೂಸು; ಕನ್ಯಕೆ. ದಿನಂ ಪೋಗಲ್-ಇಲ್ಲಿ ದಿನಂ ಎಂದರೆ ಕೆಲವುಕಾಲ.

ಪದಿನೊಗದವಂ-ಯಾರು ? ಪತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪದಿ ಎಂದಾದೇಶವಾ
ಗಿದೆ. ಮಜಿನುಡಿ-ಅದೃಶ್ಯವಾಕ್ಯ; ಆಕಾಶವಾಣಿ. ಐಗಳ-ಐದು ಗಳ-
(ಕತ್ತು) ಉಳ್ಳವನು; ಪಂಚಶಿರ; ಈಶ್ವರನು. ಪೊನ್ನೊಡೆಯ-ಧನೇಶ್ವರ;
ಕುಬೇರ. ಎಳವರೆಯ-ಎಳದು + ಪರೆಯ; ಚಿಕ್ಕವಯಸ್ಸು; ಪರೆಯ-ತ್ನ.
ಪ್ರಾಯ. ಬೀಡಾಗೆಕೊಂಡು-ಮನೆಮಾಡಿಕೊಂಡು.

ಪುಟ ೪೬.—ಕೌಂಗು-ತ್ನ. ಕ್ರಮುಕ; ಅಡಿಕೆಯಮರ. ಪನೆ
ಮರ-ಓಲೆಯಮರ. ಮೇಲಪ್ಪ-ಇಲ್ಲಿ ಮುಂತಾದ; ಈ ಅರ್ಥ ಸರಿಯೆ ?
ತೋಡ್ಡೆಡೆ-ತೋಡಿದ ಎಡೆ. ಪಾಟ್ನಿಲಂ-ಪಾಳಾದ ನೆಲಂ; ಪಾಳುಭೂಮಿ;
ವ್ಯವಸಾಯವಿಲ್ಲದ್ದು; ಪೈರುಪಚ್ಚೆಯಿಲ್ಲದ್ದು. ಕಿಚ್ಚಿಲಂ-ಕೆಳಗು +
ನೆಲಂ-ನೀಳವಾದ ಭೂಮಿ; ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಾರದ ಭೂಮಿ ಎಂದು
ಅರ್ಥಮಾಡಬೇಕು. ಪಾಟ್ನಿಲಂ ಕಿಚ್ಚಿಲಂ-ವ್ಯವಸಾಯಕ್ಕೆ ಬಾರದ
ಉಷರಭೂಮಿಯೇ ಪಾಳುಬಿದ್ದಿರುವ ಭೂಮಿ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯಮಾಡ
ಬೇಕು. ನೆಲೆವನೆಗಳಂ..ನಪ್ಪಂ-ಅಷ್ಟು ಎತ್ತರವಾಗಿದ್ದು ವೆಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ.
ಸಾಗುವರ್-ಹೇಳಿದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಸಾಗಿಸುವರು, ಮಾಡುವರು;
ಅಥವಾ ಹರಿಕಾರರಾಗಿರುವರು ಎಂದರ್ಥ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಮದುಣಿ,
ಬಂಡುಣಿ-ಅರ್ಥವೇನು ? ರೋಮಾಂಚಂ ಪುಟ್ಟುಗುಂ-ಮೈಯಲ್ಲಿ
ಕೂದಲು ಏಳುವಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂತಿವರ ಪುಟ್ಟೊ...ಶಿವ
ಶಿವಾ-ಇದು ಯಾವ ಅಲಂಕಾರ ? ಗಡುದಾಂಟಿ-ಗಡುವಂ ದಾಂಟಿ;
ಹೇಳಿದಷ್ಟು ಕಾಲ ಕಳೆದಮೇಲೆ.

—ತ್ರೆಯೋದಶಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೪೭.—ತಗುಳ್ಳಿರ್ಕುಂ-ಸೇರಿಕೊಂಡಿದೆ. ಬಯಲ್ನುಡಿ-
ವ್ಯರ್ಥವಾದ ಮಾತು; ತಮಾಷಿಮಾತು. ಪಾರ್ವಂ-(ಹೊಸಗ)
ಹಾರುವ; ಬ್ರಾಹ್ಮಣ; ಹೇಗೆ ಈ ಅರ್ಥಬಂದಿದೆ ?

ಎಣಿಸಲ್-ಯೋಚಿಸಲು. ಚುರ್ಚಿ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಾಟುವಂತೆ. ಕಾಣ್ಬೆಂ-ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥ ? ಗಂಡುಗಪಿಗಳು-ವೀರರಾದ ಕಪಿಗಳು.

ಪುಟ ೪೮.—ಮೆಯ್ವೆಚೆ-ಮೆಯ್ಯುಬ್ಬಲು; ಇಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹದಿಂದ ಕೂಡಿ. ಪಡೆವಳರು-ಸೇನಾಪತಿಗಳು; ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅರ್ಥ ವೇನು ? ತಡೆದುದಿಲ್ಲಂ-ಸಾವಕಾಶಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಮನಮಿದ್-ಬರಲು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟ. ನಾಡೆಲ್ಲಂ...ಕಂಡು ಕಾಣದಂತಾಯ್ತು-ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ? ಮಾಗ್ಗಳ್-ನಕ್ಷತ್ರಗಳು; ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಥವೇನು ? ಅಡ್ಡಿ-ಇಲ್ಲಿ ಆದಿ; ಕಾರಣ. ಆರೆಂದು...ಲ್ಲಂ-ಅವರು ಯಾರೋ ಗೊತ್ತುಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಆನೆ-ನಾನೇ. ದೆಸೆ...ದೂಲುಗಕೆ-ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕರನ್ನೇ ದೊಡ್ಡದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಆಳುಗಳನ್ನಾಗಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವೆನು. ಬಿದಿಯನುಮಂ-ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನೂ. ಬಿದುವನುಮಂ-ವಿಷ್ಣುವನ್ನೂ. ಬಿದು-ತ್ಸ. ವಿಧು, ವಿಷ್ಣು; ಅರ್ಥಾಂತರ ಚಂದ್ರ. ಬಿದಿಯನುಮಂ—ಈ ರೂಪವು ಅಶುದ್ಧವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಬಿದಿ+ಅಂ+ಉಂ = ಷಟ್ಪದಿಯ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಬಿದಿಯನುಂ ಎಂದೂ, ಹಳಗನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪ್ರಕಾರ ಬಿದಿ+ಉಂ+ಅಂ = ಬಿದಿಯುಮಂ (ಶ. ದ. 122) ಎಂದೂ ಆಗಬೇಕು. ಇದರಂತೆ 'ಬಿದುವನುಮಂ' ಎಂಬುದನ್ನು ಅಶುದ್ಧವೆಂದು ತೋರಿಸಿರಿ. ಪಾಸಟಿ ಗೆಯ್ವೆ-ತನಗೆ ಸದೃಶರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವವನು. ಮುಪ್ಪೊಟಿಲುರಿಕೆ-ಈಶ್ವರ; ಹೇಗೆ? ಮುಪ್ಪೊಟಿಲೆ-ಮೂರು ಲೋಕವೇ; ಪೊಟಿಲ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಪಟ್ಟಣವೆಂಬುದು ಸರಿಯಾದ ಅರ್ಥ; ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಗೋಸ್ಕರ ಲೋಕವೆಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಪುಟ ೪೯.—ಕಡಲೇಱುಂ-೩೭ ನೆಯ ಪುಟದ ಟಿಪ್ಪಣಿಯನ್ನು ನೋಡಿರಿ. ದೀವಿಯಿದಂ-ವ್ಯಾಕರಣವಿಶೇಷವೇನು ? ಬಗ್ಗ-ತ್ಸ. ವ್ಯಾಘ್ರ, ಹುಲಿ. ಪೊಣರಲ್-ಜಗಳಮಾಡಲು. ದ್ವೀಪಾಟನ-ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ

...ಇದರೊ—ಕೂಗಿಕೊಂಡರೊ; 'ಚೀಱು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ

ಇದುವುಗಳ ಧ್ವನಿ ಇವುಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ

ಉಪಯೋಗವಿದೆ. ಮನದಿಟ್ಟ-ಮನಸ್ಸಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯ; ದಿಟ್ಟ-ತ್ವ. ದಾರ್ಢ್ಯ. ವೇಡಿಕೆ-ವಿನೋದ; ತಮಾಷೆ; ಇದು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ; ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

—ಚತುರ್ದಶಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಪುಟ ೪೯.—ಬಂತಿದಲೆಯಂ-ಸಹಸ್ರಕಂಠನು; ಹೇಗೆ? ಚಲ್ಲಣ-ಚಡ್ಡಿ. ಸೂಸಕ-ಗೊಂಜಲು; ಇಲ್ಲಿ ಗೊಂಡೆಗಳು ಕಟ್ಟಿರುವ ನಿಲುವಂಗಿ. ಮಕುಟಗಳ್-ಕಿರೀಟಗಳು. ಪುರಿಗೆಯ್ದು-ಹುರಿಮಾಡಿ; ವಾಸೆಯ ತುದಿ ಯನ್ನು ನಿಗುರಿಸಿ. ನಟುದಂಬುಲ-ನಟು-(ವಾಸನೆಯುಳ್ಳ) ತಂಬುಲ-(ತಾಂಬೂಲ); ಕರ್ಪೂರತಾಂಬೂಲ. ಸಾಯಕ-ಬಾಣ; ಇಲ್ಲಿ ಆಯುಧ.

ಪುಟ ೫೦.—ಪಡಿಬಲ-ಪ್ರತಿಬಲ; ಸಹಾಯಸೈನ್ಯ. ಪಟು ಮೂಗು-ಪಟುವಮೂಗು; ತುದಿ ಕತ್ತರಿಸಿಹೋದಹಾಗೆ ಚಪ್ಪಟೆಯಾಗಿರುವ ಮೂಗು. ನಿಡುಗಣ್-ನಿಡಿದು (ಉದ್ದವಾದ) + ಕಣ್. ಪೆಡದಲೆ-ಹಿಂದ ಕೈರುವ ತಲೆ. ಬಿಡುದಲೆ-ಮುಂದಕ್ಕಿರುವ ತಲೆ. ಕಾಣ್ಪುದರಿದೈ-ನೋಡುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಎಂದರೆ ಹೆದ್ದರಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಎರ್ಪಟ್ಟ-ಸಿದ್ಧವಾದ. ಪಗೆ-ಶತ್ರು, ಶತ್ರುತ್ವ ಎಂಬ ಎರಡು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ.

ಪುಟ ೫೧.—ಪಿಂತೆಣ್ಣೆದುದು-ಹಿಂದೆ ನೆನೆಸಿದುದು, ಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದುದು. ಬಿಲ್ಲುಣಿಳು-ಬಿಲ್ಲೂ ಬಾಣಗಳೂ. ಸುರಗಿ-ತ್ವ. ಛುರಿಕಾ; ಕತ್ತಿ. ಆಡ್ಡಣ-ಗುರಾಣಿ. ಬೆಂಗಡೆ-ಬೆನ್ನಿನ ಕಡೆ. ತಾಂಗೆ-ತಾಗಲು; ಎದುರಿಸಲು. ಪೊಯ್ಯಲು-ಹೊಡೆಯಲು; ಅಪ್ಪಳಿಸಲು. ಮರಟ್ಟು-ತಿರುಗಿ. ಅದಱಿನೆ-(ಅದಱಿಂ + ಎ) ಅದರಿಂದಲೇ. ಸೋಲ-ಸೋಲು; ಪರಾಜಯ. ನುರ್ಗುನೊಂಕಾಯ್ತು-ಜೂರುಜೂರಾಯಿತು; ಇಲ್ಲದೆ ಹೋಯಿತು. ಕೋಲ್ಕಳ-ಬಾಣಗಳ. ಶರನಿಧಿ-ಇಲ್ಲಿ ಶರಗಳ, ಬಾಣಗಳ, ನಿಧಿ-ಬೊಕ್ಕಸ; ಶರ ಎಂಬುದರ ನಾನಾರ್ಥವೇನು ?

ಇರ್ತಂಡ-(ಎರಡು + ತಂಡ); ಉಭಯಸೇನೆ. ಮಯಂ-ರಾಕ್ಷಸರ ಶಿಲ್ಪಿಯು. ಈತಂಗಳ-ಇವರುಗಳ. ಸಂಸರ್ಗಮಂ-ಸಂಬಂಧವನ್ನು; ಸಹವಾಸವನ್ನು. ಒಲ್ಲೆ ನೆನುತ-ಒವ್ವುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿ. ತನ್ನ ವರಗ್ಗು ಗುತೆ-ತನ್ನ ಕಡೆಯವರಾದ ರಾಕ್ಷಸರಿಗೋಸ್ಕರ. ತನ್ನ ವರ್ಗಗು ಗುತೆ...ಬಿಟ್ಟಿರಂ. ಅಷ್ಟೊಂದು ಕಲ್ಲೂಮರಗಳೂ ಬಿದ್ದಿದ್ದುವು. ಒಟ್ಟಿ ವುರ್ದಂ-ರಾಸಿಯಾಗಿ ಬಿದ್ದಿರುವುದನ್ನು; ರಾಶಿಯನ್ನು; (ವುಟ ೩೪. 4. 'ಕನ್ನೀರನೊಟ್ಟಿಸಿ' ಎಂಬುದೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ.) ಕಟ್ಟಿಚ್ಚರಿ-ಕಡಿದು + ಅಚ್ಚರಿ; ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ; ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯ ಏತಕ್ಕೆ ? ತುತ್ತತುದಿ-ತುದಿ + ತುದಿ; ಇದರಂತೆ ಮೊತ್ತಮೊದಲ್.

ವುಟ ೫೨.—ಸಮದಂಡಿಯ-ಸಮತೂಕದ; ಹೆಚ್ಚುಕಡಮೆಯಿಲ್ಲದ; ಈ ಅರ್ಥವು ಹೇಗೆ ಬಂದಿದೆ ? ಗೆಲ್ಲ-ಜಯ. ಕವಡುಬಿಜ್ಜೆ-ಕಪಟವಿದ್ದು; ಮಾಯಾವಿದ್ದು. ಸಾರಂ-ಪ್ರಯೋಜನ. ಪೊಯ್-ಕಯ್-ಯುದ್ಧ. ಕಾಯುತಿರ್ದರ್-ಇಲ್ಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಸಿಕಿಸಿ-ಸ್ಪರ್ಧೆ. ಅಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು-ಯಾವುದು ? ಲಂಕೆ-ವಿಭೀಷಣನ ಸೇನೆಯು. ಪುಷ್ಕರಕೆ-ಸಹಸ್ರಕಂಠನ ಸೇನೆಗೆ; ಈ ಅರ್ಥ ಹೇಗೆ ಬಂತು ? ತಬ್ಬಲಿಗಳ್-ಅಪ್ರಯೋಜಕರು; ಪ್ರ. ತಬ್ಬಲಿಮಾತು, ತಬ್ಬಲಿಕೆಲಸ, ತಬ್ಬಲಿಶರೀರ; ಇದು 'ತರುವಲಿ'-(ತಾಯ್ತಂದೆಗಳು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದ ಕನ್ಯೆ) ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರವಾಗಿರಬಹುದು; ಪ್ರಾಚೀನಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿಲ್ಲ. ಕಿನಿಸಿಂ-ಕೋಪದಿಂದ. ದೊಣೆ-ನಿಷಂಗ; ಬತ್ತಳಿಕೆ. ಪಂದೆಗಳ...ರೆಡೆಯೊಳ್-ಹೇಡಿಗಳು ಹಿಂದುಸರಿಯುವರು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ; ಉತ್ತರನ ಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಂದಂದಿಗುಂ-ಆಗಾಗ್ಗೆ. ಬೆಂಗೊಟ್ಟರ್-ಇಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿರುಗಿ ಓಡಿದರು ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ. ಕಾಲ್ಗೆ ಬುದ್ಧಿಯೊರೆದರ್-ಓಡಿಹೋದರು. ಆಜಿಗೇ-ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ. ದಿಟ್ಟತನದ-ಧೃಷ್ಟತನದ. ಕಟ್ಟುಹಿಡಿದುಂ-ಕಟ್ಟನ್ನು ಹಿಡಿದುಂ, ಎಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಧೈರ್ಯವನ್ನು ತಂದುಕೊಂಡರೂ. ಕೈದು-ಆಯುಧ. ಬರ್ಪನಿತಪ್ಪೊಳ್-

ಬರುವುದರೊಳಗೆ. ಮಲವಟ್ಟು-ಸ್ತಬ್ಧರಾಗಿ. ಬೆರಂಟುತಿರ್ದರ್-ಅಂಗು
ಷ್ಟದಿಂದ ಬಗಿಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಬಿರುದಿಗೆ-ಶೂರರೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧ
ರಾಗಿದ್ದು ದಕ್ಕೋಸ್ಕರ.

ಪುಟ ೫೩.—ಕಟ್ಟಕಡೆ = ಕಡೆ + ಕಡೆ, ಕೊನೆಗೆ. ಆಕೆವಾ
ಳರ್-ಪರಾಕ್ರಮಶಾಲಿಗಳು. ಮಲೆನಾಡಿಗರ = ಪರ್ವತಪ್ರಾಂತ್ಯದವರ;
ಇಲ್ಲಿ ಕೋತಿಗಳ. ಬೂಸಣ-ತ್ಸ. ಭೂಷಣ, ಅಲಂಕಾರ. ಆಶ್ಚರ್ಯ-
ಆಳಿತನ, ಶೌರ್ಯ, ಪರಾಕ್ರಮ. ಅಡಿಯೆಟ್ಟು-ಅಡಿಯಿಂ ಎದ್ದು ನಿಂತು,
ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿ. ಮಡುಹಿರ್ಪರ್-ಕೊಂದಿರುವರು. ಬೊಬ್ಬಿರಿವರ್-
ಘರ್ಜಿಸುವರು. ಟುಗುಟ್ಟುತೆ-ಕರಡಿಗಳಂತೆಯೂ, ಟಗರುಗಳಂತೆಯೂ
ಟುರೈಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುತ್ತ. ಬಾಯ್ಕಳೆದು-ಬಾಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಂಡು;
'ಕಳೆ' ಎಂಬ ಧಾತುವಿಗೆ ಈ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವು ಸಾಧಾರಣವಾ
ಗಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಮಲೆತುದು-ಎದುರುಬಿದ್ದಿತು; ಧಾ. ಮಾರ್ಮಲೆ. ಅಡ್ಡ
ವಡೆ-ಅಡ್ಡಲಾಗಿ ಬಂದಸೇನೆ, ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ಸೇನೆ. ನಿಡ್ಡೆಗೊಂಡುದು-ಇಲ್ಲಿ
ದೀರ್ಘನಿದ್ರೆಗೊಂಡದು, ಸತ್ತರು. ಉಡುಗಿ-ಮೈಯೆಲ್ಲಾ ನೋಯು
ವಂತೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟುಕೊಂಡು, ಧಾ. ಉಡುಗು-ಸಂಭನ್ನೇ. ಬರ್ದಿಲರ
ಪಡೆ-ದೇವತೆಗಳ ಸೈನ್ಯ; ಇಲ್ಲಿ ಪಡೆ ಎಂಬುದು ಸಮೂಹಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪ
ಯೋಗಿಸಿದೆ; ಇಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯವೆಂದು ಅರ್ಥಮಾಡಲು ಸಂದರ್ಭವಿರೋಧ.
ಮೋನಮಿದು-ಆಶ್ಚರ್ಯದಿಂದ ಮೌನವಾಗಿದ್ದರು, ಎಂದರೆ ಬೆರಗಾಗಿ
ಹೋದರು.

—ವೆಂಚದಶಾಸ್ವಾನಂ.—

ಪುಟ ೫೪.—ಗಾಯದೆಕ್ಕಲನಂತೆ-ಗಾಯಹೊಂದಿದ ಕಾಡ
ಹಂದಿಯಂತೆ, ಮಹಾರೋಷದಿಂದ. ಕೋಪಂತಣ್ಣುಗಾದುದು-ಕೋಪವು
ಶಾಂತಿಯಾಯಿತು : ಶಾಂತವಾದುದು ಏತಕ್ಕೆ ? ಪುಟುವಾನಸರ್-

ಹುಳುವಿನಂತಿರುವ ಮನುಷ್ಯರು, ತಿಕ್ಕಿದರೆ ನುಸಿಯಂತೆ ಸಾಯುವಷ್ಟು ಬಲಹೀನರಾದ ಮನುಷ್ಯರು, 'ಇನ್ನೆ ಗಂ-ಈವರೆಗೂ. ನರಗುಣಿ-ಕುರಿಗಳ ಹಾಗೆ ಹೇಡಿಗಳಾದ ಮನುಷ್ಯರು. ಗಂಡಂ-ಸಮರ್ಥನು, ಇಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ. ಜಸಕೆ ಕಸಂ-‘ಬರ್ಪುದು’ ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಹಾರ. ಏವೆಂ-ಏಗುವೆಂ, ಏನುಮಾಡಲಿ? ಮುಯ್ಯಾಂತು-ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಿಂತು ಯುದ್ಧ ಮಾಡಲು. ಉಸಿಕನೆ-(ಅವ್ಯಯ) ಸುಮ್ಮನೆ. ನಿಷಂಗ-ಬತ್ತಳಿಕೆ. ಶರಾಸನ-ಬಿಲ್ಲು.

ಪುಟ ೫೫.—ದಿಮ್ಮಿದರವ್ವ-ಪೌಢರಾದ; ಇಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡವರಾದ. ಅಸದಳ-ಅಸಾಧ್ಯ. ‘ಕೋದಂಡಂ’ ಎಂಬ ಶಬ್ದವು ಎರಡು ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದೆ; ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದರ್ಥ ಧನುಸ್ಸು; ಮತ್ತೊಂದರ್ಥ ಕೋದಂಡಂ = ಕ (ಬ್ರಹ್ಮನ) + ಉತ್ (ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ) + ಅಂಡಂ = ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡ. ನಿಲಿಂಪರ್-ದೇವತೆಗಳು. ಜವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಯಮ, ವೇಗ ಎಂದು ಎರಡು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಜವಂಗಡಿಸುವೆಂ-ಜವದಿಂಕೆಡಸುವೆಂ, ಇಲ್ಲಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ನಾಶಮಾಡುವೆನು. ಪುಜ್ಜ ವಣಂ-ಪರೀಕ್ಷೆ; ಪುಜ್ಜ ವಣಂ ಗೆಯ್ಯುತ-ಪರೀಕ್ಷೆ ನೋಡುತ್ತ. ಮಾಂಕರಿಸುತೆ-ಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುತ್ತ. ನಿರ್ನರಂ-ಸುಮ್ಮನೆ, ವ್ಯರ್ಥವಾಗಿ. ಆನೆ-ಆನೆಯು, ನಾನೇ ಕಪಿತ್ಥ-ಬೇಲದಹಣ್ಣು.

ಪುಟ ೫೬.—ಅಪಾರಕ್ಕಸ-ಕ್ಷುದ್ರರಾಕ್ಷಸ, ನೀಚರಾಕ್ಷಸ. ಕೂರ್ಗಣೆ = ಕೂರಿತು + ಕಣೆ, ಹರಿತವಾದಬಾಣ. ಎಜ್ಜಂ-ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದನು; ಧಾ.ಇಸು. ತಡವೆ-ಸಲ; ಇದು ತಮಿಳಿನೆಮಾತು. ಮಂತ್ರಿಸಿದ ಕೋಲ್ಗಳ್-ಅಸ್ತ್ರಗಳು. ಅಜ್ಜಯಗೊಲ್ಗಳ್-ಅಕ್ಷಯವಾದ ಬಾಣಗಳು; ಅಜ್ಜಯ-ತ್ಸ. ಅಕ್ಷಯ. ಪೊಗರುಗುವ-ಇಲ್ಲಿ ಜ್ವಾಲೆಗಳನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಿರುವ; ಪೊಗರ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಕಾಂತಿ ಎಂಬುದೇ ಅರ್ಥ. ತಮ್ಮಾಸನ-ತಮ್ಮ + ಆಸನ, ಬತ್ತಳಿಕೆ. ಗದ್ದುಗೆ-ಪೀಠ; ಇಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು.

ಪುಟ ೫೭.—ಮೆಯ್ಯೋಲ್ತರ್ = ಮೆಯ್ಯಲ್ಲಿಸೋಲ್ತರು; ಎಂದರೆ ಬಳಲಿಕೆಹೊಂದಿದರು. ಸೇದೆನೀರ್ = ಸ್ವೇದಜಲ, ಬೆವರುನೀರು.

ಸ್ಪೃಶಿಸಿ- ಮುಟ್ಟಿ. ರಾಮಬಾಣಕೆ ಪುಸಿಯುಂಟೆ-ಎಂದರೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವೇನು ? ಮರುಳ್ತನಂ-ಅಚ್ಚಾನವು. ಸಲ್ಲದು-ಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ; ಉಚಿತವಲ್ಲ. ನೀವು ದೇವತೆಗಳಾದರೂ, ರಾಮನ ನರನಾಟಕವನ್ನು ತಿಳಿಯದೆ ಹಾಹಾಕಾರ ಮಾಡಿದಿರಲ್ಲಾ ! ಎಂದರೆ, ನೀವು ಮಾಡಬಾರದಾಗಿತ್ತು.

—ಪೋಡಶಾಶ್ವಾಸಂ.—

ಮಸಣವಟ್ಟೆ-ಸ್ಮಶಾನಮಾರ್ಗ. ಮರುಳ್ಳಳಿಂ-ಪಿಶಾಚಿಗಳೊಡನೆ. ಕಾಳರಕ್ಕಸ-ಕಪ್ಪಾಗಿರುವ ರಾಕ್ಷಸ; ಭಯಂಕರನಾದ ರಾಕ್ಷಸ. ಕಣ-ಇಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧರಂಗ. ದಿಗ್ವಂಧನಂಗೆಯ್ವರ್-ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಬಂಧಿಸುವರು, ಎಂದರೆ ನಾಲ್ಕು ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಅವನು ಮೇಲೆ ಬೀಳದಂತೆ ಮಂತ್ರಪುರಶ್ಚರಣೆಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವರು. ಇರ್ಪುಗುಂದಿದ-ದ್ರವಹೋದ, ನೀರಾರಿದ, ಬಾಡಿಹೋದ.

ಪುಟ ೫೮.—ಕಣ್ಗಿಡ್ಡಮಾದುದು- (ಕಣ್ಗೆ + ಅಡ್ಡಮಾದುದು) ಎಂದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ಕಣ್ಗೆ ಮರೆಯಾದುದು, ಅದೃಶ್ಯವಾಯಿತು; ನಾಶವಾಯಿತು; 'ಕಣ್ಗಿಡ್ಡ' 'ಕಣ್ಗೆಡ್ಡ' ಇವುಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಭೇದವೇನು ? ಕಡೆ ಗೊಂಡರ್-(ಕಡೆಯಂಕೊಂಡರ್) ಒಂದು ಕಡೆಗಾಗಿ ಹೋದರು. ಹರಿ ನಾದಂ-ಸಿಂಹನಾದ, ಘರ್ಜನೆ; ಹರಿ-ನಾನಾರ್ಥವೇನು ? ಆದಿಮಾಯೆ, ಆದಿಶಕ್ತಿ, ಎಷ್ಟರೂಪಿಣಿ-ಈ ವಿಶೇಷಣಗಳ ಅರ್ಥಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಏನೇನು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಡುವಂತೆ ಋಷಿಗಳು ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ ? ಕೊಂದಲ್-ಕೊದಲು. ಸುಲಿಪಲ್=ಸುಲಿದ (ತೊಳೆದ) + ಪಲ್, ಶುಭ್ರವಾದ, ಹಲ್ಲು. ತಳಿರ್ನಾಲಿಗೆ-ತಳಿರಂತಪ್ಪನಾಲಿಗೆ; ತೆಳ್ಳಗೆ

ಕೆಂಪಗಿರುವ ನಾಲಗಿ. ಕರಾಳಮುಖಿ-ಭಯಂಕರವಾದ ಮುಖವುಳ್ಳವ
ಸು. ರುಂಡಮಾಲೆ-ತಲೆಬುರುಡೆಗಳ ಮಾಲೆ. ಎಲ್ಲುದೊಡವು-ಎಲ್ಲು
ಗಳ ತೊಡವು; ಮೂಳೆಗಳಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಆಭರಣಗಳು. ಮಾಕಾಳಿ-
ಮಹಾಕಾಳಿ. ಸೀತೆಯೊಡನೆಯೆ-ಸೀತೆಯು + ಒಡನೆಯೆ. ತಿರೆಗೆ ಧಿಮ್ಮಿ
ಕ್ಕುತೆ-ಪುಷ್ಟಕದಿಂದ ರಣಭೂಮಿಗೆ ಧುಮಿಕಿ. ಕಣ್ಣಾಪೆ-ಕಣ್ಣಿನ ಸಾಪೆ,
ಕಣ್ಣಿನೊಳಗೆ ಇರುವ ಬೊಂಬೆ, ಇಲ್ಲಿ ಗುಡ್ಡೆ.

ಪುಟ ೫೯—ಮೊನೆ-ಯುದ್ಧ. ಪೊಡೆ-ಪೊಟ್ಟಿ. ತೋರದಂಡೆ-
ದಪ್ಪವಾದ ಹಾರ; ತೋರ-ತ್ಸ. ಸ್ತೂಲ. ಪರಜು-ವೇಷ; ಪಡಿವರಜಿನ-
ಪ್ರತಿವೇಷದ; ಇಲ್ಲಿಸಮಾನಾಕಾರವುಳ್ಳ. ಮಾತೃಕೆಯರ್-ಪ್ರಭಾವತಿ, ವಿಶಾ
ಲಾಕ್ಷ್ಮಿ ಮೊದಲಾದ ಅವಳ ರೋಮಕೂಪದಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನರಾದ ಮಾತೃ
ಕೆಯರು. ಓಕುಳಿಯಾಟಂ-ರಕ್ತದಿಂದ ವಸಂತೋತ್ಸವ. ಸೆಂಡಾಟಂ-
ಜೆಂಡಾಟ. ಸೊಗಯಿಸುತಿರ್ದರ್-ಸುಖಪಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಡಿಯಣುದು-
ಅಡಿ ನಾಶವಾಗಿ, ಸಂಪೂರ್ಣನಾಶವಾಗಿ. ಮಾಂಸಾತಿಗಳ್-ಮಾಂಸವನ್ನು
ತಿನ್ನುವ ರಾಕ್ಷಸರು.

ಪುಟ ೬೦—ಪೆಡಂಮೆಟ್ಟಿ-ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಹೋಗಿ, ಅಡಗಿಹೋಗಲು.
ಬಾವನ್ನದ ಅಣ್ಣ-ಚಂದನದ ಲೇಪನ.

ಪುಟ ೬೧—ಉಪೇಂದ್ರಂ-ವಿಷ್ಣುವು; ಇಂದ್ರನಿಗೆ ತಮ್ಮನಾಗಿ
ವಾಮನನಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿದುದರಿಂದ ಆ ಹೆಸರು ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಬಂದಿದೆ.
ಸೇರೆಗೆಯ್ಯೆತ್ತಿ-ಅಂಜಲಿಮಾಡಿ, ಕೈಮುಗಿದ್ದುಕೊಂಡು. ಗುಹ್ಯಮಂತ್ರ-
ರಹಸ್ಯವಾದ ಮಂತ್ರ. ಏರೂಪಿಂ-ಯಾವ ರೂಪದಿಂದ. ನಿಲೆಲಶೋಹಿತ
ರೂಪ-ನಿಲ ಮತ್ತೂ ಕೆಂಪು ಇವುಗಳ ಬೆರಕೆಬಣ್ಣವುಳ್ಳ ಆಕಾರ.

ಪುಟ ೬೨—ಲೋಗರ್ಗಂ...ಬಟ್ಟೆಗೆಯ್ದು-ಎಂದರೆ ಅರ್ಧವೇನು ?
ಮೆಯೊಂಡು-ಶರೀರವನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಅವತಾರಮಾಡಿ. ನೇನಬಿಟ್ಟು-

ಸೂರ್ಯನ ವಂಶ. ವಾಗ್ವಿದಂ-ಮಾತುಬಲ್ಲವನು; ವಾಗ್ಮಿ. ಸೈವು-ಪುಣ್ಯ, ಇಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು.

ಕೊನೆಯ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ತಾನು ಯಾರೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡಿಗನ-ಆದಿಪಂಪನು ತನ್ನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ಆದಿಪಂಪನ ಎಂದರ್ಥ ಎರಬಹುದು. ಅಡಿದಾವರೆಯ ಬಂಡುಣಿಗಳ್-ಸಾದಪದ್ಮದ ಭ್ರಮರಗಳು; ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ ಭ್ರಮರಗಳು ಪದ್ಮದಲ್ಲಿರುವ ಮಕರಂದಪಾನದಲ್ಲಿ ಸದಾ ಆಸಕ್ತಗಳಾಗಿವೆಯೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಮಹಾಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯರಸಪಾನದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾದ; ಕನ್ನಡಗಬ್ಬಿಗರ-ಕನ್ನಡಭಾಷೆಯ ಕವಿಗಳ. ಮನೆಯೊಳಗ ದವನು-ಗೃಹದಾಸನು, ಬಡದಾಸನು, ಎಂದರೆ ಅವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ಕೊಂಡು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲೋ ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ತಿಳಿದಿರುವವನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ. ಈ ಕೊನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕವಿಯು ಕಾಳಿದಾಸನು

ಮಂದಾಕವಿಯಶಃಪ್ರಾರ್ಥೀ ಗಮಿಸ್ಯಾಮ್ಯಪಹಾಸ್ಯತಾಂ |

ಪ್ರಾಂಶುಲಭ್ಯೇಫಲೇಲೋಭಾದುದ್ವಾಹುರವನಾಮನಃ ||

ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಹಾಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಬ್ಬ ಸಾಮಾನ್ಯನೆಂದು ತನ್ನ ನೈಜ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವ ಭಾವ.—

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದ ಶೋಧನೆ ಪತ್ರಿಕೆ

ಪುಟ. ಪಜ್ಜೆ ಶೋಧಿತಭಾಗ

೧	೪	ಪಿಡಿದ
೧	೧೧	ಸಂದಿಗ್ಧಾರ್ಥ
೧	೧೩	ಪೆಟಿತೊಂದೆಡೆ
೨	೬	ರಾಮಾಯಣಂ
೩	೭	ಪೇಲ್ವಿರ್
೫	೨೪	ವಳಕ್ಕು
೮	೭	ಪರ್ಮವಡೆದೀತನ
೯	೫	ಕುಶಲ
೯	೧೭	ಪೊಟಿವಾಯಿಂ
೧೧	೩	ಅಂತಕ್ಕೆ
೧೧	೧೬	ತಳರ್ದು
೧೪	೧೮	ಸಮನಂತರ
೧೪	೨೧	ನೀನೆ
೧೫	೬	ಅದಜಿನಿವರ್ಗ
೧೫	೧೭	ವೇಲ್ವಿ
೨೧	೨	ಯಶಸ್ವಿ
೨೧	೧೨	ಮೆಜಿ
೨೨	೧೯	ಮೆಯ್ಯೊಳೇಂ
೨೩	೧೧	ಪೊರ್ದುಗೆ
೨೩	೧೯	ಇದರ್ಕೆ
೨೪	೧೮	ಬರವಾದುದು
೨೫	೨೦	ಅಪಹರಿಸಿ
೨೬	೨೨	ಬರೆಯೆ...ತೊರೆಯೆ
೨೮	೧೦	ಸ್ವರಭೇದಂ
೨೯	೮	ಪೊಡವಿ
೨೯	೨೫	ವಸುದೇವ
೩೦	೧೪	ತುಂಬರನಂ
೩೫	೧೪	ಪೇಜುಗೆ
೩೭	೯	ದರ್ಪಿಷ್ಠಂ

ಪುಟ. ಪಜ್ಜೆ ಶೋಧಿತಭಾಗ

೩೭	೧೬	ಷಟ್ಪಾಸ್ತ್ರಂ
೩೭	೨೧	ನೋಲ್ವಿದುಂ
೩೮	೨೧	ಬಿತ್ತರಿಪಂ
೪೦	೧೬	ಸನ್ನತಿ
೪೨	೨೫	ಪೊರೆ
೪೩	೭	ಮುಂತಪ್ಪ
೪೪	೧೪	ಕೈವಿಡಿವುದರ್ಕೆ
೪೪	೧೫	ಜನಕನಪ್ಪ ಅಂತಾಯೆಡೆ
೪೪	೨೪	ಅವನೊಳೆನಗೆ
೫೧	೨೦	ಸಂಸರ್ಗಮನೊಲ್ಲೆ
೫೩	೧೪	ಬರ್ಪರಿದಿರೊಳ್
೫೫	೧೬	ಬೆದಲುಲವಕಾಶ
೫೭	೮	ಮೊರ್ತಡವೆಯೆ
೫೮	೯	ಪೆಜಿತೊಂದೆಡೆ
೫೯	೨೦	ಪೊಗಟ್ಟಿರನಾರಯ
೬೧	೧೬	ಮಾನಸೋತ್ತರ

—: ಟಿಪ್ಪಣಿ :—

12	16	ಕೈಯ ಅನ್ನ
12	19	ಹೊಸಗನ್ನಡ
14	10	ಆಜ್ಞಾ ದಂಡ
16	4	ಇರವುಮಂ
19	5	ಎರ್ದೆಗೊಂಡರಿಲ್ಲಂ
24	9	ಕಣಿ-ತ್ಸ-ಖಿನಿ
31	14	ನಿರ್ದ್ರೆಗೊಂಡಿದು
32	1	ತಿಕ್ಕಿ ಬರೆ
32	7	ಪ್ರಾಧರಾದ

